Laura Jackson

QUEEN

Laura Jackson

Queen
Laura Jackson

Çevirmen: Nuran Mavi
Redaksiyon: Nermin Ercan

ISBN: 975-6110-06-6

Ledo Yayınları 9
1. Baskı, 2006

Yayın Yönetmeni: Mert Turan
Yayın Editörü: Leyla Doğaç
Kapak Tasarımı: Selahattin Üldaş
Baskı: Kurtiş Matbaacılık
Ofset Hazırlık: Ülkü Yıldız

© Bu kitabın yayın hakları, Ledo Yayıncılık'a aittir. Kitap hiçbir yolla çoğaltılamaz

İÇİNDEKİLER

Kolej Arkadaşlıkları 7
Persli Züppe 26
Queen Dönemi 48
Sıkıntılı Günler 61
Tatlı Şöhret 76
Histeri 96
Amerikan Rüyası 115
Yaramaz Geceler 136
Latin Amerika Sevdası 168
Baskı Altında 182
Yarışa Devam 194
Sihirli Anlar 211
Yaratıcı Çatışmalar 230
Zor Günler 251
Bir Devrin Sonu 264
Efsane Devam Ediyor 281

BİR

KOLEJ ARKADAŞLIKLARI

Queen uzun zamandır beklenen albümü *Made in Heaven*'i Kasım 1995'te çıkardı. Son sistem stüdyo teknolojilerinin kullanıldığı albüm, Roger Taylor, John Deacon ve Brian May'in Londra Metropolis Stüdyolarında ve May'in özel ev stüdyosunda yoğun çalışmalar sonucunda ortaya çıkmıştı. Albüm Freddie Mercury'nin dört yıl önce ölüm döşeğinde yazıp, yıllarca solistliğini yaptığı gruba son vasiyeti olarak bıraktığı şarkılardan oluşmaktaydı.

1991 yılının sonlarına doğru Freddie Mercury'nin 45 yaşında AIDS hastalığından üzücü ve zamansız ölümünden önce çıkarttıkları *Innuendo*'dan sonra, *Made in Heaven* grubun ilk yeni albümüydü.

Son aylarında Mercury'nin nasıl insanüstü bir gayretle hasta vücudunun limitlerini zorlayarak, kimi zaman dayanılmaz ağrıları biraz olsun bastırıp şarkı söyleyebilmek için bol miktarda votka devirip mikrofonun başına geçtiğine dair ayrıntılar albümün çıkışından kısa bir süre sonra ortaya çıktı. Brian May'in daha sonraları açıkladığı gibi: "Bu öyle bir adam ki dayanılmaz ağrılardan artık ayakta bile duramıyor ve çok güçsüz. Kemiklerinin üstünde bir dirhem et yok ama, yine de ondaki gücü ve iradeyi hissedebiliyorsunuz."

Grubun sadık hayranlarından oluşan global orduda ve aynı

zamanda da tüm müzik endüstrisinde merak hızla artmaktaydı. Ve şaşırtıcı olmayan bir biçimde, tümüyle gerçek ve derinden gelen bir duygusal dalgayla desteklenen *Made in Heaven* piyasaya sürüldüğü ilk haftada UK albüm listelerinde bir numaraya fırladı. Çok kısa bir sürede çift platin sahibi oldu ve kuşkusuz Queen'in gelmiş geçmiş en kişisel albümü oldu.

Aslında bu başarı Queen için gayet doğaldı. 1995 sonlarında dünya çapında 130 milyonu aşacak ve bu yüzyılın sonunda Queen, İngiltere'de tüm zamanların en başarılı grubu olarak Beatles'ın ardından ikinci sırayı alacaktır. (Sıralama, listelerde kaldıkları haftalar baz alınarak yapılmıştır) *Psychedelic* 1970'lerden bukalemun 1980'lere kadarki süreçte, Queen ham progresif köklerinden sıyrılıp adrenalin yüklü mükemmel bir stadyum rock grubuna dönüşüm sürecini tamamladı. Rakip tanımaz canlı performansları, üstün stüdyo çalışmaları ve –1975 tarihli eşsiz "single"ları Bohemian Rhapsody'nin gelişiyle birlikte– günümüz modern pop videosunun gerçek kurucuları sayılmaları Queen'in üç yönlü ününü gözler önüne sermektedir.

Queen, Rolling Stones ve Beatles gibi ülke çapındaki tüm bar ve pubları turlayarak yola çıkan diğer İngiliz gruplarının jenerasyonundan değildi. Bu demek değil ki Queen bir gecede başarıya ulaştı. Onlar da bedellerini ödediler, belki daha akıllıca seçimler yaptılar ama şöhrete giden yol her zaman engellerle doludur. Grup üyelerinden dördünün de birbirinden tamamen farklı mizaçlara sahip oluşu, onlara gayretli bir çalışma ortamı oluşturmuştur. Menajerlik problemleri, kariyerlerinin en kritik dönemlerinde yaşadıkları sağlık sorunları, mücadelelerle dolu yollarındaki engellerden bazılarıdır. Grup içerisinde yaşanan sorunları Brian May: "Bazen çok kötü kavgalarımız oluyor." diyerek itiraf etmiş, John Deacon: "O kadar uzun zamandır birlikte-

yiz ki kimi zaman birbirimizin sinirine dokunuyoruz." sözleriyle açıklamış ve renkli bir kişiliğe sahip Freddie Mercury ise: "Dört penisin kavgasına" benzetmiştir. Ama Queen'in birlikteliğinin pek çok evlilikten bile daha uzun sürdüğüne inanan Roger Taylor, kişisel yaşamlarında geçirdikleri en zor dönemlerden sonra bile her zaman Queen çatısı altında bir araya gelebildiklerini ifade ederek grubun her biri için ne anlam ifade ettiğini en iyi betimleyen kişi olmuştur. Roger Taylor: "Âdeta eve dönüp annenize kavuşmak gibiydi." demiştir.

Geçen yıllar boyunca müzik medyasıyla olan ilişkileri hep zorlayıcı olmuştur. *Made in Heaven*'ın aldığı istisnai reaksiyon dışında, eleştirmenlerin Queen çalışmalarına yaklaşımları hep sert ve kırıcı olmuş; grubun dağılmak üzere olduğuna dair dedikodular yayılmıştır. Ama grup üyelerinin sürekli değişimiyle kötü bir üne sahip olan rock dünyasında, onların birlikteliği sağlam bir kayaya oturtulmuştu. John Deacon'ın 1971'de gruba katılmasının ardından geçen 20 yılda bu birliktelik bozulmadan devam etmiş; Freddie Mercury'nin ölümünün ardından grup ayrılmak zorunda kalmıştı. Ama Queen'in resmen dağıldığına dair açıklama, 1992'de Freddie Mercury anısına Londra'daki Wembley Stadyumu'nda düzenlenen ve 72.000 kişinin katıldığı, dünya üzerindeki 500 milyon kişinin de uydu aracılığı ile izlediği konserden günler sonra geldi.

Ancak o günkü duygusal konuşmalar ve sırt sıvazlamalar bitip, konuk rock yıldızları ayrılıp yalnız kaldıklarında Taylor, Deacon ve May önlenemez bir yalnızlık duygusuna kapıldıklarını hissettiler. Roger Taylor bu duyguyu: "Birlikteyken hep daha güçlüydük." diyerek ifade eder. Ama o günler artık dönüşü olmayan bir biçimde kaybolmuştur. Brian May ve Roger Taylor kariyerlerini solo olarak sürdürmek üzere yollarına devam eder-

ler ancak ilk başlarda hep istenmeyen bir erken emekliliğe zorlanmış gibi hissederler kendilerini.

Rock'n roll kenar mahallelerin en büyük intikamı olabilir ama Queen'in üyelerinden hiçbiri arka sokaklardan gelen, yoksul ve talihsiz hayatlarının izlerini çiğneme hedefiyle yola çıkan çocuklar değildi. Her biri iyi okullarda eğitim görmüştü ve Freddie Mercury hariç hepsi akademik ünvan sahibi olmuştur. Taylor ve May'i ilk defa bir araya getiren üniversite yıllarında kurdukları Smile adlı gruptur. Ama aslında Queen'in kökleri daha da geriye gitmektedir. 1960'ların ortalarında bir okul grubu olan 1984, Brian May ve Smile'ın üçüncü üyesi olan Tim Staffell'i bünyesinde barındırıyordu.

19 Temmuz 1947'de Hampton Middlesex'deki Gloucester Doğum Hastanesi'nde Ruth ve Harold May'in tek çocuğu olarak dünyaya gelen ince yapılı, uzun boylu Brian May, Feltham'da rahat koşullardaki bir orta sınıf evinde büyüdü. Meraklı bir çocuk olan Brian, belki de titiz doğasının bir belirtisi olarak, hırslı bir koleksiyoner oldu. Boş zamanlarındaki en büyük eğlencesi *Eagles* çizgi romanları toplamaktı. Ellerini çok iyi kullanan Brian, model oyuncaklar yapmaktan hoşlanıyor; aynı zamanda da müziğe yeteneği olduğu belli oluyordu.

Beş yaşına geldiğinde piyano dersleri almaya başlamıştı. Bir yıl sonra babası Harold ona, kendi uzmanlık alanı olan ukelele (Hawaii orijinli dört telli bir tür gitar) çalmasını öğretti. Brian, ukeleleye karşı ciddi bir eğilim gösterdiyse de kısa bir süre sonra aklı gitara kaydı. İlk gitarı çelik telli akustik bir Egmond'du. Babası ile birlikte bu gitara birkaç ev yapımı, kaba ama etkili ekler yaptılar. Böylelikle

evdeki radyolarına bağlandığında elektro gitar sesi elde edilebiliyordu.

May, müzikal esinlerini o dönemde hüküm süren ünlü isimlerden alır: Buddy Holly, Lonnie Donegan vs. Ama analitik yaklaşımı, sürekli dinlediği bu plaklara eşlik ederek çalmakla yetinmez, kısa sürede kendini geliştererek sistematik olarak müzikal altyapılarını çözümlemeye başlar.

Hampton Gramer Okulu'na başladığında bir grup kurmak için ilk adımlarını atması şaşırtıcı değildir. Bu okulda gitar çalmak pek teşvik edilen bir şey olmadığından, çalışmaların öğlen tatillerinde gizlice yapılması gerekiyordu. May'in sınıf arkadaşlarından Dave Dilloway o günlerden bir anısını şöyle anlatır: "Bir gün bir arkadaşım bana coğrafya odasında bir çocuğun gitar çaldığını söyledi. Merak ettiğimden oraya gittim. İçeri baktığımda Brian, etrafı okuldan çocuklarla çevrili bir tabureye oturmuş, Guy Mitchell'in *I never felt like singing the blues* şarkısını söylüyordu. Çok basit, 3 akorlu bir melodi olmasına rağmen çok etkilenmiştim."

Dilloway ve May birlikte takılmaya başlarlar ve sıklıkla birbirlerinin evlerine giderek kendi müzikal çabalarını kaydetmekle uğraşırlar. "Çoğunlukla Les Paul, Chet Atkins ve Spotniks gibi müzisyenlerden enstrümental parçalar çalıyorduk. Brian'ın kendi donattığı akustik İspanyol gitarı ve benim de ev yapımı altı telli bir elektro gitarım ve yine ev yapımı bir basım vardı. Ben lead gitar çalarken, Brian'da ritim tutardı. Bu bölümü teybe kaydeder, sonra bu kaydın üstüne Brian; benim ev yapımı bası, ben de davulu çalarken –davul derken bulabildiğimiz her türlü perküsyon görevi görecek alet edevattan söz ediyorum– tekrar kayıt yapardık."

1950'ler sona erip, müzikte gitar ağırlıklı soundlar gelişirken, Brian May de değişen müzikle birlikte kendini geliştiriyordu. İdollerinin listesi sürekli genişlemekteydi, "Apache" isimli sing-

leları ile Temmuz 1960'da İngiltere müzik listelerinin başına yerleşen Shadow grubu son favorilerindendi. May grubun gitaristi Hank Marvin'in (May'in daha sonraki hayatında birlikte çalışacağı bir müzisyen) değişik stili ve yeteneği ile büyülenmişti. Ve Marvin bu popüler yeni müzik akımıyla birlikte gitaristlerin ilgi odağı olmasının doğal olduğunu düşünüyor:

"Basitçe anlatacak olursak, daha ulaşılabilir bir müzik türüydü. 40'ların ve 50'lerin büyük orkestralı müzikleri arkadaşlarınız arasında yeniden yaratabileceğiniz türden değildi. Ama rock'n roll'un gelişiyle birlikte elektro gitarlar evlerimize girdi. Bir grup kurmak için iki gitar, bir bas, bir davul ve bir de solist bulmanız yeterliydi. Gitar portatif bir alet olduğundan müziğinizi her yere taşıyabiliyordunuz. Unutulmaması gereken bir nokta da, çok havalı olmasıydı! Elvis Presley'i bir düşünün. Gitar, rock'n roll ile özdeşleşmiş bir enstrümandır. Onun gibisi yoktur."

1963 yılına gelindiğinde, May'in bir gruba katılma isteği ile birlikte iyi bir elektro gitara sahip olma isteği de artmıştı. Ailenin ayırdığı bütçe yeni ve son derece pahalı Gibsons ve Stratocasters'a yetmiyordu. Bu yüzden Brian ve babası kendileri bir tane yapmaya karar verdiler.

Dikkatli bir planlama ve büyük bir sabırla on sekiz ay gibi bir sürede yaklaşık 17 pounda mal olan bir gitar yapmayı başardılar. Yapım malzemeleri eski bir maun şömine, bir parça meşe, biraz tahta ve 1928 model Panther marka bir motorsiklete ait iki adet valf yayı ve benzer birkaç küçük parçadan oluşuyordu. Maunun koyu kırmızımsı kahve renginden dolayı Brian ona "Red Special" adını verdi. "Red Special" May'in farklı stilinde büyük bir rol oynamış ve aynı zamanda da dünyanın en tanınmış özel yapım gitarı olmuştur.

May enstrümanı ile arasındaki özel bağ konusunda açık yü-

reklidir: "Gitar çalmak son derece duygusal bir olaydır. Tellerinizle iletişim halinde olmalısınız; çünkü elinizdeki tek şey onlardır." May'in o dönemdeki idollerinden Hank Marvin de bu görüşü paylaşır: "Sanki vücudunuzun bir uzantısı olan başka bir insanı kucaklamak gibidir. Bazı gitaristler bu enstrümanı istismar eder ve pek çok şiddet gösterisine maruz bırakırlar. Erotik bir aşk olup olmadığını bilemiyorum. Bir ağaç parçası uğruna böyle şeyler hissetmek için biraz çarpık beyinli olmanız gerekir sanırım. Ama gitarınızla aranızda kesinlikle bir ilişki vardır."

Bu dönemlerde May'in yaşadığı bölgede arkadaşlarıyla birlikte gidip canlı dinleyebileceği çok sayıda grup vardı. Çevre en iyi bilinen konser salonu Thames Nehrin'deki Eel Pie'ydı. Burada gelecekte yıldızı parlayacak Rolling Stones, Cream ve Fleetwood Mac gibi pek çok grup sahne almaktaydı. Tüm bunlar May'in müzik dünyasına girme hevesini kamçılamaktaydı.

May'in ilk grubu –1984– dört kişiyle başladı ve bir adı yoktu. May, lead gitar; Dave Dilloway, bas ve Malcolm adında bir okul arkadaşları (Malcolm çok kısa bir sürede yerini John Garnham'a bırakmıştı) ritim gitar ve yine başka bir okul arkadaşları olan John Drifter da piyano çalıyordu. Davul çalabilen kimseyi tanımadıklarından, başlarda davulsuz idare ettiler. Grubun önemli bir parçası daha eksikti: bir solist. Ama bu eksiklik de fazla uzun sürmeyecekti.

Bir gece Brian yerel bir dansa katıldı ve okuldan tanıdığı bir çocuğu binanın arkasında ayakta dururken gördü. Çocuk kendi halinde harmonikasını çalıyor ve şarkı söylüyordu. Adı Tim Staffell'dı. İkisi konuşmaya başladı ve müzik konusunda ortak ilgi alanları olduğunu keşfettiler. Müzik, Staffel için sıkıcı okul hayatından bir kaçıştı: "Bana göre okul çok sıkıcıydı. Sanırım geçirdiğim ciddi bir trafik kazası nedeniyle okuldan uzak kaldığım

uzun sürenin de bunda etkisi var. Bir grupta yer almak benim için iyi bir kaçıştı."

Staffell da aralarına katıldıktan sonra grup ciddi provalara başladı. Çoğunlukla Whitton'daki Chase Bridge ilköğretim okulunda çalışıyorlardı. Bu provalardaki disiplin her birinin performansını geliştirdi. Planlar, projeler hız kazanırken, aralarındaki arkadaşlık da güçlendi. Yerel bir müzik dükkânına astıkları ilan sayesinde Richard Thompson isimli bir davulcuları da oldu. Grup üyelerinin sayısının altıya ulaştığı bu dönemde kendilerine bir ad buldular. George Orwell'in romanının adı olan 1984, tek öneri değildi; ama bulabildikleri diğer seçenekler arasında en iyisiydi. Kulağa fütüristik geliyordu ve bu hoşlarına gitmişti. Dahası, para alarak çalacakları ilk organizasyonu yapmışlardı.

Yıllar sonra Brian May o günlerden şöyle söz eder: "1984, okulda kurulmuş tümüyle amatör bir gruptu. Ama bir keresinde bir pounda yakın bir para kazanmıştık galiba." Aslında 1984'ün Twickenham St. Mary Kilisesi'ndeki ilk seyircili performansları onlara aralarında bölüşülmek üzere 10 pound kazandırmıştı. Yaklaşık bir ay içerisinde 1984, Richmond Kız Okulu'nda ikinci bir gösteri ayarlanmıştı bile. Bu performansın hemen ardından John Sanger üniversiteye gitmek üzere aralarından ayrıldı. Grup asla uzun soluklu olamayacaktı, çocukların yaşı ve eğitim durumları buna uygun değildi. Ama onlar basit ekipmanlarını yanlarına alıp minicik bir Heinkel arabasına sıkışarak çalmak üzere çağrıldıkları yerlere gitmekten keyif alıyorlardı.

"Putney'de nehir kenarında bulunan Thames Yat Kulübü'nde hemen hemen düzenli olarak performanslarımız olurdu. (Hatta aynı binada Raymond Chandler'ın *The Big Sleep*'i, Michael Winner tarafından yeniden çekilmişti.) Çoğunlukla cumartesi akşamları ve sadece birkaç pound için normal sürenin çok üstün-

de, neredeyse 3 saat boyunca, çalardık." Tim Staffell, kimi zaman performanslarına o yaştaki anlayışlarına göre bir tür mizah da katmaya çalıştıklarını ama pek de işe yaramadığını hatırlıyor.

Ucuz ve güçsüz ekipmanlar kullanmalarına, hemen hemen hiçbir güvenli ulaşım imkânına sahip olmamalarına, grup üyeleri yüksek öğrenim için ayrılmasına rağmen 1984, hayatta kalmayı başardı. Dave Dilloway elektronik okumak üzere Southampton Üniversitesi'ne Tim Staffell ise Londra'daki Ealing Sanat Koleji'nde grafik eğitimi almaya gitti. Öte yandan May, müziğin keyfini çıkarırken özellikle fizik ve matematik alanında olmak üzere okulda da çok başarılıydı. 1965 Şubat'ında Londra Imperial Bilim ve Teknoloji Koleji'nden bir fizik bursu kazandı ve o yaz, 18 yaşında, fizik ve infra-red astronomi okumak üzere okula başladı. Astro-fizikçi olmayı planlıyordu.

Ama müzik, her ne kadar birincil sırada olmasa da onun için hep önemli oldu. Onunla birlikte Tim Staffell da Londra'da olmasına rağmen Dave Dilloway yoktu. Yine de bu engeli aşmaya kararlıydılar. Dilloway bir çözüm bulmuştu: "Sadece bir saatlik uzaklıktaydım ve hafta sonları eve gidebilmek için bir motorsikletim vardı. Çeşitli materyalleri dinler, neler öğreneceğimize karar verir, sonra ayrılıp kendi kendimize pratik yapardık. Eğer ayrıyken aklımıza yeni fikirler gelirse birbirimize yazardık. "Bu sadece birkaç ay süren bir sistemdi. 1965 sonunda finallerini veremeyen Dilloway" Southampton'ı bıraktı ve Twickenham Teknoloji Koleji'nde elektronik dersleri almaya başladı. Böylelikle 1984'ün temel üçlüsü bir kez daha bir araya gelmişti.

Her zamankinden daha da çok çalışarak daha fazla sayıda iş almaya başladılar ve repertuarları kadar tecrübeleri de artmaya başladı. Brian uzun zamandır kendi şarkılarını yazmayı düşünüyordu; şimdi Tim Staffell'la birlikte ciddi olarak materyallerini

kağıda dökme aşamasına gelmişlerdi. Ayrıca May, kendi aranjmanları ile deneyler yaparak değişik şarkı varyasyonları üzerine saatlerce çalışmaktaydı. May o günler hakkında şöyle der: "Orijinal materyal anlamında belirgin bir repertuarımız yoktu. Cover versiyonlardan oluşan tuhaf bir repertuarımız vardı. İnsanların dinlemek istedikleri tüm o şeyleri çalıyorduk, Stones ve Yardbirds gibi."

Beatles hitlerini de çalıyorlardı. *Help* gibi üç sesli harmoni bölümleri olan parçalarda May'de yer alıyordu. 1984'ün solisti olarak Tim Staffell, May'in katkılarından söz ederken çok cömert davranır: "Bazen Brian *Yesterday'i* söylerdi ve izleyiciler buna bayılırdı. Çığlıklar atar ve alkışlarıyla salonu inletirlerdi." Tim bunları söyledikten sonra şaka yollu takılarak ekledi: "Beni ölesiye kıskandırırdı pis sıçan!" En yüksek notaya kimin çıkacağını görmek için kendi aralarında yarışırlarken de yine sağlıklı bir rekabet içerisindeydiler. May birincilik şerefini hep "rakibine" bırakırdı. "Rekabet yoktu." der May. "Tim her zaman kazanırdı."

May, spotların altında olma arzusuna sahip değildi. 1.80'in üzerindeki ince uzun yapısı, Amerikalı Blues gitaristi Jimmi Hendrix'i andıran afro sitilindeki kıvırcık saçları ile ortanın solunda durup solo gitarı çalarken halinden memnundu. Öylesine disiplinli bir hünerle çalardı ki izleyicileri kendinden geçirirdi. Dilloway onun yeteneğinden şöyle söz eder: "Onun ustalığı sayesinde hemen her şeyi çalabiliyorduk. Daha o zamanda açıkça belli olan eşsiz bir yeteneği vardı. Onu bizden çalmaya kalkışan kaç grup olmuştur bilmiyorum ama oldukça fazla teklif aldığına eminim."

May 1984'ün fazla bir geleceği olamayacağından kuşkulanmaya başlamıştır; ama yine de konserler devam eder. Çoğu teşvik edici, bazıları eğlenceli ve kalanlar ise baştan sona tehlikeliy-

di. (Çaldıkları bazı mekanlarda sıklıkla yumruk yumruğa kavgalar çıkar, ortalık birbirine girerdi.) Grup 1967'de Croydon'daki Top Rank Club'da yapılan prestijli bir yetenek yarışmasında finallere seçildiğinde May'in morali de biraz olsun düzelir gibi olmuştu; ama bu sadece finalde kaybetmelerine kadar sürdü.

Aylar sonra Imperial Koleji'nde, o sıralar büyük bir çıkış yapan Jimi Hendrix'in alt grubu olarak prestijli bir program ayarladıklarında yarışmanın yarattığı hayal kırıklığını çabucak unuttular. 1984 alt kattaki dans salonunda çalmak üzere çağrılmıştı. Programlarının bitiş saatini dikkatlice ayarlayarak arka merdivenlerden kaçıp Jimi Hendrix'in çıktığı ana sahneye koşuyorlardı. Brian May'e göre aslında ilk olarak Jimi Hendrix onları izlemişti. "O gece Jimi'nin *Purple Haze* parçasını çalmıştık ve duyduğuma göre Jimi içeri doğru bakmış ve gülümseyerek yoluna devam etmiş!"

1967 yılının ilerleyen aylarında, 1984'ün o güne kadarki en prestijli ve belki de sonuncu gösterisi gerçekleşmek üzereydi. Londra Tıp Okulu'nda çaldıkları bir akşam iki müzik prodüktörünün dikkatini çekme şansına sahip olmuşlardı. Prodüktörler, 23 Aralık 1967'de Olympia'da düzenlenecek olan starlarla dolu bir müzik maratonunda alt grup olarak yer almalarını teklif eder. *Christmas on Earth* adı verilen organizasyonda gecenin yıldızları arasında Hendrix, Pink Floyd, The Herd, Traffic ve Tyrannosaurus Rex gibi devler vardı. 1984, sıralamada on beşinci olmasına rağmen bu onların şevkini kırmamıştı; hatta May ve Staffell beraber yazdıkları *Step on Me* adlı parçayı da, seslendirecekleri coverların arasına sıkıştırmayı planlıyorlardı.

Pek çok açıdan unutulmayacak bir deneyimdi bu. Menajerleri onları Londra'nın ünlü Carnaby Caddesi'nden alınmış sahne kıyafetleriyle donatmıştı. (Konser sonrası bu giysileri geri ver-

melerine gerek olmadığı söylenmişti o gece onlara.) Bu kadar görkemli bir organizasyonda yer almaktan gurur duyuyorlardı; hayal bile edemeyecekleri son derece pahalı Marshall aletleri ile daha önce gördüklerinin kat kat üzerinde bir kalabalığa çalacaklardı. Ama sorunlar su yüzüne çıkmakta gecikmedi.

Maraton organizasyonlarında sıkça görüldüğü gibi, performanslar uzayarak üst üste bindi ve 1984, kendilerine ayrılan yarım saati ancak Christmas sabahı tan ağarırken görebildi. Dave Dilloway o geceyi şöyle anlatıyor: "O saate kadar hepimiz çok yorulmuştuk. Sahneye çıkma vaktimiz geldiğinde sound check bile yapamadık. Dosdoğru sahneye itilmiştik ve öylece çalmamız bekleniyordu." Ama sahneden indikleri anda daha da kötüsü onları bekliyordu. Soyunma odaları soyulup cüzdanları çalınmakla kalmamış, yeni doğan güneşin ilk ışıklarıyla birlikte aletlerini toparlarken arabalarının hepsi birden Hammersmith garajına çektirilmişti.

Dave: "Arabalarımızı geri alabilmek için yürümek zorundaydık, üzerimizde hâlâ sahne kostümlerimiz ve makyajımız vardı." Bu uzun yol pek tabii ki yoldan geçenlerin attığı garip bakışlarla sürmüştü ki bu bakışlar ahıra geldiklerinde iki kat artmıştı. "Saçım arkaya taranmış ve toplanmıştı, yüzüme acımasız ve karanlık bir hava vermek için gözlerime ağır bir makyaj yapılmıştı. Sabah 7.00'de polis garajı için pek de uygun değildi!"

Yılbaşının ardından, daha 1968'in başlarında May 1984'ten kopmaya karar verdi. Dersleri her zaman çok zamanını almıştı ve üç yıllık eğitiminin ardından yaklaşan finaller yükünü daha da artıracaktı. Ama bu kararı sadece akademik baskı yüzünden almamıştı. Sonraki yıllarda ilk grubunu ve ondan ayrılışını hatırladığında May şöyle demişti: "Birkaç şey yapmıştık ama ben asla bunlarla mutlu değildim. Ayrıldım; çünkü kendi şarkıları-

mızı yazacağımız bir yerde olmak istiyordum."

Imperial'daki öğretmenlerine göre Brian, geleceği parlak olan bir gençti... ama bir bilim adamı olarak. Bu öğretmenlerden biri olan Profesör Jim Ring May'i anlatırken şu cümleleri kullanmıştır: "Brian mükemmel bir öğrenciydi. O zamanlar onun bir rock yıldızı olacağı aklımın ucundan bile geçmezdi. Bana göre o parlak bir fizikçi olacaktı." Bu olasılık çok muhtemeldi ama May müziğin eksikliğini fazlasıyla hissediyordu. Bir gruba ait olmamak ona tuhaf geliyordu ve 1984'ten ayrılan Tim Staffell da May ile aynı duyguları paylaşmaktaydı.

May ve Staffell'in yeni bir grup kurmak için kolları sıvamaları an meselesiydi. Imperial Koleji'nin öğrenci birliği tahtasına "Mitch Mitchell / Ginger Baker tarzı bir davulcu" aradıklarına dair bir ilan astılar. Brian bu tanımın ardındaki gerekçeyi şöyle açıklar: "Cream ve Hendrix'in dönemiydi ve o tür şeyleri çalabilecek birine ihtiyacımız vardı." Bu ilanı inceleyen pek çok öğrenci arasında Les Brown da vardı. Ama kendisi için değil, Londra Hastanesi Tıp Okulu'nda diş hekimliği öğrencisi olan ev arkadaşı Roger Taylor için. Taylor davul çalıyordu ve Brown onun iyi bir gruba katılmak için yanıp tutuştuğunun farkındaydı.

26 Temmuz 1949'da West Norfolk'taki King's Lynn Hastanesi'nde Roger Meddows Taylor adı ile dünyaya gelen Roger, 1950'lerin ortalarında ailesiyle (kız kardeşi Claire ve patates pazarlama kurulunda çalışan babası Michael ve annesi Winifred ile) birlikte Cornwall Truro'ya taşındı.

Bulaşıcı bir neşeye sahip, hayat dolu bir çocuk olan Roger'in ilk müzikal eğilimleri daha sekiz yaşına gelmeden kendini göstermişti.

Aklında usta bir gitarist olmak vardı ama tıpkı Brian May gibi onun da ilk enstrümanı ukulele oldu. Bu enstrümanla kendi

kendine basit akorları çalmayı öğrendi. Evlerinin garajında bir süre çalıştıktan sonra Taylor, arkadaşlarıyla birlikte Bubblingover Boys adlı bir grup kurdu. Çok tuhaf bir dörtlüydüler; iki kişi gitar, Roger ukulele ve dördüncü eleman da çay sandığından bir bas çalıyordu. Bu grup kısa süreli bir maceradan öteye geçemedi. Topluluk önünde çaldıkları okazyonlar bir elin parmaklarını geçmezdi. En fazla sayıda seyirciye Roger'ın devam ettiği Bosvigo Okulu'ndaki bir dansta ulaşmışlardı. Taylor sonraları topluluğun neden dağıldığı konusunda hayli açık konuşarak hiçbirinin gerçekten çalamadığını itiraf etmiştir. "Sahnede öylece dikiliyor ve anlamsız akorlar basıyorduk. Korkunçtu!"

11 yaşında Truro Devlet Okulu'na devam ederken kilise korosuna katılmıştı. Her pazar günü, üç seans koroda şarkı söylemenin baskısı kısa sürede onu bu hevesinden vazgeçirdi; ancak koroda aldığı ses eğitimi daha sonraları Queen'in müziğinin temelini oluşturacak olan güçlü harmonik sitili kazanmasında önemli bir oynayacaktı. Ama 1960'ta Taylor vaktini, daha çok harçlığını biriktirerek satın aldığı ucuz akustik gitarda ustalaşmak için kullanacaktır.

Kendi dönemindeki yeniyetmelerin pek çoğu gibi Roger da uzun saatlerini radyoya yapışık olarak geçirir, favori şarkılarını kasete kaydeder ve dinlediği sanatçılara eşlik ederek kendi kendine şarkı söylemeyi ve çalmayı öğretirdi. Daha o zamandan geleceğinin müzikte olacağına inanmıştı. Annesi oğlunun müzik konusundaki çarpıcı hırsının ve kendine güveninin farkındaydı ve Roger'ın daha o zamanlarda müzik alanında kendine bir isim yapacağından emin olduğunu ifade etmiştir.

Bu doğru olabilir ama, Roger bu işi gitarist olarak yapamayacağının farkına varmıştı. Asıl yeteneğinin perküsyon olduğu iyice belli olunca gitara karşı olan ilgisi de kısa sürede azaldı. İlk

perküsyon ekipmanı bir çuvala doldurulmuş ilgisiz eşyalardı. Daha sonraları bir trampet davul ve bir hi-hat zil edinir. Bunların üstüne ailesinin ona 1961 Noel'inde aldığı bas davul ve tom-tom ile sevinçten deliye dönen Roger, bir tom-tom daha ve yepyeni bir Zildjian crash zili alarak setini tamamlar. Uzun vadeli planı her şeyin olup bittiği Londra'ya gitmektir ancak bir süre daha evde zaman doldurması gereklidir.

Hayatın yavaş ve keyiflice aktığı küçük bir yerde büyüyen Roger, okul hayatını gereksiz bulmayacak kadar akıllı olan birkaç şanslı çocuktan biriydi. Çoğu zaman minimum efor harcayarak, okulda geçinip gidiyordu. Genellikle sınavlardan bir gece önce deliler gibi çalışıyor ve yine de en yüksek notları alıyordu. Taylor öğrenciliği ile ilgili şöyle konuşmuştur: "Tembel bir öğrenciydim. Ders çalışmaktan nefret ediyordum." Ama yine de müzik alanında şöhret olma iddiası gerçekleşmezse yedekte iyi bir diplomanın bulunmasının iyi olacağını bilecek kadar zekiydi. İnce yapılı, sarışın ve yakışıklı olmaya aday bir fiziği olan Roger, çevredeki kızlar arasında da oldukça popülerdi. Hatta bu popülaritesi daha sonraları yerel grupta çalmaya başladığında daha da artacaktı.

Ergenlik dönemlerinde Taylor pek çok değişik adı olan (Beat Unlimited, Cousin Jacks, The Falcons) ilk yarı-ciddi grubunu oluşturmuştu; ancak bu grup yaklaşık bir yıl sonra dağıldı. Daha sonra 1965 yılında yerel bir grup olan Johnny Quale and the Reactions'a katıldı. Grup, Truro City Hall'de yapılan yıllık Rock ve Ritim Şampiyonası'nda on beş grubu geride bırakarak dördüncü oldu ve Roger da ilk defa başarının tadını aldı. Hemen ardından başarılarını artırmaya kararlı olan grup hemen Newquay, St. Just, Falmouth ve Penzance'daki bölgesel etkinliklere katılmak üzere yola koyuldu.

Yılın ilerleyen aylarında solistleri Quale gruptan ayrıldığında yerine Roger Brokenshaw geldi. Brokenshaw'un sahne adı Sandy'di ve grubun adı da hemen The Reactions olarak kısaltıldı. Soul ve rock müzik çalıyorlardı. Sandy'nin gelişinin ardından Roger vokalde de yer almaya başladı, aynı anda hem şarkı söylemenin hem de davul çalmanın zorluklarını hevesle aşıyordu.

The Reactions'ın grup üyeleri sıklıkla değişiyordu. Gruba girip çıkan üyelerden bazıları şöyleydi; gitaristler Mike Dudley, Graham Hankins ve Geoff Daniel, basçılar Jim Craven ve Richard Penrose, saksafonda John Snell ve gitardan klavyeye geçen Mike Dudley. Taylor'ın o güne dek bulunduğu en popüler gruptu. Kendilerine çabucak hem yerel hem bölgesel bir kitle edindiler ve Truro'daki PJs de dahil olmak üzere pek çok kulüpte çıkmaya başladılar.

Roger müzikal eğilimlerini yavaş yavaş belli etmeye başlamıştı. Daha sonraları Mike Dudley, Taylor'ın: "Pop müziğe epey bir zaafı olduğunu" söylemiştir. 16 yaşındaki Taylor'ın saçları klasik okul çocuğu sitilindeydi ama parlak badem gözleri ve çekici gülümsemesi ve kızlar arasında artan popülaritesi grup arkadaşlarını etkiliyordu.

Bir yıl sonra, Mart 1966'da Rock ve Ritim Şampiyonası'na tekrar katılıp bu kez birinciliği elde ettiklerinde grubun şöhreti iyice katlanmıştı. Birincilik ödülünün bir parçası da Merseyside'ın hit grubu Gerry and the Pacemakers'ın Flamingo Balo Salonu'ndaki konserinde açılışı yapmaktı. Bu arada grup adını da iyice kısaltarak "Reaction" olarak değiştirmişti.

Newquay'daki Blue Lagoon Club Reaction'ın favori mekanlarından biriydi. Londra'dan buraya müzik yapmaya gelen pek çok grupla tanışmak Roger'ın hoşuna gidiyordu. 1966 yılı boyunca Kinks, T-Rex, Slade gibi grupların ve Deep Purple öncesi

günlerindeki Ritchi Blackmore'un altında sahne aldılar. O yıllarda Otis Redding hayranı olan Taylor, 1967 yılına gelindiğinde Jimi Hendrix taraftarı olmuştu. Londra'ya gitmek üzere Cornwall'dan ayrıldığında tam bir psychedelic hayranı olmuştu.

Akademik olarak Roger'in fen bilimlerine yeteneği vardı. Truro Devlet Okulu'ndan biyoloji, fizik ve kimya derslerinden aldığı yüksek notlarla mezun olan Roger, London Hospital Medical School'da diş hekimliği okumak üzere bir burs kazandı. Londra'ya vardığında Imperial Kolej'de okuyan arkadaşı Les Brown ile birlikte Shepherd's Bush'ta bir daire kiraladı.

Her ne kadar tüm dikkatini derslerine yoğunlaştırsa da, Taylor tatillerde Truro'ya geri dönmekten hoşlanıyordu. Para kazanmanın öncelikli olduğu bu tatiller, özellikle de büyük eğlence çadırları yapan bir arkadaşı ile ortak işe soyunduğunda, Roger'in içindeki girişimci ruhu ortaya çıkarıyordu. 1968 yaz tatilinde Roger'ın arkadaşı sahil boyunca tüm plajlarda Reaction'un sahne alabileceği büyük eğlence çadırları kurmak için gerekli organizasyonu sağladı. Taylor "Summer Coast Sound Experience" adını taktıkları organizasyonun tanıtımı için her yere posterler yapıştırdı. Hayalgüçlerini kullanarak kabaca da olsa *psychedelic* bir ışık gösterisi de hazırladılar. Ekipmanların içine kum girmesi, en yakın elektrik kaynağına kadar metrelerce uzunlukta kablolama yapma gibi sıkıntılarına rağmen bu ışık gösterisi popülaritelerini artırdı. Yerel otoriteler böyle bir organizasyon için izinleri olmadığından gösteriyi kapatana kadar seyircilerinin sayısı birkaç yüzü bulmuştu.

Londra'ya döndüğünde Taylor'un bir müzik grubuna katılma arzusu bu olaylarla birlikte iyice kamçılanmıştı. Diş doktorluğu gözde bir işti ama parıltılı bir pop yıldızlığı kariyeri söz konusu olduğunda çok sönük kalıyordu. Bu yüzden ev arkadaşı Les Brown bir akşam eve gelip Brian May ve Tim Staffell'in yeni ku-

racakları bir grup için davulcu aradıklarını haber verdiğinde teklife balıklama atlamıştı. Hemen kartın üzerindeki telefon numarasını çevirdi.

Taylor'ın telefonunu alan May ve Staffell hemen Shepherd's Bush'a yollandılar. Yıllar sonra Roger sıraya dizilmiş düzinelerce davul setinin ortasında müzikal seçmelerin genelde nasıl da depresif olaylar olduğunu hatırlıyordu ama bu seçme öyle değildi. Misafirler Taylor'un dairesine onun neler yapabileceğini görmek için geldiler. Taylor'ın davulları Cornwall'da kalmıştı bu yüzden ikiliyi etkilemek için bir bongo setiyle idare etmek zorundaydı.

Hem Brian hem de Tim yanlarında akustik gitarlarını getirdiklerinden beraber birkaç parça çaldılar ve çok iyi uyum sağladıklarını fark ettiler.

Tim Staffell o gün hakkında bakın ne söylüyor: "Roger'a gerçek bir seçme yaptığımızı söyleyemem. Öyle bir şey değildi. Bizim için doğru kişi olduğu çok barizdi o kadar." Bu güven, Staffell ve May'in tam tesisatlı bir ortamda nasıl olacağını görmek istemesine engel olmadı. Brian Imperial Kolej'deki Jazz Club odasını ikinci bir deneme için ayarladı ve bu deneme daha da iyi sonuçlandı.

May daha sonra şöyle anlatır: "O güne dek gördüğümüz en iyi davulcu olduğunu düşünmüştük. Onu snare davulu akord ederken seyrettim –bunu daha önce hiç görmemiştim– ve ne kadar profesyonel göründüğünü düşündüm." Staffell'ın ağzından o günü dinleyecek olursak "Brian ve ben, Roger'in davul sitiliyle büyülenmiştik, renkliydi, kendinden emindi, güçlü ve disiplinliydi. O şovmen bir davulcuydu. Aramızdaki kimya da hemen hissediliyordu ve hiç çaba sarf etmeksizin üç eşit partner olacağımız açıkça belliydi. Aynı müzik zevkine sahiptik ve temelde aynı amaçları paylaşıyorduk."

Roger'ın canlı ve iddialı davulu, izleyen yıllardaki Queen saundunun yaratılmasında önemli bir rol oynayacaktır. Kişilik bakımından ise Roger'da bitmek tükenmek bilmeyen neşeli bir enerji vardı ve diğer ikisi de doğal olarak bu enerjiye karşılık veriyordu. Tim, Roger hakkında şöyle konuşur: "Roger'ın kendiyle barışık oluşu beni hep etkilemiştir. O dönemde pek çoğumuzun yaşadığı kendine karşı öfke hali onda yoktu. Keskin bir mizah anlayışı vardı ve bizzat kendisiyle de kolaylıkla dalga geçebiliyordu. Başarılı bir müzik grubu olma yolunda eğlencelik materyallerin kullanımının da önemli bir rol oynadığına hepimizden çok inanıyordu.

Üçü de müzik endüstrisi hakkında fazla bir şey bilmiyordu ama birlikteyken kendilerini güçlü hissediyor ve başarmak için iyi bir şansları olduğunu düşünüyorlardı. Bu iyimserliklerinin de etkisiyle yeni gruplarının adını Smile (gülümse) koymaları pek de şaşırtıcı olmadı.

İKİ

PERSLİ ZÜPPE

1968 yazında İngiliz müzik piyasasında yine değişim rüzgârları esmekteydi. Önceki yazın çiçekli ve aşklı temaları yerini sivri köşeli, daha sert bir saunda bırakmıştı. Smile'ın üç üyesi de yeni yeni belirginleşmeye başlayan bu akımları takip etmeye çalışıyordu. O dönemlerde özellikle progressive rock çalan gruplara yakın ilgi duymaktaydılar; Deep Purple, Free, Pink Floyd ve bu türün şüphesiz en iyi gruplarından biri olan Wishbone Ash. Progressive rock gerçek müzisyenlere hitap eden karmaşık bir yapıya ve derinliğe sahip bir türdü.

Wishbone Ash'in solo gitaristi Andy Powell o dönemi şöyle açıklıyor: "*Sgt Pepper* albümünden sonra baraj kapakları açılmıştı ve 1967'den sonra her şey kapışılıyordu. Corporate rock diye bir şey yoktu. Hepimiz için büyük bir masumiyet ve cehalet dönemiydi bu. 50'lerin caz müziğinden, folk müziğe, Kelt müziğine, R&B'ye kadar ne varsa harmanlıyor, kanımızı ne kaynatıyorsa ona yöneliyorduk. İlham peşinde koşarken girip çıktığımız yollar için utanç duymuyorduk. Sürekli değişen kaynaklardan beslendik, asla orta yolun takipçisi olmadık.

Bu yeni müzik tarzı hiç şüphesiz ki Tim Staffell ve Brian May'i de etkilemişti. 29 Haziran'da Londra Hyde Park'ta gerçekleşen ve yine bir progressive rock grubu olan Jethro Tull'unda

katıldığı limitsiz-sınırsız ilk açık hava rock organizasyonu May'in aklında kalıcı bir yer etmiş. Bu deneyimin onu kendinden geçirdiğini hatırlıyor. "Mick Abraham'in gitar çalışıyla büyülenmiştim: muhteşemdi!" Staffell'in de açıkladığı gibi Smile aynı zamanda Yes grubunun çalışmalarından da çok etkilenmişti. Kendi gruplarının ilham kaynağı için şunları söylemiştir: "Sert rock çalmak ve bir trio'dan beklenmeyecek derecede iyi düzenlenmiş bir müzik yaratmak istiyorduk. Aynı zamanda akıllı da olmak istiyorduk. Kriterlerimiz bunlardı."

Hem 1984 hem de Reaction ağırlığı hep cover parçalara vermişlerdi ve bu durum ilk dönemlerinde Smile için de geçerliydi. Ama sahne performansları üzerinde çalıştıkça, kendi materyallerini yazma istekleri daha da güçlendi. Brian May'in finalleri yaklaşıyordu ama Staffell ile birlikte çalışmak için seve seve zaman yaratıyordu. Tim o günlere dair: "Benim bakış açıma göre, ilk defa kendimi müzikal açıdan ciddiye almaya başladığım zamanlardı. İlk şarkılarımı Smile'da yazdım, bazılarını Brian ile birlikte, bazılarını da kendi başıma." dedi.

Smile'ı gerçek bir grup haline getirmek için başka artı değerler de yaratmaya çalıştılar. Örneğin, Roger Taylor'un dişçilik bölümünden arkadaşı olan Peter Abbey bir süreliğine grubun menajerliğini yaptı.

Resmi bir birliktelikleri olmadığından Peter Abbey ve Smile'ın yolları kendiliğinden ayrıldı. Ama daha önemlisi, Staffell ve May'in okul arkadaşlarından Pete Edmunds, MG spor arabasını bir Ford Thames minibüs ile değiştirerek Smile'ın ulaşım ihtiyaçlarını karşılamaya başlamış ve grubun ilk resmi nakliyecisi olmuştur. Pek yaygın bir uygulama olmasa da, gruba ait bir logoları olmasını istediklerinde Staffell bu konudaki yeteneklerini konuşturdu ve bembeyaz dişleri parlayan, kıpkırmızı dudaklı sırı-

tan bir ağızla ortaya çıktı. Artık taşların yerine oturduğunu ilk canlı performanslarını ayarladıklarında hissetmeye başlamışlardı.

Brian May, takdir derecesiyle lisans eğitimini tamamladıktan iki gün sonra, 26 Ekim 1968'de, Smile, Imperial Kolej'de ilk kez seyirci önüne çıktı, hem de son albümleri *Saucerful of Secrets* ile İngiltere listelerinde o sıralar 9. sıraya tırmanan Pink Floyd'un alt grubu olarak. Smile'ın bu ilk gösterisinin fazla etkileyici olduğu söylenemez; ancak oldukça heyecanlı ve tanınmamış olmalarına rağmen çoğunlukla cover şarkılar çaldıkları performanslarında biraz dağınık bir hava vardı.

Tim Staffel hatanın kendisinde olduğunu düşünüyordu: "Sanırım sorun benim bas çalışımla ilgiliydi. Olmam gerektiği kadar disiplinli değildim ve zaten biz de kopuk bir üçlüydük."

Yine de teşvik edici bir olaydı ve bunu arkalarında bıraktıktan sonra eğitimlerinin elverdiği kadarıyla kendilerini daha düzenli müzikal çalışmalara yönlendirdiler. Roger Taylor'ın West Country müzik bağlantılarından işte bu sıralarda yararlanmaya başladılar. Smile'in günleri yavaş yavaş bu tip organizasyonlarla doluyordu. Brian May: "Epey yol kat ettik, Cornwall'a kadar gittik ve bazı yerlerde oldukça iyi işler çıkardık." dedi.

Kendilerine o kadar çok güvenmeye başlamışlardı ki kulüplerde kendilerini "Londra'dan Muhteşem Smile" olarak tanıtıyorlardı. Biraz abartılı bir tanım olsa da çaldıkları barlarda gittikçe artan izleyici kitleleri bunu doğrular gibiydi.

Tim Staffell'ın tam da o dönem için yaratılmış kendine has şarkı söyleme sitili, May'in gün geçtikçe daha da büyüleyici hale gelen gitar yetenekleri ve Roger Taylor'ın güçlü ve hızlı davulu birlikte iyi bir kombinasyon oluşturuyordu. Ayrıca artık ekiplerine yeni katılan John Harris'in becerilerinden de yararlanmaya başlamışlardı. Ulaştırma görevlileri Pete Edmunds'a yardımcı

olması için işe alınan John Harris, elektronik alanındaki kıymetli uzmanlığı ile grubun elektronik aletlerden en iyi verimi almasını sağlamıştı.

Tim Staffell'a göre bunlar baş döndürücü günlerdi. "Minibüse yerleşir ve heyecanla batıya doğru yola çıkardık. Bazen insanlara hatırlatmakta yarar görüyorum; yarı profesyonel bir dönemdeydik ve yaptığımız işin sosyal yönü en az müziğin kendisi kadar önemliydi. Pek çok kişi, ki buna ben de dahilim, bir müzik grubunda olmanın özellikle karşı cinsle iletişim kurmak açısından çok efektif bir sosyal araç olduğunu düşünüyordu. Devon'daki hafta sonları çoğunlukla alkol, müzik ve seksten oluşuyordu. Hepimiz yoldan çıkmış bekârlardık. Roger'ın güçlü bir heteroseksüel yapısı vardı ve kızlar arasında en popüler olan da oydu. Bunun basit bir açıklaması vardı; Roger, Smile'ın en yakışıklı üyesiydi ve ılımlı bir kişiliğe sahipti. Bu özelliğinin onun taşralı bir genç olmasından kaynaklandığını düşünürdüm o zamanlar. O günlerde düzenli olarak Truro'daki PJ's Club'da, plaj partilerinde, Fowey Karnavalı'nda, Redruth'da St. Ives ve Flamingo balo salonlarında çalıyorduk. Tüm bunlar bizim için çok heyecan vericiydi. "

Zamanlarının büyük bir kısmını taşrada ve sayfiye yerlerinde konserler vererek doldurmak eğlenceliydi ama aslında hepsi de üniversite döngüsünü tercih etmekteydi. Müzik gruplarının miniskül ücretler karşılığında kenar mahalle barlarında sahne aldıkları günlerden bu yana çok zaman geçmişti. 1968 yılına gelindiğinde bu anlamda daha medeni bir döngü oluşmaktaydı. Öğrenci birlikleri daha kaliteli gruplar getirebilmek için kesenin ağzını açtıkça kolej konserleri daha iyi para getirmeye başlamıştı. Smile'in tercihi Londra kolejlerine, özellikle de o dönemlerde takılmak için en popüler bölge kabul edilen Kensington civarındakilere konsantre olmaktan yanaydı.

Brian için bu, aynı zamanda orada tanıştığı bir kızı daha sık görmek anlamına geliyordu. Adı Christina Mullen'dı –Chrissy olarak biliniyordu– ve Kensington'daki Maria Assumpta Öğretmenlik Koleji'nde öğrenciydi. Chrissy'nin arkadaşı Josephine Morris, Roger Taylor ile çıkıyordu ve Josephine vasıtasıyla Imperial Kolej'deki bir konserleri sırasında birbirleriyle tanıştırılmışlardı. Chrissy, May'in gelecekteki eşi olacaktı ve o sıralarda birbirleri ile yakınlaşmaya başlamışlardı.

Tim Staffel'in anlattıklarına göre: "Jo ve Roger'ın da oldukça ciddi bir birliktelikleri vardı ve bir süre beraber de yaşamışlardı. Neden ayrıldıklarını hiç anlayamadım." Aklı her zaman Londra'da yaşamakta olan Roger artık istediğini yapmak için daha özgürdü.1968'in sonunda London Medical School'daki eğitimini bırakmıştı. Ağustos ayında dişçilik eğitiminin birinci bölümünü tamamladığında, tüm enerjisini rock yıldızı olma yolunda harcamak üzere bir yıl süreyle okula ara vermeye karar vermişti. Ona göre Londra'da olmak her şeyin merkezinde olmak anlamına geliyordu. Arkadaşı Tim Staffel, Roger'ın üniversiteden ayrılmasının ihtiyatsız bir hareket olduğunu düşünmemişti hiç.

"Roger asla beceriksiz biri değildi." der Tim. "Kendine güveni tamdı."

Smile'daki herkes grubun yeterince tanınmadığının bilincindeydi. Düzenli olarak çaldıkları Imperial Kolej'de ve Cornwall'da oldukça popülerdiler ama hâlâ küçük denizde büyük balık olmaktan öteye geçememişlerdi ve bu da sinir bozucuydu. May bu konudaki düşüncelerini daha sonraları şöyle anlatmıştır: "Asla belli bir yerden öteye geçemeyeceğimizi hissediyorduk; çünkü konserlerinizde ne kadar başarılı olsanız da eğer bir albümünüz yoksa, insanlar kim olduğunuzu çabucak unutabiliyordu."

Plak yapmayı hayal bile edemezken, yeni bir mega konser

ayarlamak için fazla bir ümitleri yoktu. Pink Floyd'un altında çaldıkları günden bu yana yeni bir hareket yoktu –en azından 1969 yılının başlarında olaylar kayda değer bir şekilde yön değiştirene kadar.

İlk olarak Richmond Athletic Club'da o dönemlerin popüler grubu olan Yes'in alt grubu olarak sahne almayı garantilediler. Daha sonra Bekar Anneler ve Çocuklarını Koruma Vakfı'na destek amacıyla düzenlenen bir konser için adlarını listeye yazdırmayı başardılar. Bu konser Imperial Kolej tarafından organize edilmekteydi ve Londra'nın en prestijli salonlarından Royal Albert Hall'da 27 Şubat'ta gerçekleşecekti. Gecenin yıldızları arasında Joe Cocker, The Bonzo Dog Doo Dah Band ve Free'de vardı. Listenin sonuna sıkıştırılacaklarını düşünürken Free grubunun üstüne yerleştirilmişlerdi. Gecenin sunucusu, başka yerde çalma imkânı bulamayan underground gruplar için gece geç saatlerde yayınlanan radyo programında bir platform sağlayan ünlü DJ John Peel'di.

Brian May, Smile'in bu organizasyona katılmak için gösterdiği kararlılığı: "Ne yapıp ne edip kendimizi davet ettirdik." diyerek ifade etmiştir. Ama konsere çağrılmış olmanın yarattığı sevinci gölgeleyen bir sorunları vardı. Albert Hall ellerindeki yıpranmış enstrüman ve aletlerle gidebilecekleri bir yer değildi ve her zamanki gibi paraları yoktu. Ama Tim Staffell beklenmedik bir biçimde imdada yetişti.

Tim: "Ealing Sokağı'nda yeni bir müzik dükkânı açılmıştı. Ara sıra oraya gider, enstrümanları dener ve çoğunlukla da dükkân sahibini almaya gücümüzün yetmeyeceği pek çok ekipmanla ilgili sorularla sıkboğaz ederdik. Tam da Albert Hall'daki konserden hemen önce adama yarı şaka yollu olarak aletlerden bazılarını bize bu prestijli salonda bir geceliğine çalmak için ödünç

vermesinin nasıl bir fikir olduğunu sordum. Ve inanılmaz bir biçimde adam bu öneriyi kabul etti! Böylece o geceki gösteride kaliteli bir Simms-Watt PA sistemi kullanabildik."

Smile'in Albert Hall'da anons edildiği o büyük anın tılsımı, Tim'in sahneye doğru koşarken gitar kablosunun epey kısa kaldığını fark etmesiyle birlikte biraz bozulur gibi oldu. İlk akor için gitara dokunana kadar sorunun farkında değildi. Elektrik kablosu yerinden fırlamış ve onu utanç verici sessizlikle baş başa bırakmıştı. Bu yetmezmiş gibi konsere ayakkabısız çıkmayı tercih ettiği için ayakları sahnedeki tahta kıymıklarla paramparça olmuştu.

Tüm aksiliklere rağmen sergiledikleri üstün performans keyiflerini yerine getirmeye yetmişti. Roger Taylor'ın arkadaşı Douglas Pudifoot tarafından siyah-beyaz 8 mm'lik bir kamerayla kayda alınan kısa bir şov olmuştu. Ses kaydı yoktu ve kayıt kalitesi iyi değildi ama iki orijinal Queen üyesinin birlikte ilk performanslarının kaydı olarak tarihteki yerini almıştır. Smile, basında haklarında çıkan ilk eleştiriden dolayı da mutluydu. Bir gazeteci –May'e göre Times'tan– Smile'ın o güne dek batı dünyasının gördüğü en gürültülü grup" olduğunu yazmıştı. Ne yazık ki adam, isimlerini sormayı atlamıştı.

Tim Staffel, Smile'in desibelleri nakavt etme eğilimini şöyle savunmuştur: "Disiplinli bir gürültümüz vardı. Parçalarımızı gerçek anlamda dinamik hale getiriyorduk. O gece, hayatlarında o kadar önemli bir yer almıştı ki, Kensington'daki pubda arkadaşları ile otururken birbirlerine tekrar tekrar anlatıp her anı yeniden yaşamak çok hoşlarına gidiyordu. Beraber takıldıkları bu arkadaşlar arasında Tim Staffel tarafından gruba yeni tanıştırılan, 22 yaşındaki sanat öğrencisi Freddie Bulsara da vardı.

Farookh Bulsara, Hint Okyanusu'ndaki egzotik bir ada olan Zanzibar'da bir devlet hastanesinde Jer ve Bomi Bulsara'nın ilk

çocukları olarak 5 Eylül 1946'da dünyaya gelmişti. Babası İngiliz sivil servisinde muhasebecilik yapıyordu. Büyüleyici güzellikteki sultan sarayları ile Zanzibar; Arap, Hint ve Afrika etkileri taşıyan karmaşık bir kültüre sahipti. Farook'un ilk çocukluk yılları altın rengi kumsalların, güneşin pırıltılarıyla yıkandığı kilometrelerce süren kumsallarda geçirilen gündüzler ve babasının anlattığı bitmek tükenmek bilmeyen peri masallarıyla içinde kaybolduğu gecelerin pastoral bir karışımıydı âdeta. Üretken hayalgücü bu masallardaki Arap prenslerinin fantazileri ve uzak diyarlarda geçen kahramanlık öyküleri ile besleniyordu.

Kız kardeşi Kashmira'nın doğumuyla şenlenmiş olan ailesinin, babasının işi gereği Bombay'a taşınma zorunluluğu ortaya çıkana dek beş yaşından sonra başladığı, İngiliz rahibeler tarafından idare edilen yerel misyoner okuluna devam etti. Bu taşınma aile için zor değişiklik olmakla birlikte aynı zamanda da sevindirici bir gelişmeydi. Dinine bağlı Parsiler olan anne ve babası (Antik Zoroastrianism'in günümüzdeki torunları) Bombay'da çok sayıda Parsi'nin yaşadığını öğrendiklerinde çok mutlu olmuşlardı. Âdet olduğu üzere, küçük çocuğun dini ile tanıştırılması sekiz yaşındayken bir Magi rahibince yönetilen ve Navjote adı verilen eski bir dinsel tören vasıtasıyla oldu.

Arkadaşları arasında Freddie olarak bilinen Farookh, Panchgani Maharashtra'da bir tür İngiliz Devlet Okulu olan St. Peters'a devam etti. Bulsaralar Bombay'da uşaklarla dolu varlıklı bir evde oturuyorlardı. Ancak babasının işinin belirsizliğinden dolayı ailesi onu yatılı okula göndermeyi tercih etmişti. Geleneksel akademik derslerin dışında St. Peters spora önem veren bir okuldu. Freddie masa tenisine çok düşkündü ama aynı zamanda hem boks yapıyor hem de hız için yaratılmış ince vücut yapısı ile atletizmde okul arkadaşlarına toz yutturuyordu. Tüm

bunlara rağmen, spor Freddie'nin asıl ilgi alanı değildi.

Onu en çok çeken yer Bombay limanıydı. Denize açılmaya hazırlanan ticaret gemilerinin etrafındaki kaos ilgisini çekiyor, ürkütücü çivili yataklarında gerinen fakirlerin ve büyülü ezgileriyle yılan oynatıcılarının cirit attığı daracık sokaklarda dolaşmaya bayılıyordu. Şehrin gösterişli mimarisiyle birlikte bu egzotizm Freddie'nin müşkülpesent ve gösterişli tarzının oluşmasında etkili olmuştur. Yıllar sonra Mercury adıyla milyoner bir rock starı olduğunda, İngiltere kraliçesi gibi asla üzerinde para taşımadığını, çılgın alışveriş günlerinde ödeme işlemlerini her zaman kişisel asistanlarından birinin hallettiğini övünerek anlatır. Oysa cebindeki birkaç rupi ile dolaşan siyah saçlı ve dişlek çocuk olduğu günlerde sokak pazarlıklarında kurnaz Arap satıcılardan hiç de aşağı kalmıyordu.

Freddie'nin o yıllarda gelişmekte olan diğer bir tutkusu da müzikti. Bombay'ın kozmopolit sosyal yapısı küçük Freddie'yi etkileyen sayısız müzik türünü içinde barındırıyordu. Freddie'nin geleneksel mistik ritimlerin tam zıttı olan operaya karşı da bir tutkusu vardı. 50'lerin sonlarına doğru ise heyecan verici yeni bir türün izleri ortaya çıkmaya başladı: rock'n roll.

Freddie, yıllardır piyano dersleri alıyordu ve dördüncü sınıfa geldiğinde müzik için deli oluyordu. Özellikle şarkı söylemeye meraklıydı. Okul korosunda ve aynı zamanda pek çok amatör prodüksüyonda şarkı söylüyordu ama bunlar içinde filizlenen kendini ifade etme arzusunu tatmin etmeye yetmiyordu. Müzik tutkusu onu kendine ait bir grup kurmaya yöneltti; ancak Hectics isimli bu grup okul yönetimi tarafından halka açık gösteri yapmaktan men edilince Freddie kendini boğulacak gibi hissetti. Neyse ki yönetim gruba okul partilerinde ve pikniklerinde çalma izni vermişti. Bulsara'nın bu organizasyonlarda ken-

dini gösteren eğitimli sesi ve abartılı teatral şovları önünde uzanan parlak kariyerin ilk işaretleri olarak kabul edilebilir.

Her ne kadar aşırı uçlarda dışa dönük tavırlar sergilese de, genç Bulsara kendi iç dünyasını herkesten saklamaktaydı. Freddie'nin daha sonra da itiraf ettiği gibi bunun en önemli nedeni yatılı okul hayatıydı: "Yatılı okulun size öğrettiği bir şey varsa o da kendinizi nasıl koruyacağınızdır ve ben bunu çok küçük yaşta öğrendim. Bağımsız olmayı ve kendinden başka birine güvenmemeyi de orada öğrendim."

Freddie çoğunlukla yalnızdı ve koruyucu kabuğunun altında kendini gizlemekteydi. Hayatının en önemli olaylarını bile daima kendine saklardı.

Freddie, St. Peters'daki son iki yılında İngiliz devlet okullarının ünlü fenomenleriyle tanıştı: kabadayılık ve homoseksüellik. Boks ringindeki tecrübeleri ile Freddie yoluna çıkan okul kabadayıları ile kolayca baş edebiliyordu. Homoseksüelliğe bakışı ise daha farklıydı. Ünlü bir rock yıldızı olduğu dönemlerde kişisel geçmişi hakkında çok az şey anlatan Freddie, her ne kadar taşkın ve homoseksüellik kokan performanslarıyla tanınsa da öldüğü güne kadar gay olduğu gerçeğini halk önünde açıklamamıştır. Ancak özel bir görüşmede ilk homoseksüel cinsel deneyimini okulda yaşadığını itiraf etmiştir.

1960'lara gelindiğinde Bulsara ailesi Hindistan'daki şiddetli politik huzursuzluk nedeniyle İngiltere'ye göç etmeye mecbur kaldı. Feltham Park yakınlarındaki kendi evlerine taşınana kadar bir süre akrabalarının yanında kaldılar. Yeniyetme çağlarında olan Freddie için zor günlerdi. Dış görünüşü, tavırları, aksanı, kısacası her şeyi ile dikkat çekiyordu ve dar kafalı çevrenin alay konusu haline gelmişti. Freddie kendisiyle acımasızca alay ederek eziyet edenlere Persli züppe tavrını takınarak, yani bir

anlamda kendi parodisini yaparak, karşılık verdi. Etkili bir kalkandı ama bedelini de ödemek gerekiyordu. Tüm yaşamı boyunca duygusal bir doğaya sahip olan Freddie için bu yıllar mutsuzluk ve güvensizlikle doluydu.

Bu negatif ortam okuldaki notlarına da yansımıştı. Yalnızca İngilizce, tarih ve güzel sanatlardan yeterli notları alabilmişti. Ancak bu durum onu rahatsız etmiyordu; üniversiteye gidecek biri olmadığının farkındaydı. Onun için önemli olan şeyler güzel sanatlar ve müzikti. Güzel sanatlar kolejine girebilmek için Isleworth Polyteknik'ten güzel sanatlar dalında alacağı bir A yeterliydi. Eylül 1966'da Batı Londra'daki Ealing Teknoloji Koleji'nin grafik ve dizayn bölümüne yazıldı.

"Sanat okulları size modadan haberdar ve hep bir adım ötede olmayı öğretir." derdi Freddie.

Müzik dünyasında silinmez bir iz bırakan çok renkli kişiliğe göre, 20'li yaşlarındaki Freddie oldukça mahçup ve çekingendi. Sonraları okuldaki öğretmenleri ondan –sinir bozucu kıkırdamaları hariç– dikkat çekmeyen bir öğrenci olarak söz etmiş ve sınıf arkadaşlarından biri de onun "yeteneksiz ve itici" olduğunu belirtmiştir. Ama 1967 yazı onun değişim zamanıydı. Diğer pek çok genç gibi Jimi Hendrix'in sitilinden ilham alan Freddie Bulsara, artık saçını uzatmış, son moda kadife ceketler, dar pantolonlar, platform topuklu ayakkabılar ve şıkır şıkır sahte mücevherler ile dolaşmaya başlamıştı.

Hendrix'in müziğine kendini kaptıran Freddie'nin publarda aldığı öğlen içkilerinin de teşvikiyle Ealing Koleji'ndeki sırasının üstüne çıkarak idolünün vahşi bir taklidini yapması pek de olağandışı değildi. İmâlı bir şekilde kasıklarının arasına soktuğu 20 santimlik tahta cetvelini gitar yerine kullanır ve sıranın tepesinde uluyarak şarkı söylerdi. Bu teşhir gösterileri zamanla diğer

öğrencilerin de dikkatini çekmeye başlamıştı. Bu öğrencilerden ikisi Tim Staffell ve Niger Foster'dı.

Staffel, o dönemki Freddie hakkında bakın neler söylüyor: "Freddie hakkındaki ilk izlenimlerim onun kültürel olarak çok düzgün biri olduğuydu. Demek istediğim; konservatif biriydi, cinsel tercihleri hiç aklıma bile gelmemişti. Bu tercihini gözünüze sokmaya çalışan biri değildi. Zarif bir alçak gönüllülüğü vardı. Freddie için tam olarak parlıyor denemezdi. Bunu söylediken sonra eklemeliyim; başarılı bir performansçıydı ve kişiliği ile birlikte tarzı, daha o zamanlar gelişmeye başlamıştı. Eğer bir yıldız adayından söz ediyorsak, bence o, bu yola girmişti bile. İnsanların ilgisini çekmeyi başarıyordu."

Tim, Freddie ve Nigel Foster fırsat buldukça müzik yapmaktan hoşlanan Ealing öğrencileriydiler ama Tim bu durumdan pek de hoşnut değildi; "Tuvaletlerde üçümüzün birlikte harmoniler söylediğimize dair hikâyeler etrafta epey abartılıyor ve sadece birkaç defa olmasına rağmen devamlılık arz ettiği düşünülebilir." Bir gruba katılmak için yanıp tutuşan Freddie, Tim'in bir grupta çaldığını öğrenir. Hemen akabinde Tim, Freddie'nin Smile ile tanışma isteğinin farkına varır.

1969 yılının ilk aylarında Staffell okul arkadaşlarını grup üyelerine –fırlama Roger ve çalışkan Brian– tanıştırdığında Freddie ilk başlarda çekingen davranır. Ama bu durum fazla uzun sürmez. Doğal coşkusu ve canlılığı kısa sürede ortaya çıkar ve Smile'ı dörtlü bir grup yapmak için hevesli olduğunu açıkça belli ettiği gibi, provalara gidip gelmeye başlar. Brian May ve Roger Taylor ilk başlarda onun "sadece teatral bir rock müzisyeni" olduğunu düşünürler.

Freddie'nin bulaşıcı coşkusu Smile'in kendisine düzgün bir yol açmak için gösterdiği çabayı güçlendirirken, amansız enerji-

si ile provalarda onlara hayatı zehir ediyordu. Smile'in müziğini seviyordu ama her konuda bir fikri vardı, özellikle presentasyon konusunda ve bu fikirleri sadece onlarla beraberken söylemiyordu. Canlı performanslarına gittiğinde seyircilerin arasından avazı çıktığı kadar bağırırdı: "Eğer solistiniz ben olsaydım nasıl yapılacağını size gösterirdim!"

Tim Staffel şöyle diyor: "İlk başlarda Freddie'yi şarkıcı olarak fazla ciddiye almıyorduk, sesindeki kaliteyi ve özgüvenini geliştirmesi birkaç yıl sürmüştü. "Yani Bulsara, o dönemlerde Smile'in gayri-resmi dördüncü üyesi olmakla yetinmek zorundaydı.

19 Nisan 1969'da, Londra'daki Revolution Club performanslarının ardından Smile, yapımcı Lou Reizner'ı epey etkilemişti. Rod Stewart'ın prodüktörlüğünü yapan Reizner, Mercury Records'la çalışmaktaydı ve Smile'a İngiltere piyasasına açılmayı planlayan Mercury Amerika şirketi ile kontrat teklif ediyordu. Smile bu teklife hemen evet dedi. Tim Staffell, Lou hakkında şunları söyler: "Lou Mercury, Amerika için İngiltere'de yetenek avlayan biriydi. İngiltere'deki ofisleri Knightsbridge'deki Marble Arch'ta bulunuyordu. O güne kadar müzik dünyasında karşılaştığım en ciddi işadamıydı. Bugün olduğum kadar insan sarrafı değildim o yaşlarda ama hatırladığım kadarı ile Lou, bize asla boş vaatlerde bulunmamıştı."

Bu görüşmeden kısa bir süre sonra ceplerine kontratlarını koyan Smile üyeleri, yapımcı John Anthony ile birlikte bir single kaydetmek üzere kendilerini Soho'da ki Ṭrident Stüdyoları'nda buldular. Single "Step on Me" ve Tim Staffell tarafından yazılan "Earth" den oluşuyordu. Tim'e göre "Earth" un seçilmesinin nedeni kendi besteleri arasındaki en güçlü şarkı olmasıydı. Tim bunu şöyle açıklar: "O şarkıda hiçbir müzikal etkileşim yoktu. Bilim kurgu delisi olduğum için öyle bir şarkı yazmış-

tım." Single'ın çıkış tarihi Ağustos olarak belirlendiğinde grubun heyecanı doruktaydı.

Smile artık bir trio olarak single çıkaracağından, Freddie Bulsara'nın profesyonel olarak gruba katılma umutları da suya düşer gibi olmuştu ama, o yılın sıcak yaz günlerinde Liverpool'lu Ibex adlı grubun Londra'ya gelişiyle olaylar beklenmedik yönde değişecekti. Üç kişilik bu grup solo gitarist Mike Bersin, basçı John "Tupp" Taylor ve davulcu Mick "Miffer" Smithé'den kuruluydu. Menajerleri ise daha sonraları Queen'e önemli yardımları dokunacak olan Ken Testi'ydi.

Ken Testi'nin kız arkadaşı Helen McConnell'in kızkardeşi Pat, Brian May'in sınıf arkadaşı Chrissy Mullen'in sınıf arkadaşıydı. McConnell'lar, Earls Court'da bir evi paylaşıyorlardı ve Testi ile Ibex de çoğunlukla bu evde takılmaktaydı. Ken: "Londra'ya gelişimizin birkaç gün sonrası Pat'in doğumgünüydü ve biz de onu dışarı çıkarmak istedik. Pat, "The Kensington"a gitmemiz için ısrar etti. Oraya düzenli olarak gidip Smile isimli bir grubu dinliyormuş. Ayrıca Roger Taylor'ı da çok beğendiğinden bizi oraya sürükledi ve gider gitmez de grupla tanıştırdı. Yanlarında gruptan olmayan ama kesinlikle dahil olmak isteyen bir arkadaşları daha vardı: Freddie."

Ibex; Roger, Brian, Tim ve Freddie'den çok etkilenmişti. Ken: "Hepsi de çok iyi görünümlü çocuklardı, onların yanında kendimizi taşralı hödükler gibi hissetmiştik. Ve Smile ilk single'ını daha yeni kaydetmişti! Örneğin Freddie, kısa kürk ceketi ve uzun bakımlı saçlarıyla çok havalıydı. Onun gözüne çok basit görünüyor olmalıydık ama yine de bunu anlamak pek mümkün değildi. Freddie yeni tanıştığı insanlara karşı mesafeli davranırdı."

Pub'ın kapanışının ardından hepsi birlikte Pat'in evine yollandılar. Ibex'in gitaristi Mike Bersin o geceyi şöyle hatırlıyor:

"Beni en çabuk etkileyen Brian May olmuştu. Alçak sesle konuşan, iyi niyetli ve nazik bir devdi. Ayrıca bir huyu daha vardı, nasıl olduğunu sorduğunuzda detaylıca yanıt verirdi! Onu çalarken dinlemeyi çok istiyordum ve o an gelip çattığında klasik pena yerine bozuk para kullandığını görmek benim için büyük bir sürpriz olmuştu." Uzun yıllar diğer gitaristleri şaşırtmaya devam edecek olan bu özelliği hakkında Brian May'in basit bir açıklaması vardır: "Asla yeterince sert bir pena bulamıyordum. Bozuk para hiç bükülmüyor ve böylelikle tellerin hareketini parmaklarınızın arasında hissedebiliyorsunuz."

Ken Testi anlatmaya devam eder: "Brian, Roger ve Tim bize şarkılarını çalmaya başladılar ve Freddie de elinde olmadan vokalle onlara katıldı. Dikkatimi çeken şey Freddie'nin onların arasında gerçekten çok ama çok rahat oluşuydu. Müzik için yapmak istediklerini ve hedeflerini anlatırlarken sıradışı bir grupla karşı karşıya olduğumu anlamıştım. Onlar, Queen'in tohumlarıydılar ve özeldiler. O gece o evde onları dinleyen ve izleyen herkes bunu anlamıştı."

Bu gecenin ardından iki grup sık sık bir araya gelmeye başlar ve Freddie kısa zamanda Ibex'teki eksikliği işaret eder. Mike Bensin'in ağzından dinleyelim: "Bir gece pubın önünde her zamanki gibi müzikten konuşurken Freddie birden ortaya atıldı: "Sizin ihtiyacınız olan şey bir solist." Şaşkınlıkla birbirimize baktık, bunu bilmesine pek imkân yoktu; çünkü Ibex'i çalarken dinlememişti hiç. Neyse, Freddie hemen bize katılmayı teklif etti. Onu birkaç kez bodrumda yaptığımız provalara davet ettik ve fazla şarkı bile söylemeden sadece konuşarak kendini bize kabul ettirdi." Ancak Ibex durumun farkındaydı. "Freddie'nin kalbinin hâlâ Smile'a katılmaktan yana olduğu gün gibi aşikardı ama bunun olma ihtimali kalmadığından rotasını bize çevirmişti."

Biraz ek gelir elde etmek için Roger Taylor'a birlikte Kensington Market'te bir tezgâh kiralama teklifinde bulunan Bulsara, Smile ile bağlantılarını da böylece korumuş oldu. Roger ve Freddie haftalık 10 pounda çevre esnafın moral bozucu bir biçimde "ölüm sırası" diye tabir ettiği bir sokakta işe koyuldular. Ken Testi bu deneyimlerini anlatırken: "Yıllar sonra Queen'in tanıtım broşüründe "centilmenlerin giyindiği yer" adını duyduğumda kahkahalarla gülmüştüm. Tezgâhları ancak bir telefon kulübesi kadardı!"

Freddie ve Tim'in sanat kolejindeki arkadaşlarının katkılarıyla tezgâhlarını resim ve çizimlerle doldurdular. Bu işin yeterince para getirmediğini görünce giyim eşyası satışına geçtiler ve bu işten biraz kâr elde etmeye başladılar. Aynı yerde kendine ait bir tezgâhı olan Tim Staffell, Freddie ve Tim girişimi hakkında şunları söyler: "Freddie ve Roger tezgâhlarında kişisel süs eşyalarına ağırlık veriyorlardı. Ayrıca nefret ettiğim narsistçe bir koketlik havası vardı orada. Freddie'nin süslü ve gösterişli tarzında bunun etkili olduğunu sanıyorum ama kişisel olarak ben bu durumu biraz kasıtlı olarak görüyordum."

Bu dönem Mercury ve Taylor arasında özel bir yakınlaşma sağlamıştı. Tim Staffell konuyla ilgili şunları söylemiştir: "Roger ve Freddie, Kensington Market'te birlikte çalıştıkları dönemde yakın arkadaş oldular. Benim ve Brian'ın aksine Roger başarılı bir grup yaratmak için eğlence ve şov faktörüne önem verilmesi gerektiğini savunuyordu ve bence Freddie ile aralarındaki ilişkinin anahtarı da işte bu basit gerçekti."

Tim, bir noktaya kadar Taylor'un da Mercury gibi yıldız olma arzusu taşıdığını da sözlerine ekliyor: "Evet, Roger şöhrete meraklıydı ama Freddie kadar tutkulu olduğunu düşünmüyorum. Freddie'nin günün birinde mutlaka ünlü olacağını biliyordum; çünkü dünya üstünde onu bu amacından vazgeçirmeye

çalışacak güçler ne olursa olsun, onu engelleyecek kadar güçlü olamazlardı. Öte yandan, eğer şöhret Roger'ı bulmamış olsaydı, bence o sadece omuzlarını silkip hayatına başka bir yönde devam ederdi."

İhtirasları ve hedefleri ile serbest ruhlu zamanlardı onlar için. Brian May Chrissy Mullan ile çıkarken, Roger (her zaman bir gözü kızlardaydı) seçeneklerini daha fazla tutuyordu. Ve Freddie'ye gelince, hayatında çok önemli bir rol oynayacak olan bir kızla çıkıyordu. Kızın adı Mary Austin'di. Trendy bir butik olan Biba'da çalışıyordu ve birbirlerine karşı olan hisleri zamanla artarken, Freddie de homoseksüel eğilimlerini bastırmayı seçmişti. Freddie'nin hayatına bir kız arkadaşın girişi arkadaşlarının kafasında Freddie'nin cinsel eğilimi hakkında soru işaretleri oluşturmuştu. Mike Bersin, Freddie'den şöyle söz eder: "Bu bizi kesinlikle şaşırtmıştı; çünkü Freddie her şeyiyle tam anlamıyla bir eşcinseldi. Pek çok yönden Freddie âdeta gerçek değildi."

Öte yandan single'ın piyasaya çıkışı hayli sönük kalmıştı. Ağustos ayında, sadece Amerika'da basılmıştı, İngiltere'de hiçbir yerde bulmak mümkün değildi. Staffell'in bu duruma pragmatik bir yaklaşımı vardı; Mercury bir Amerikan şirketiydi ve single'ın İngiltere'de yayınlanması için herhangi bir anlaşma yapılmamıştı. Ayrıca Smile'ın geçmişte hiçbir kaydadeğer başarısı bulunmadığından, plak şirketi single'a yeterince destek vermekten kaçınmış olmalıydı. Staffell: "Single için pek fazla heyecanlanmamıştık zaten. Ne de olsa ortada para filan yoktu." demiştir.

Yine de bu durum Smile'in Mercury Records'un davetiyle birkaç şarkı daha kaydetmek üzere stüdyoya girmesine engel olmadı. Tim: "Pek çok şarkı kaydettik. Brian'ın vokal yaptığı "April Lady", "Polar Bear", "Blag" ve yine "Earth" ve "Step on Me". Biz sonuçtan memnunduk ama plak şirketi albümü yayınlama-

ma kararı aldı. Uzun yıllar sonra Japonya'da piyasaya sürülmüştü." Bu kez hayalkırıklığı üstlerine çökmüştü.

Smile'in yeni hedefi Imperial Kolej'deki düzenli işlerinin yanı sıra bulabildikleri kadar çok yer bulup, canlı performanslarını artırmaktı. Yeni işler ayarlamalarına yardımcı olması için isimlerini Kensington Church Court'daki Rondo Ajans'a kaydettirdiler. Rondo, o sıralar Genesis'i temsil ediyordu ve Staffel daha önce onlar için birkaç grafik dizayn işi yapmıştı. Freddie'ye gelince, Ibex'in menajeri Ken Testi'nin özellikle Kuzey İngiltere'de pek çok bağlantısı olan bir adam olduğu anlaşıldığından zamanının çoğunu Londra ve kuzey arasında gidip gelerek geçiriyordu. Ken, imkânı olduğu takdirde, Smile için de iş ayarlıyordu. Freddie'nin kendilerine verdiği moral desteğine karşılık Ibex'in peşine takılıyorlardı.

O günler telaşlı –bazen yorucu– ve mutlu günler olmakla birlikte aynı zamanda öğreticiydi de. O günlere dair bazı anılar hâlâ capcanlı durmaktadır hafızalarında. Mike Bersin özellikle Bolton Octagon Tiyatrosu'nda sahneye çıkmaya hazırlandıkları bir cumartesi öğlen vaktini unutmamış: "Freddie bir mil öteden fark ediliyordu. Ayaklarında çizmeler, üstünde ise beyaz satenden bir pantolon, bir yelek, bir kemer ve kürklü bir ceket vardı. Kuliste neredeyse saatler boyunca aynada kendini seyredip duruyordu. En sonunda dayanamadım ve bağırdım: "Freddie, tanrı aşkına saçınla oynamayı bırak artık!" Freddie'nin bana yanıtı ise: "Ama ben bir Star'ım sevgili çocuğum." olmuştu. Ve buna gerçekten inanıyordu. Ama aynı zamanda haklıydı da. Freddie asla başka bir sanatçıdan kopya çekmezdi. Freddie her zaman Freddie'ydi, yaptığı her şeyde bir şov havası vardı ve hepsi de kendi kreasyonuydu. Grubun öncüsü olarak izleyicide bir kültür şoku yaratttığı söylenebilirdi. Ama o zamanki haliyle Queen'in ünlü

olduktan sonraki hali arasında fazla bir değişiklik yoktu. Aynı pozları o zaman da takınırdı."

O dönemlerde tanıştıkları başka bir arkadaşları olan Geoff Higgins'in (bir süre Ibex'de bas çalmıştı) unutmadığı günlerden biri de Liverpool Hardmann Street'teki Sink adlı bodrum barında çalmak üzere yola çıktıkları geceydi. O gün Smile da Liverpool'da başka bir yerde çalacağından aynı minibüse tıkışmışlardı. Sink'in içki satma ruhsatı olmadığından hep birlikte bir şeyler içmek için yakınlardaki bir pub'a gitmeye karar verirler. O sırada karşılarına bir dazlak çetesi çıkar. Kalın botları, sıfır numara tıraşlı kafaları ile bu şiddet yanlısı tipler için cumartesi akşamlarını hippi döverek geçirmek mükemmel bir seçim gibi görünmekteydi.

Geoff Higgins olanları şöyle anlatıyor: "Tam Liverpool Art Koleji'nin dışındaydık. Köşeden bu dazlak çetesi çıkageldi ve "yandık!" diye düşündüm. Biz dokuz kişiydik onlar ise bizden epey fazlaydı. Üstümüzde kadife pantolonlar, fırfırlı gömlekler vardı ve o günlerde Liverpool'da bu tip kıyafetlerle gezilmezdi. Bir avuç nonoşa benziyorduk. Ne kadar dayanabileceğimizi düşünmeye çalışırken Roger bir blöfle ortaya atıldı. Onlara siyah kuşaklı bir judocu olduğunu ve yasa gereği dövüşmeden önce onları uyarması gerektiğini, eğer bu uyarıya kulak asmayacaklarsa başlarına gelecek her şeyden kendilerinin sorumlu olacağını söyledi. O anda kellem koltuğumun altındaydı. Piç Taylor! diye düşündüm. Hepimizi öldürtecek! Kulağına şöyle fısıldadım: "Bu numara bu heriflere yapılmaz seni salak!" Ama işe yaradı. Roger'ın söylediklerine gerçekten inandılar mı ya da sadece cesaretine mi hayran oldular bilmiyorum ama bizi rahat bıraktılar ve yollarına gittiler. Hepimiz korkudan tir tir titriyorduk."

Neyse ki grup sağ salim Sinke'e dönmeyi başarır. Higgins'in o geceyle ilgili bir anısı daha vardır.

"Sink o kadar küçük bir yerdi ki onun yanında Cavern bile Empire State binası gibi kalırdı. Freddie her zamanki gibi sahnede zıplayıp, hiç de cool olmayan hareketler yapıyordu. Bizi utandırdığını söyledim ama hiç umursamadı bile." O geceki performanslarını teybe kaydeden Geoff, Freddie'nin bir Beatles şarkısını neredeyse tümden yanlış söylediğini anlatır ve sonra da ekler: "Smile o gece Liverpool Sanat Koleji'nde çalıyordu ve programları bittikten sonra bize katılmaya geldiler ve gelir gelmez de sahneye çıktılar. Yani 9 Eylül 1969'daki o gece Freddie, Roger ve Brian'ın birlikte sahne aldıkları ilk gecedir."

Londra dönüşlerinin ardından, 1969'un sonlarına doğru, hep birlikte Barnes, Ferry Road'da bir daireye taşınan Ibex ve Smile'ın hayatı iyice iç içe geçer. Ev çat kapı girip çıkan, sırtlarında uyku tulumları ile yatacak yer arayan arkadaşlarıyla dolup taşmaktadır. Mike Bersin şöyle anlatıyor: "Evde sadece üç kişinin yaşaması gerekiyordu. Ev sahibi kirayı almaya geldiğinde hepimiz yatak odasına saklanırdık. "Ev yırtık pırtık, rengi kaçmış eski mobilyalarla döşenmiş pejmürde bir yerdi. Her şeye rağmen bu ev, Brian, Freddie ve Roger'ın düzenli harmoni provalarına başladıkları yerdi. May'in şarkıları da mutfak masasının üstünde yazılırdı.

Geoff Higgins o dönemlerini şöyle anlatır: "Kensington Market'ten marihuana ile karışık yasemin çayı alır, evde sırayla çayın içindeki otları ayıklardık. O günlerde Freddie uyuşturucunun yanına bile yaklaşmazdı. Bir gün eve çay getiren biri ayıklamaya vakit bulamamış ve öylece bırakmış. Kendine bir demlik yasemin çayı yapmak isteyen Freddie çok fena çarpılmıştı. Eve geldiğimizde onu Frank Zappa müziği eşliğinde odanın etrafında dönüp kollarını çırparken bulduk. Kafası düzeldikten sonra olanları öğrenen Freddie, birkaç gün sonra gürültü şikayetiyle

evlerine gelen polis memurlarına haylaz bir oyun oynar. Freddie, polisleri marihuanalı kek ve çay ikram ederek yatıştırır. Olayı çok iyi hallettiklerini düşünen polisler, marihuana etkisini göstermeye başladığında olacaklardan habersiz kendilerinden memnun bir şekilde oradan ayrılırlar.

Ancak tüm bunların yanında, müzik açısından haberler pek iyi değildir. Yıl sonunda Smile, Mercury Records tarafından Londra'daki ünlü Marquee Club'da organize edilen bir vitrin gösterisine çıkar. Kippington Lodge adlı grubun alt grubu olarak yarım saatliğine sahneye çıkarlar ama her şey çok kötü gider. Seyircilerle iletişim kuramazlar ve canları sıkkın ve üzgün olarak sahneden inen grup için bu olay Mercury Records ile olan ilişkilerinin de sonu anlamına gelmektedir.

Aynı dönemlerde Freddie'nin de canı çok sıkkındır. Bulsara'nın önerisiyle Ibex'in adı çoktan Wreckage olarak değiştirilmiştir ama bu isim makyajı da fazla etkili olmaz ve 1970'in başlarında Freddie gruptan ayrılır. O arada kısa bir süre Sour Milk Tea adlı grupla takılır. Daha sonra moral vermesi için yanına Roger Taylor'ı da alan Freddie, Paul Milne, Rob Tyrell, Jeremy Gallop ve Chris Chesney'den kurulu Leatherhead'e katılmak için bir seçmeye katılır ve çok başarılı olur ama bu grup birkaç hafta içinde dağılır.

Şubat ayına gelindiğinde Smile'da ayrılık sancıları başlamıştır. Tim Staffel: "O günlerde pek çok öğrenci grubunda olduğu gibi Smile'da da ciddi bir finansal sıkıntı vardı. Her şeye rağmen başarılı programlar yapmış, ünlü grupların altında sahne almış ve gerçekten iyi vakit geçirmiştik. En kötü günlerimizde pek iyi çalamamış olabiliriz ama en iyi günlerimizde giriş parasına kesinlikle değdiğimizi düşünüyorum."

Colin Peterson'ın grubuna katılmak üzere ayrılacağını ilk

açıklayan Staffell oldu. Peterson daha önce Bee Gees'in davulcusuydu ve Tim'e göre Peterson'un yumuşak müzik tarzı ona daha iyi uyacaktı. Tim, verdiği karar hakkında emin olmadığını itiraf eder: "Doğru şeyi yaptığımdan yüzde yüz emin değildim. Ama gürültülü rock yapmaktan çok yorulmuştum ve Smile'den bu yüzden ayrıldım. Smile, Queen'in habercisi miydi? Bunu gerçekten bilmiyorum. Ama bir anlamda ben aradan çekilmiş oluyordum ve Queen'in doğumu ve gelişimi doğal ve kaçınılmaz bir sonuçtu."

Staffel'in ayrılışından kısa bir süre sonra Mercury Records, Smile'ı bırakır. Tim'in de dediği gibi, zaten yakın arkadaş olan Brian May, Roger Taylor ve Freddie Bulsara'nın yeni bir grup kurmaya karar vermeleri doğaldır. Brian onları bir araya getiren temel faktörün Freddie olduğuna dikkat çeker. Aslında hepsi de tek tek pırıltılı rock dünyasının kapılarını aralamak için yanıp tutuşmaktadır. Ve işte böylece, Nisan 1970'te bu üçlü kendine Queen adını verir.

ÜÇ

QUEEN DÖNEMİ

Brian May sonraları itiraf eder: "Kendimize inanılmaz derecede güveniyorduk; hatta bazı açılardan bu, kör edici ve aptalca bir güvendi." Ve gerçekten de güçlü bir kendine güven duygusu daha ilk dönemlerinden itibaren Queen'in damgası olacaktır. Ama o zamanlar, birlikte yeni bir grup kurmaya karar verdiklerinde, en çok ihtiyaç duydukları bir basçıydı. Roger Taylor, eski grubu Reaction'dan arkadaşı Mike Grose'yi davet ederek soruna çabucak bir çözüm getirdi. İyi bir basçı olan Grose, aynı zamanda Truro'daki PJs Club'ın da ortaklarındandır.

Mike, gruba katılışını bakın nasıl anlatıyor: "Smile, PJs'te çaldığı dönemlerde Roger ile Tim arasında küçük sürtüşmeler olurdu. Bir akşam ara verdiklerinde Tim'in gitmiş olduğunu gördüm ve yerine çıkıp ben çaldım. Birkaç hafta sonra Roger beni aradı ve beni gruba katılmaya davet etti. Henüz bir isimleri yoktu ama sonuçta onlar Freddie, Brian ve Roger'dı. Zamanlama benim açımdan mükemmeldi; çünkü kulüp için yıkım emri çıkarılmıştı. Roger'ın teklifine evet dedim ve Earls Courts'daki dairelerinde onlarla kalmak üzere Londra'ya gittim." Müzikal bilgisinin yanı sıra Grose, Londra'ya giderken yanına kaliteli bir amfi ve Wolkswagen minibüsünü de almıştı.

Şimdi tam kadro olan grubun bir sonraki problemi prova ya-

pacakları bir yer bulmaktı. Brian doktorasını Imperial Kolej'den Professor Jim Ring liderliğindeki zodiak ışıkları araştırma grubunda tamamlamak için Prof. Sir Bernard Lovell'ın Chesire Jodrell Bank'deki araştırma laboratuvarından aldığı prestijli bir teklifi geri çevirmişti. Ve böylelikle May'in Imperial Kolej bağlantıları hep güçlü kaldı (Haftada iki kez yarım gün ders de veriyordu okulda.) ve öğretmenlerinden Ken Reay vasıtasıyla provaları için okuldan bir odanın kullanım hakkını elde etti. Ken de bunu teyit ediyor: "Derslerimi başka yerlere alıyordum böylece onlar rahatça çalışabiliyordu. Brian sürekli imzalamam için izin formaları getiriyordu."

Kalan serbest zamanlarında dört arkadaş dairelerinde ya da bahçede dolanıp duruyor ve yeni fikirleri tartışıyorlardı. Çatışma anlarında bazen sabırları tükeniyordu ve Mike Grose'ye göre Roger ve Freddie sıklıkla karşı karşıya geliyordu. Mike'a göre: "Roger çabuk sinirlenen bir yapıya ve alıngan bir kişiliğe sahipti ama Freddie de atak biriydi ve bu ikisi sık sık birbirine girerdi. Eğer çok ileri giderlerse Brian kaçar ve eve ailesinin yanına dönerdi. Kesinlikle klostrofobik bir atmosferdi." Ama bu hareketli ev hayatı çoğu zaman pozitif sonuçlar doğurmaktaydı.

Mike'ın sözleri şöyle devam eder: "Brian ve Freddie zamanlarının çoğunu şarkı yazarak geçiriyorlardı. Queen'in çıkış albümünde yer alan şarkıların hemen hepsi de Earls Court'daki bu evde ortaya çıkmıştı. Ve üçü de iyi şarkı söyleyebiliyordu. Roger'in oldukça tiz bir sesi vardı. Roger'in etkisi daha sonraları "Bohemian Rhapsody"de kendini göstermişti; yüksek perdeden opera-vari "Galileo" sesleri ona aittir. Ve bu dönemlerde grubun müzikte gideceği yön durmaksızın münazara edilirdi. Roger ve Brian'ın her zaman bu konuda söyleyecek çok şeyi olurdu ve bazen ben de bazı fikirler atardım ortaya. Ama itiraf etmeliyim ki

asıl fikir adamı Freddie'ydi. Harika planları vardı. Örneğin, Queen adı yine böyle bir gün bahçede fikir jimnastiği yaparlarken ilk kez ortaya atılmıştı.

Freddie daha sonra bu seçimin arkasında yatan düşünceyi açıklamıştır: görkemliydi, tumturaklıydı ve onun göz alıcı görüntüsüyle mükemmel uyum sağlıyordu. Bu ismin yaptığı gay çağrışımlar diğerleri tarafından da fark edilmiş ama sonuçta pek de önemli olmadığına karar verilmişti.

Asıl *önemli* olan birlikte çıkacakları ilk canlı performanslarıydı. Bu konser 27 Haziran 1970'de Truro City Hall'da İngiliz Kızıl Haç'ı tarafından düzenlenen bir hayır gecesinde gerçekleşecekti. Aslında uzun zaman önce Smile adına yapılmış bir ayarlamaydı ve hiçbiri de organizatörlere başka bir grupla geleceklerini bildirme zahmetine girmediğinden Queen umuma açık ilk canlı performansında Smile olarak tanıtıldı. Konsere yalnızca birkaç yüz kişinin katılımı basçı Mike Grose'ye göre son derece isabetli olmuştu."Çok sıkı prova yapmıştık ama sahnede gerçeğini yapmak çok farklıdır. Repertuarımızda pek çok karmaşık aranjman vardı ve kendi müziğinizi yazdığınızda mükemmele ulaşana kadar pek çok kez değiştirirsiniz. Bunun tehlikeli tarafı, üyelerin şarkıyı farklı yorumlarıyla çalmalarıdır. Kırdığımız potları saklamak için çok uğraştık ama açıkça söylemek gerekirse, oldukça hamdık. Yeniden çağrılacağımızı hiç düşünmüyordum."

Yine de, tanınmamış bir grup olarak sıkıntılarının karşılığında sağlam bir 50 pound kazandılar ve en azından görsel prezentasyonları ile izleyicinin üzerinde iyi bir etki bıraktıkları için memnun oldular. Black Sabbath gibi sefil kıyafetlerle sahne alan grupların gözde olduğu o dönemde rock ultra-maço bir dünyaydı. Ama Queen tam tersine gösterişli siyah ipek kostümleri ve şatafatlı imitasyon mücevherleri yeğliyordu. Bu, farklı oldukları-

nın bir göstergesiydi ve Freddie Bulsara bir farklılık daha yaratmak üzereydi.

İsmini değiştirmeye ilk konserlerinin hemen ardından karar vermişti. Ailesine saygısızlık etmek istemiyordu ama şu da vardı ki Freddie tüm röportajlarında Asya kökenlerini belli etmemek için dikkatli hareket ederdi. Londra'da yeni bir yaşam kurmak için evden ayrıldığından bu yana bilerek ailesinin dini ve kültürü ile arasına bir mesafe koymuştu. Şimdi rock müzikte bir kariyer hedeflerken, ileride kavuşacağı ışıltılı yaşam tarzına uyum sağlayacak çekici bir isim seçmek istiyordu. Roma mitolojisini iyice araştırdıktan sonra tanrıların ulağı Mercury adıyla çıkageldi. Temmuz 1970'ten itibaren Queen'in solisti Freddie Mercury olarak anılmaya başlandı.

Gruplarının imajını geliştiriyorlardı ama sadece dört ay önce kurulmuş olmalarına rağmen Queen üyeleri hiç ilerleme kaydedememekten yana şikayetçiydiler. Brian May onları plak yapma aşamasına getirecek en kestirme yolu bulmak konusunda takıntılı olduklarını söylemiştir. Smile'daki tecrübelerinden yola çıkan May, bu yolda ilerlemenin anahtarının Londra Marquee gibi iyi yerlerde sahneye çıkmak ve başarı kazanmak olduğuna karar verdiklerini anlatır.

Ancak doğru insanların dikkatini çekmek pek de kolay bir iş değildir. Mercury'nin her cumartesi günü kazayla-bilerek plak endüstrisinde önemli biriyle rastlaşmak umuduyla Kensington High Street'e yaptığı ziyaretler pek bir işe yaramıyor gibiydi. Imperial Kolej'de 18 Temmuz'da gerçekleştirdikleri özel gösteriden sonra da bir plak anlaşması teklifi almamışlardı. Davet ettikleri plak şirketi yöneticilerinden birkaç tanesi gelmişti ama hiçbiri de yeterince etkilenmemişti. Giderek tıkanıyorlardı.

Tam bir hafta sonra, Queen adıyla çağrıldıkları ilk canlı per-

formanslarını gerçekleştirdiler. Ancak PJs' deki bu buluşma parasızlıktan artık sıkılan Mike Grose için sonuncusu olur: "Artık bir parçası olmak istemiyordum. Ayrıldığıma pişman olacağımı biliyordum. Başaracaklarını kemiklerime kadar hissediyordum. Ama şöyle düşündüm: canı cehenneme."

Dostça gerçekleşen bu ayrılık arkasında doldurulması gereken bir boşluk bırakmıştı. Roger Taylor, Cornwall'dan bir arkadaşının arkadaşı olan Barry Mitchell'i getirdi. Roger Taylor'ı aramam için bir telefon numarası verilmişti, aradım ve o da beni Queen ile tanışmaya davet etti. Imperial Kolej'in çok yakınındaki evlerine gittim. Oradan birlikte okuldaki prova odalarına yürüdük." Birkaç denemenin ardından eve kadar devam eden bir sohbete koyulurlar ve Mithcell o gün gruba katılır.

Yeni kadrolarıyla ilk konserlerini 23 Ağustos 1970'te Imperial Kolej'de verirler. Çağırdıkları müzik endüstrisi yöneticileri davetliler arasındadır, dış görünümlerine ve prezentasyonlarına her zamankinden daha çok özen gösterirler ve hatta dinleyiciler için ücretsiz yiyecek ve meşrubat standları bile hazırlarlar. Bu gecenin Queen'in patlama gecesi olacağına inanan Freddie, *Mercury Suit* adını verdiği giysisini giymiştir. Kendi dizayn ettiği ve terzilik yapan bir arkadaşına diktirdiği bu elbise, siyah tek parça bir kostümdü ve tenine öyle bir yapışıyordu ki hayalgücüne fazla yer bırakmıyordu. Kıllı göğsünü ortaya çıkarmak üzere dizayn edilmişti ve bileklerine şişirilmiş kanat efekti verilmişti. Aynı giysinin bir de beyazını yaptırmıştı.

Bu derece şaşaa Barry Mitchell'in alışkın olduğu bir şey değildi. Barry o geceyi şöyle anlatıyor: "Konser öncesindeki saatlerde eve girdiğimde Freddie'yi vücüduna yapışan o kostüm ve kafasında bigudilerle gördüğümde neye uğradığımı şaşırmıştım! Hey bir dakika; burada neler oluyor? diye düşündüm. Böyle bir cüm-

büşe katılmaya hiç niyetim yoktu doğrusu!" Mitchell olduğu yerde bakakalırken Mercury marifetli elleriyle uzun saçlarını sıcak bigudilerle şekillendirmeye başlamıştı bile.

Vitrin yapacakları bu ikinci konserden de bir şey çıkmayınca Queen alabildiği kadar çok iş alıp sürekli sahneye çıkmaya devam etti. Bu konuda arkadaşları Ken Testi'den hâlâ yardım alabildikleri için şanslıydılar. Ken artık kuzeyde, St. Helens'te yaşıyordu ama Taylor ve Mercury'yi sık sık telefonla arıyor ve irtibatı sürekli tutuyordu. Ken: "Onları paralı telefondan arar, nerede ne zaman çıkacaklarını haber verirdim. Bazen yanıtlamaları asırlar sürerdi. Sonra telefonu ilk kaldıran her kimse jetonlarım bitmeden Freddie veya Roger'ı çağırmak üzere deli gibi koşmak zorunda kalırdı.

Testi, Queen'e düzenli olarak Liverpool'a gitmelerine değecek kadar konser ayarlıyordu ama sürekli yolda geçen geceler bazı korkutucu olaylara da sahne olmaktaydı. Ken: "Bir keresinde neredeyse Queen'i öldürüyordum. 48 saattir durmaksızın araba kullanıyordum ve o günlerde yollar otoban değildi. Sisli bir gecede M1 yolunun yüksek tepelerindeydik; iki tarafımız birden uçurumdu. Sanki bulutların arasında sürüyor gibiydim. O kadar yorgundum ki sadece bir saniye içim geçmiş. Pat MacConnel'in çığlığı ile birden kendime geldim; yol kenarındaki banketi yarı yarıya geçmiş duruyorduk. Fazla dramatik olmak istemem, o gece Pat'in çığlığı bizi ölümden kurtardı."

1971'in başlarında Barry Mitchell, Queen'den ayrıldığını bildirdi. Gruba uyum sağlayamadığını düşünüyordu. Her ne kadar Brian May, Taylor, Mercury ve kendisinin dışardan gelenlere karşı dirençli "küçük verimli bir makine" oluşturduklarının yadsınamayacağını kendine itiraf etse de, Mitchell gruptan kopuşunun suçunu tümüyle kendi üstüne alıyor: "Onlar yüzünden de-

ğildi. Benim yüzümdendi. Belki sorun hepsinin çok iyi eğitimli olmasıydı, öyle ki kendimi dışarıda bıraktım ki bu benim hatamdı. Ama yine de bir nebze de olsa kendimi hep yabancı gibi hissettim aralarında."

Mitchell her üçünü de arkadaş canlısı bulmuştu ama özellikle Freddie'de daha derin bir özellik sezmişti ve bu da ona yaklaşımının daha uzak olmasına neden olmuştu. Öte yandan başka nedenler de vardı, daha pratik nedenler. "Cebimde asla yeterli para olmamasından gına gelmişti. O zamanlar grubun pek bir şansı olabileceğini de düşünmüyordum ve bu sadece Freddie'nin yüksek perdeden şarkı söylemesi değildi. Ayrıca Queen artık çoğunlukla kendi bestelerini çalmaya başlamıştı ve bu kompozisyonlar benim zevkime pek uymuyordu. Queen'in ilk iki albümü benim çok gösterişli olduğunu düşündüğüm şarkılardan oluşuyordu ama hard-rock tabanlarını zamanla yakaladılar. "

Barry'nin Queen ile çıktığı son konserler 1971 Ocak ayının başlarındaydı; birincisi 8 Ocak'ta Queen'in Marquee'de ilk sahne alışı ve bir sonraki gece Surrey'deki Ewell Technoloji Koleji'ndeki canlı performanslarıydı. Ewell'da Kevin Ayres ve Whole World Band'in alt gruplarından biriydiler, diğer grup ise Genesis'di. Barry o geceyi şöyle anlatır: "Peter Gabriel o günlerde Genesis'in liderliğini yapıyordu. Soyunma odası olarak kullandığımız sınıfta Roger'ı, Queen'den ayrılıp Genesis'e katılmaya razı etmeye çalışıyordu. Roger'in onu dinlediği yoktu."

Yeniden üç kişiye düşen Taylor, Mercury ve May bugüne kadar basçılarını neden ellerinde tutamadıklarını düşünmeye başladılar. Her ne kadar hem Mike Grose, hem de Barry Mitchell'in, Queen'den ayrılma nedenleri yeterince para kazanamamak olsa da, Brian May'in bakış açısı farklıydı; "ya kişilikleri ya da müzikal yetenekleri gruba uyum sağlayamadı".

Doug adında biri geçici olarak gruba katıldı ama bu telaşlı basçının Queen'e ayak uyduramayacağı kısa sürede anlaşıldı ve Doug 20 Şubat'ta Kingston Polytechnic'te ki konserin ardından tekrar çağırılmadı. Bu konsere Yes ve Wishbone Ash'in alt grubu olarak çıkmışlardı. Wishbone'un solo gitaristi Andy Powell, Queen'in sahnede yaptığı müziğin halen daha progresif rock zincirlerinden kurtulamadığını teyid edebilir. Andy Powell bakın ne diyor: "O zamanlar çaldıkları, bizim müziğimize benziyordu ama bir köşelerinde orta çizgiye daha yakın olduklarını sezinleyebiliyordunuz. Yollarına progressive rock çalarak devam etmeyecekleri belli oluyordu ve nitekim glam rock'a geçiş yapmaları fazla uzun sürmedi. "

O dönemlerde Kingston politeknik öğrencisi olan Tony Blackman, o gece hem Queen'in dış görüntüsüyle hem de müzikal yetenekleriyle çarpılmıştı. "O zamanlar kimse Queen'i tanımıyordu ama şaşırtıcı bir biçimde ne Wishbone'dan ne de Yes'den aşağı kalır bir tarafları yoktu. Hem son derece de dikkat çekiciydiler. Hepsi de ince ve daracık siyah kostümler giymişti. Bilerek teşhir yaptıkları belli oluyordu, özellikle de şarkıcıları; son derece efemine bir imajı vardı. O günlerde böyle şeyler düşünülemezdi ama işte bu adamlar gösterişle yapıyorlardı."

Brian, Roger ve Freddie yetenekleri konusunda kendilerine gün geçtikçe daha çok güveniyorlardı. Kendilerine has bir tarzları oluşmaya başlamıştı, müzikal anlamda da gitgide güçleniyorlardı ama doğru dördüncüyü bulamamak sinirlerini yıpratmaya başlamıştı. Potansiyel adayları gözlemlemek için pek çok grubu canlı dinlemeye gidiyorlardı. Maria Assumpta Öğretmenlik Koleji'ndeki bir dans gecesinde Taylor ve May özellikle Queen ile tanışmak isteyen John Deacon adında bir basçıyla karşılaştılar.

John Richard Deacon, 19 Ağustos 1951'de Leicester'da Fran-

cis Private Hospital'da Lilian ve Arthur Deacon'ın çocuğu olarak dünyaya geldi. Babası Arthur Deacon bir sigorta şirketinde çalışıyordu.1960'da anne-babası ve dört yaşındaki kız kardeşi Julie ile şehrin dış kesimlerinde bulunan Oadby'deki evlerine taşınmış ve Langmoor Junior okuluna başlamıştı. Zeki bir çocuk olan John, küçük yaştan itibaren müzik ve özellikle de elektronikle ilgileniyordu. Babası da elektroniğe olan ilgisini paylaşmaktaydı ve birlikte John'un BBC'nin pazar gecesi yayınlanan hit müzik programlarını kaydedebileceği makaralı bir teyp cihazını Arthur'un amatör radyosuna bağlamaya uğraştıkları uzun ve mutlu saatler geçiriyorlardı.

Yedi yaşındayken plastikten yapılmış ilk oyuncak gitarını hediye olarak aldı. Ama altmışlarda müzikte yaşanan dinamik patlama pek çok genci grup kurmaya teşvik etmekteydi ve Beatles hayranı olan genç Deacon da düzgün bir akustik gitar alabilmek için harçlıklarını biriktirmişti. Çalmayı kendi kendine öğrendi ve 1965 sonbaharında arkadaşlarıyla birlikte ilk grubunu kurdu.

Grubun adı Opposition'dı ve daha sonra klavyeye geçen gitarist / vokalist Richard Young, basçı Clive Castledine ve baterist Nigel Bullen'dan oluşuyordu. John da solo gitardaydı. Arkadaşlarının garajlarında sürekli çalışıyor, Tamla Motown ve soul gibi yeni türeyen tüm müzik tarzlarını deniyorlardı. Seyirci önüne ilk çıkışları John'un öğrencisi olduğu Leicester'daki Gartree Lisesi'nde gerçekleşti. İki ay sonra, 4 Aralık 1965'te vokalist Richard Frew'ın da aralarına katılımıyla Enderbys' Coop Hall'da lokal bir grup olan Rapids Rave'in alt grubu olarak 2 pound ücret karşılığında ilk gerçek canlı performanslarına çıktılar.

İlkbaharda Clive Castledine gruptan ayrıldığında John Deacon basa geçti ve ilk EKO gitarını edindi. Grup arkadaşları kısa sürede Deacon'un o günlere göre oldukça farklı bir bas çalma

stili olduğunu fark ettiler. Geleneksel olarak kullanılan pena yerine telleri parmaklarıyla ve yukarı doğru çalıyordu.

İlerleyen dönemlerde grup üyeleri değiştikçe grubun adı da değişmekteydi; Nisan 1966'da isimleri New Opposition olmuştu. Fazla hırslı bir grup olmamalarına rağmen ekim ayında katıldıkları Midland Beat Şampiyonası'nda yarı finale kalmayı başardılar. Ocak ayında düzenlenen yarı finali de geçerek finale kaldılar. Ancak Mart 1967'de Leicester De Montfort Hall'da düzenlenecek final gecesi ne yazık ki yapılamadı. Yarışmanın ardından isimlerini tekrar Opposition olarak değiştirdiler. Bir yıl sonra ise, Mart 1968'de, grup bu kez Art adını aldı. 1968'de psychedelia gecikmeyle de olsa taşraya nüfuz etmişti ve Art grubu projektörler, ilaç şişeleri ve yağ kürecikleri kullanarak inceliksiz ama heyecan verici bir ışık şovu üzerine deneyler yapıyordu.

17 yaşındaki John yerel grup aktivitelerinde aktif rol almasına karşın zamanının çoğunu Leicester Beauchamp Gramer School'daki derslerine ayırmaktaydı. Okul arkadaşları Deacon'ı utangaç ve çekingen ama aynı zamanda da kabiliyetli ve başarılı olarak hatırlıyor. Oldukça da parlak bir öğrenciydi, Haziran 1969'da matematik, ileri matematik ve fizikten yüksek notlarla okulunu bitirdi. Bu iyi notlar ona Londra Üniversitesi'nin bir bölümü olan Chelsea Teknoloji Koleji'nde bir yer sağladı. Aynı yılın Ekim ayında elektronik alanında lisans öğrenimine bu okulda başlayacaktı.

1969 yılına gelindiğinde John müzikte Deep Purple'a yönelmişti ve yuvarlak yüzlü kısa saçlı okul çocuğu görüntüsünden sıyrılarak nihayet saçlarını uzatmaya başlamıştı. Bu arada Art yerel bir müzik stüdyosunda üç şarkılık bir asetat kaydetmişti ama Deacon şehirden ayrılacağından günleri sayılıydı. 29 Ağustos 1969'da, Londra'ya gitmeden önce grubuyla son bir kez çaldı.

Üniversitedeki ilk yılında Deacon her ne kadar müzik aşkını korusa da, bir grupta çalma isteğini geçici olarak rafa kaldırdı ve derslerine konsantre oldu. Ama bir süre sonra hayatının o bölümünü özlediğini fark ederek ve çeşitli canlı performanslara izleyici olarak gitmeye başladı. Bunlardan biri de Kensington'daki Emlak Yönetim Koleji'nde Queen isimli bir grubun çaldığı geceydi. Zayıf ışıklandırılmış sahnede siyahlara bürünmüş dört hayaleti andırmalarının dışında Queen, Deacon'un fazla dikkatini çekmedi.

Deacon okul arkadaşı ve aynı zamanda müzisyen olan Peter Stoddart ve diğer iki arkadaşı ile ara sıra jam session çalarak hoşça vakit geçirdikleri Queensgate'teki bir evde oturuyordu. Resmi olmayan bu quartet bir kez izleyici önünde çalmıştı –21 Kasım 1970'de Chelsea Koleji'nde– ve o günkü isimleri Deacon'dı. Ama sadece bir kezdi ve Deacon yeni bir gruba katılmak için bakınıyordu. 1971'in başlarında Queen'in birini aradığı kulağına geldi. John Deacon daha sonra bunu şöyle anlatır: "Bir arkadaşımdan Queen'in basçı aradığını duydum ve onlarla tanışmak için araya birilerini koydum."

Maria Assumpta Öğretmenlik Koleji'ndeki o gecede John Peter Stoddard'ın arkadaşı Christine Farrel'in vasıtası ile Roger Taylor ve Brian May ile tanıştı. Zaman kaybetmeyen ikili John'u hemen denemeye çağırdı. John deneme için Imperial Kolej'in amfisine geldiğinde Brian, Red Special gitarı ve AC30 amfisi; Roger, davul seti ve üçüncü üye Freddie Mercury'de kaliteli bir mikrofon ve amfi ile hazır bekliyorlardı. John Deacon da bas gitarının yanı sıra kendi küçük amfisini de yanında getirmişti. (Bu alet Queen içerisinde daha sonraları Deacy Amp olarak anılacaktı.)

Alışkanlık olduğu üzere seçme daha ziyade gayri resmi bir blues jam session şeklinde geçiyordu ama görece rahat atmosfe-

re rağmen Queen, John'u ciddi olarak tartmaktaydı. Deacon'ın aşikar müzikal yetenekleri ve engin elektronik bilgisi diğer üçünü derinlemesine etkilemişti. Roger Taylor o günü şöyle anlatır: "Harika biri olduğunu düşünmüştük ve aynı zamanda da harika bir basçıydı." Brian May de John'un doğru kişi olduğunu hemen anladıklarını ifade eder. Aynı zamanda John'un uysal ve soğukkanlı yapısından da etkilenmişlerdir. May'in sözleriyle John: "Çok sessizdi. Bizimle neredeyse hiç denecek kadar az konuştu."

Deneme bittikten sonra Freddie, Brian ve Roger, John Deacon'u geri çevirmelerinin mümkün olamayacağını konuştular. O yapbozun son parçasıydı. Daha sonraki yirmi yıl boyunca hiçbirinin gelip geçici yolcular olmadığı anlaşıldı; her biri kendi çapında üstün yeteneklere sahip üyelerdi. Ve iş farklı kişiliklerin bir arada bulunmasına geldiğinde, o konuda da yine mükemmel bir karışıma sahiptiler.

Freddie Mercury bir keresinde: "İçimizden iki kişi bile birbirine benzemez." demiştir. Ve haklıydı. Kariyerlerinin başından itibaren sarışın Roger Taylor'dan –her zaman grubun yakışıklısı olarak bilinirdi– sürekli pozitif bir yüksek enerji yayılırdı. Klasik rock yıldızı tarzında hayatı severdi; güzel kadınlar, kaliteli şarap ve hızlı arabalar. Daha sakin ve çalışkan Brian May ise tam tersine sessiz, güçlü ve duyarlı bir yapıya sahipti. Tanıdık ve samimi ortamları değişikliğe tercih eden May, kimileri tarafından grubun kaygılı kişisi olarak tanımlanmakla birlikte güçlü bir doğaya sahipti.

Ve bir de hayat dolu renkli kişiliği ve bulaşıcı eğlence anlayışı ile hiç çaba göstermeksizin seyircileri kendine çeken Freddie Mercury vardı. Koyu renk saçları,. siyah gözleri ve sahnedeki küstahça egzotizmi ile onu büyük bir seks sembolü haline getirebilirdi ama sahneden yansıttığı muğlak cinsel mesajlar etrafın-

da gizemli ve cazibeli ama aynı zamanda küçük bazı tehlikeler de içeren bir aura yaratmaktaydı. Öte yandan John Deacon tam bir muammaydı. Kendi içine dönük kontrollü bir adam olan John, kısa zamanda Queen'in ticari beyni haline gelir; özellikle borsayı takip etmekte ve plak kontratlarını en ince ayrıntısına kadar tetkik etmektedir. Yaratıcı fikir çatışmalarının kavgaya dönüştüğü zamanlarda karşıt tarafları bir araya getirmede de başarılıydı. Nadiren röportaj verdiğinden kendisi hakkında çok az şey açıklamıştır. Onun sükuneti grubun eşsiz dengesini tamamlamıştır.

1971 Şubat'ının sonlarında, arayışlarının bittiğini ve ekibin artık tamamlandığını bilen dörtlü, kendilerini aylar boyunca süren yoğun provalara –çoğu zaman haftada üç ya da dört gece– verdiler. Freddie Mercury seyircinin dikkatini üzerine çekmek ve orada tutmak için Queen'in iyi düşünülmüş, kendine has bir sahne duruşu olması gerektiğine inanıyordu ve gayretlerini özellikle bu yönde yoğunlaştırdılar.

Vokal açısından ise, Brian'ın melodik olduğu yerlerde Roger boğuk olabiliyordu bu yüzden Freddie'nin berrak sesinin arkasında harmonize bir geri vokal sağlayabilmek için seslerinin birbirlerine uyumu üzerinde çalıştılar. John da onlara katılmasına rağmen asla kendini şarkıcı olarak görmemiştir. Sahneye ilk çıktıkları andan itibaren kalıcı bir etki bırakmayı amaçlayan enerjik bir şov anlayışları vardı. O dönemlerde Queen'in kanıtlayacak daha çok şeyi vardı ama meydan okumaya hazırdılar.

DÖRT

SIKINTILI GÜNLER

Yeni kadrolarıyla Queen; grup imajını cilalamakla uğraşırken, aralarından biri sıklıkla eksik oluyordu. Brian May'in astronomi çalışmaları onun sık sık Tenerife'de ki Mount Teide volkanının eteklerinde kurulu bir gözlemevinde zodiac ışıklarını incelemesini gerektiriyordu. Araştırma görevlisi arkadaşı Tom Hicks, günlük işleri biter bitmez May'in hemen küçük bir akustik gitar çıkardığını hatırlıyor: "Gitarıyla bir sürü vahşi akor parçalardı. Bir İspanyol gitarından hard rock duymak oldukça garipti. Queen'in ilk dönemlerinde Brian pek ortalıkta yoktu; çünkü çoğu zaman Tenerife'de oluyordu. Ama orada kendi kendine çaldığı şeylerin ilk albümlerine girdiğine yemin edebilirim."

Tam kadro Queen'in birlikte ilk sahnesi 2 Temmuz 1971'de Surrey Koleji'nde gerçekleşti. Dokuz gün sonra, Imperial Kolej'de çaldılar. Imperial izleyicisi için tek yabancı yüz John'du. Deacon nasıl bir tepki alacağını merak etmişti ama iyi bir geceydi. Plak yapımcısı John Anthony'nin –Smile'in 1969'da çalıştığı yapımcı– de seyirciler arasında olduğu ortaya çıkınca gece daha da ilginç bir hal almıştı. Ancak Anthony gecenin sonunda salondan çıkarken ilgisiz bir tavırla tekrar bağlantı kuracağını söylemişti. Doğrusu hiçbiri de nefesini tutarak onun aramasını beklemiyordu.

O zamanlar dördünün de en önemli sorunu iki yakayı bir araya getirmekti. Tim Staffel, Smile'in çöküşünde kronik bir hale gelen para sıkıntısının önemli bir faktör olduğunu söylemişti ve Queen bu tuzağa tekrar düşmemeye kararlıydı. John Deacon tam zamanlı bir öğrenciydi ve şimdi Roger Taylor da North London Polytechnic'te Biyoloji bölümüne yazılarak tekrar okula dönmüştü. Bitki ve hayvan biyolojisi okuyacaktı ve küçük bir burs da almıştı. Ealing Sanat Koleji'nden Grafik Dizayn diploması ile mezun olan Freddie Mercury ise Austin Knight reklam ajansında komisyon karşılığında serbest işler kovalayarak harçlığını çıkarmaya çalışıyordu. Imperial Kolej'de ders vermeyi bırakan Brian May, 1971 yılında kuzey Brixton'daki Stockwell Manor School'da tam zamanlı öğretmenlik yapmaya başladı. Ancak müzik, hepsinin de temel motivasyonu olmaya devam etti. Ve Taylor Cornwall da on bir gecelik bir tur ayarladığında hem para kazanıp hem de çok değerli tecrübeler edinerek bir taşla iki kuş vurmuş oldular.

Turlarına 17 Temmuz'da Penzance'daki Garden'da sahne alarak start veren Queen, ardından Genç Çiftçiler Kulubü ve Culdrose'daki NCO's Mess gibi çeşitli yerlerde çalarak devam etti. İzleyici kitlelerini oluşturan işçi ve çiftçilerden oluşan topluluk, Queen'in uzun saçlı ve anti-geleneksel sahne imajlarını son derece provakatif bulmuştu. Özellikle Mercury'nin çift cinsiyetli vücut dili, çoğu zaman gerilimli bir ortam yaratmaktaydı; dayak yeme korkusuyla gizlice kaçmaya mecbur kaldıkları zamanlar oluyordu. Hatta bir keresinde öfkeli bir grup tarafından arabayla kovalanmışlardı. Queen'in yüksek sesle çalma ısrarı yüzünden mekan sahipleri ile yaşanan tartışmalar da tüm bunlara tuz biber olmaktaydı. Nihayetinde oldukça olaylı bir tur olmuştu.

İki ay sonra, 6 Ekim'de Imperial Kolej'de çeşitli plak yapım-

cılarını davet ettikleri bir vitrin performansı için tekrar sahne aldılar. Davetliler arasında bu kez müzik gruplarına önemli Londra venülerinde sahne ayarlayan ajanslar da vardı. Ama yine somut bir netice yoktu. Moral bozucuydu ama yine iyimserliklerini kaybetmediler. Roger Taylor o günleri şöyle anlatır: "İlk iki yıl boyunca ilerleme sıfırdı. Ama iyi fikirlerimiz vardı ve sanırım hepimiz bir biçimde başaracağımızı düşünüyorduk."

Bu arada, Queen'in yükselişine doğru ilk adımlar 1971 sonbaharında Wembley'de De Lane Lea isimli yeni bir stüdyo kuran Terry Yeadon'ın sayesinde atılmaktaydı. Terry: "Birkaç yıl önce Smile'in Imperial Kolej'deki bir gösterisini seyretmiş ve oldukça iyi olduklarını düşünmüştüm. O zamanlar Marble Arch'daki Pye Kayıt Stüdyoları'nda bakım mühendisi olarak çalışıyordum ve o gece Roger ve Brian ile konuşurken bana stüdyoya girip kayıt yapmalarının bir yolu olup olmadığını sormuşlardı. Tamamen gayri resmiydi ama diğer mühendis arkadaşım Geoff Calvar ile birlikte Smile'in "Step On Me" ve "Polar Bear" isimli şarkılarını kaydettik, Geoff da asetatları yaptı. 1971'de De Lane Lea'ya taşınmıştım ve Geoff Calvar ile birlikte kendi stüdyomuzu kurmaya çalışıyorduk. Stüdyolar arasındaki ses izolasyonunu test etmek için yüksek sesli müzik yapan bir rock grubuna ihtiyacımız vardı ve tesadüfen Brian May beni aramak için tam da o zamanı seçmişti. Roger ve o yeni bir basçı ve solist ile birlikte Queen adlı bir grup kurmuşlardı. Çaldıkları müziğin neye benzediğini kaliteli bir stüdyo ortamında duymak istiyorlardı. Onların sesine ihtiyacımız vardı ve birlikte bir ayarlama yaptık."

Bu ayarlama Queen'in en büyük üç stüdyodan birine ayak basmasını sağladı. Terry: "İhtiyacımız olan gücü sağlamak için bir sürü Marshall amfisi kiraladık. Queen çalarken bizde gerekli testleri yapıyorduk. Tabii bu süre içerisinde aynı zamanda

Queen de birkaç demo kaydetme imkânı elde etti. En küçük ve her zaman rock'n roll için kullanacağımız üç numaralı stüdyoda dört parçalık kayıt yaptık."

Queen stüdyoda prodüktör / mühendis Louie Austin tarafından çalıştırılıyordu ve iyice havaya girmişlerdi. O kadar heveslilerdi ki yeni yapılmış bir stüdyoda çalışmanın getirdiği küçük sorunları bile dert etmiyorlardı. Çok uzun zamandır bağlantı kurmak için ölüp bittikleri kişilerle tam da yerinde karşılaştıkları da gözlerinden kaçmamıştı. Yaşadıkları pek çok teknik soruna rağmen nihayet kendi bestelerinden oluşan ilk profesyonel demolarını –"Liar", "Keep yourself Alive", "The night comes down" ve "Jesus– dinlediklerinde mutlulukları daha da arttı.

Terry Yeadon için Queen'le paylaştığı bu anlar unutulmaz bir niteliğe sahipti. "Biraz törpülenmeye ihtiyaçları vardı ki bu da beklenen bir şeydi, ama yine de Queen aslında Brian'ın gitarı ve Roger'ın baterisinin saundlarına kattıkları ile daha Freddie Mercury aralarına katılmadan önce bile iyice pişmişti. Ama Freddie hiç tartışmasız pastanın üstüne eklenen ve lezzetini veren krema etkisi yaratmıştı."

Terry sözlerine şöyle devam eder: "Dördü de birbirinden tamamen farklı kişilerdi. Smile'daki günlerinde tanıdığım Brian daha geri planda duruyordu öte yandan Roger ise daha coşkuluydu. O zamanlar Roger ile ilgili beni en çok zorlayan şey, ilk defa stüdyoya giren her genç müzisyen gibi kendini çok fazla zorlamasıydı. Bilinen bir gerçek vardır ki o da bir müzisyenin neyi *çalmadığı* en az neyi *çaldığı* kadar önemlidir ama "Step on Me"de Roger çılgın gibiydi ve zili kırıp kayda son noktayı koyacakmış gibi çalıyordu davulu. Onu geride tutup sakinleştirmek oldukça zordu.

Daha sonra Queen ile tanıştığımda daha farklıydı. Smile dö-

neminden bu yana olgunlaşmışlardı. Söylemeye dilim varmıyor ve saygısızlık etmek de istemem ama John Deacon'ın rolü *sadece* bas çalmaktı. Hatırlarsanız Beatles dört üyesi ile birden tanınırdı ama diğer grupların çoğu bir solist ve ardındaki grup olarak bilinmekteydi. Ve işte bu noktada Queen de bu diğer gruplara benziyordu. Daha sonraları anlaşıldı ki hepsi de grup çatısı altında bir araya gelmiş çok yetenekli müzisyenlerdi. Freddie'ye gelince; öyle renkli bir kişiliği vardı ki karşısındakini hemen etkisi altına alıyordu. Steril stüdyo ortamında bile Freddie tam bir şovmendi. Şarkı söylerken yaptığı hareketleri yapmasa sanki hiç söyleyemecek gibiydi. Üstelik diğer gruplarla karşılaştırıldıklarında çok da genç değildiler ama Queen şöhreti yakalayacaklarından öylesine emindi ki... Ve şunu da söylemeliyim ki De Lane Lea'dan pek çok grup gelip geçti ama Queen hepsinden farklıydı."

Artık Londra'ya dönmüş olan Ken Testi de Queen'e karşı Terry Yeadon ile aynı hisleri paylaşıyordu. Ken, en başından beri grubun sadık bir dostu olmuştu ve şimdi kendine ait bir ev bulana kadar Roger Taylor'un Wimbledon'daki evinde kalıyordu. Ken, Brian ve Roger daha sessiz sakin kişiler olduğundan en eğlenceli anılarının Freddie ile olduğunu düşünüyor; "Roger'ın katı bir görüntüsü vardır ama aslında öyle değildir. Dişçilikten biyolojiye geçmişti; çünkü o kadar kan görmeye dayanamıyordu." Ken'in Queen'e karşı profesyonelce inancı hiç azalmamıştı ve halen müzik piyasasındaki önemli kişilerin dikkatini gruptan yana çekmek için çaba göstermekteydi.

Ken: "Farklı ajanslar için çalışan iki menajer tanıyordum ve onları sürekli Queen'e bir şeyler ayarlamaları için sıkıştırıyordum. Bir tanesi Lindsay Brown, diğeri de bir süre aynı evi paylaştığım Paul Conroy'du. Prensip olarak ajansları için çalışıyorlardı ama ara sıra alt gruplar için çıkan işlerden beni haberdar

ediyorlardı ve bu da Queen için çok önemliydi. Bir gün Paul ve Lindsay'e dinlemeleri çin Queen'in bir demosunu götürdüm. Dinledikten sonra diğer odaya geçerek yaklaşık on dakika kendi aralarında konuştular. Geri döndüklerinde şöyle dedim: "Ne diyorsunuz, harika değil mi?" O anda kimsenin başka bir şey düşünemeyeceğini sanıyordum ama kaseti bana geri verirken Paul'un yanıtı: "Müzik dünyasının şu an ihtiyaç duyduğu son şey yeni bir Led Zeppelin. Onlardan bir şey çıkacağını sanmıyorum. Üzgünüm." Paul Conroy daha sonra Virgin Records'un yöneticisi oldu. Queen hakkındaki bu ilk düşünceleri ona daha sonra hatırlatıldığında bu sözlerini inkâr etmiştir."

Ken, Lindsay ve Paul'ün yanıldığını düşünüyordu: "Bu sözleri demoyla birlikte tüm diğer plak şirketlerini gezmeme engel olmadı." Testi, grubu De Lane Lea'da kaydettikleri demoya ek olarak yeni parçalar da kaydetmeleri için teşvik etti. Ken: "İlerleme kaydedememeleri sinirimi bozuyordu. Roger'ın arkadaşlarından birinin evinde makaralı bir bant kayıt sistemi vardı ve bir süre şehirden uzak kalacağından Roger'a kayıt yapmak için evini kullanabileceklerini söylemişti." İşte Ken'in çeşitli plak şirketlerine götürüp durduğu bant buydu. Ken, Queen'in ilk albümündeki pek çok şarkının o bantta olduğunu hatırlıyor. Testi, kapı kapı dolaşırken gruptan bir ya da iki kişi de onunla birlikte giderdi.

Aradan geçen uzun zamanın ardından Queen'in elinde kalan tek güç başarmak için yeterince iyi olduklarına dair duydukları kollektif inançtı. De Lane Lea'da edindikleri tecrübeyle birlikte vizyonları daha açılmıştı ve artık tek yapmak istedikleri rock dünyasına bir giriş yapmaktı. Roger Taylor bu dönemlerde Freddie Mercury ile işlettikleri pazar tezgâhının yakınlarında bir dükkânı olan Alan Mair'e devreder. Brian May ise Queen ile daha çok ilgilenmek için akademik sahneden çekilmeye başlamış-

tır. Dördü birlikte onları yukarıya taşıyacak fikirleri tartışıp duruyorlardı.

Hem Taylor hem de Deacon doktora derecelerini tamamlamak üzere eğitimlerine devam edeceklerdi ama bu kalben gerçekleşmesini hiç istemedikleri "B planı" hayatları için sürdürülecek bir çalışmaydı. Akademik kariyerlerine sırt çevirmelerini haklı çıkarmak, grubu başarıya ulaştırmak için ellerinden gelenin en iyisini yapmaları gerekiyordu. May'in söylediği gibi: "Hepimizin kaybedecek çok şeyi vardı." Mercury'de aynen ona katılıyordu: "Eğer rock yapmak için diğer alanlarda edindiğimiz tüm vasıfları bir kenara bırakacaksak, en iyi ikinci olmak için yola çıkamazdık." Başlangıç için takdire şayan bir tutumdu ama hâlâ tamamlamaları gereken eksik taşlar vardı. İlk ve en önemli bağlantılarını kurmak zorundaydılar.

1971 yılının sonlarına yaklaşılırken, Queen De Lane Lea stüdyolarındaki test çalışmalarını sürdürmekteydi ve pek çok prodüktör ve mühendis kayıt sistemlerine bakmak üzere düzenli olarak stüdyoya geliyordu. Hiçbirinden bir şey çıkmadı, taa ki bir aralık günü kapıdan giren iki adama kadar; bu adamlardan biri aylar önce Imperial Kolej'deki konser sonrasında bir ara onları arayacağını söyleyen John Anthony isimli prodüktör, diğeri ise o zamanların etkin stüdyolarından Trident'ten gelen bir mühendisti. Bu iki ziyaretçi duydukları müziği beğendiler ve patronları Norman Sheffield' a dinletmek üzere bir demo kaydı götürmeyi kabul ettiler. Norman Sheffield, kardeşi Barry ile birlikte Trident Stüdyoları'nın ortağıydı ama Queen'in bu ani gelişme karşısındaki heyecanı kısa süreli oldu; adamın tek söylediği demoyu ilginç bulduğu oldu. Brian May, Queen'in tepkisini şöyle hatırlıyor: "Bir kez daha tek duyduğumuz sağır edici bir sessizlikti."

Her şeye rağmen Queen ve Testi onları görmeyi kabul eden

plak şirketlerini dolaşmaya devam ettiler. "Nankör bir işti." der Ken. "Elimde o zamanlar Queen'in beş para etmez olduğunu söyleyen tüm o insanların bir listesi var."

Yeni yılla birlikte bu negatif ortam da değişmeye başladı. Charisma Records'ın sahibi Tony Stratton Smith, Queen'i beğendi ve hemen bir plak anlaşması teklif etti. Arkasından gelecek başka teklif olup olmayacağını bilmeden önlerine gelen ilk teklifi reddedecek çok az grup bulunur ama Queen bunu yaptı. Teklifi geri çevirmeleri için iki önemli nedenleri vardı; birincisi önerilen para miktarı fazla değildi. İkincisi ise, Charisma'nın büyük markalardan biri olmamasıydı. Queen, müzik endüstrisinde arkalarında sağlam bir güç olmasının önemli olduğunu düşünüyordu. Ken Testi'ye göre bir faktör daha vardı: "Stratton-Smith'in, Genesis ile yakın bir ilişkisi vardı ve Queen ikinci plana itilebileceklerinden şüphelenmişti." Kendilerine olan inanılmaz güvenleri daha o dönemlerde kendini göstermişti.

Bu, Queen'in keşfedilme ümidiyle yeniden canlı programlara geri döneceği anlamına geliyordu. 10 Mart 1972'de Queen, Güney Londra'da Denmark Hill'deki King's Koleji Tıp Okulu'nda sahneye çıktı. Ken Testi'nin Wardour Street'deki Red Bus Company ile birlikte Paul Conroy'un da bu organizasyonda payı vardı. Testi: "Paul'un bu yardımını hiç unutmadım. Paul her ne kadar Queen'e hiç inancı olmadığını söylemiş olsa da, Lindsay ile birlikte ellerinden geldiğince onlara destek olmaya çalıştılar. Paul King's Koleji işini ayarlamama yardım etti ve bu sayede Queen plak şirketi yöneticilerine kendilerini doğru düzgün gösterebilme imkânı elde etmiş oldu.

Queen'in o geceki ücreti 25 pounddu ve bu ücretin karşılığında on bir şarkı söylediler; "Son & Daughter, Great King Rat, Jesus, Night comes Down, Liar, Keep Yourself Alive, See What

A Foll I've Been, Stone Cold Crazy, Hangman, Jailhouse Rock" ve "Bamalama". Queen'in o geceki repertuarında yer alan ilk altı şarkı yaklaşık bir yıl sonra çıkacak olan ilk albümlerinde yer alacaktır. O gece oldukça fazla sayıda plak şirketi temsilcisi programı izlemişti ve beğenileri hissedilebiliyordu.

Öte yandan Trident onları kapamamıştı ama Queen, Sheffield kardeşlerin onlarla hâlâ ilgilendiğinin farkındaydı. Queen'i canlı performanslarıyla görmek istediklerini söylemeleri umut vericiydi. Önlerindeki ilk canlı program iki hafta sonra London Forest Hill Hastanesi'ndeydi ve Roy Thomas Baker, Barry'i gelmesi için ikna etti.

Pek çok şeyin o geceki performanslarına bağlı olduğunu bilen Queen üyeleri son derece heyecanlıydı ama neyse ki tanrılar onlara gülümsedi ve her şey yolunda gittiği gibi, salonu da ayağa kaldırdılar ve Barry Sheffield'i etkilemeyi başardılar. O gece Barry, Queen'e Trident Audio Productions ile bir kontrat teklif etti. İki ay sonra, halen imzalanan bir şey yoktu.

Mercury Records deneyimlerini unutmayan Brian May ve Roger Taylor şartları daha dikkatli konuşmaları gerektiğine inanıyorlardı ve Freddie Mercury ile John Deacon da bunun akıllıca bir tavır olduğunu görmüşlerdi. Aralarında konuyu tartıştıktan sonra, Queen Trident'in pazarlık masasına anlaşmayla ilgili spesifik koşullarla oturdu. Kayıt, yayın hakları ve menajerlik başlıklarından oluşan üç ayrı kontrat istiyorlardı. Trident tanınmamış bir gruptan hiç böyle bir tepki almamıştı daha önce, ama belki de Queen'i şirketlerine bağlamayı çok istemelerinin bir göstergesi olarak, istedikleri türden bir anlaşma için gerekli evrakları hazırlamayı kabul ettiler. Trident'in Queen'e kontrat teklif etmesinin ardından kontratın imzalanma aşamasına kadar tam yedi ay geçecekti.

Bu süreçte Trident Queen'i son model ekipmanlarla donattı. Trident müzik endüstrisinde başa güreşen ve aynı zamanda da ciddi finansal güce sahip bir şirketti ve Queen'e düzgün bir kariyer yaratmak için tam zamanlı bir menajer tahsis ettiler. Bu menajer Jack Nelson adında bir Amerikalıydı ve en önemli görevi Queen'e büyük plak şirketlerinden biriyle plak anlaşması sağlamaktı.

Nelson kapı kapı dolaşmaya başladığında, yanında 24 şarkılık bir Queen demosu, grubun fotoğrafları, her üyenin mini biyografisi ve numune şarkı sözleri vardı. Devlerden, EMI kısa sürede olumlu yanıt verdi. Yeni bir heavy rock etiketi yaratmak üzerelerdi ve Queen onlara hitap etmişti. Ama ortada bir sorun vardı. Jack Nelson'ın Trident'den aldığı talimat, Queen'i Mark Ashton ve Eugene Wallace isimli müzisyenlerle birlikte bir paket olarak pazarlamasıydı. Ama bu aşamada EMI sadece Queen'i istiyordu. Anlaşma sağlanamayınca EMI istemeden de olsa geri çekildi.

EMI gibi bir devin parmaklarının arasından kayıp gitmesi Queen için atlatması zor bir olaydı ama Queen kolları sıvayarak ilk albümleri için çalışmalara başladı. Trident Stüdyoları Rolling Stones, Elton John ve David Bowie gibi yıldızlara ev sahipliği yaptığından adı duyulmamış Queen'e stüdyoyu kullanmasına sadece diğer yıldızların ihtiyacı olmadığı zamanlarda izin verilmekteydi. Kayıt yapabilmek için saatlerce beklemek kimi zaman çok moral bozucuydu ama bulundukları nokta buna katlanmalarını gerektiyordu.

Yine zaman öldürmekte oldukları bir gün, Each Boys'un 1969 hit'i "I can Hear Music"i yeniden kaydetmekte olan prodüktör Robin Cable'in onlarla ilgilenmesi morallerini biraz olsun düzeltmişti. Cable, ilk Mercury'i dinledi ve ardından Brian May ve Roger Taylor geldi. Sonuçlar ilginçti. Cable'in amacı ef-

sanevi Phil Spector'un ünlü "ses duvarı"ndan daha iyisini yaratmaktı. Roger'ın güçlü davulu ve şiddetli tefi ile yolu yarılarken, Mercury'nin kaliteli sesi ile normalden çok yükseğe çıkarak yaptığı vokal şarkının merkezine oturmuştu bile. Öte yandan Brian May'in usta gitarı şarkının stilinden dolayı büyük ölçüde kaybolmuştu. Ama sonuç iyiydi. Prodüktör bu kayıtla herhangi bir iş yaptığında mutlaka onlara haber vereceğine söz verdi.

Yaz sonuna doğru Queen hâlâ Trident'e imza atmamıştı. Grubun dört üyesinin de baskısı ile Trident her birine haftalık 20 pound ödemeyi kabul etmişti. Özellikle Londra'da yaşıyorsanız bu büyük bir para değildi ama yine de kabul etmek zorundaydılar.

1 Kasım 1972'de Queen nihayet Trident Audio Productions'a imzayı attı. Anlaşma şöyleydi; Queen Trident için kayıt yapacaktı ve Trident'te bunun karşılığında iyi bir plak şirketiyle plak ve dağıtım anlaşması sağlayacaktı. Trident ciddi bir risk alıyordu. O güne kadar hiçbir prodüksüyon şirketi bir rock grubunun tüm sorumluluğunu üstüne almamıştı.

Beş gün sonra, Chelsea King's Road'daki Pheasantry Club'da plak şirketlerinden davet ettikleri ve zahmet edip gelen temsilcilere kendilerini bilmem kaçıncı defadır gösterme amacıyla sahne aldı. Bu kez de elektronik cihazlarla yaşadıkları sorun dikkatlice planlayıp hazırladıkları şovlarını berbat etti. John Deacon elektronik aletlerdeki becerisi ile yardıma koşmuş olsa da olan olmuştu artık.

Sorunlar sahne dışında da onları takip ediyordu. İlk albümlerinin kaydı kasım sonunda tamamlandıktan sonra dinlediklerinde, bir şarkının üst üste kaydedildiğini fark ettiler ve ayrıca genel olarak mikslerden de memnun değillerdi. Queen'in bu sorunları gidermek için daha çok zaman gerekli olduğu konusun-

daki ısrarına mühendis Roy Thomas Baker da destek verirken grup aynı zamanda saund üzerinde daha çok kontrol sahibi olmak için de mücadele ediyordu.

Bir sonraki engel Ocak 1973'de ortaya çıktı; Queen'in ilk albümü nihayet bitmişti ama albümü basacak ve satış için dağıtacak bir plak şirketi yoktu. Çıkmaz bir sokaktaydılar. Bir türlü ele geçirilemeyen plak anlaşması için bütün gözler Jack Nelson'a çevrilmişti. Ancak sonuçta EMI'nin üst düzey yöneticilerinden Roy Featherstone'un dikkatini Queen'e çekmeyi başaran Feldman Music Company'den Ronnie Beck isimli biri oldu.

Cannes'da her yıl düzenlenen Midem Festivali sırasında Featherstone dağlar dolusu demo arasından işe yarar bir grup bulmaya çalışırken, Ronnie Beck onun dikkatini özellikle Queen adlı grubun kasedine yönlendirmişti. Demoyu beğenen Roy'a blöf atan Beck, EMI elini çabuk tutmazsa grupla ilgilenen birkaç plak şirketi daha olduğunu söyler. Blöfü yutan Featherstone çabucak Trident'e bir teleks geçererek Queen'in kendisi ile görüşmeden hiçbir yere imza atmamasını ister.

Zamanlama tam denk gelmiştir. Queen, BBC Maida Vale stüdyolarında prodüktör Bernie Andrews'in yönetiminde hazırlanan BBC Radyo 1 programı *Sounds of the Seventies* için ilk kaydını yeni tamamlamıştır. 10 gün sonra, 15 Şubat'ta yayınlanan şov dinleyicilerden büyük ilgi görür. EMI'nin Queen'e olan ilgisi daha da artmıştır. Ama bu noktada Trident hâlâ sorun yaratmaktadır. EMI'nin Queen'i paket dahilinde alması için yine ısrar ederler. EMI'nin yanıtı bir önceki ile aynıdır ve ortam iyice gerilir. Brian May: "Freddie ile birlikte Trident'in merkez ofisine yaptığımız otobüs yolculuklarını hatırlıyorum." diye konuşur. Büyük ihtimalle EMI olayının uzun zamandır beklediğimiz çıkış şansı olduğunu Trident'e anlatmak istiyorlardı. Queen için endi-

şe dolu haftalar birbirini kovaladı. Sonra Mart 1973'de EMI ile ilk resmi plak anlaşmalarını imzaladılar.

İngiltere ve Avrupa böylelikle kapsama alanına alındıktan sonra dikkatler büyük ve kârlı Amerikan pazarına çevrildi. Bir sonraki ay, Queen Londra Marqee Club'da sahne aldığında New York'dan Elektra Records'un yöneticisi Jack Holtzman da seyirciler arasındaydı. Holtzmann'ın Queen'e karşı önceden de ilgisi vardı ve canlı performanslarını da gördükten sonra kesin kararını vermişti. Amerikalıyı etkilemek için yaşadıkları stresi bastıran Queen, o gece işi bitirdi. İkna olmuş Holtzman dönüş için uçağına bindiğinde, Queen'in Amerika kontratı da garanti altına alınmıştı.

Queen üyelerinin hepsi de her zaman kendilerine güvenen bireyler olmuşlardı ve şimdi büyük bir plak şirketi ile yaptıkları anlaşma onların bu güvenlerini daha da sağlamlaştırmıştı. Mercury şimdi grubun imajını bütünleyecek bir kraliyet tacı tasarlamaya koyulmuştu. Sahne imajları da geliştirilmekteydi; vücutlarına oturan beyaz ve siyah kostümleri ile yarattıkları sitili daha çok vurgulamak için dramatik bir yüz makyajı uygulamaya başlamışlardı. Ergenlik dönemlerindeki gruplarında Roger Taylor ve John Deacon birkaç basit ışık oyunu geliştirmişti ve her ne kadar Queen daha sonraları görkemli sahne efektleri ile ünlü olacaksa da, genç Queen ultraviolet ışıkları kullanarak bir şeyler yapmaya çalıştı.

Brian May: "Işık şovlarına paramız yetmediği dönemlerde projektör lambaları kullanırdık. Bir biçimde ilerleme kaydettik."

1973 İlkbaharının sonlarında Queen kült akımı takip etmekteydi. Kendi tarzlarını oluşturmak istiyorlardı ama doğal olarak hızla değişen İngiliz müzik dünyası ile birlikte hareket ettiler. Progressive ve hard rock önceleri yerini yumuşak folk rock'a ve

ergenlerin kalplerini çarptıran Davis Cassidy gibi şarkıcılara bırakmıştı. Oysa şimdi de bu akım yerini pıtrak gibi çoğalan yorumcularıyla glam rock'a terk etmekteydi. Robin Cable'in "I can Hear Music"i yayınlamaya karar vermesi tam da bu döneme denk gelmişti.

Single EMI tarafından piyasaya sürülecekti ama Queen ilk albümü daha yeni çıktığından, EMI Taylor, May ve Mercury'nin bu hafif siklet cover şarkıyla bağlantısını göstermek istemedi. Bu nedenle single'ın Glam Rock'ın kuralı olarak tanımlanan liste başı Garry Glitter'ın bir parodisi olarak Larry Lurex adıyla yayınlanmasına karar verildi. Brian May'in de söylediği gibi Queen'in bu kararda iradesi yoktu: "Kontrolümüz yoktu. Hepimize küçük bir kayıt ücreti verilmişti ve Trident ile birlikte Robin kaydın sahibiydi. Şarkıyı yayınlamaya onlar karar vermişti. Bizim için artık pek bir önem ifade etmiyordu zaten. Biz sadece kendi albümümüzle ilgileniyorduk."

Ne yazık ki şaka geri tepti. Son derece popüler bir sanatçıya karşı bir taşlama olarak algılanan şarkı, dj'ler ve plak satın alanlar tarafından boykot edildi. Mercury'nin vokali kesinlikle Glitter'inki ile dalga geçmiyordu ve hiçbir kötü niyet içermiyordu. Lakabı "The Leader" olan yıldız da kesinlikle alınmamıştı;"Harika olduğunu düşünmüştüm. Sonuçta sadece eğlence için yapılmıştı ve öyle olmasa bile ne fark ederdi ki? Dürüst olalım, Elvis Presley'den sonra, her şey bir parodidir."

Queen için bu sevimsiz tepkileri duymazdan gelmek kolay olmuştu; ilk albümlerinin kapak dizaynı ile fazlasıyla meşguldüler. Smile'ı 1969 Albert Hall performanslarında kameraya çeken arkadaşları Doug Pudifoot grubun fotoğraflarını çekmek üzere Mercury'nin Holland Park'taki dairesine gelir. Ortaya atılan pek çok fikri eledikten sonra kestane rengi oval bir arka plan ve Vik-

torya tarzı hafif sepya serpiştirilmiş bir ön planda karar kıldılar. May grup fotoğrafı için kameranın önüne renkli plastik koymalarını önerdi, böylece fotoğrafta bozulmuş, çarpıtılmış bir görüntü elde edilecekti. Arka kapak için düşündükleri kolaj çalışması, Freddie'nin yeterince iyi olmadığını düşündüğü tüm fotoğraflarını veto etmesi nedeniyle suya düşmüştü. Fikirlerini değerlendirme için EMI'ye sunduklarında, EMI'de onları albümlerinden çıkacak ilk single için tercihlerini sordu.

Sonuçta EMI iki Brian May bestesi üzerinde karar kıldı; "Keep Yourself Alive" ve "Son and Daughter". 6 Temmuz 1973'te İngiltere'de piyasaya sürüldü. Rock eleştirmenlerinin verecekleri tepkiler hakkında bir fikre sahip değildi ama eğer radyo onları görmezden gelirse, albümün ölü doğmuş olacağını iyi biliyorlardı. Single tüm yerel ve bölgesel radyo istasyonlarına dağıtıldı ama sadece Radyo Luksemburg tarafından yayın listesine alındı. Özel radyolar çok kısa bir süre sonra yayında olacaktı ama o sıralar BBC bu alanda tekel olmayı sürdürmekteydi. Ve Radyo 1'in Queen'in ilk single'ını arka arkaya tam beş kez reddetmesi "Keep Yourself Alive"in ölü doğduğunun kanıtıydı.

Bu talihsiz olayın ardından Queen'in kendi adıyla çıkacak ilk albümünün göstereceği başarı iyice önem kazanmıştı. Ne yazık ki, o yıllarda en küçük bir halkla ilişkiler hatası iyi bir albümün kaybolup gitmesine neden olabiliyordu.

BEŞ

TATLI ŞÖHRET

Queen albümü 13 Temmuz 1973'te yayınlandı. Beyaz etiketler –bir albümün ilk baskılarında marka veya şirket adı gözükmezdi; çünkü etiketler hâlâ baskıda olurdu– plak şirketleri tarafından promosyonel olarak dağıtılır ama değer kazanmaları için başarılı bir tanıtım kampanyası ile desteklenmeleri gerekir. O yılların en gözde rock programı BBC'de geç saatlerde yayınlanan ve Bob Harris'in sunduğu *The Old Grey Whistle Test*" 'di ve EMI oraya da bir beyaz etiket göndermişti. Ancak talihsiz bir karışıklık neticesinde albüm programa ekinde tek bir tanıtım dökümanı olmadan ulaşır. Stüdyo yığınlarca beyaz etiket albümle doludur ve prodüktör Michael Appleton tamamen şans eseri olarak bu yığının arasından Queen'in albümünü eline alır ve kime ait olduğunu bilmemesine rağmen sırf meraktan dinlemeye karar verir.

Appleton o günü şöyle anlatıyor: "Albümü dinledik ve o kadar beğendik ki Bob Haris ile birlikte o geceki şovda çalmaya karar verdik. O günlerde şarkıları kendi seçtiğimiz görsel materyal eşliğinde dinletirdik. Albümden "Keep yourself Alive"i seçtik ve Başkan Roosevelt'in Whistle Stop çizgi filmi eşliğinde yayınladık."

Bob Harris'de Queen'e verdiği ilk tepkiyi şöyle hatırlıyor: "Beyaz etiketi ilk dinlediğim anda çok beğenmiştim ve bence "Keep Yourself Alive" harika bir parçaydı. *Whistle Test* çoğunluk-

la eski siyah-beyaz çizgi film görüntülerini kullanırdı ve biz de insanların düşmemek için kenarlara tutunduğu, fazlasıyla kalabalık bir trenin dik bir tepeden aşağı inişini içeren 30'lardan bir film seçmiştik. Bu çılgın görüntünün Queen'in heyecan verici müziğine tam olarak uyduğunu düşünmüştüm."

Queen özellikle de kariyerleri için çok önemli olan bu ilk yıllarında onları ülke çapında tanıtan OGWT (Old Grey Whistle Test) ile bağlantılarını sağlam tutmaya devam eder. "Kaliteli ses bizim için görüntüden önce geliyordu" der Michael Appleton. "Bu o zamanlar televizyon dünyasında garip karşılanan bir tutumdu ve bence Queen bunu takdir etmişti ve bizimle yaptıkları tüm çalışmalarda son derece profesyonelce davranarak karşılık verdiler." İlerleyen zamanla birlikte grupla çok yakın bir ilişki kuracak olan Bob Harris: "Şahsen ben Queen için çok istekliydim." Ama halk onunla aynı görüşü paylaşmamaktadır ve albümün ilk satış rakamları hayalkırıklığı yaratır.

Queen tarafında başka hayal kırıklıkları da yaşanmaktadır. John Deacon adının albüm kapağında "Deacon John" olarak basılmasından rahatsızdır; grubun diğer üyelerinin ilk başlarda aralarında konuşurken kullandıkları isimdir bu. Brian May olayı şöyle açıklıyor: "Bu isme karşı çıkmıştı, John Deacon olarak çağrılmak istiyordu." Grubu üzen diğer bir konu da, dördünü birden, albümün içeriğiydi. Trendler o kadar hızlı değişiyordu ki, altı ay müzik dünyası için bir asır gibiydi. Queen için aradaki bu zaman dilimi çok daha geniş olmuştu, şarkıların yazılmasından albümün yayınlanmasına kadar geçen süre içeriğinin eski moda kalacağı endişesini uyandırıyordu onlarda. Bu konuda öylesine hassastılar ki, albümün iç kapağına bu şarkıların üç yıllık bir çalışmanın ürünü olduğunu anlatan bir açıklama koymuşlardı.

Brian May'e göre onları rahatsız eden bir başka konu, Que-

en'le aynı zamanda ortaya çıkan Roxy Music gibi diğer gruplar benzer materyallerle çoktan onların önüne geçmişti ki sanki Queen treni kaçırır gibiydi. Queen bu durumu dehşet verici buluyordu; çünkü May'in de işaret ettiği gibi: "Bu malzeme bizim elimizde çok uzun zaman önce vardı. Çok moral bozucuydu."

Roger Taylor daha sonra yaptığı bir açıklamada *Queen*'in ilginç, enerjik ve değişik olduğunu ama genel olarak albümdeki davul saundunu beğenmediğini söylemiştir. Ama öte yandan albümdeki kimi şarkılar, örneğin "My Fairy King" önemli işaretler bırakmıştı. Bu parça, çok sayıdaki harmoni ve overdub'ları ile Queen sitilinin bir numaralı hiti "Bohemian Rhapsody"e giden yolun başlangıcında olduklarının ipucuydu âdeta.

Queen'in albüm hakkındaki hislerini bilerek ya da bilmeyerek, Trident grubu iyimser bir biçimde dünya çapında dağıtımını planladıkları ilk promosyon filmlerini çekmek üzere Middlesex'deki Shepperton Stüdyolarına gönderdi. Ayrıca Queen'in halkla ilişkilerini yürütmek üzere müşterileri arasında Paul McCartney ve Chris De Burgh gibi yıldızların bulunduğu, İngiltere'nin bir numaralı PR'cılarından Tony Brainsby'i çağırdılar.

Tony ilk tanışma günlerini anlatıyor: "İlk toplantı ofisimdeydi ve üzerimde çok iyi bir etki bırakmışlardı. Çalıştığım o kadar grup arasında sadece ikisi beni böylesine etkilemiştir. Biri Thin Lizzy'di diğeri ise Queen. Ne istediklerini tam olarak bildikleri gibi, çok büyük olacaklarını da biliyorlardı. İşte yıldızları yaratan böyle bir inançtır ve benim işimi de çok kolaylaştırır." Toplantının ardından grubun Londra Politeknik'teki canlı performansını izleyen Brainsby daha da ikna olmuştur: "Sahne yoktu ve Queen seyirci ile aynı seviyedeydi, bu ciddi bir dezavantaj olabilirdi ama o gece muhteşemdiler. *Gerçek* bir yetenek seyrettiğimin farkındaydım."

Tony yeni müşterilerinin kişilikleri hakkında da çabucak fikir sahibi olmuştu. "Doğal olarak Freddie en çok göze batanlarıydı. O kadar çılgın bir nonoştu ki, ilk tanışmamızda gözlerime inanamamıştım. Kırmızı kadifeden daracık bir pantolon giyiyordu, siyah ojeli tırnaklar, uzun saçlar ve tabii ki dişleri... dişleri konusunda çok hassastı. İradeliydi, açıkça tutkuluydu ama aynı zamanda da çok çekiciydi. Ama aslında o günlerde Freddie kendi içinde son derece agresif ve öfkeli bir adamdı; bir yıldız olması gerektiğini biliyordu ve henüz olamamıştı. Bu yönünü pek çok kişinin görmesine izin vermezdi. Şöhretin onun hakkı olduğunu düşünüyordu ve bu şöhrete ulaşmaktan onu alıkoyan zamana karşı öfkeliydi.

Tony Brainsby asla Freddie Mercury ve Queen diye bir durumun söz konusu olmadığını bu sözlerine ekler: "Onlar her zaman bir gruptular ve daha en başından hepsine eşit davranmamız gerektiği bilincini edinmiştik ki bu zaten en doğrusuydu. Brian May her zaman sessiz ve alçakgönüllüydü ama onun inanılmaz gitarı, Roger Taylor'un mükemmel davul yetenekleri ve tiz perdeden sesi ve John Deacon'ın güçlü basının bileşimi Queen'in kimliğine farklı saundlar katmaktaydı."

Tony, Queen'i olabildiğince geniş bir kitleye tanıtabilmek için kolları sıvadığında, grup bu sefer daha iyi şartlarla bir devam albümü için çalışmalara başlamıştı. Müzikleri henüz kimsede bir ışık uyandırmamış olsa da en azından artık kayıt yapmak için sıra beklemiyorlardı. *Queen* Elektra etiketiyle Amerika'da 4 Eylül'de yayınlanmıştı ve radyolarda iyi sayılabilecek bir ilgi gördükten sonra tanınmamış bir İngiliz grubu olarak büyük bir başarı göstererek Billboard Top 100 listesine 83. sıradan girdiler. Ancak aynı İngiltere'de olduğu gibi, "Keep Yourself Alive" Amerika'da da listelere girememişti.

İşte tam bu noktada Jack Nelson, Queen'in en çok ihtiyacı olan şeyin bir turne olduğuna karar verdi. Henüz ana sahne grubu olmadıklarından onlara altında çıkacakları iyi bir grup ayarlamak ilk hedefiydi ve bu amaçla o dönemlerin popüler grubu Mott the Hoople'un menajerliğini yapan Bob Hirschman'a Hoople'ın pek yakında gerçekleşecek İngiltere turnesinde Queen'i ön grup olarak çıkarmasını teklif etti. Kolay bir satış değildi; çünkü Hirschman o güne dek Queen'i hiç dinlememişti. Ses ve ışık ekipmanları için 3000 poundluk bir katkı Hirschman'ın endişelerini bastırdı ve işi Queen'e vermeye razı oldu.

Bu gelişme grubu hareketlendirdi ve Jack Nelson'ın turne öncesi ısınma turu olarak çabucak ayarladığı yarım düzine iş için onlara enerji verdi. Isınma turlarına 13 Eylül'de Golders Green Hipodromu'nda başlayan Queen, haftalar sonra da ülke dışındaki ilk randevuları için Bagodesberg Frankfurt'a gitti. Frankfurt'dan sonra Luksemburg'da Le Blow Up'ta sahne alıp, üç gecelik canlı performans için tekrar Londra'ya döndüler. Final 2 Kasım'da Imperial Kolej'deydi ve Brian May'in kolej arkadaşı Tom Hicks o geceyi çok net hatırlıyor. "Fizik öğrencileri için ücretsiz bir konserdi ve ben Queen'deki değişikliğe inanamamıştım. Kulakları sağır ediciydiler! Şaka yapmıyorum, gümbürtüyü içinizde hissedebiliyordunuz o gece!" Queen'in Hoople turnesine katılacağından haberdar olan gazeteci Rosemary Horide, konserin ardından daha sonra yayınlanacak beğeni dolu eleştirisinde de yer alacak şu sözleri söylemiştir: "Queen bir alt gruptan çok daha fazlasını yapacak gibi görünüyor."

İşte bu Queen'in bir numaralı hedefiydi ama on gün sonra Leeds'deki Town Hall'da Mott the Hoople'in öncesinde sahne aldıklarında seyirciyi hazırlama görevlerini sonuna kadar yerine getirmek için konsantre olmuşlardı. Hemen hemen her gece

farklı bir şehirde çalmak ilk defa yaşadıkları bir deneyimdi ve hepsi de bundan çok hoşlanmıştı. İlk geceden itibaren bu heyecanı sonuna kadar yaşamaya niyetli olan Mercury, damarlarında dolaşan adrenalinin de etkisiyle konserin ardından kendini hemen yerel bir gece kulubüne atar ve orada gece kulubü işletmecisi Peter Stringfellow ile tanışır.

Stringfellow o geceyi şöyle anlatır: "Cinderella Rockerfella adlı kulübüme geldi. Hoş bir adam olduğunu düşünmüştüm. Henüz bir megastar değildi şüphesiz, bu yüzden etrafında maiyeti yoktu. Benim masama oturdu ve birkaç içki içip biraz güldük. Ona polaroid kameramla bir resmini çekip çekemeyeceğimi sordum; bu basit isteğin nasıl bir performansa dönüştüğüne inanamazsınız! Freddie nihayet saklamam için resimlerden birini beğenip diğerlerini yok edene kadar neredeyse iki makara film bitirmiştim. Had safhada kibirliydi ama bu kibir adeta bir profesyonellik dersiydi. Kendi kendime şöyle düşündüğümü hatırlıyorum: "Bu adam kesinlikle çok farklı! O zamanlar Freddie'nin gay olduğunu kesinlikle bilmiyordum. Bence davranışlarında bunu ima edecek hiçbir şey yoktu. Diyebilirim ki onunla birlikte gerçekten keyif alarak geçirdiğim ilk ve son geceydi... Daha sonraları etrafı hep kalabalık bir grupla çevriliydi."

23 duraklı turnelerinde karşısına çıktıkları kalabalıklar öncelikle turnenin starlarını görmeye geliyorlardı ama Queen her durakta daha çok güven kazandıklarını ve daha popüler hale geldiklerini biliyordu. Bunlar daha Queen'in erken yıllarıydı, üstünde Freddie Mercury'nin ihtişamının parlayacağı sıkı müzikal temeller zamanla mükemmelleştirilecekti ama yine de şimdiden dikkatleri üzerlerine çekmeye başlamışlardı. Aynı zamanda Mott the Hoople için de çalışan Tony Brainsby; "O turne inanılmaz bir deneyimdi! Konserlerden çıktığınızda seyrettiğiniz gördüğü-

nüz her şeyle nefesiniz kesilmiş oluyordu."

Tony'nin bu sözleri 14 Aralık gecesi London Hammersmith Odeon'daki son konserin bir yansımasıydı âdeta. İki kez çalan Queen, salonu sallayan binlerce genci kendinden geçirmişti. Queen ve Hoople'ın başarılı birliktelikleri ve iki grup arasındaki gözle görülür dostluk, Hoople'ın Queen'den Amerika turnelerinde onlara eşlik etmelerini istedikleri anlamına geliyordu. Ve bu tek mutlu havadis değildi. Ülke çapında izlenmenin ve takdir edilmenin sonucunda albüm satışları bir anda canlanmıştı. Ama Queen'in takıldığı yer, müzik medyasını etkilemedeki başarısızlıklarıydı. Çoğu Queen'i yerin dibine sokuyor ve bazıları daha da beterini yapıp onları tümüyle görmezden geliyordu.

Tony Brainsby bu konuda açık konuşur: "Queen reklamla şişirilmiş bir grup olmakla itham ediliyordu ama aslında basın, grubun arkasındaki güçlü parasal desteği ve benim onların tanıtımında sağladığım başarıyı çekemiyordu. Tabii ki Freddie antika kişiliği ile kendine isim yapmak isteyen herhangi bir muhabir için kolay bir hedefti. O günlerde müzik basınının sizden yana olması en önemli şartlardan biri gibi düşünülürdü bu yüzden basından gelen eleştiriler Queen'i incitiyordu. Basın karşısındaki imajları ve haklarında yazılıp çizilenler hakkında hepsi de aşırı derecede endişeleniyordu. "

Basının Queen'e yönelik öfkesinin yıllar içerisinde arttığına dair Bob Harris'in bir teorisi var; "Muhtemelen Queen'i tanımlama konusundaki beceriksizliklerinin acısını gruptan çıkarıyorlardı. Queen bir numara olduğunda da bir şey değişmemişti ve medya hâlâ onlara saldırıyordu. İngiliz basını onları göklere çıkarıp sonra da yerin dibine sokmaya bayılır. Bazen insanlar incitmeyi kendilerine görev edindikleri hissine kapılıyorsunuz."

Ancak hepsi de bu kadar kötü değildi. Tony Brainsby, İngil-

tere'nin en popüler gençlik dergilerinden *Jackie*'de ilk defa posterlerini gördüklerinde grubun nasıl da sevindiğini ve DJ arkadaşları Bob haris ile Radio 1'deki kayıt seanslarında ne kadar iyi vakit geçirdiklerini hatırlatır. Bob Haris, Queen'in bu çalışmalara ne kadar önem verdiğini anlatan bir örnek verir: "Kontrol odasından seyrediyordum ve Freddie'nin üstünde bir spot parlıyordu. Kendini performasına o kadar kaptırmıştı ki damarları şakaklarından ve boynundan dışarıya fırlamıştı. Kendi kendime düşündüm: "Ne kadar daha verebilirsin?"

Öte yandan o yıl konserleri daha bitmemişti. Sırada Leicester, Taunton, Peterborough ve en sonda Liverpool olmak üzere dört randevuları daha vardı. 10cc'nin alt grubu olarak 28 Aralık'ta Top Rank Club'da sahne aldıkları bu konser, Ken Testi'nin çok önceden ayarladığı ve hatta gruptan kopmadan önce onlar için yaptığı son işti.

EMI ile anlaşma imzaladıktan sonra Queen, geçmişte onlardan desteğini esirgemeyen Ken Testi'ye özel menajerleri olmasını teklif etti; Ken grubun maaşlı bir üyesi olacaktı. Testi teklife çok sevinmişti ama kabul edemeyecekti. Nedenini şöyle açıklar: "Queen o sıralar haftalık adambaşı 30 pound alıyordu ve bana da 25 pound teklif edilmişti ve bence iyi bir paraydı ama evimin taksitlerini ödemeye yetmeyeceği gibi, bakmam gereken ve bana daha çok ihtiyaçları olan bir annem ve kızkardeşim vardı. "Acaba"larla yaşanmaz ama o gün verdiğim karardan hep pişmanlık duydum. Benim için zor bir seçimdi."

Queen 1973 yılını İngiltere'nin "En Büyük Yeni Grubu" unvanı ile tamamlarken, yeni yılda onları zor günler beklemektedir. Şubat ayında Melbourne'da yapılacak olan Sunbury Müzik Festivali'ne ana sahne grubu olarak çağrılmışlardı ama grup olarak Avustralya için gerekli aşıları olduktan sonra Brian May ani-

den hastalandı. Kolunda kangren oluşmuştu ve bir süre kolunu kaybedip kaybetmeyeceği endişesi gündemi meşgul etti. Bu konudaki kişisel endişeleri bir yana, festival provaları da aksamıştı. Ve bu olay karşılacakları sorunların daha ilkiydi.

Festival alanına geldiklerinde atmosferde gözle görülür bir gerginlik vardı. Queen diğer malzemelerinin yanı sıra özel olarak imal edilmiş bir ışık techizatı da getirmişti. Bu karmaşık cihazın grubun kendi teknik ekibi tarafından kurulup çalıştırılması gerekiyordu ama bu durum ücretlerinden mahrum kalan yerel teknisyenlerin sinirine dokunmuştu. Bu tatsız durum, tanınmamış bir İngiliz grubunun festival listesinde Avustralyalı grupların üstünde yer almasına yönelik genel bir içerleme hissini tetiklemişti.

Tüm bunların üstüne bir de grubun yarısının sağlık sorunları binmişti; Brian'ın kolunda ciddi bir ağrısı vardı ve Freddie de geçirdiği kulak iltihabı nedeniyle antibiyotik almaktaydı. İlaçlar onda uyku hali yaratıyordu ve yönünü şaşırmış gibi hissediyordu; çünkü şarkı söylerken sesini duyamıyordu. Ardından, ışıkların etkili olması için karanlığın çökmesini bekleyen Queen, sahneye geç çıkınca canı sıkkın seyircilerin alkışlarla protestosuna maruz kaldı. Tam konserin ortasına gelmişlerdi ki, tartışmalara yol açan ışık sistemleri bozuldu.

Queen henüz (süvariler anlamına gelen) "troopers" terimini hak edecek kadar eski değildi belki ama gitgide yükselen bu gerilim karşısında geri çekilmeyi reddetti. Dahası, yerel sunucu onları talihsizce –"kibirli İngiliz göçmenler (Pommies)"– olarak anons etmesine rağmen bu olumsuzluğu yenip konserin sonlarına doğru bis için bağırttıracak kadar seyircinin kalbini kazanmayı başarmışlardı. Ama sunucu, yerel bir grup için tezahürat başlatarak buna engel olmayı başardı.

Tüm bu olayları profesyonelce karşıladıklarını düşündükle-

rinden içleri rahattı ama, aşağılamalar Avustralya medyasının Queen'i yerden yere vurmasıyla ertesi gün de devam etti. Sağlık sorunlarının ve kötü reklamın onları fazlasıyla etkilediğini fark eden Queen, ikinci gece konsere çıkmadan festivalden çekildi. Bu kararları onlara karşı olanların ekmeğine yağ sürmekle kalmadı, organizatörleri çileden çıkardı. Her şeye rağmen Queen uçağa atladığı gibi İngiltere'ye geri döndü. Dünyanın öbür ucuna kadar gitmişler, hem moralleri bozulmuş hem de ceplerindeki paradan olmuşlardı (Dönüş biletlerini kendi ceplerinden ödemek zorunda kalmışlardı.) Yine de, Brian May şöyle der: "Bunun bir felaket olduğunu düşünmemiştik. Tek düşündüğümüz şey, 'bir gün geri geleceğiz'di. Ve gittik de."

Artık güneşin Queen için doğacağı günlerin zamanı gelmişti. Şubat ayında Elektra Records, Amerika'da Queen'in ikinci single'ı *Liar*'ı piyasaya sürdüyse de şarkı, listelere girmeyi başaramadı. Ama İngiltere'de NME okuyucuları arasında yapılan bir ankette Queen Ümit Verici En İyi İkinci Yeni Sanatçı (birinci "Leo Sayer"di) seçildi ve birkaç hafta içerisinde de BBC'nin prestijli müzik programı *Top of the Pops*'a çıkmayı başardı.

Bu şovda görünmek hemen her müzisyenin hayalini süsleyen bir olaydı. Queen'e bu çok arzulanan fırsatı sağlayan kişi ise, EMI'nin halkla ilişkiler bölümünün başı Ronnie Fowler'dı. Şovun yapımcısı Robin Nash'den David Bowie'ye ait "This Jean Genie" nin promosyon klibinin zamanında ellerine geçmemesi nedeniyle programda son anda bir yer açıldığını öğrenen Fowler, Queen'i bir denemesi için Nash'e baskı yapmıştı. Nash bir demo dinlemeyi kabul etmişti ama bu tek başına yeterli değildi, normalde şova katılan sanatçılar şarkılarının özel olarak hazırlanmış kayıtları arka planda çalarken, mimiklerini ve dudaklarını bu kayıtlara uyumlu hareket ettirmek zorundaydılar. Zaman hızla

daralırken, Fowler Who'nun gitaristi Peter Fowler'dan bir iyilik istedi –acaba Queen bu arka plan kaydını yapmak için onun stüdyo zamanını ödünç alabilir miydi? Peter bunu kabul etti ve şovun yayınlanmasından bir gün önce, Queen üyeleri stüdyo kaydı ellerinde olmak üzere şovun çekimleri için BBC stüdyolarında heyecanla bir araya geldiler.

21 Şubat 1974'te, "Seven Seas of Rhye" isimli şarkıları ile Queen *Top of the Pops*'ta ilk kez göründü. O perşembe gecesi, Roger, Freddie, John ve Brian, televizyondan kendilerini izleyebilmek için bir elektronik dükkânın vitrini önünde toplandılar. Televizyonlar vitrinin ardında olduğundan ses yoktu ama "Seven Seas of Rhye" Queen için "Keep Yourself Alive"in başaramadığı çıkışı gerçekleştirecek ve o gece de unutulmayacak anılar arasında yerini alacaktı.

Görkemli kreşendolara ve fantezi güftelere olan eğilimini yansıtan bu Freddie Mercury bestesi henüz piyasaya sürülmemişti. Ama Quee'in *Top of the Pops* zaferini taçlandırmak adına Ronnie Fowler ve Jack Nelson single'in beyaz etiket kopyalarıyla tüm radyo istasyonlarını doyurdular. Ertesi gün, 23 Şubat'ta, EMI "Seven Seas of Rhye / See what a Fool I've been" single'ını süratle piyasaya sürdü. Martın ikinci haftasına gelindiğinde single listelerde 10 numaraya yerleşmişti bile.

Listelerdeki bu başarı, kendi adlarına çıkacakları ilk İngiltere turneleri için yüreklendiriciydi. Mercury o yakınlarda şu açıklamayı yapacaktı: "Bizi hep listebaşı grubu olarak düşünürdüm." Bu hedefi takip ederek, sahne imajları üstünde çalışmaya koyuldular; özellikle de ne giyecekleri konusuna odaklanmışlardı. Kensington'daki terzi arkadaşlarının onlar için giysi yapması artık uygun olmayacağından, ünlü moda tasarımcısı Zandra Rhodes'a yöneldiler.

Zandra, Queen hakkında şunları söyler: "Queen Marc Bolan

için dizayn ettiğim kostümlerden bazılarını beğenmişti. Ben de o ağır makyajım, çılgın saç modelim ve uzun atkılarımla o sıralar rengârenk bir cennet kuşu gibi göründüğümden, onları çeken de bu imajım olmuştu." Zandra'nın Paddington'daki atölyesine, onun kendi deyimiyle "ölüm tuzağı", alçak tavanlı sarsak bir merdivenle çıkılıyordu. Zandra'yı atölyesinde ziyaret edenler Mercury ve May olmuştu. Tüm grup için şatafatlı kostümler dizayn eden Zandra, en dikkat çekici olanı Freddie için ayırmıştı, sonuçta sahnede bir o yana bir bu yana koşturan oydu. Mercury'nin Zandra Rhode kreasyonu beyaz satenden, abartılı kanat efektli bu kostümü zamanla dünya çapında ünlü olacaktır. Zandra Rhodes: "Queen'in dış görünüşünün başarılarında çok büyük payı vardı, müzikleri ile birleştiğinde onların imajını güçlendiriyordu. Ancak uzun yıllar sonra, Freddie'nin hastalanması ile birlikte daha hetero bir görüntü vemek için çabalamaya başladığında, biraz sadeleşmeye başladılar."

Queen'in imajı başarılarında kesinlikle büyük pay sahibi olmakla birlikte, tumturaklı sahne şovları bazı yanlış anlamalara da neden olmaktaydı; bazıları sahneden yansıyan görüntülerini onların gerçek hali zannetmekteydi. Roger Taylor bu yüzden başına gelenleri şöyle anlatır: "Pek çok yakınım benim tam bir ahmak olduğumu düşünmeye başlamıştı. Var olduğunu o zamana kadar hiç fark etmediğim bu "Queen duvarı"nı aşmak zorunda kalmıştım.

Pırıl pırıl yeni imajları ve sıkı provalarla güçlendirilmiş saundlarıyla seyircileri kırıp geçirmeye hazır bir vaziyette, Queen ilk listebaşı turnesine 1 Mart 1974'te Blackpool Winter Gardens'da start verdi. İlk iki konserlerinde alt grupları olmadan sahne aldılar ama işleri zordu; çünkü Brian May'in kolu daha tam olarak iyileşmemişti. Plymouth Guildhall'daki üçüncü kon-

serlerinde Nutz adında Liverpool'lu bir grup onlara katıldı ve turne boyunca onlara alt grup olarak eşlik etti. Yıllar sonra Queen tüm şovlarının kapanışını ulusal marşın kendi versiyonlarıyla kapatacaktı. Seyircilerin merakından doğan bu alışkanlık, işte bu turneyle başlamıştı; grubun sahneye çıkışı beklenirken "God Save the Queen (Tanrı Kraliçe'yi Korusun)" söylenirdi.

Queen'in Sunderland'deki Locarno'da sahneye çıkacağı 8 Mart günü, ikinci albümleri Queen II yayınlanmıştı. Albümün adı pek yaratıcı değildi ama klasik A ve B'nin yerine kullandıkları beyaz ve siyah taraflarla orijinal bir materyale sahipti. Ümit verici bir gelişme de ülke çapında konserleri devam ederken, artan sayıda seyircinin yeni şarkıların sözlerine aşina oluşuydu. Daha turne bitmeden *Queen II* albüm listelerinde yedinci sıraya fırlayacaktı.

Queen'in saf stüdyo müziği olarak kategorize ettiği bu albüm için sarf ettiği eforun karşılığında hak edilmiş bir mükafattı bu. Queen'in esas aldığı prensiplere göre bir albüm zamanla keşfedilecek birkaç değişik katmandan oluşmalıydı, onlara göre bunu Beatles ve Jimi Hendrix'i dinlerken öğrenmişlerdi. Ama bu sefer öyle çok overdub (üst üste kayıt) yapmışlardı ki, plak kelimenin tam anlamıyla parçalara ayrılma tehlikesiyle karşı karşıyaydı. İlk albümlerinin kaydını kısıtlı stüdyo süreleriyle tamamlamış olduklarından daha önce böyle bir imkânları olmamıştı. Bu çok katmanlı derinlik için çabalarken, Queen bazıları sahnede canlı tekrarlanmak için biraz fazla komplike olsa da, tam olarak sahip oldukları yetenekleri yansıtan, duygulu ve maceraperest materyalleri üretmeyi başardıklarını hissediyordu. Brian May'in bu konudaki görüşleri şöyledir: "Neredeyse barok olduğunu düşünüyorduk." Bu düşünceyle albüme neredeyse *Over the Top* adı veriliyordu.

Ama bir kez daha Queen'in çabaları rock kritikleri arasında destek bulamadı. Eleştirmenlerden biri, albümlerini "bir kova

dolusu bayat idrar" diyerek katlettikten sonra bundan daha iyisini beklemek mantıklı görünmüyordu. Ama bu yeni çalışma daha çok, derinlik ve duygu yoksunu olmakla eleştirilir ve hatta eleştirmenlerden biri Queen'i zalimce "glam rock'un süprüntüleri" olarak ilan eder. Kendilerine olan sarsılmaz güvenleriyle ayakta durmalarına rağmen, bu tip acımasızca eleştiriler genç bir grup için yıkıcıydı ve şüphesiz zırhlarında küçük de olsa birer delik açmıştı. Ama Queen kendi gözleriyle gördüğü kanıtlara inanmayı seçti; seyirci ile karşı karşıya geldikleri o önemli anlarda aralarındaki iletişim sürekli daha iyiye gidiyordu.

Kendilerini daha da geliştirmek amacıyla çıktıkları her konserde enerjilerini ve hayalgüçlerini maksimum seviyede kullanmaya çalışıyorlardı. Bu turnede, Taylor'ın otoriter davulunun yanında, Deacon'ın büyüleyici bası, May'in güçlü solo gitarını zenginleştiriyor ve grubun cezbedici dinamosu Mercury'ye ortamı elektriklendiren sahne şovları için imkân sağlıyordu.

Bazı gecelerde bu elektriğin kıvılcıma dönüştüğü de olmuştu. Kendine saygısı olan herhangi bir rock grubunun geçmişinde bir ya da iki kavga çıkarması gerektiği savunulabilir ama Queen böyle bir şöhretle anılmak istemiyordu. Yine de, turneyi yarıladıkları sıralarda, İskoçya'daki Sterling Üniversitesi salonunda Queen'in üçüncü kez sahneye çağrılmasının ardından büyük bir kavga çıkmasına engel olamamışlardı. Olay, ikisi bıçak yarası olmak üzere dört kişinin hastanelik olması ile sonuçlanmıştı. Polis kavgacıları zapt etmeye çalışırken, Queen kendi güvenlikleri için bir süre mutfağa kilitlenmişti.

Gazete manşetlerinden inmeyen bu olay daha yeni unutulmaya başlanmıştı ki, turnenin son haftasında Isle Of Man'de Douglas Palace Lido'da verdikleri konserin ardından otellerinde verilen partinin kontrolden çıkarak ortalık karışmasıyla, dikkatleri tekrar

üstlerine çektiler. İstemedikleri bir şekilde de olsa adlarının basında sıklıkla geçmesi grubun daha da tanınmasına yaradı. Turnenin sonlarına doğru tüm konserleri tıklım tıklım dolmaya başlamıştı.

Tüm bu pohpohlanma Freddie'nin aklını başından almış gibiydi. 31 Mart 1974'te Rainbow Tiyatrosu'nda sondan ikinci konserlerine (Queen, Londra'da prestijli bir salonda ilk kez listebaşı olarak sahne alacaktı.) hazırlanırlarken Mercury'nin primadonna antikalıkları iyice artmıştı. Gündüz yapılan soundcheck sırasında, genellikle çok sabırlı biri olan Brian May'in bile sabrı taşmış ve kart bir fahişe gibi davrandığını söyleyerek Freddie'ye çıkışmıştı. Freddie hışımla çekip gitmiş ve uzun bir süre ortaya çıkmamıştı. Diğer grup üyelerinin endişesine rağmen May, Mercury'nin hâlâ oralarda bir yerde saklandığını hissediyordu. Mikrofondan alaylı alaylı ona seslendi: "Freddiepoos? Neredesin?" Bu işe yaradı ve alı al moru mor Mercury onlara ters ters bakarak sahneye geri döndü ve çalışmaya devam etti. Bu olay, yorgunluğun, çatışan egoların ve turne baskısının aralarında yarattığı son gerginlik olmadı; ama daha sonraki olaylarda Freddie sorun çıkarandan çok arabuluculuk yapan taraf oldu.

Nihayet hayat Queen için tatmin edici bir heyecanla akmaya başlamıştı. Listebaşı olarak çıktıkları ilk turnelerinden iki hafta sonra Mott the Hoople'in alt grubu olarak ilk Amerika randevularına çıkacaklardır. Amerikalılar için Queen tam bir bilinmezdir. Elektra 9 Nisan'da Queen II'yi piyasaya sürerek bunu tersine çevirmeye çalışsa da, albüm ancak 49. sıraya kadar çıkabilmiş ve "Seven Seas of Rhye" ise Amerikan listelerine girmeyi başaramayarak hüsrana uğrayan üçüncü single'ları olmuştur. Ama bu durum bile morallerini bozmaz.

Roger Taylor: "Amerika'ya ilk gidişimizde her şey çok büyük, yeni ve heyecan vericiydi." demiştir.

Kendini kanıtlamak için bu seyahati önemli bir fırsat olarak gören Queen, 16 Nisan'da Denver Regis Koleji'nde Hoople'ın altında ilk açılışını yaptı. Başlangıçta nötr olan seyirciyi sürelerinin sonlarına doğru ısıtıp Hoople için havaya sokmayı başardılar. Sonraki konserlerde de hep aynısı olur. Bu iş beklediklerinden daha zordur –bir şehirden diğerine yaptıkları uzun yolculuklar da işlerini daha da zorlaştırmaktadır– ama paha biçilemez bir tecrübe edinirler. Altı haftalık Amerika turnelerini yarıladıkları sırada hiç beklenmedik bir gelişme önlerini keser.

New York Uris Tiyatrosu'nda 7 Mayıs'ta başlayıp arka arkaya altı gece çalmışlar ve işte o arada Brian kendini iyi hissetmemeye başlamıştı. Son konserin ardından Brian bayıldı. Yorgunluktan kaynaklandığı düşünülerek basit bir tavsiyeyle Boston'daki bir sonraki konsere kadar dinlenmesi söylendi. Ama bir sonraki sabah Boston'daki Parker House Hotel'de uyandığında ciddi bir sorunu olduğu belliydi. Endişeli bir bekleyişin ardından doktorun teşhisi hepatit'ti. Bulaşıcı ve tehlikeli bu hastalık, grubun kaderini bağlamıştı; turne onlar için bitmişti. Kötü bir darbeydi ama İngiltere'ye döndükten sonra May'in altı haftalığına hastaneye kaldırılışının ardından Mercury hepsi adına konuşmuş ve şunları söylemişti: "Turnenin tamamında çalabilseydik bizim için daha iyi olacaktı tabii ama biz yapmamız gerekeni yaptık ve asla şansımızı kaybetmedik."

Morallerini bozmak yerine tüm enerjilerini üçüncü albümleri için çalışmaya kanalize ettiler. Haziran ayı başlarında kayıt için Güney Galler'deki Rockfield Stüdyoları'na girmişlerdi bile. Artık iyileştiğine ikna olan Brian, prova yapmak, yeni şarkılar yazmak ve arka plan parçalarını hazırlamak üzere onlara katıldı. Hâlâ çok bitkin olduğu belli oluyordu. Bir sonraki ay dört ayrı stüdyoda kayda girdiklerinde bir kez daha bayıldı ve kaldırıldı-

ğı King's College Hastanesi'nde bu kez duodenal ülser teşhisiyle acil ameliyata alındı. Bu son sağlık problemi Queen'in Amerika'ya dönüş planlarını tamamen ortadan kaldırmıştır. Brian'ın gruptaki yerini kaybedebileceğini düşünmesini istemediklerinden Mercury onu bir kez daha ziyaret etti ve arkadaşları adına da konuşarak Brian'ın olası endişelerini bastırdı.

Londra Sarm Stüdyoları'nda yeni albümlerini tamamlamak üzereyken, *Queen II*'nin 100.000 kopyanın üzerinde satarak onlara bir gümüş plak kazandırdığını öğrendiler. Bu durum medyanın gruba olan ilgisinde bir artış sağladı ama Queen bu ilgiye karşı önceki kötü tecrübelerinin ışığında temkinli yaklaşıyordu. Bunun yerine yeni albümlerindeki on üç şarkı içinden hangisini ilk single olarak seçecekleri konusuna yoğunlaşmayı tercih etmekteydiler.

İlk iki albümlerinde de olduğu gibi, Roger Taylor bestesi kendine ait bir şarkı ile albüme katkıda bulunmuştu. İlaveten, John Deacon "Misfire" ile ilk kez söz yazmıştı ve "Stone Cold Crazy" adlı şarkı da Queen'in ilk kollektif çalışması olarak literatürde yerini almıştı. Brian May'in dört şarkısı vardı ve kalanlar da Freddie Mercury besteleriydi. Sonunda Mercury'nin şarkılarından birini seçtiler ve 11 Ekim 1974'te "Killer Queen" "Flick of the Wrist" ile birlikte single olarak yayınlandı. Freddie'ye göre bu şarkı yüksek sosyeteden bir tele-kız hakkındaydı. Mercury nadiren şarkılarının sözlerinin anlamını açıklayacak sabrı gösterirdi ama "Killer Queen" için şöyle demiştir: "Demek istediğim üst sınıftan insanlar da fahişe olabilir." Listelerde bir fırtına gibi esen bu single'ın bir numaraya çıkmasını engelleyen David Essex'in "Gonna make you a Star" adlı hit şarkısıydı.

Essex, Queen'in yetmişlerden çıkan en iyi İngiliz grubu olduğunu düşünür. "Şu anda herkes onların ne kadar yenilikçi bir

grup olduğunu biliyor ama daha o zamanlarda bile çok belliydi. İmaj kısa sürede müziğin yerini aldı ama onlar müzikal yeteneklerinin onlara verdiği güçle diğerleri gibi kaybolup gitmediler. Uyumlu vokalleri ve gitar saunduyla "Killer Queen" (ki benim en sevdiğim Queen şarkısıdır) son derece iyi prodüksüyona sahip, akıllıca yapılmış bir şarkıdır."

Oskarlı söz yazarı Sir Tim Rice'ın açıkça beyan ettiği gibi; "Killer Queen" gerçekten de ortalama bir glam rock hitinden birkaç basamak daha üstteydi. Yıllar sonra Freddie Mercury ile yakın arkadaş olan Rice, "Killer Queen" ile ilgili şunları söyler: "İlk başlarda "Seven Seas of Rhye"i pek sevmemiştim ama grubu tanımaya başladıkça daha çok hoşuma gitmeye başlamıştı. Ama beni Queen'e asıl yönelten "Killer Queen" olmuştur. Özellikle yayınlandığı dönem göz önüne alındığından oldukça sofistike sözleri vardı. Freddie'nin muhteşem bir şarkı yazarı olduğuna dair hiç kuşkum yok."

Brian May hiçbir Queen şarkısının *sadece* liste başarısı için yazılmadığını söylerken, John Deacon'ın bakış açısı daha pragmatiktir. Deacon en büyük olmanın peşinde koştuklarını ve buna ulaşmak için tam gaz çalıştıklarını açıkça ifade eder.

Killer Queen'in başarısı Queen'i yeniden *Top of the Pops*'a götürür. Artık hepsi de uzun saçlıdır ve Mercury'nin sahne imajı da kolej yıllarında edindiği homoseksüel havadan sıyrılıp, daha zarifçe ifade edilen çift cinsiyetli bir şekle bürünmüştür. Glam rock'ın bu en parlak dönemlerinde Sweet gibi diğer bazı gruplar espri olsun diye biseksüel bir imaj takınıyorlardı ama Freddie'nin üstüne oturan daracık badileri ile sahnede mikrofon sopasıyla yaptığı hareketler bundan daha fazlasını ima eder gibiydi.

Killer Queen'in eğlencelik, gelip geçici bir şarkı olmadığı Mercury'ye ilk Ivor Novello söz yazarı ödülünü kazandırmasıy-

la kanıtlanmıştı. Bulunduğu noktada Queen'in bir glam grubu olup olmadığı tartışılabilirdi; çünkü Killer Queen, Slade'den Cum on Feel the Noize ve Mud'dan Tiger Feet gibi diğer popüler glam hitlerinden çok farklıydı. Sarm Stüdyoları'nın teyp operatörü ve stüdyo asistanı Gary Langhan için bu şüphe götürmez bir gerçektir. "Queen bana göre kesinlikle glam rock değildi. Bir kere onların müziğinde çok daha derin bir içerik vardı. 'Killer Queen'in harmonik yapıları ve gitar soloları üstünde günlerce uğraştım. Çok titiz bir çalışmaydı."

Kariyerlerinde ciddi bir dönüm noktasına giren Queen, listelerde iki numaraya yükselmiş bir hit sahibi olmanın avantajını da yanlarına alarak 10 Ekim'de Manchester'da başlayıp, 10 Aralık'ta Barcelona'da bitecek iki aylık bir İngiltere ve Avrupa turnesi için tekrar yollara düştü. Bu turne bir bakıma iptal olan Amerika turnelerinin telafisi için ayarlandığından, etkileyici ışık şovları ve havai fişek gösterileri gibi tüm imkânlar kullanılmaktaydı. Medya tahmin edileceği üzere bu teatral şovlardan nefret etmişti ama hayranların çok eğlendiği kesindi.

Hatta hayranların çılgınlığı bazen tehlikeli boyutlara ulaşmaktaydı. 8 Kasım'da Glasgow Apollo Center'da sahne aldıkları bir sırada Mercury sahneden sürüklenerek çekilmiş ve kudurmuş seyircilerin kilitlenmiş elleri üstüne yollanmıştı. Arkasından kavgalar başladı, mekâna verilen zararın yanı sıra yaralananlar da vardı. Freddie için çok korkutucu bir tecrübe olmuştu. Aynı gün, *Sheer Heart Attack* adlı albümleri İngiltere'de piyasaya sürüldü. Amerika'da ise dört gün sonra çıkacaktı.

Seyirciden aldıkları tepkiler ve üçüncü albümlerinin de piyasaya çıkışıyla birlikte Queen, artık düzgün bir yola girdiklerini düşünmeye başlamıştı. John Deacon için bu kesinlikle bir kilometre taşıydı. Verdiği nadir röportajlardan birinde şöyle demiştir: "Gru-

ba dördüncü kişi olarak sonradan katıldığım için Queen'e dışardan bakabilen bir tek bendim galiba. İyi bir şeyler yaptığımızı biliyordum ama *Sheer Heart Attack* albümüne kadar tam olarak ikna olmamıştım." Deacon'a göre bu albüm ilk ikisinden daha geniş kitlelere hitap edecektir. Yoğun talebi karşılayabilmek için Londra'da Rainbow Tiyatrosu'nda aceleyle ikinci bir konser organize etmek zorunda kalmaları da Queen'in popüleritesinin gittikçe arttığının bir kanıtıdır. 19 ve 20 Kasım'daki bu iki konseri kaydeden grup bir konser albümü yayınlama imkânına da sahip olur. Müzik grupları için tanıtım filmi fikri yeni yeni kök salmaya başladığından bu konserler kamerayla da kayda alınmıştır.

On iki aylık yoğun konser trafiği amacına ulaştı ve aralık ayında Queen *Sun* okuyucularının oylarıyla İngiltere'de "1974'ün En İyi Canlı Performans" ekibi olarak seçildi. Ama medyada halen ciddi bir ilerleme sağlayamamışlardı. Artan medya ilgisi grup tarafından hâlâ temkinle karşılanıyordu. Bu soğuk tavırları şüphesiz onlara pek yardımcı olmamaktaydı. Gazetecilerin söyleşi taleplerine gönülsüz yaklaşımları da Queen'in kendini beğenmişliğine ek bir kanıt olarak gösterilmekteydi.

Her biri bu konu hakkında Trident ile uzun ve sinir bozucu görüşmeler yapmış olmalarına rağmen, Queen içinde Trident'den aldıkları maaşlar konusunda ciddi bir hoşnutsuzluk vardı. Maaşları şimdiden üç misli artmıştır ama roket gibi fırlayan albüm satışları (*Sheer Heart Attack* İngiltere'de iki, Amerika'da ise on iki numaraya kadar yükselir) ve liste başarıları göz önüne alındığında aldıkları ücret yeterli olmanın çok uzağındaydı. Trident ve Queen çok yakında yollarını ayıracaktır ve herkes bunun kolay olmayacağının farkındadır.

ALTI

HİSTERİ

1975 yılının başlarında, artan popülaritelerine rağmen, Queen meteliksiz kalmıştı. Işık ve ses hizmetleri için dağ gibi biriken borçları için de endişelenmekteydiler. Yeni plak çıkaran pek çok grup ve şarkıcının aynı durumda olması bile onları teselli etmiyordu; çünkü dördü de halen yıkık dökük küçük dairelerde yaşamaktaydılar. Queen ve Trident arasındaki anlaşmazlıklarda aynen devam etmekteyken, grup müzik sektörüne yönelik çalışan Jim Beach adlı bir avukata başvurarak Sheffield kardeşlerle olan bağlarını koparacak yeni yöntemler araştırmaya başlamıştı bile. Konu çözüme kavuşturulana kadar uzun süreli pazarlıklar yapılacaktı.

17 Ocak'ta *Sheer Heart Attack*'in dördüncü single'ı "Now I'm Here/ Lily of the Valley" İngiltere'de piyasaya sürüldü. Brian May'in hastane günlerinde yazdığı bu sert şarkı, "Killer Queen" ile kaşılaştırıldığında çok farklı bir stile sahipti ve grubun müzik anlayışındaki çeşitliliği ortaya çıkarmaktaydı. Single fena sayılmayacak bir performansla listelerde on bir numarada uzun süre takıldı. Ertesi gün John Deacon, ilk grup üyesi oldu. O ve uzatmalı kız arkadaşı Veronica Tetzlaff, Londra'da Kensington Church Street üzerinde bulunan Carmelite Kilisesi'nde evlendiler. Queen için bir sonraki kilometre taşı iki hafta sonra çıktıkları kendilerine ait ilk Amerika ve Kanada turnesiydi.

İki ay sürecek olan turnenin açılışı Columbus, Ohio'daki Agora Tiyatrosu'nda 5 Şubat'ta gerçekleşti; endişe ve heyecan duyguları birbirine karışmıştı. Tony Brainsby bunun nedenini biliyordu. "Pek çok grupta olduğu gibi, Queen'in de Amerika'yı etkilemesi uzun zaman almıştır. 60'larda Amerikan grupları kendi ülkelerinde beklenen ilgiyi görememişlerdi. O yıllarda hep İngiliz grupları revaçtaydı. Bana göre 70'lerde bir tür flash-back yaşandı. Başka türlü ifade edecek olursak, Yankiler pazarlarına girmeye çalışan İngiliz gruplarını bilerek görmezden gelerek kendilerine ait olanı geri aldılar." Queen'in imajı da başka bir engel yaratmaktaydı, Freddie Mercury'nin züppe duruşu Amerika'da revaçta olan maço hard-rock kültürüne tam anlamıyla zıttı.

Öte yandan, Amerika'da listelere giren ilk single'ları "Killer Queen" in on iki numaraya kadar çıkması onlara göre iyiye yorulacak bir gelişmeydi. Nitekim bu düşüncelerinde haklı çıktılar; turnenin ilk günlerinden itibaren konser biletleri kapışıldı ve sırf bu yüzden araya fazladan birkaç konser daha sıkıştırmaları gerekti. Ancak Amerikalı müzik kritiklerinden aldıkları tepkiler karmaşıktı. Brian May'in "İngiliz dostları ve yeni A&R jenerasyonu" tabir ettiği kesimler Queen'i kahraman ilan etmişti bile ve May'e göre genelde grubun olumlu eleştiriler aldığı tek kesimdi. Ancak başka bir gerçek daha vardı ki o da; pek çok Amerikalı eleştirmen Queen'i Led Zeppelin ile kıyaslayarak olumsuz görüş bildiriyordu.

Ama her şeye rağmen halk arasında artan popülariteleri ve ekstra konserlerine yönelik yoğun talep Queen'i sevindiriyordu. Ancak pratikte çılgın bir tempo içine girmişlerdi; şubat ayında yaklaşık iki haftalık bir sürede Cleveland Music Hall, Boston Orpheum, New York Avery Fish Hall ve Philadelphia Erlinger Tiyatro-

su'nda günde iki konsere çıkıyorlardı. Hepsi için çok yorucuydu ama en büyük bedel Mercury'nin sesinde problem çıkmasıydı.

İlk ciddi sorun 23 Şubat'taki Philadelphia konserlerinin ardından baş gösterdi; Freddie konuşma güçlüğü çekiyordu ve Şehir Hastanesi'nden bir boğaz uzmanı çağrılması gerekti. Doktor ilk olarak Freddie'nin ses tellerinde nodül olmasından şüphelendi ama neyse ki tek sorun sesini fazla zorlamış olmasıydı. Doktor Mercury'ye bir süre şarkı söylememesini tavsiye etti. Havalı beyanatlardan hoşlanan Freddie "Boğazım bir akbabanın kasıklarına benzeyene kadar şarkı söyleyeceğim!" diyerek doktorun öğütlerine kulak asmadı ve "şov devam etmeli" felsefesini izleyerek şarkı söylemeye devam etti.

Budalaca cesareti Freddie'ye pek bir yarar sağlamadı. Bir sonraki gece, Queen Washington Kennedy Center'da daha yeni sahneye çıkmıştı ki, Mercury fazlasıyla zorlandığını hissetti. Konser bittiğinde acı içindeydi ve hemen başka bir doktor çağrıldı. Roger, Brian ve John muayene sonuçlarını beklerken herhalde Amerika'nın hiç de onlara göre bir yer olmadığını düşünmüşlerdir. Hoople ile birlikte çıktıkları ilk Amerika turnelerinde sağlık sorunları yakalarını bırakmamıştı ve ikincisi aynı nedenden hiç gerçekleşmemişti. Şimdi ise Amerikalıları müzikleri ile büyüleme amacına yönelik bu girişimleri de yarıda kalmak üzereydi.

Sonuçta Mercury'nin şiddetli larenjit geçirdiği ortaya çıktı; acı verici bir hastalık olduğu kesindi ama onları İngiltere'ye geri gönderecek kadar ciddi değildi. Bunun yerine Freddie'ye ilaçlarını alıp dinlenme ve iyileşme imkânı tanımak için önlerindeki ilk 6 konseri iptal etmek zorunda kaldılar.İstemeden de olsa dinlenmeye çekildikleri bu süre içerisinde evden gelen iyi haberle yeniden neşelendiler: *Melody Maker* Queen'i Yılın En İyi Grubu seçmişti. Turneye yeniden dönmek için iyice heveslenen

Queen, 5 Mart'ta Mary. E Sawyer Oditoryumu'nda yeniden sahne aldı ama Mercury'nin tekrar kötüleşmesi verdikleri aranın yeterince uzun olmadığını da kanıtlamış oldu.

Turnenin geri kalanında Madison'dan Miami'ye, New Orleans'dan Calgary'ye dolaşıp dururlarken, konser programları hep Freddie'nin sesinin durumuna göre inişli çıkışlı devam etti. 6 Nisan'daki Seattle konserlerinin ardından ertesi gece final yapmayı planladıkları Portland konserini de son dakikada iptal etmek zorunda kaldılar. Şüphesiz kendilerine ait ilk Amerika turnelerini bu şekilde sonlandırmak istememişlerdi. Her ne kadar iki ay boyunca toplam otuz sekiz konser vermişlerse de, dağınık yapısından dolayı Birleşik Devletler'de ne kadar derin bir etki bıraktıklarını anlamak güçtü. Ama yaklaşık bir hafta sonra, o güne kadar sadece hayal edebilecekleri bir etki yaratacaklardı.

Queen rahatlamalarını ve pillerini yeniden şarj etmelerini sağlayacak kısa bir tatil için Seattle'dan Hawaii'ye uçtu. Önlerinde yeni bir hedef daha vardı; Japonya Turnesi. Japonya onlar için yabancı topraklar demekti ama yine de dostça karşılanmayı ümit ediyorlardı. Japon Havayolları'na ait jumbo jetin çıkış kapısında göründükleri andan itibaren bir isteri krizinin tam ortasına düştüler. Dörtlü geliş salonuna girdiğinde, çığlık çığlığa bağıran, zayıf güvenlik bariyerlerini zorlayarak terminal binasını tımarhaneye çeviren binlerce genç, havalimanının her tarafını sarmıştı.

Havalimanı güvenliği onlara yol açmaya çalışıyor, ama attıkları her adımda Roger, Brian, John ve Freddie'ye kırmızı güller vermeye çalışan hayranlarla ve fotoğraf meraklıları tarafından ellerine tutuşturulmaya çalışılan albüm kapakları ve magazin fotoğraflarıyla birlikte ilerlemekte güçlük çekiyorlardı. İsimlerini haykıran inanılmaz kalabalığı ve hoşgeldiniz pankartlarını hayranlıkla izlerken şaşkınlıktan âdeta dilleri tutulmuştu. Brian May

grup adına itiraf eder: "Olan biteni anlayamamıştık. Sanki başka bir dünyada gibiydik."

Yakında alışacakları bir dünyaydı bu ama o zamanlar için çarpıcı bir deneyimdi. Queen teen-age idolü olmaktansa bir rock grubu olarak ilgi görmeyi tercih ediyordu. Durum eğlenceli olmakla birlikte korkutucu da olabiliyordu. Japonya'daki ilk konserleri için 19 Nisan 1975'te hıncahınç dolu Tokyo Martial Arts Hall'da sahne aldıklarında, havalimanında karşılaştıkları çılgınlığın asıl olayın zayıf bir kopyasından ibaret olduğunu fark ettiler.

Brian May organizatörlerin konser öncesi uyarılarını şöyle hatırlıyor: "Bize şöyle dediler;seyirci çok sessiz olacak, ama endişelenmeyin!" Aslında salondakiler taşkınlık için Queen'in ilk notayı çalmasını beklemişlerdi ve tüm amfiler sonuna kadar açık olduğu halde daha ilk şarkıya başladıkları andan itibaren salonda duyulabilen tek şey seyircilerin çığlıklarıydı. Konser ilerledikçe tehlikeli bir biçimde ısınan elektrikli atmosfer, çıldırmış kalabalığın en sonunda kontrolünü kaybedip sahneye doğru hücum etmesiyle patlak verdi.

Üstlerine doğru koşan çılgın insan topluluğu ile karşı karşıya kaldıkları o an ilk bakışta eğlenceli görünüyordu ama aynı zamanda şok edici ve hem hayranlar için hem de kendileri için oldukça tehlikeliydi. Sandalyeler çatırdamaya ve histerik ergenlerin ağırlığı altında çökmeye başladığında Queen muhtemel bir felaketin yaklaşmakta olduğunu gördü. Freddie birden şarkı söylemeyi bıraktı ve mikrofondan salona seslenerek sakin olmalarını istedi. Sözlerinin bu arbedede duyulup anlaşılması biraz zaman aldı ama grup yavaş yavaş da olsa kalabalığı sakinleştirmeyi başardı.

Queen dünya çapındaki hayran kitlelerinin etrafındayken her zaman kalabalık güvenliğini ön planda tutmuştur ama band-

mania hiçbir kural tanımaz. Bu histeri sahneleri Nagoya, Kobe, Fukuoka, Okayama, Shizuoka, Yokohama ve en son 1 Mayıs'ta Budokan'da gerçekleşen kapanış konserlerine kadar Queen'e eşlik etti. Asla unutulmayacak bir yolculuktu. Öte yandan sahne dışında, evsahipleri onlara büyük saygı gösteriyor ve pahalı hediyelerle şımartıyordu. Queen ise bu komplimanlara karşılık yaptığı jest ise final konserinin son bölümünde sahneye Japon kimonolarıyla çıkmak oldu. Seyirciler çılgına dönmüştü.

Bu derece bir dalkavukluğun keyfini hem İngiltere'de hem de Japonya'da süren bir diğer grup ise Bay City Rollers'tı. Beş İskoç gencinden kurulu bu grup –İngiltere'nin ilk boy-band'i– uzun soluklu listebaşı hitleri "Bye Bye Baby" ile zirvedeydi ve Beatlemania günlerinden beri benzeri görülmemiş bir toplumsal kaos ve histeriye neden olmaktaydı. Gitaristleri Eric Faulkner, Queen'in Japonya üzerindeki karşı konulamaz etkisini anlamakta güçlük çekmiyor: "Müzik grupları için orası âdeta farklı bir gezegen gibi. Batı türü rock için deli oluyorlar. Hatta herhangi bir Batı grubunun benzeri değilse Japon grupları hiç iş yapmıyor. Bir dönem Queen, Bay City Rollers ve Status Quo'nun bire bir Japon benzerleri türemişti. Medya siz daha oraya gelmeden önce reklamınıza başlıyor ve oraya vardığınızda sizi tümden yutmaya hazır oluyorlar!"

Konu böylesi bir ilginin getirdiği tatmin hissine gelince, Eric şöyle ekler "Tabii ki çok hoşunuza gidiyor ve kesinlikle bundan bir nevi güç alıyorsunuz. Ama birilerinin idolü olmak çok tuhaf bir duygu ve eğer ona inanacak olursanız kafayı yersiniz. Mania'nın tam ortasındayken –çok garip bir dünyadır– olup biten her şeyi önünüzdeki bodyguard duvarının ardından seyrederken bulursunuz kendinizi."

Tony Brainsby'de bu Uzakdoğu turnesinin Queen üzerinde

yarattığı etkiyi fark etmiştir. "Hepsi de Japon kültürü ile çarpılmıştı. Bulabidikleri her şeyi satın almaya çalışıyorlardı ama uzun vadede en çok etkilenen Freddie olmuştu. Neden olmasınlardı ki? Onlar için heyecan verici bir deneyimdi, İngiltere'de henüz yapamadıklarını önce Japonya'da başarmışlardı ve bu da doğal olarak onları fazlasıyla etkilemişti."

İngiltere'ye dönüşlerinin ardından, Trident ile girdikleri çıkmazda hâlâ bir değişiklik olmadığını öğrenince biraz hayalkırıklığına uğradılar. Ancak bu durumun içlerinde büyüyen yaratıcı üretim arzusunu engellemesine izin vermemeye kesin kararlı olan Queen, dördüncü albümleri üzerinde çalışmaya koyuldu. Yurtdışı turnelerinde edindikleri deneyimin üstüne idolleştirilmenin verdiği benzersiz haz duygusunun da eklenmesiyle zaten güçlü olan kendilerine güvenleri daha çok ateşlenmişti. Altı değişik stüdyo arasında mekik dokudukları o yaz boyunca üretkenliklerinde gözle görülür bir artış vardı.

Öte yandan, perde arkasında avukatları da sıkı çalışmıştı ve ağustos ayına gelindiğinde fesih anlaşmaları nihayet imzaya hazırdı. Hedeflenen EMI'nin kayıt ve dağıtım üzerinde direkt yetki sahibi olması ve Queen'in de yeni bir menajer tutmakta serbest bırakılmasıydı. Kötü haber ise fesih için Trident'e albüm satış gelirlerinin % 1'i ile birlikte 100.000 pound ödeme yapmak zorunda kalmalarıydı.

Brian May: "Geleceğimizi kurtarabilmek için ilk üç albümümüzün o güne kadarki satış rakamlarını onlara devretmemiz gerekiyordu." Queen'in kariyerindeki bu ilk günler için Roger Taylor şunları söylemiştir: "Uzun yıllar boyunca borçtan kurtulamazsınız. Gözünüzün önünde hep geri ödemeniz gereken altı haneli küçük çaplı servetler vardır. Asla kendinize ait paranız olmaz." Bu karışıklıklar nedeniyle çıkmayı planladıkları Amerika

turnesini de iptal etmek zorunda kaldılar, bu da hepsi adına önemli maddi kayıp anlamına geliyordu. İşin özü şuydu: Amerika ve Japonya'da turnelere çıkan, ve dördüncü albümlerini çıkarmasına ramak kalan Queen yine beş parasız kalmıştı.

Tüm bu sıkıntıların duyulması ile birlikte, Queen'in dağılmak üzere olduğu yönünde dedikodular kısa sürede yayılmaya başladı. Bu dedikoduların ardından, 1975 yazında Sparks grubundan Ron ve Russel Mael kardeşler Brian May'e teklif götürdüler. Queen'in dağılacağı haberleri sadece dedikodudan ibaret olduğundan May doğal olarak bu teklifi geri çevirdi. Ancak grubun kendi içinde sorunları olduğu doğruydu, bunlardan biri de hâlâ iyi bir menajer bulamamış olmalarıydı.

Amerika'da bulundukları ilkbahar döneminde gösteri dünyası için yetenek arayan menajer Don Arden onlarla temasa geçmişti. Arden, eğer Queen onu menajerleri olarak kabul ederse grup için ayarlayabileceği bol kazançlı işlerden söz ediyordu. Daha turne bitmeden, Arden kendisine onların adına hareket edebilme ve Sheffield kardeşlerle direkt muhatap olma yetkisi veren bir vekaletnameyi gruptaki herkese imzalatmıştı bile. Ama neticede bu işten bir şey çıkmayınca Queen diğer seçeneklere yöneldi.

Üzerinde yoğunlaştıkları üç kişi vardı. Biri 10 cc'nin menajeriydi ama ulaşılamaz biri olduğu kısa sürede belli oldu. Bir diğeri Led Zeppelin'in de menajerliğini yapan Peter Grant'di ama Zeppelin'in plak ve prodüksüyon şirketi ile anlaşma imzalamaları şartını öne sürünce onu da elemek zorunda kaldılar. Böylelikle seçenekleri bir kişiye düşmüştü; Megastar Elton John'un menajerliğini yapmakta olan John Reid. Reid'in "tutacak daha büyük balıkları" olduğundan, Queen'in bu aşamada onu hemen masaya oturtup imza attırma şansı pek yüksek değildi.

Queen'in bir gün mutlaka süperstar olacaklarına dair kanaati-

ni bir kenara bırakırsak, sadece etkileyici canlı performansları olan, birkaç hit çıkarmış ve sağlıklı albüm satışları yapmış bir gruptular. Diğer bir deyişle o dönemde etrafta olan pek çok gruptan daha iyiydiler ama diğer bazı gruplar kadar da başarılı değillerdi. Her şeye rağmen Reid, Queen'de açıkça bir şeyler sezinlemiş olmalı ki, eylül sonunda Queen'in yeni menajeri olmuştu bile.

John Reid'in ilk işi Queen'e hemen bir kişisel menajer tahsis etmek oldu; bu göreve eski bir iş arkadaşı olan Pete Brown'u getirmişti. Pete sonraki 7 yıl boyunca Queen'le birlikte kalacaktır.

Pete: "Her yere onlarla beraber giderdim; kayıt stüdyolarına, konserlere, turneye; hepsine birden." Pete şaka yollu takılmaktan da geri kalmaz: "Freddie'nin şöyle dediğini gün gibi hatırlıyorum: "John Reid bana kirpiklerini kırpıştırdığı an, onun doğru kişi olduğunu anlamıştım!" Freddie hep böyle dalga geçerdi. Ama cidden, Queen'in o zamanlar şiddetle yardıma ihtiyacı vardı; finansal olarak berbat haldeydiler."

Reid, Queen'i bu bataktan çekip çıkarmak için avukat Jim Beach ile birlikte Trident'e ödenecek yüklü miktar üzerinde yoğunlaştı. Gerçekçi olmak gerekirse, iş iyi bir albüm dağıtım anlaşması yapmalarına bakıyordu ve kasımdaki son ödeme tarihi gelmeden, EMI gelecekteki telif haklarından avans olmak üzere 100.000 poundluk bir ödeme çıkardı. Bu iş de böylece hallolduktan sonra Reid, London Coliseum'da ışıltılı bir parti verdi. Pek çok ünlünün katıldığı bu partide Queen'e "Killer Queen" ve diğer üç albümlerinin satışlarıyla hak kazandıkları altın ve gümüş plakları verildi.

Bir sonra ki adım, yeni single'larını seçmekti. Ekim ayına gelindiğinde, Roger, Brian, Freddie ve John'un o yaz boyunca üzerinde çalıştıkları şarkıların arasından çıkacak ilk single'ları için bir Mercury bestesi olan "Bohemian Rhapsody"de karar kılmış-

lardı. John Reid küçük dilini yutmuştu. Şarkının orijinal hali tam yedi dakika sürüyordu ve şarkı biri opera olmak üzere birbirinden belirgin derecede farklı üç bölümden oluşuyordu. Başka herhangi bir rock grubu için bu intihar anlamına gelebilirdi.

Pete Brown bu karara yönelik tepkilerini şöyle anlatıyor: "Çoğumuz Queen'in bu şarkıyı single olarak seçmekle çılgınlık yaptığını düşünüyorduk. Bana göre çok uzundu ve onları bu kararlarından caydırmaya çalıştım, John Deacon bana gizlice kendisinin de benimle aynı fikirde olduğunu söylemişti. Ama Freddie, Brian ve Roger bu kredibiliteyi tesis etmeye ihtiyaçları olduğunu düşünüyorlardı ve kararlarında direndiler."

Plak prodüktörü Gary Langhan Queen'in seçimindeki çarpıcı yaklaşıma kefil olur: "Sanırım buna küstahlık diyebilirsiniz ama bu onların şarkıya tamamen güvenmelerinden kaynaklanıyordu. Ve bunu anlayabiliyorum. "Bohemian Rhapsody"nin tamamlanmak üzere olduğu günlerde, Sarm Stüdyoları'nın kontrol odasındaydım ve bir daha bu kadar mükemmel bir müzik duyamayacağımı biliyordum. Queen gibi ben de bunu taa içimde hissetmiştim. Şarkı çok uzun olduğu için radyoda standart bir şarkıya ayrılan sürenin iki katını kaplayacaktı ama Queen'in bu duruma yaklaşımı çok basitti; o zaman DJ'ler listelerine bir plak eksik koyacaktı."

Menajeri olarak grubun yararını düşünen John Reid'i haklı olarak endişelendiren DJ'lerin "Bohemian Rhapdosy"i tamamen liste dışı bırakma olasılıklarıydı. (Queen daha önce böyle bir tecrübenin kötü sonuçlarına katlanmak zorunda kalmıştı zaten) Grubun cesaretini takdir ediyordu ama verdikleri kararın getireceği potansiyel sonuçları onlara anlatmanın görevi olduğunu hissediyordu. Fikirlerinin değiştirilemez olduğunu anladığında ise şarkının orijinal uzunluğunu korumak için onlarla birlikte

canı gönülden savaş verdi. Freddie Mercury şarkıyı makaslamanın Queen'in asla vermeyeceği bir taviz olduğunu düşünüyordu. Ama sonuçta "Bohemian Rhapsody" nin yedi dakikası, beş dakika 52 saniyeye indirilmişti ki bu yine de çok uzun bir süreydi.

Mercury'nin "Bohemian Rhapsody"i single olarak çıkarmanın doğru karar olup olmadığı konusunda şüpheye düşüp düşmediği hiç açıklanmadı ama muhtemelen düşmüştür. 1975 sonbaharında Queen'in özel bir muamele görmesi beklenemezdi, diğer tüm gruplar gibi radyo yayınlarının sağlayacağı oksijene ihtiyaçları vardı. Belki de bu yüzden Freddie gizlice DJ arkadaşı Kenny Everett'i ziyarete gitti ve daha piyasaya çıkmadan önce ona single'in bir kopyasını verdi.

Parçanın uzunluğunu öğrenen Everett, radyo istasyonlarının bunu kabul edip etmeyeceğine dair şüphe duydu ama şarkıyı dinler dinlemez kendinden geçmişçesine etrafında dönüp durmaya başladı; "Unut gitsin! Yarım saat bile sürebilir. Asırlar boyunca bir numara olacak!"

Everett'in tipik abartılı reaksiyonlarından biriydi bu şüphesiz ama bu renkli DJ henüz yayınlanmamış bu single'ın arkasına profesyonel olarak ağırlığını koydu ve Capital Radyo resmi olarak henüz single'ı kabul etmemiş olmasına rağmen, sonraki iki gün boyunca sürekli olarak şovunda çaldı.

Pete Brown: "Kenny her programında eline yeni ulaşan ama henüz çalamayacağı yeni bir plaktan söz ederdi. Sonra da "ay, yanlışlıkla oldu" diyerek şarkıyı yayına sokardı. Everett'in ajansı Jo Gurnett'de bunu teyit eder. Bohemian Rhapsody' nin geniş kitlelere yayılmasında Kenny'nin rolü büyüktür. Bu şarkıya bayılmıştı, hatta evde bile sürekli dinliyordu." Tony Brainsby'nin yorumları ise şöyledir: "Öyle bir şarkıydı ki ya bir numaraya yükselerek Queen'i Queen yapacak ya da ölüm fermanlarını im-

zalayacaktı. Ben beğenmiştim ama aynı zamanda bunu kim çalacak ki, diye düşünüyordum. Riskli bir hamleydi ama hepsi de bu riski göze almıştı." Şarkıyla büyülenen ve single'ın ne zaman satışa çıkacağını merak eden yüzlerce dinleyicinin Capital Radyo santralini telefon yağmuruna tutmaya başlamalarıyla birlikte oynadıkları kumarın sonuçları meydana çıkmaya başlamıştı.

31 Ekim 1975'te Bohemian Rhapsody / I'm in Love with My Car' ın resmen satışa sunulmasının ardından rock ve operanın bu tuhaf bileşimi müzik dünyasına bomba gibi düştü. O güne dek 70'li yıllar çok farklı müzik tarzları yaratmıştı ama bu yeni tarz hepsine meydan okuyordu. Şarkı, birbirinden farklı üç bölümden oluşmaktaydı. Melodik bir baladla başlayan eser, yaklaşık 200 overdub vokal içeren son derece komplike çok sesli bir operete geçiş yapıyor ve finalde patlayarak gümbür gümbür bir hard rock şarkısına dönüşüyordu. Queen her zaman farklı olmuştu, hatta dönemin popüler müzik tarzlarıyla flört ettikleri zamanlarda bile... Ama bu onların o güne kadarki yaratıcılığındaki en büyük patlama olmuştu. Bohemian Rhapsody'nin müzik dünyasında sekiz yıl önce Beatles'in *Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band* albümünde olduğu gibi bir dönüm noktası olduğu iddia edilebilir. Queen'in uzun yıllara yayılan olağanüstü başarısına rağmen, daha sonraki kompozisyonlarından hiçbiri Bohemian Rhapsody ile karşılaştırılamaz.

En başından beri şarkı Mercury'nin bebeği gibiydi. Daha stüdyoya girmeden önce kafasında her şeyi planlamıştı. O kadar ki bütün harmonileri tek tek yazdırmıştı ve diğerlerinin tek yapması gereken söylemekti. John Deacon: "Freddie stüdyoda bize parçayı çaldı. Roger, Brian ve ben de ona eşlik etmeye başladık, şarkının içine girmek çok kolaydı." Ancak şarkının kaydı yaklaşık üç hafta sürdü; her bir satırın iki hatta bazı durumlarda üçer

kez kaydedildiği vokal bölümleri kendi başına bir hafta almıştı.

Bohemian Rhapsody, teknik açıdan mükemmeldi. Anlamı defalarca tartışılacaktır ama özünde aslında hiçbir şey hakkında değildir; şarkının sözleri şifresi çözülemeyen bir hikâye anlatmaktadır. Bu şarkı için nereden ilham aldığını açıklamaktan her zaman kaçınan şatafat ustası Mercury; bu soruyla karşılaştığı zamanlarda bazen küstahça bazen de alayla karışık bu konunun neden bu kadar ciddiye alındığını anlamadığını söyler. Ama öte yandan en ufak bir eleştiri duyduğunda hemen sinirlenir ve şöyle derdi: "Kiminle karşılaştırabilirsin ki? Bir isim ver bana."

Bazıları Mercury'nin bu şarkıyı kaleme alışında başka bazı faktörlerin etkili olup olmadığını merak eder. 60'ların sonlarında uyuşturucudan kaçınan Freddie'nin bu tavrı geçen yıllarla birlikte değişmişti. Genişleyen çevresiyle birlikte uyuşturucuya daha kolay ulaşır ve daha sıklıkla kullanır olmuştu. Çok geçmeden kokainman olduğu duyulmaya başlandı, muhtemelen 70'lerin ortalarında başlamıştı kullanmaya. Freddie'nin ilk kokain deneyimleri Bohemian Rhapsody'yi yazdığı döneme rastlamış olabilir mi? Mercury'den önce ve sonra pek çok sanatçı uyuşturucunun zihinlerini serbest bıraktığını ve en iyi eserlerini ortaya çıkarmalarına yardımcı olduğunu düşünmektedir.

Orijini ne olursa olsun, kısaca "Bo Rhap" olarak bilinen bu şarkı, rock müzik eleştirmenlerini de ikiye bölmüştü. Hemfikir olabildikleri tek nokta, şarkının radyolarda kendine yer bulmasının çok zor olduğuydu. Ama buldu ve halk üzerindeki etkisi dramatikti; ya çok seviyordunuz ya da nefret ediyordunuz. Bu kutuplaşmış tepki, Bohemian Rhapsody'nin yaklaşık on yıl sonra Midlands Radyo İstasyonu'nca yapılan bir ankette hem "Gelmiş Geçmiş En iyi Plak" hem de "Gelmiş Geçmiş en Kötü Plak" olarak seçilmesiyle bariz bir şekilde ortaya çıkmıştır.

1975 yılında şarkının hayranlarının sayısı nefret edenlerin kat kat ötesine geçmişti. Plak satın alan kitlenin çok büyük bir çoğunluğunu bu hayranlar oluşturmaktaydı ve "Bo Rhap" 47 numaradan girdiği single listesinin zirvesine doğru âdeta kanatlanarak ilerledi. Bir sonraki yıl Ivor Novello, En Çok Satan İngiliz Plağı ödülünü aldı ve gruplar kategorisinde En İyi Pop Vokal Performansı dalında 1976 Grammy'lerinde aday oldu.

Abba'nın yıldızları Benny Andersson ve Bjorn Ulvaeus gibi kendi dönemlerinden pek çok sanatçı da şarkıdan çok etkilenmişti. Benny Andersson: "Bohemian Rhapsody rock ve popu her zamanki yolundan ayırdı. Saf orijinalitesi Queen'in orijinalliği ile bire bir örtüşüyordu." Bjorn Ulvaeus: "Bohemian Rhapsody'yi ilk dinlediğimde kıskançlıktan delirmiştim. Queen hem Benny hem de benim için çok ilham verici olmuştur. Daha ilk dönemlerindeyken tuhaf bir şekilde Queen'in diğer herkesten farklı olduğunu hissetmiştim. Bohemian Rhapsody'nin ardından, bizimle aynı yöne doğru gittiklerini hissettik; daha teatral, daha dramatic bir saunda doğru. Ve diyebilirim ki "Bohemian Rhapsody" Benny'le birlikte ilerleyen yıllarda müzikallere yönelmemizde etkili olan faktörlerden biridir."

Abba ve Queen çoğu zaman 70'lerden çıkan en iyi iki grup olarak düşünülür ve aralarında paralellik kurmak mümkündür. Her iki grup da stüdyo becerileri, akıl dolu prodüksüyonları ve etkili harmoniler içeren güçlü şarkılar yazmalarıyla tanınıyorlardı.

Bjorn Ulvaeus: "İnsanlar çoğu zaman bir şarkının içindeki komplike harmonileri duyamazlar. Özellikle bazı Abba şarkıları kulağa çok basit gelir ama aslında fazlasıyla komplike bir yapıya sahiptirler. Ama Boheminan Rhapsody'nin harika harmonilerini kaçırmak mümkün değil."

Bohemian Rhapsody'nin yarattığı heyecan, medyanın ilgisinin de Queen ve şarkının yazarı olarak özellikle Freddie Mercury'ye yönelmesini sağladı. Tony Brainsby: "Queen kariyerinin başından itibaren Freddie'nin çok nadir röportaj verdiğine dair bir efsane yıllar boyunca süregelmiştir ama bu doğru değildir. Tabii ki röportaj veriyordu. Yükselmeye çalışan her popstar eğer adının duyulmasını istiyorsa bunu yapmak zorundadır. Freddie gençlik dergilerine sayısız röportaj vermiştir. Ortaya birkaç "benim canlarım" serpiştirir ve ardından da o meşhur kahkasını atardı. Röportaj öncesi özel şartlar belirtmezdi ama ne zaman geçmişi ile ilgili bir soru sorulsa aslında gerçeği içermeyen bir yanıt verirdi. Uzun bir süre basından hiç kimsenin onun gerçek adı hakkında bir fikri yoktu. Freddie, Zanzibar konusunu açmaktan her zaman özenle kaçınırdı. İmajına uymadığını düşünüyordu ve umutsuzca, rock yıldızlığı için uygun görülmemekten endişe ediyordu."

Ama Mercury artık basına karşı direnç göstermeye başlamıştır ve Queen'in tam da dikkatleri üzerine çektiği bir zamanda Brainsby bu sorunu çözmek için yeni bir strateji geliştirir. "Bu işte kendinize bir gizem yaratmalısınız ve bunu size her el sallayanın ardından giderek yapamazsınız." Böylelikle Freddie sadece ulusal gazeteler, NME kapak sayfaları gibi önemli röportajlarda ortaya sürülmeye başlandı. Aslında bu tam da Freddie'nin istediği bir şeydi. Freddie röportaj verdiğinde karşısındakiler asla ona yaklaşamazdı; çünkü o bu seansları âdeta canlı bir performansa dönüştürürdü. Fotoğrafçılar ve gazeteciler için büyük bir şov hazırlar, edepsizce renkli kişiliğini sergilerdi." John Deacon çekingen yapısı ile medya ilişkileri için pek uygun bir aday değildi; bu nedenle yıllar içinde bu görev çoğunlukla Roger Taylor ve Brian May'e düştü.

Son single'ları için Queen'in yapabileceği en büyük reklam *Top of The Pops*'a çıkmasını sağlamaktı; ama şarkının teknik özellikleri nedeniyle bu biraz güç olacaktı. Queen daha sonraki yıllarda bu şarkıyı büyük stadyum konserlerinde dev ekranların yardımıyla canlı olarak söylemiştir. Ama o gün televizyon için bir çözüm bulmaları gerekiyordu ve fazla zamanları yoktu; 24 konserlik bir İngiltere turnesine çıkmak üzereydiler.

Bir tanıtım filmi yapmayı düşündüler ve nasıl olsa Elstree Stüdyoları'nda turne provaları için yer ayırttıklarından çekimlerini de aynı gün orada yapmak mantıklıydı. 10 Kasım tarihinde daha önce Queen'in *Live at the Rainbow* filmini çeken yönetmen Bruce Gowers'ın rehberliğinde işe koyuldular. Çekimler yaklaşık dört saat, montajı da bir gün sürdü ve yaklaşık 4.500 pounda mal oldu ama elde ettikleri yarı-psychedelic ve dramatik netice rock dünyasında yeni bir çığır açacaktı.

Priscilla Presley, Elvis Presley'in 1957 yapımı ünlü hit filmi *Jailhouse Rock*'un filme ismini veren şarkısı için çekilen koreagrafik performansın "ilk müzik videosu" olduğunu savunur. (Queen de Mercury'nin Kral'a olan hayranlığından dolayı bu ilk dönemlerinde bu şarkıyı sıklıkla repertuarına katmıştır.) Ve 60'lı yıllar boyunca tanıtım klipleri gelişmeyi sürdürürken, Abba'nın 1975 yazında yayınlanan S.O.S. şarkısına eşlik etmek üzere çekilmiş son derece yenilikçi promosyon filminin Queen'in Bohemian Rhapsody videosunun öncüsü olduğu da savunulabilir. Ama bildiğimiz anlamıyla modern pop videosu Kasım 1975'te Queen'in Bohemian Rhapsody'si *Top of the Pops*'da ilk kez yayınlandığında gün ışığına çıkmıştır. O günden sonra pop müzik piyasası sonsuza dek değişmiştir.

Single satışları roket gibi fırlar; Bohemian Rhapsody yalnızca İngiltere'de 1.25 milyonun üzerinde satarak platin plak kazanır.

Ertesi günü Queen'in yeni albümü *A Night at the Opera* İngiltere'de satışa sunulur. Daha albüm tamamlanmadan bile Queen bu sefer farklı bir iş çıkardıklarına inanmaktadır; bu kez müzikal anlamda kendilerini aşmışlardır. Aynı single'ları gibi albümleri de İngiltere'de platin plak seviyesinde satış rakamlarına ulaşır. 2 Aralık'ta satışa sunulduğu Amerika'da ise altın plak sahibi olur.

Ancak piyasaya bomba gibi düşen bu single ve video herkesi bu kadar etkilememiştir. DJ John Peel, Queen'in ilk dönemlerinde onlara duyduğu yakınlığın, sonraları grubun kendini beğenmiş ve kibirli sitili nedeniyle azaldığını belirtir. "Bir gece *Top of The Pops*'da onların canını çıkardım ve hemen ertesi günden başlayarak gazetelerde Freddie Mercury ve Roger Taylor'un beni gördükleri yerde yumruklayacaklarına dair haberler çıkmaya başladı. Neyse ki bunu hiç yapmadılar. Ama cidden, insanlar Bohemian Rhapsody'yi Queen'in başlangıcı olarak düşünmeye başladılar. Ama benim için Queen'in sonuydu. Ondan sonra benim zevkime göre fazla abartılı bir tarz geliştirdiler."

Bu arada Bohemian Rhapsody'nin hızlı yükselişi ile mutluluk sarhoşu olan grup Liverpool Empire'de başladıkları turnenin birinci haftasını tamamlamak üzereydi. Elde ettikleri bu büyük başarı Mercury'i biraz etkilemiş olsa gerek ki Tony Brainsby'e göre etrafa üstünlük taslamaya başlamıştı. Bağımsız bir halkla ilişkiler danışmanı olarak Tony diğer başka sanatçılarla da ilgilenmekteydi ve bu nedenle Queen 26 Kasım'da Manchester Free Trade Hall'da iki konser vermek üzere yola çıktığında Mercury ile aralarında ciddi bir çatışma yaşandı.

Tony olayı şöyle anlatıyor: "O sıralarda Wings'i de temsil ediyordum ve onlar da Queen ile aynı zamanda İngiltere turnesindeydiler. Normal şartlarda hiçbir grupla birlikte yola çıkmazdım; ama söz konusu olan Paul McCartney'nin uzun zaman son-

ra çıktığı bir İngiltere turnesiydi. Medya çılgına dönmüştü ve Wings her gün sayfalara taşınıyordu. Her ne kadar Wings ile birlikte turneye gittiysem de, tüm diğer işlerimi de telefonla takip ediyordum. Hiç kimseyi ihmal etmedim. Ama Freddie, Paul McCartney'ye daha çok ilgi göstermemden dolayı kıskançlık içindeydi."

"Neler oluyor? Neden bizimle birlikte turnede değilsin? Ve *neden* bütün ilgiyi McCartney görüyor?"

İşte böyle! Freddie'ye elimden geldiğince Queen'in reklamını yaptığımı, ilgiyi üzerlerine çekmeye çalıştığımı ve daha fazla yapabileceğim bir şey olmadığını anlattım. Sonunda ona karşı açık olmak zorunda kaldım; insanlara durmaksızın Queen'i anlattığımı; onların bunu dinlemek yerine Paul McCartney ile konuşmak için kuyruklar oluşturduğunu... Ama Freddie, bunu kabullenmeyi reddetti."

Halkla ilişkiler danışmanları Paul McCartney'e katılmak üzere geri dönerken Queen'de Londra Hammersmith Odeon'da verdikleri dört konserle turneye devam etti. Newcastle City Hall'da 11 Aralık'ta verdikleri konserin ardından kuzeye yöneldiler ve Dundee Caird Hall'da sahne alacakları iki konser için İskoçya sınırını geçtiler. İşte tam bu noktada başları derde girdi. Menajerleri Pete Brown olayı şöyle anlatıyor: "Otobüsümüz bizi bekleyen polisler tarafından otobanda durduruldu. İşten kovulan eski bir elemanımız polise şikayette bulunmuş ve Queen'in sürekli olarak uyuşturucu kullandığına dair bir yalan ihbarda bulunmuştu. Otobanda bariyerler kurulmuş ve polis her çıkışı kapatmış. Kimsenin üstünde uyuşturucu yoktu; ama yine de turne ekibinde üstünde ufak da olsa böyle bir şey bulundurma aptallığını yapmış birinin olabileceği endişesi üstümüze çökmüştü. Oysa kimse böyle bir aptallık yapmamıştı. Yine de bu hepimizin

birden polis karakoluna sürüklenmemizi engellemedi. Polisler muhtemelen yılın vurgununu yaptıklarını düşünüyorlardı, küllüklerin içine kadar tüm otobüsü aradılar. Bir joint bile bulamadıklarında yaşadıkları hayalkırıklığı komikti doğrusu."

Tekrar güneye dönmeden önce 14 Aralık Aberdeen Capitol konserleri ile turneye devam ettiler. O tarihe kadar Bohemian Rhapsody'nin o yıl Noel'de bir numara olmasına yetecek kadar listelerde ilk sırada tutunacağı hemen hemen kesinleşmişti. Doğrusu gıpta edilecek bir noktadaydılar; ama turnenin sonlarına doğru yaklaştıkça Queen üyeleri kendilerine biraz zaman ayırıp diğer grupları dinlemeye gittiklerinde herkesin bu durumdan o kadar da memnun olmadığını fark ettiler.

Bir gece Errol Brown'un solistliğini yaptığı Hot Chocolate grubunun performansını seyretmek üzere Brighton Dome'u ziyaret ettiler. Pete Brown: "Harika bir gruptular ve "You Sexy Thing" adlı single'ları listelerde ikinci sıraya yerleşmişti. Konserden sonra hep birlikte kaldığımız otelin restoranında oturuyorduk ki, Errol Brown birden içeri daldı. Direkt olarak Queen'e yöneldi ve avazı çıktığı kadar bağırdı: "Sizi piçler! Noel'de bir numara olmak için en büyük şansımdı! Sizi piçler!" Öylesine komikti ki! "

Noel arifesinde Hammersmith Odeon'daki performansları aynı anda hem televizyonda *The Old Grey Whistle*'da hem de BBC Radyo 1'de canlı olarak yayınlandı. Yılbaşı tatilinin hemen ardından, 250.000'in üzerinde satışa ulaşan *A Night At The Opera* da İngiliz albüm listelerinde bir numaraya yükselerek Queen'in o güne kadarki en başarılı yılına son noktayı koydu. On iki ayda çok uzun bir yol kat etmişlerdi. Ve bunun sadece başlangıç olduğundan emindiler.

YEDİ

AMERİKAN RÜYASI

Queen yeni yılı heyecanla karşıladı. Bir numaraya yükselen ilk albümleri olan *A Night at The Opera* bir yıla yakın bir süre listelerde kalacaktı. Öte yandan Bohemian Rhapsody, Ocak 1976'da yerini Abba'nın Mamma Mia'sına bırakana kadar arka arkaya dokuz hafta boyunca bir numaradaki yerini korudu ve Amerikalı yıldız Slim Whitman'ın "Rose Marie" şarkısı ile sahip olduğu 20 yıllık rekoru da böylece egale etti. Bu arada ödüllerin sayısı da hızla artmaktaydı; Queen müzik medyasınca düzenlenen yıllık anketlerden sayısız ödül kazandı. Bu başarıların üstüne yenilerini eklemek üzere dünya etrafında üç tur atacakları yoğun bir turne için hazırlanmaya koyuldular.

Provalar tamamlandıktan sonra, ilk olarak 32 konserlik Kuzey Amerika ve Kanada turnelerine başladılar. Neyse ki bu defa daha az sayıda yerde, daha fazla sayıda konser veriyor olmaları üstlerindeki baskıyı biraz olsun hafifletmişti. Wishbone Ash'in gitaristi Andy Powell şöyle anlatır: "Başarılı bir grup bir ordu birimi gibi olmalıdır. Rock dünyasında çok sayıda ahmak vardır. En yakınınızdakiler sırtınızı dayayabileceğiniz kadar güvenilir olmalıdır."

Queen destek ünitelerinin en iyilerden oluşmasına gayret ederdi ve bu yolculuk için de yeni bir ekip üyesi bulmuşlardı: bir

zamanlar Queen'in idolü olan merhum Jimi Hendrix ile de çalışmış olan deneyimli turne menajeri Gerry Stickels. Stickels yollarda geçirdikleri süre boyunca çarkın önemli bir dişlisi olacaktır.

Queen için şarkılarının Amerikalı seyircilerce tanınmadığı günler artık geride kalmıştı. "Bohemian Rhapsody" ilk 10'u işgal etmiş ve *A Night at The Opera* ABD single ve albüm listelerinde dört numaraya kadar yükselmişti. ABD'de artan popülaritelerinin bir yansıması da 27 Ocak 1976'da Waterbury Palace Theater'daki açılış konserlerinde tanık oldukları coşkulu karşılamaydı.

Nihayet, gerçek Amerika'yı bulmuş gibi hissediyorlardı. Her konserlerinde yer yerinden oynuyor ve sahne dışındaki her anlarında etrafları çılgın hayranlarla çevriliyordu. Dördü birden dişi hayranların dizginlenemez arzularının hedefi haline gelmişti ve çoğu zaman arabadan inip otele girene kadar kat edecekleri kısacık mesafeler bile tehlike arz ediyordu. Grubun hangi odaları işgal ettiğini ve özellikle de hangi üyenin hangi odada kaldığını öğrenmeye azimli, gittikçe artan sayıdaki fanatikleriyle başa çıkabilmek için güvenlik önlemlerinin sıkılaştırılması gerekti. Ve buna Freddie'nin odası da dahildi. Bilinen biseksüel imajının tam tersine Freddie sahnede çok daha maço bir sitil sergilemeye başlamıştı ve özellikle Amerika'da grubun seksi davulcusunu, çekingen basçısını ve nazik gitaristini ateşli fantezilerinin malzemesi yapan kızlar, şeytanca kıvılcımlar saçan gözleriyle onlara sahneden siyaha boyalı uzun tırnaklarını gösteren bu sinsi şarkıcıya karşı da şehvet duyuyorlardı.

Yoğun programları onlara sosyalleşmek için fazla zaman bırakmıyordu ama Boston ve Philadelphia konserlerinin ardından, Beacon Theatre'da dört gece arka arkaya konser vermek üzere şubat ayının ilk günlerinde New York'a gelen Queen, Mott the Hoople'dan eski arkadaşları şarkıcı Ian Hunter, onları, o sıralar-

da başka bir Queen dostu olan prodüktör Roy Thomas Baker ile birlikte yeni solo albümü üzerinde çalıştığı ünlü Electric Ladyland Stüdyoları'na davet ettiğinde bu daveti hevesle kabul ettiler. Taylor, May ve Mercury burada Hunter'in *All American Alien Boy* albümünden "You Nearly Done Me In" adlı şarkıda Hunter'a vokal yaptılar.

Mercury'nin bu hiç uyumayan şehre karşı duyduğu tutkuyu ateşleyen de işte bu dört gecelik program oldu. Her bir konserin ardından kendi yollarına gitmeden önce birlikte medeni bir yemek yemek Queen için bir alışkanlık olmuştu. Freddie için bu büyük şehir hayatının gizli yönlerini keşfetme anlamına geliyordu. Kimi zaman şehrin en ücra köşelerindeki gay barlara takılıyor, kimi zaman siyah camlı limuzininin içinde en sevdiği buzlu votkasını içip şehri turlayarak gece hayatını gözlemliyordu. Doymak bilmeyen iştahını sonuna kadar tatmin etme hevesi şöhretiyle aynı oranda artacaktır.

Queen'in şöhreti ve bu şöhretin etkileri artık başka şekillerde de kendini göstermeye başlamıştır. İki hafta sonra Chicago'ya vardıklarında dört albümlerinin birden o sıralarda İngiltere'de Top 30'da yer aldığını öğrenirler. Hatta *Queen* albümleri piyasaya çıkışının ardından tam iki yıl sonra 24. sıraya çıkmayı başarmıştır. Mercury bu haberi Auditorium Theater konserleri sırasında sahnede şampanya patlatarak seyircileriyle birlikte çılgınca kutlar. Ama sahne dışında, grubun özel menajeri Pete Brown için bu mutluluk fazla uzun sürmeyecektir.

Otel faturalarını ödemek Pete'in görevlerinden biridir ama Chicago'da geçirdikleri iki günün ardından otel resepsiyonu Pete Brown'a Queen'in kredi kartının limitlerinin dolduğunu bildirmiştir. "Daha da kötüsü" der Pete: "Pazar günüydü ve tüm bankalar kapalıydı. Fazlasıyla endişeliydim; çünkü grubu ve ba-

gajlarını havalimanına ulaştırmak için yapmam gereken daha çok iş vardı. Bu yüzden sorunun daha sonra halledilebileceğini söyleyerek, kredi kartını kabul etmeleri için ısrar ettim ama bir işe yaramadı. Bu tartışma için vaktim yoktu ve tam arkamı dönüp gidiyordum ki adam bana bir tabanca doğrulttu. Ona şöyle dedim: "Ağır ol bakalım ahbap. Dünyadaki tüm zaman benim!"

Bu tüyler ürpertici olay yerel organizatörlerden birinin çağrılıp ödemeyi nakit olarak yapmasıyla çözümlendi ama zaten sinirleri bozulmuş olan Pete, şimdi başka bir şey için panik içindeydi. "Uçağımızı kaçırmıştık ve Queen'in St. Louis'teki konsere zamanında gidememesinden ölesiye korkuyordum."

Onlarla çalıştığı süre boyunca Queen'in ekibinden her zaman mükemmel hizmet beklediğini ve yarı yolda bırakılmaya nadiren tolerans gösterdiklerini de biliyordu. Programdaki bu aksaklığın Pete Brown'un hatası olmadığı açıktı ama, bu onun için teselli değildi. "Sinirlerim paramparçaydı. Kovulacağımdan emindim ama grubu yola çıkarmak için bir station vagon filosu ayarlamayı başardım."

Queen St. Louis konserine zamanında yetişti ve turnenin kalan bölümü Los Angeles Santa Monica Civic Auditorium'da verdikleri beş konserin ardından 13 Mart'ta San Diego Sports Arena'daki final şovlarıyla sorunsuz tamamlandı. Nefes kesici, heyecan verici ve bir o kadar da başarılı ABD turnelerini tamamlamış olmanın getirdiği mutluluk sarhoşluğunu üzerlerinden atmadan, sadece dokuz günlük bir aranın ardından ilk büyük zaferlerini kazandıkları Japonya'da ikinci turnelerine başladılar.

Ülke çapında on bir konserlik bir turne olacaktı bu; Queen, Budokan Martial Arts Hall'da 22 Mart'taki açılışın ardından turneye diğer şehirlerde devam edecek, Tokyo Nichidai Kodo'da turneyi tamamlamadan önce 31 Mayıs ve 1 Nisan'da Budo-

kan'da art arda iki gece olmak üzere tekrar sahne alacaktı. Queenmania'nin doğduğu yerde, grubun en başarılı hiti Bohemian Rhapsody'nin listelerde sadece kırk sekizinci sıraya kadar yükselebilmiş olması oldukça şaşırtıcıydı. Ama albümün kendisi Uzakdoğu listelerinde dokuzuncu sıraya kadar çıkmıştı ve canlı performansları sırasında hayranlarından aldıkları reaksiyon her zamanki gibi çılgınca ve oldukça tatmin ediciydi. Japonya turnesinin ardından daha bir hafta geçmemişti ki dünya turları onları Avustralya'ya götürdü.

Avustralya'daki ortam artık farklıydı. Şüphesiz ilk Avustralya turnelerindeki kötü hatıralar Queen üzerinde bir baskı oluşturmuştu.İki yıl önce hem Melbourne müzik festivalinde tecrübe ettikleri kötü karşılamadan hem de basından aldıkları kötü tepkilerden dolayı heyecanlarını önceden kararlaştırılmış bir ihtiyat duygusuyla sarmaladılar. Aynı zamanda yorgunluktan da muzdariptiler ve özellikle Mercury çok stres altındaydı. Özellikle 1974'te yaşadıkları olaylar yüzünden bu kez kendilerini olabildiğince çok kanıtlamaya ve Avustralya basınını susturmaya kararlıydılar. 11 Nisan'da Perth'de start verdikleri ilk konserden itibaren her konsere bu amaçla çıktılar. Gruptan yayılan elle tutulur gerilim performanslarına ilham verici bir güç katmıştı ama bu gerilimin bir patlama noktası olacaktı ve ne yazık ki bu patlama noktası zavallı Pete Brown oldu.

Turnenin ortalarında Queen, Sydney Horden Pavilion'da iki konser verecekti. Ama oraya vardıklarında konser salonuna ulaşmak için koskocaman bir panayır alanını geçmek zorundaydılar ve bu da bir araba filosuyla salonun kapısına kadar gitmelerini epey zorlaştıracak gibi görünüyordu.

Pete Brown: "O kalabalığın arasından arabayla geçmenin mümkün olmadığını anlamak için bir kez bakmak yeterliydi.

Ben de gruba arabalardan inmelerini ve yürümelerini söyledim. Freddie hemen itiraz etti: "Canım, ben hiçbir yere yürüyemem!" ve inatla limuzinde kaldı. Bu kimseyi incitmemek için salyangoz hızıyla kalabalığın arasından arabayla geçmemiz gerektiği anlamına geliyordu. Freddie yol boyunca şampanya bardaklarına verdi kendini. Bekleneceği üzere ortalama Avustralya erkeği için bu bir tahrikti ve tatsız bağırışmalar başladı. "Korkak Pommie"ler gibi şeyler bağırıyorlar ve daha da kötüsü terbiyesizce el hareketleri yapıyorlardı. Sonra olaylar daha da çirkinleşti, aralarından yavaşça ilerleyen arabalarımızı sıkıştırıp yumruklamaya başladılar."

Neredeyse sonsuzluk gibi gelen bir sürenin ardından Pavilion'a ulaşıp sağ salim içeri girdiklerinde tüm sorunları çıkartan kendi küstahlığı olmasına rağmen, kızgın Mercury hırsını menajerlerinden çıkardı.

Pete Brown: "Freddie o kadar sinirliydi ki devasa bir aynayı başımın üstünde parçaladı ve sonra da bana bir süpürge ve fırça bularak kırık camları hemen temizlememi emretti. Çok zor biri olabiliyordu ve Queen'le geçirdiğim yıllar boyunca beni pek çok kez ağlattığı olmuştur."

Mercury bu sinir krizlerini, üstünde hissettiği yoğun baskıyla açıklar ve aslında hiç de böyle huyları olmadığını iddia eder. Neyse ki Pete Brown'un Freddie'ye olan sevgisi böyle gelip geçici şiddet krizleri ile parçalanmayacak kadar sağlamdır. Öte yandan Pete, Freddie'ye karşı son derece anlayışlıdır. Freddie'yi savunurken şunları söyler: "Küçük düşürülmekti onu bu hale getiren. Birinden acısını çıkarmak zorundaydı. Ben sadece en yakındaki kişiydim. Anlayışla karşıladım." Queen yorgun ama bir kıtayı daha fethetmenin verdiği mutlulukla 25 Nisan'da eve dönmeden çok önce bu olay unutulmuştu bile. Brisbane Festival

Hall'da son bis notası çalındığında hem single'ları hem de albümleri Avustralya listelerinin tepesine yerleşmişti ve önceki turnelerinin kötü hatırası da böylelikle sonsuza dek silinmiş oldu.

Nihayet eve dönme zamanı geldiğinde Queen neredeyse yılın üçte birini yollarda geçirmiş ve non-stop turlamıştı. Bir yandan Bohemian Rhapsody'nin getirdiği müthiş şöhretten mümkün olduğunca yararlanmak profesyonel bir gereklilik iken, diğer yandan Londra'dan bu kadar uzun süre ayrı kalmak özel hayatlarına ve ilişkilerine ayırabildikleri zamanı oldukça azaltmaktaydı.

Roger Taylor halen bekârlığın tadını çıkarmaktaydı ama diğer üçünün uzun yıllardır devam eden düzenli birliktelikleri vardı. John Deacon'ın izinden giden Brian May, Avustralya'dan döndükten bir ay sonra, 29 Mayıs 1976'da Barnes'daki St. Osmunds Roma Katolik Kilisesi'nde uzatmalı sevgilisi Christine Mullen ile evlendi. Freddie Mercury'nin durumu ise çok daha karmaşıktı. Daha, çözmek için önünde uzun aylar bulunan karmaşık içsel çatışmaları yaşamaktaydı ve bu süre içerisinde Mary Austin'e çok yakın durdu.

Queen'in yeni single'ı bu yoğun kişisel memnuniyet halini yansıtan yumuşak, sade bir baladdı. Bohemian Rhapsdoy tekrar edilmesi imkânsız bir başarıydı ve ardından gelen hiçbir şey onunla kıyaslanamazdı. Ama 18 Haziran'da piyasaya sürülen "You are My Best Friend / 39" hemen popüler oluverdi. O zamana kadar Queen single'ları ya Mercury ya da May tarafından kaleme alınmıştı. Ama "You are My Best Friend" John Deacon tarafından yazılmıştı ve grubu listelerde yedi numaraya çıkan bir hit sahibi yaptı.

Daha önce yaşadıkları menajerlik sorunları ve Trident ile yaptıkları finansal anlaşmanın getirdiği yükün ardından Queen, emeklerinin meyvelerini dördüncü albümleri *A Night at The*

Opera ile birlikte; ancak toplamaya başlamıştı. En azından Mercury böyle düşünüyordu. Payına düşen parayı artarı kokain alışkanlığına ve sürekli değişen özel dünyasındaki fantezilerine (artık nelerse) yatırıyordu. Ama Freddie için, diğer üçü için de olduğu gibi, Queen'in yeri ayrıydı.

Her neyse, artık yere inmenin zamanı gelmişti. Her ne kadar fırsatları giderek seyrekleşse de yeni şarkılar yazmak zorundaydılar ve her ne kadar ayırabildikleri zaman giderek azalsa da, bu işte hâlâ çok başarılıydılar. Halen daha "rutin zaman" dedikleri süreyi yeni materyaller üretmek için ayırabiliyorlardı. Her biri kendi başına çeşitli şeyler yazar ve daha sonra onları stüdyoya getirerek diğerlerinin onayına sunardı. Buğdayı samandan ayırırken bol miktarda hararetli ama çoğu zamanda yapıcı tartışmalar yaşanırdı. Yeni albümlerini yıl sonunda çıkarmayı umuyorlardı. Ama ondan önce canlı performanslara tekrar dönmek zorundaydılar.

Queen, hepsi de Eylül'de olmak üzere o yıl sadece dört kez daha sahne alacaktır. İlk ikisi geleneksel Edinburgh Festivali çerçevesinde Playhous Theater'da gerçekleşti. Alt grupları Supercharge ile birlikte Queen seyircileri tutuşturmuştu. Yaklaşık bir hafta sonra Cardiff Kalesi'nde bir açıkhava konseri için Galler'den İskoçya'ya geçtiler. Tanıtımı "Queen at the Castle" (Kraliçe Kale'de) adıyla yapılan bu konserde Queen Manfred Mann's Earthband, Frankie Miller's Full House ve Andy Fairweather-Low ile destekleniyordu; ancak bölgede bütün yaz süren kuraklık o gece son bulmaya karar vermişti ve bardaktan boşanırcasına yağan yağmur 12.000 kişilik kalabalık için, zemini âdeta bir bataklığa çevirdi.

Ama hiçbir şey Queen'in 1976 yılının son konseri olarak Londra Hyde Park'ta verecekleri ücretsiz halk konseri için, duyduğu heyecanı gölgeleyemeyecektir. 18 Eylül'de gerçekleşecek

bu konserin asıl fikir babası, sonraları Virgin'in multi-milyoner başkanı olacak olan Richard Branson'dur.

Branson bu fikrin gelişimini şöyle anlatıyor: "Hyde Park'da birkaç gruba birden tanıtım imkânı yaratacak ücretsiz bir açıkhava konseri düzenlemenin iyi bir fikir olduğunu düşünüyordum. Ama problem şuydu; bunu tek başıma finanse edecek gücüm yoktu. Bu yüzden daha önceden tanıdığım Roger Taylor vasıtası ile teklifimi sunmak üzere Queen'le bir görüşme ayarladım. Rolling Stones 1969 Hyde Park konserine gitmiş biri olarak böylesine geniş çaplı ücretsiz bir konserin nasıl özel bir duygu yarattığını hatırlıyordum. Ayrıca bu kadar büyük bir tanıtımla Queen'in sesini tüm İngiltere'ye duyurabileceğini düşünüyordum."

Queen bu teklife balıklama atladı ama Metropolitan Polisi ve Londra Parklar Komitesi'nin öngördüğü şartların gereklerini yerine getirmek için tüm organizasyonları yapan ve bu büyük olay için grubun güvenlik ekibini oluşturan, konserin tam olarak başlaması ve bitmesi gereken saatleri planlayan hep Richard oldu. "Gerekli tüm izinleri alıp projeyi yoluna soktuktan sonra işin gerisini Queen menajerlerine devrettim."

Gerekli tüm prosedürler izlenmiş olmasına rağmen yaklaşık 150.000 kişilik kalabalık Hyde Park'a akın ettiğinde Londra'nın zaten sorunlu olan trafiği iyice arapsaçına döndü. Capital Radyo Kenny Everett ve Nicky Horne'un yorumları ile canlı yayın yapıyordu. Konsere katılan diğer sanatçılar Kiki Dee, Steve Hillage ve Supercharge olarak sıralanırken, sunucu da BBC'den Bob Harris'ti. Queen ve Harris'in profesyonel alandaki işbirliği iki tarafın da katkısıyla yakın dostluğa dönüşmüştü.

Bob Haris: "Queen, her zaman çok akıllı ve keskin bir bakış açısına sahipti. Ama asla istismarcı olmadılar ve her zaman hayranlarını çok önemsediler."

Harris seyirciyi ısıtmak üzere sahne alan diğer sanatçıları şöyle anlatır: "Supercharge'in solisti oldukça kilolu bir adamdı ve sahneye Freddie'nin balet kostümüne çok benzeyen bir kılıkla fırlamıştı. Pek hoş bir görüntü değildi! Yakın zamanda Elton John ile birlikte "Don't go Breaking My Heart" isimli bir hite imza atan Kiki Dee'ye gelince; bu şarkıyı konserde onunla birlikte söylemesi için Elton John'u razı etmeyi ummuştu ama Elton John kabul etmeyince sahneye onun kartondan yapılmış bir kopyasıyla birlikte çıktı."

Karanlık çökerken Queen sahne aldı. Harris o anı şöyle anlatıyor: "Kalabalık neredeyse ufuk çizgisine ulaşmıştı ve gittikçe artan heyecanlı bekleyişi hissedebiliyordunuz. Grup, Bohemian Rhapsoy'nin ilk notalarıyla birlikte sahneye adım attığında kalabalık âdeta volkan gibi patladı." Göbeğine kadar oyuk siyah bir tayt ve bale pabuçları ile sahneye çıkan Freddie, Queen Keep Yourself Alive'ın hızlı bir versiyonuna girişmeden önce kalabalığı şu sözlerle selamladı: "Serpentine[1] kıyısındaki pikniğimize hoşgeldiniz."

O gece Queen'in performansını iyice doruğa çıkaran seyircinin coşkulu reaksiyonu oldu. Queen gerçekten de her şarkıdan sonra kopan alkış tufanını ve konseri bitirip sahneden ayrıldıklarında tekrar geri dönmeleri için yapılan ısrarlı tezahüratları hak edecek bir performans sergilemişti. Bu ısrarları kabul edip sahneye dönmek için oldukça istekliydiler ama polis, gösterinin fişini çekmişti bile. Belirlenen süreyi otuz dakika aşmışlardı ve otoriteler önceden belirlenmiş şartlara uyulmasında kararlıydılar. Hatta Freddie'yi sahneye bir kez daha adım atacak olursa onu tutuklamakla tehdit ettiler. Queen emirlere boyun eğmek zorunda kaldı ama, o gece iyi bir iş çıkardıklarının farkında ol-

1) Serpentine Gölü.

duklarından içleri rahattı. Richard Branson da böyle düşünüyordu: "Bence o gece Queen için hayati önem taşıyan bir gece olmuştu ve kariyerlerinde bir dönüm noktasıydı."

Ancak eleştirmenler hâlâ Queen'den yana bir tavır koymuyorlardı. Yeni single'ları "Somebody to Love / White Man" 12 Kasım'da piyasaya sürüldüğünde, listelerde iki numaraya kadar yükselmesine rağmen Mercury'nin yazdığı bu aşk şarkısında ilham eksikliği olduğunu yazdılar. Aynı suçlamayı 10 Aralık'ta çıkan *A Day at The Races* adlı albümlerine de yöneltirler. Brian May'e göre bu albüm *A Night of the Opera*'nın bir devamı niteliğindedir; onu aşamamıştır; çünkü albümde yer alan şarkıların çoğunluğu öncekilerle aynı dönemde yazılmıştır. Bu nedenle Brian May yeni albümlerinin tam olarak Queen'in gelişimini yansıtmadığına inanır.

A Night at The Opera'da olduğu gibi, Queen yeni albümlerinin adını da Bir Marx Brothers filminden almıştır. Ekim ortalarında *A Day At The Races*'in tanıtımı için Sunbury-on-Thames yakınlarındaki Kempton Park yarış parkurunda bir basın resepsiyonu düzenlediler.

Özel hayatlarında da yenilikler söz konusuydu. John Deacon ve Veronica, Barnes'a taşınan Brian May ve Chrissy gibi, artık daha kaliteli bir yer olan Putney'de yaşıyorlardı. Roger Taylor işi iyice abartıp Surrey'de geniş arazili lüks bir kır evi satın aldı. Hyde Park konserine hazırlandıkları sırada tanıştığı, Richard Branson'un özel asistanı olan Fransız kadını Dominique Beyrand'a âşık olan Roger son zamanlarda eski parlak bekâr hayatını terk etmişti. Yeni satın aldığı evde Dominique'de onunla beraber yaşamaya başladı.

Freddie Mercury, Mary Austin ile Kensington'ın gözde dairelerinden birini paylaşıyordu ama 1976'nın sonlarına gelindiğin-

de nihayet gelecekteki duygusal ve cinsel hayatını etkileyecek önemli kararı almıştı. Çok kişisel bir mücadele vermişti ama hissettiği daha güçlü tutkular artık onu Mary Austin'le olan ilişkisini feda etmeye zorluyordu. Freddie bir keresinde Austin'i yasal karısı olarak gördüğünü açıklamıştır ve bu doğrultuda hazırladığı vasiyet ile ölümünün ardından Freddie'nin mal varlığı Austin'e miras kaldı. Her şeye rağmen Mary, Freddie'nin hayatının diğer bölümlerinde kalmayı sürdürdü ama bu duygusal ilişkilerini bitirmeleri hiç şüphesiz Mercury'yi çok rahatlatmıştı. Artık şiddetle arzuladığı gay hayatını istediği gibi yaşayabilirdi. Ve böylelikle 1977 yılı Freddie'nin hayatında en az bir beş yıl sürecek gelişigüzel cinsel ilişkilerle dolu bir dönemin başlangıcı oldu.

Mercury zıtlıklarla dolu bir insandı, bu kadar rafine artistik yeteneklere sahip olan biri olmasına rağmen çılgınca gay partilerinin ardından yatak arkadaşı olarak seçtiği kişiler söz konusu olduğunda çıtayı hayli düşük tutuyordu. Freddie bu konuda cesurca konuşur: "Tekdüzelik bir hastalıktır. Benim gerçekten ihtiyacım olan tehlike ve heyecan." Fenomenal düzeyde bir seks dürtüsü olduğunu iddia eder ve yüzlerce kişiyi yatağa atmış olmakla övünürdü. Sonuçta cinsel dürtüleri onu hiç rahat bırakmamaya başlar ve bu durum aynı zamanda kokain kullanımını da arttırır. Queen uzun soluklu ABD / Kanada turnelerine çıktığında, bir sonraki çok yakındadır, Freddie daha da hedonistik bir yaşam tarzına yönelir.

O güne kadarki en kapsamlı turneleri, Amerika'nın yüzyıldan bu yana görülen en soğuk kış koşulları altında 13 Ocak'ta Milwaukee Auditorium'unda başlar. Gitarist Scott Gorham ve solist Phil Lynott'un da dahil olduğu Thin Lizzy grubu onlara eşlik etmekteydi. Thin Lizzy'nin menajeri Chris O'Donnell bu turneye nasıl katıldıklarını anlatıyor: "Thin Lizzy aslında kendi ba-

şına bir Amerika turuna çıkmayı planlamıştı. Sonra Speakeasy Club'daki bir gece Frankie Miller'ın kafasının üstünde şişe kırılmasını engellemeye çalışan Brian Robertson'ın eli kesildi. Gitar çalacak durumu kalmamıştı. Ben de o sıralarda Amerika'da Lizzy'nin yeni albümünü tanıtacak bir yol arıyordum ki Queen'in ABD menajeri Howard Rose'dan sürpriz bir telefon aldım. Thin Lizzy'nin Queen'in yeni ABD turnesine katılıp katılamayacağını soruyordu."

O'Donnell bu fırsata çok şevinir ve şanslarına inanamadığını itiraf eder ama daha sonra yaşadığı bir tecrübe onun aklını biraz karıştıracaktır. "Londra'ya döndüğümde turnenin detaylarını görüşmek üzere Reid ofisine gitmiştim. Queen'de o sıralar Somebody To Love'ı *Top of The Pops*'da yayınlatmanın peşindeydi. Ama şarkı listelerde ikinci sıradayken büyük bir hızla üçüncü sıraya düşmüştü. Reid ofisinden bir kız telefonda BBC'den birine Queen'in mutlaka programa çıkması gerektiğini haykırıyordu. *TOTP*'un özelliği sadece şarkıları listelerde yükselen gruplara yer vermesiydi. Ama bu kızın tavrı kesindi, "Ama biz Queen'iz! Biz o kuralların dışındayız."

Yine de, yaralı Brian Robertson'ın yerine Gary Moore'u koyan Thin Lizzy ilk birkaç konseri kaçırdıktan sonra Queen'in Amerika turnesine katılır. Bu olaylı seyahat Chris O'Donnell'ın gözlerini açmıştır. "O turnede Thin Lizzy'nin performansı ile Queen'i geride bıraktığı pek çok zaman olmuştur. Queen çok iyi bir grup olsa da artık o kadar sitilize olmuşlardı ki en ufak bir terslik o mükemmel dengelerini bozabiliyordu. Öte yandan Lizzy o kadar aç ve hamdı ki, inanılmaz bir enerjileri vardı ve bu da sahneye yansıyordu. Yine de bu iki grup birlikte harika bir paketti."

Thin Lizzy'nin taşkın giratisti Kaliforniyalı Scott Gorham'da iki grubun iyi anlaştığını doğrular. "Pek çok ünlü grupta ön

grupları tarafından ezilme paranoyası vardır ve bunu önlemek için size saund check veya diğer teknik şeyler için imkân vermezler. Ama Queen bize hiç böyle davranmadı. Daha en baştan "İşte teknik ekip burada. Işık ve ses ayarlamalarınızı yapabilirsiniz. Başka neye ihtiyacınız var?" demişlerdi. Amerika'yı fethetmek için birlikte yola çıkmış iki İngiliz gruptuk. Scott sözlerine şöyle devam eder: "Tabii aslında birbirinden çok farklı gruplardık. Lizzy sokaklara hitap eden bir nevi punk grubuyken, Queen daha cilalı ve sofistikeydi. Anlayacağınız bu açıdan aramızda bir rekabet söz konusu değildi."

Birlikte yolculuk etmenin yarattığı klostrofobik ortam, yolculuk arkadaşlarınızı daha önce bilmediğiniz yönleriyle de tanımanıza neden oluyordu. Örneğin Chris O'Donnell özellikle Mercury konusunda hayal kırıklığına uğramıştı.

Chris: "Bana göre Queen gelmiş geçmiş en iyi rock gruplarından biriydi ama bütün Amerika, New York ve Los Angeles değildir; o arada sayısız farklı şehirde konser verirsiniz. Bu şehirlerden birinin havalimanına indiğimizde her zamanki gibi bizi almak üzere gönderilmiş arabalara yöneldik. Burası bir ortabatı kasabasıydı ve olanakları pek parlak değildi ama yine de üç tane pırıl pırıl, siyah, geniş salonlu arabayı bizi beklerken bulduk. Arabalar yerel cenaze levazımatçısından kiralanmıştı ve ellerindekinin en iyisiydi. Freddie, limuzin gelmediği için suratını astı ve arabaya binmeyi reddetti. Bu hareketini son derece anlamsız bulmuştum; çünkü bu tarz yerlerde alışık olduğumuz türden limuzinler beklemememiz konusunda önceden uyarılmıştık. Ama o yine de bunu olay haline getirdi."

Tek başına bu huysuzluk görmezden gelinebilirdi ama Chris bu yolculukta Mercury'yi pek çok yönden geçimsiz bulmuştu. "Kendi yaşam tarzının getirdiği bir kısır döngünün içindeydi.

Tabii ki böyle şeyler olabilir ve belki bu gibi huysuzlukları daha derindeki farklı birtakım sorunlarından kaynaklanıyor olabilir. Ama Freddie gerçek dünyada yaşamıyor gibiydi. Yanında maiyetiyle dolaşıyordu. Pete Brown'un yanı sıra Freddie'nin iki özel asistanı Paul Prenter ve Joe Fannelli de turnedeydi. Ayrıca onu her yerde gölgesi gibi takip eden Amerikalı bir kuaförü, özel masörü ve yol boyunca "Freddie canım şu nasıl olur, Freddie canım bu nasıl olur" gibisinden dalkavukluklarla etrafında dolaşan bir de gardropçusu vardı. Mercury sahnedeyken şöhretle güdülenmiş mükemmel bir profesyoneldi. Ama sahne dışındaki davranışları çekilir gibi değildi. Eninde sonunda bunun bedelini ödemek zorunda kaldı."

Turnenin ikinci haftasındaki Chicago konserini özellikle hatırlamak için Chris'in özel nedenleri vardır. "Berbat bir hava vardı ve teknik ekipmanları taşıyan kamyonlar Montreal'dan Chicago'ya gelmekte gecikmişlerdi. Konser salonunun çevresinde uzun kuyruklar oluşturan hayranlar ayaklarını yere vurup, ellerini ovuşturarak ısınmaya çalışıyorlardı. Yerel organizatörlerden biri Freddie'ye, kapıları açıp çocukları içeri almaları için yalvarmaya başladı. Freddie'ye, çocukların dışarıda resmen soğuktan morarmaya başladıklarını anlatıyordu. Ama Freddie'nin yanıtı şöyle oldu: "Hayatım henüz saund-check yapmadık. O zamana kadar Queen'i duymalarına izin vermemiz mümkün değil." Dahası, bu konuşmanın ardından onu izlediğimde kasten işi ağırdan aldığına şahit oldum. O turnede her gece arka tarafta dikilir ve her seferinde Queen'in performansına hayran olurdum ve bir şovmen olarak Freddie'nin bir eşi daha yoktu. Ama yakından? Beni canımdan bezdiriyordu. Benim için büyük bir düşkırıklığıydı."

O'Donnell sözlerine şöyle devam eder: "O turnede gözüme çarpan bir diğer şey de Queen'in ilginç yapısıydı; grupta her

üyenin farklı bir rolü vardı. Herkes Brian May'in değişik gitar saund'undan ve Freddie Mercury'nin oyunculuğundan söz erderdi; ama bana göre Roger Taylor'un güçlü davulu ve John Deacon'un dikkat çekici bası, âdeta Queen müziğinin kalp atışları gibiydi. Onlar olağanüstü enerjiye sahip birer ritim ustasıydılar ve belli bir noktaya kadar, yeterince takdir edilmediklerini düşünüyorum. Gruba katkıları her zaman düşünülenden fazlaydı. İkisi birlikte Queen saund'unun temelini oluşturuyorlardı. Roger, mükemmel bir rock davulcusudur ve ben her zaman onun içinde umutsuzca Queen'in sınırları dışına çıkıp başka keşifler yapmak isteyen başka bir Roger Taylor olduğunu hissettim. Belli bir noktadan sonra farklı müzisyenlerle çalmak istemiş olabileceğini hissediyordum. Queen'deyken kendini kısıtlanmış hissettiğini söylemek istemiyorum ama, bu dörtlünün arasından bir tek Roger'ın hangi yöne doğru gideceğini tahmin edemezdiniz. Her zaman Thin Lizzy ile birlikte clubbing'e gidiyordu ve bana öyle geliyordu ki Queen üyeleriyle olan arkadaşlığının dışında diğer müzisyenlerle de kurduğu bir yakınlık vardı."

Peki ya John Deacon? Chris onunla ilgili şunları söyler: "Her grubun onun gibi birine ihtiyacı vardır; grubu bir arada tutacak birine... Bence Queen'de bu kişi John Deacon'dı. Kafası ticari konulara iyi çalışıyordu ve grubun genel işleriyle çoğu kişinin bildiğinden daha fazla ilgilenirdi. Her zaman neler olup bittiğini bilmek isterdi. Grubun finansal durumunu ve yapılan anlaşmaların içeriğini yakından takip ederdi. Sessiz biri olduğu kesindi ama etrafında olup biten her şeyden haberdardı ve sadece söylenecek bir şey olduğunu düşündüğü zaman katkıda bulunurdu. Gruplar öylesine başarılı olmaz. Birlikte bir şeyler yaratmak ve başarmak için çalışmaları gerekir ve bence John Deacon, Queen'de fikir birliğini sağlayan kişiydi."

Chris her birinin çok farklı karakterlere sahip oluşunun onları bu kadar iyi bir grup yapan özellikleri olduğunu düşünüyor. Her konser sonrası bir araya geldikleri geleneksel yemeklerinin ardından hepsinin farklı yönlere dağılması da bu farklılıklardan kaynaklanıyordu.

O'Donnell: "Hiç böyle bir turne catering'i görmemiştim. Şamdanlarla tamamlanmış dört dörtlük bir gurme rutini izliyorlardı. Ama yemekten sonra grubun gerçek rockerları olan Brian ve Roger, Freddie ve John'u orada bırakıp Phil ve Scott'la birlikte şehirdeki kulüplere takılmak üzere sıvışıyorlardı. John da bir süre sonra odasına çekilince Freddie avlanmak üzere gay klüplerine yollanırdı ve ben işte tüm bunların bile önceden anlaşılmış bir plana göre yürüdüğünü düşünürdüm.."

Ama Scott Gorham'ın da tanıklık edebileceği gibi her şey önceden planlanamaz ve seyircinin size vereceği tepkinin asla tahmin edilemez olduğu herkesçe bilinir. Scott başlarından geçen bir olayı şöyle anlatır: "Bir gece sahnede kendimi kaptırmış çalıyordum ki birden burnumun ucundan hızla bir şey uçtu, yüzümü teğet geçip arkamda bir yere çarptı. Arkama dönüp baktığımda bunun bir limon olduğunu gördüm. Bu meyvenin ardında gizli bir mesaj mı var acaba, diye düşünmekten kendimi alamadım. Yani demek istediğim, neden bir elma veya marul değil? Neden bir limon? Programımızı tamamladıktan sonra Queen'i izlemek üzere ön tarafa geçmiştim ki bana limon atılan yerden bu kez bir düzine yumurta havalandı. Hepsi de teker teker sahnede patlarken, Brian kayıp kıç üstü yere düştü. Kendimi tutamayıp kahkalarla gülmeye başlamıştım ama sonra birden durdum. Kendi kendime şöyle düşündüm; neye gülüyorsun? Sana limon attılar! Hangisinin daha kötü olduğunu bilemiyordum, limon mu yoksa yumurta mı? Sonra seyirciye şöyle bir baktım ve

şunu düşündüm, elinde koskoca bir salata barıyla orada bir yerde bir adam bizi bekliyor. Fazla para almıyoruz belki ama iyi bir yemek yiyeceğimiz kesin!"

5 Şubat'ta Queen, New York'ta ünlü Madison Square Garden'da kapalı gişe bir konser verdi. Onlar için bu üst lige çıkmak anlamına geliyordu. Scott Gorham bunun nedenini anlayabiliyor. "Binanın kendisi o kadar da muhteşem değil ama orada olduğunuzu bilirsiniz. Orası Madison Square Garden'dır; başarmışsınızdır! Pete Brown tüm grubu delicesine heyecanlandıran müthiş bir gece olarak hatırlıyor o konseri. "Sonra birisi YES'in Madison Square Garden'da üç kez arka arkaya sahne aldığını söyleyince Freddie birden gürledi: "Evet! Beş gece!" Bunun anlamı Queen, Yes'in Garden rekorunu açık farkla geçene kadar tatmin olmayacağıydı."

Kızgın rekabet Queen içerisinde de hüküm sürmekteydi. Brown şöyle anlatır: "Birbirlerine karşı çok katıydılar. Kimsenin yaptığı yanına kalmazdı. Örneğin John bazı sahne kıyafetlerini giymekten hoşlanmıyordu ama yine de onları giymek zorundaydı; çünkü Queen'in imajına çok önem veriyordu. Bazı yönlerden hemen hepsi de kişisel olarak yapmaktan hoşlanmadıkları ya da onlara doğru gelmeyen şeyleri Queen'in bir parçası oldukları için yapmak zorunda kalıyor, hatta buna diğerleri tarafından itiliyorlardı. Kendileri için çok yüksek standartlar belirlemişlerdi ve sürekli birbirlerini teşvik ederek insafsızca kendilerini güdülüyorlardı. Eğer Freddie dünyanın en iyi solisti olmak istiyorsa, o zaman Brian'da dünyanın en iyi gitaristi olmalıydı. John ve Roger da yenilmez bir ritim üssü olduklarını ispatlamaya kararlıydılar ve bu böylece sürüp giderdi. İşte onları benzersiz yapan kendilerine uyguladıkları bu müthiş baskıydı."

Ülke çapında her gittikleri yerde tam kapasite seyirci önün-

de çaldılar ama Amerikalı eleştirmenler Queen'i pek rahat bırakacağa benzemiyordu. Bu sefer Thin Lizzy'nin performansına övgüler düzmekle meşguldüler.

Scott Gorham "Tüm gazeteler orada Queen'i ezdiğimizi yazıp duruyordu ama bu doğru değildi." demiştir.

Queen'in neden eleştirmenlere hitap edemediğini anlamak biraz zor bir işti. Önceleri Queen'i hep Led Zeppelin ve benzerleri ile karşılaştırırlarken şimdi de Thin Lizzy'den yana tavır almaları daha sert bir rock saundunu ve tarzını sevdiklerini düşündürebilir. Ama aslında bunlar tam da Queen'in sahip olduğu şeylerdir.

Amerikalılar aşırı derece homofobik olmakla nam salmışlardır ama Queen'in sahne tarzı artık bir gay imajı çizmekten çok uzaklaşmıştır. Chris O Donnell da bu görüşü savunur: "Queen gibi bir adları olmasına ve Freddie'nin de bildiğimiz Freddie olmasına rağmen Queen her zaman erkekçe bir gruptu. Eski zamanlarındaki gay faktörü artık yoktu. Hard rock çalıyorlar ve Freddie de asla o bildik efemine haraketleri yapmıyordu."

Tabii ki bu Queen'in homoseksüel hayranlarının ilgisini çekmediği anlamına gelmiyor. Scott Gorham 6 Mart 1977 San Francisco Winterland konserinde yaşadıklarını hâlâ hatırlar: "Frisco geniş bir eşcinsel toplumuna sahip olmasıyla tanınan bir yerdi. Neyse, ilk sırada biz çıkıyoruz ve ben de sahneye soldan fırlayıp en sağa kadar ilerleyerek seyirciyle biraz eğlenmeyi planlıyorum. Spot ışıkları beni takip ediyor ve oraya kadar gidip şöyle bir kafamı kaldırdığımda karşımda o güne kadar karşılaştığım en homo beş yüz tane adamı görüyorum dostum! Hepsi de pullu daracık pantolonlar, saten eşofman üstleri, tepelerinden kocaman devekuşu tüyleri sallanan geniş şapkalar giymişlerdi ve koltuklarında zıplayıp havaya tüyler saçıyorlardı. Tam onların önüne

geldiğimde hepsi birden gülmeye ve bağırmaya başladı: "Yeah, hadi salla bakalım evlat!" Kendi kendime oha be adamım, orada biraz dur bakalım, diye düşünüyorum. Ben böyle bir adam değilim. Ve hemen sonrasında sahnenin gidebildiğim en uzak tarafına doğru deli gibi kaçıyorum."

Gorham'a göre çaldıkları her konserde Queen'deki herkes çok sıkı çalışıyordu ama ekstra bir şeyler yaratmak genelde Mercury'ye düşüyordu. Gorham onu şöyle anlatır: "Freddie'yi o turnede görmeliydiniz. Kesinlikle muhteşemdi. Kimi konserlerde Queen pek de iyi bir performans gösteremediğinde, Freddie âdeta kendini paralar ve mutlaka konseri en az üç bisle bitirmelerini sağlardı." Mercury'ye bu inanılmaz enerjiyi veren sadece adrenalin değildi. Gorham Mercury'nin turne öncesinde kokain kullanımına şahit olmuştur.

Gorham: "Turneden önce Olympic Stüdyoları'nda Queen ile aynı saatlerde kayıt yapıyordum. Lobide Freddie ile karşılaştım ve biraz aldığı belli oluyordu. Bana şöyle dedi: "Hey Scott, yukarı gelip neler yaptığımıza bakmak istermisin? Brian'ı çalarken dinlemeni çok istiyorum. Bence harika ama kendisi beğenmiyor. Hadi gel ve bize fikrini söyle." Ben de dedim ki: "Şey, aslında gelmeyeyim. Kim bir eleştirmen daha ister ki?" Ama Freddie'nin ikna edici bir tarafı vardı ve ben de onunla gittim. Müzik harikaydı. Neyse, bu süre içerisinde Freddie birkaç kez daha çekmişti ve hızla da devam ediyordu. Onu kokain alırken ilk görüşümdü bu. Sanırım oradan oraya koşturmasını sağlayan şey buydu." Gorham sözlerine şöyle devam eder: "Aslında turne boyunca Freddie'yi bir daha uyuşturucu alırken görmedim. Bunu ortalıkta yapmıyordu ve problem haline de getirmiyordu. Bu konuda son derece tedbirliydi."

San Francisco konserinin hemen ardından, hastalıksız geçir-

dikleri bu turne Mercury'nin boğaz ağrılarının tekrarlamasıyla sekteye uğradı ve ona dinlenmesi için süre tanımak üzere iki konser iptal edildi. Queen, küçük çaplı turistik geziler için kısa bir süre dağıldıktan sonra kalan yarım düzine konserlerini tamamlamak üzere tekrar bir araya geldiler. Son dört konserleri için Kanada'ya geçtiler ve turne 18 Mart'ta Edmonton'daki Northlands Arena'da sona erdi.

Bir kez daha çetin geçen, yorucu bir yolculuk olmuştu. Ama grup eve döndüğünde son single'larının uçmayı başaramadığını keşfedecekti. "Tie your Mother Down / You & I" 4 Mart'ta piyasaya sürülmüştü ama bir ay sonra; ancak otuz bir numaraya kadar çıkabilmişti. İngiliz single listelerinin Top 20'leri artık Abba, David Soul, Brotherhood of Love ve Smokie gibi daha kolay dinlenen sanatçıların egemenliğine girmişti. Brian May'in hard rock şarkısı bu ortamda onlarla rekabet edemezdi.

Öte yandan İngiliz müziği Punk Rock adı verilen yeni bir furya ile karşı karşıyaydı. Bazı müzik akımları gelir ve geçer ama bazıları müzik dünyasını sonsuza dek değiştirir ve bu süreçte pek çok kayıp vermek gibi bir alışkanlıkları da vardır. Kimse yeni türeyen bu kaba müzik türünün –Queen'le özdeşleşen gösterişli ve tumturaklı tarzın tam bir antitezi– kalıcı olup olmayacağını henüz bilmiyordu.

SEKİZ

YARAMAZ GECELER

Punk hareketi The Jam, The Damned ve The Clash gibi gruplarla kişilik kazanmıştı ama eski New York Dolls menajeri Malcolm McLaren'ın menajerliğini yaptığı Sex Pistols bu yeni akımı İngiltere'de neredeyse tek başına yaygınlaştıran topluluk olarak bilinir. En kaba saba davranışlarla karakterize edilen punk müzikle birlikte dikenli saç modelleri, üstünden metal zincirler sarkan yırtık deri ceketler ve body-piercing çeşitleri de moda haline gelmişti. Toplumsal anlamda her konuya agresif bir tavır alan punk taraftarlarının favorisi Doc Marten, marka botlarıyla müzik piyasasında kendine kurnazca yer açtı. Ancak her ne kadar etkileri daha uzun yıllar sürecek olsa da, hareketin kendisi yaklaşık 18 ay sonra yok olacaktır.

Ancak o zamanlar o kadar rağbet görmektedir ki, müzik eleştirmenleri Queen ve onlar gibi diğer grupların devirlerinin artık kapandığını savunurlar. Son single'larının başarısızlığı nedeniyle hayal kırıklığı içerisinde olan Queen'in bu kez sekiz konserlik bir Avrupa turnesi için tekrar yollara düşmesi için pek de uygun bir ortam olduğu söylenemez. Ama Queen tüm bu dış baskılardan etkilenmemeye kararlıdır. En azından onları ünlü yapan gösterişli kıyafetleri ile gittikçe yaygınlaşan pis ve pasaklı giyinme modasına meydan okumak için yola çıkarlar. Mesela Freddi-

e, 8 Mayıs'ta Stockholm Ice Stadium konsere bir zamanlar balet Nijinsky'nin giydiği yarı saydam kostümün bir eşiyle çıkmış, son biste ise göz alıcı gümüş renkli badisiyle İsveçli seyircilerini neredeyse kör etmişti.

Gösteriş kelimesi Queen'in parolası gibiydi ve bu parola hem sahnede hem de sahne dışında geçerli olduğundan, konser sonrası partileri de bir efsane haline gelmişti. May'e göre bu partiler konser sonrası biriken adrenalini dışarı atmak amacıyla düzenleniyordu ama türlü türlü davetlilerin ve tabii ki davetsiz misafirlerin de katılımıyla, kısa sürede gittikleri her şehirde gecenin olayı haline geliyorlardı. Sondan bir önceki konserleri Rotterdam Ahoy Hall'da gerçekleşti ve o gece özel bir yatta yapılan kutlamada Hollanda'daki başarılarının ve popülerliklerinin bir göstergesi olarak Queen'e toplam 38 altın, gümüş ve platin ödül takdim edildi. Ama turnenin İngiltere ayağında fazla oyalanacak zamanları yoktu.

Bundan önce, Queen 20 Mayıs'ta "Good Old Fashioned Lover Boy / Death on Two Legs / Tenement Funster / White Queen (As it began)" adlı şarkılarını içeren ilk EP'sini (genişletilmiş single) yayınladı. Bu plak, listelerde 17. sırada kalmasına rağmen Queen'i yeniden ilk 20'ye taşımıştı. Üç hafta sonra, iki haftalık İngiltere turneleri Bristol Hipodromu'nda başladı ve 6-7 Haziran tarihlerinde Londra Earls Court'ta fiyaka yapmaya karar verdikleri iki konserle son buldu.

İngiltere Kraliçesi Elizabeth II'nin gümüş jubile yılıydı ve Queen'in o güne kadarki en majestik gösterilerini sergilemesi için geçerli bir mazeretti. Sis bombaları, havai fişekler ve yaratıcı ışık efektleri olmazsa olmazlardandı. Bu sefer 50.000 poundluk müsrifçe bir harcamayla taç şeklinde özel bir ışık sistemi tasarlattılar. Yaklaşık 7,5 metre yüksekliğinde ve 16,5 metre ge-

nişliğindeki bu aygıt, her gösterinin başında, kuru buzla oluşturulmuş bir duman girdabının ortasında sahnede ihtişamla yükseliyordu. Seyircileri çılgına çevirmekteydi ama zaten Queen'e karşı olan eleştirmenler katıksız gösteriş budalalığı olarak yorumladıkları bu olayın ardından âdeta kulaklarından ateş püskürtmüşlerdi. Queen'in güncel punk hareketine yetişemediğine yönelik eleştiriler daha da yüksek sesle söylenmeye başlarken müzik yayınlarından bir tanesi Freddie Mercury'i kastederek şöyle bir başlık atıyordu: "BU ADAM BİR AHMAK MI?"

Pek de şaşılmayacak bir kararla Queen medyaya kapılarını kapattı. Roger Taylor Queen'in aşırı tepkiler yaratan türde bir grup olduğunu kabul etmektedir; insanlar onları ya çok seviyor ya da nefret ediyordu. Ama Roger, insafsız medya eleştirilerinin onları sinirlendirdiğini itiraf eder. "Kendimizi koruma ihtiyacı ile içimize kapandık." Öte yandan, Queen'in diğer sözcüsü Brian May, daha detaylı bir analiz yapar. Brian medyadan kaçınma kararlarının onlara zorla empoze edildiğini düşünmektedir: "Medya ile aramız zaten hiç iyi olmamıştı ve orada pek çok düşmanımız vardı ama bu sefer artık neredeyse tüm medya bariz bir şekilde bize karşıydı." Queen, nasıl olsa medyada haklarında yapıcı bir şeyler yazmaya hevesli çok az sayıda kişi olduğundan, medyaya görüşme izni vermenin gereksiz olduğuna kanaat getirmişti.

Daha sonra Queen ile arkadaş olan Def Leppard'ın solisti Joe Elliott, Queen'in içinde bulunduğu çıkmazı anlamaktadır ama genel olarak rock grupları adına şöyle bir açıklama yapar: "Eğer eleştirmenlerin yapmamızı istediklerini yapsaydık, onları memnun eder ama dinleyicilerimizi kızdırırdık. Eğer kişisel ve haince ise eleştiri insanı yaralayabilir ama çoğu zaman eğer yeteneksiz iseniz sizi yok etmeye çalışıyorlarmış gibi hissedersiniz. Aslın-

da bir eleştirmenin müzik alanındaki etkisi sınırlıdır. Bir müzik dergisinin okuyucu sayısı aylık 35.000 olabilir ama siz en kötü yarım milyonun üzerinde satarsınız. Yüzdeye vurduğunuzda fazla bir nüfuzları yok korkarım."

Medya, punk gruplarının tarafında yer alıp Queen'e düşmanca davranırken, punkçılar Queen'e karşı o kadar da düşmanca hisler beslemiyordu. Bu, Sex Pistols'un "God Save the Queen" adlı şarkılarıyla bir numaralı hit oldukları yıldı. Malcolm McLaren büyük bir gürültü koparan ve radio yayını yasaklanan bu gürültülü şarkıyı "Bugüne kadar yazılmış en İngiliz, kızgın, sert, rock şarkısı" olarak tanımlar. Ama Queen ve Pistols ilk defa karşı karşıya geldiklerinde aralarında hiçbir düşmanlık belirtisi görülmez.

Bu karşılaşma Queen'in yeni albümü için çalışmalara başladığı Kuzey Londra'daki Wessex Stüdyoları'nda Ağustos ayında gerçekleşti. Malcolm McLaren olayı şöyle hatırlıyor: "Queen bir numaralı stüdyoda kayıt yapıyordu ve Sex Pistols prodüktörü Chris Thomas'ta iki numaralı stüdyodaydı. İkinci stüdyoya gitmek isterken yolunun üstündeki bir numaralı stüdyoya giren Sid Vicious yere çöküp emekleyerek Freddie Mercury'nin bacakları arasından geçer. O gün Sex Pistols'un ikinci ve en ünlü single'ları God Save The Queen'i tamamladığı gündür."

Yeni materyallerine şekil vermek Queen için her zamanki gibi stresli bir işti. Dışardan bakan biri olarak şarkıcı Gary Glitter şöyle konuşur: "Çok yaratıcı bir ekiptiler ve kimi zaman ortam elektriklenirdi. Böyle olduğunda ortalığı sakinleştiren genellikle Roger'dı. Ama bana göre içlerinde en yeteneklileri Freddie'ydi.

Mercury'nin solo çalışmalara başlayacağı yönünde dedikodular dolaşmaktaydı ama aralarında ilk solo çalışmayı yapan Roger Taylor oldu. 26 Ağustos 1977'de "I wanna Testify / Turn on the

TV" isimli single'ı İngiltere'de yayınlandı. Single radyoda yayınlanmadığından listelere girememesi şaşırtıcı olmadı ama öte yandan Roger, Marc Bolan'ın TV şovunda oldukça başarılı bir solo performans sergiledi.

Diğer yandan Queen'in onuncu single'ının sergilediği duruş, tatmin edici ve bildik bir yapıdaydı. Kuvvetli bir rock marşı olan "We are the Champions", hem konser kalabalıklarını coşturmaya hem de dünyanın her yerinde spor fanatiklerinin yıllar boyunca favorisi olmaya aday bir şarkıydı. "We are the Champions" single'ın diğer yüzündeki eşdeğer derecede etkili bir ritme sahip "We will Rock You" ile destekleniyordu. Şarkının klibi bu kez canlı seyircilerin önünde çekilecekti; gerekli kalabalığı toplamak için grup gittikçe büyüyen fan kulüplerinden yüzlerce kişiyi çağırmıştı. Queen kliplerinin her zamanki sorumlusu Bruce Gowers müsait olmadığından, 6 Ekim'de New London Theatre Centre'daki çekimleri yönetmesi için bu kez Derek Burbridge ile anlaşıldı.

Yeni şarkıları ertesi günü piyasaya sürüldüğü İngiltere'de, tüm acımasız eleştirilere rağmen listelerde ikinci sıraya yükselmeyi başaran üçüncü single'ları oldu. Atlantik'in ötesinde Elektra bu son çalışma için oldukça heyecanlıydı. Bohemian Rhapsody'den bu yana Queen Amerika'da dört single çıkarmıştı ve son ikisinin performansı hayli düşkırıcıydı. En son çıkardıkları "Long Away" tek bir iz bile bırakmadan kaybolmuştu. Ama Elektra We are The Champions / We will Rock You'nun büyük ilgi uyandıracağına ikna olmuştu. Çıkar çıkmaz dört numaraya yükselmesi onları haklı çıkarmıştı; bu Queen'in o güne dek ABD listelerinde elde ettiği en yüksek sıralamaydı. "Champions" Avrupa'da da, özellikle arka arkaya on iki hafta bir numarada kaldığı Fransa'da, çok tutuldu. Tüm bu başarılar, grubun yeni albümleri *News of the World*'u gönül rahatlığıyla piyasaya sürmele-

rini sağladı. Genel olarak bakıldığında bu albüm çok daha sert bir rock saundu içermekteydi. Amerikalı hayranları tarafından âdeta silinip süpürülen bu albüm kısa sürede üç numaraya yükselerek platin seviyesine ulaşınca ilk defa bir Queen albümünün ABD performansı İngiltere'deki en iyi derecesini geçmiş oldu. Bu albümle dokuz ülkede daha liste başı olmayı başardılar.

Queen'ın çalışmalarının kazandığı onca ödül arasında bazıları özellikle dikkate değerdi. Son albümlerinin yayınlanmasından on gün önce "Bohemian Rhapsody" 1952-1977 Arası En İyi İngiliz Pop Single'ı dalında İngiliz Kayıt Endüstrisi Britannia Ödülü'nü kazandı. (Procol Harum'un 1967 tarihli hit'i "A White Shade of Pale" ile birlikte) Grup ödüllerini Micheal Aspel'in elinden almak üzere Wembley Conference Centre sahnesine hevesle fırladı.

Televizyondan yayınlanan bu ödül töreninde sergiledikleri sevince rağmen perde arkasında Queen'in menajerlikle ilgili endişe verici sorunları büyümekteydi. Son zamanlardaki başarıları Queen'e, Trident ile yaptıkları ayrılık anlaşmasında Trident'e ilk altı albümlerinin satışlarından vermeyi taahhüt ettikleri yüzde bir hisseyi geri almalarına yetecek finansal gücü sağlamıştı. Ancak Trident ile aralarındaki son bağı da böylelikle koparıp atmanın getirdiği memnuniyetin tadını fazla çıkartamadılar; John Reid ile işler artık yürümüyordu.

Pete Brown: "Queen, John Reid'in onlara yeterince zaman ayırdığına inanmıyordu ve bu da onlara ters geliyordu. Aslında tüm John Reid ofislerinin birer Elton John ofisi olduğunu anlamak gereklidir. Tüm personel daha önce uzun süre Elton John için çalışanlardan oluşmuştur ve hepsi de ona sonuna kadar sadıktır. Eğer Elton turneye çıkıyorsa, öncelik onundur. Ve Queen'deki pek çok farklı karakteri düşündüğünüzde, bu duruma nasıl tepki verdiklerini hayal edebilirsiniz!"

Brian May konuyu daha sonra şöyle açıklamıştır: "Tam olarak bir uyuşmazlık söz konusu değildi, daha çok ilişkide bir aşama kaydedilemediğine dair bir histi."

Queen, John Reid'in yönetiminde bulundukları süre içerisinde büyük ilerleme kaydettiklerinin farkındaydı ve Trident ile ayrılık aşamasında yaşadıkları sorunlar göz önüne alınınca Reid ile kontratlarını feshetmeleri çok daha kolay olmuştu. Düzgün bir pazarlığın ardından fesih evrakları kolaylıkla hazırlanmıştı. Pete Brown konuyla ilgili şöyle konuşur: "Queen, We will Rock You'nun video klibini soğuk kış şartlarında Roger'ın evinin geniş arka bahçesinde çekiyordu. Yerde neredeyse yarım metre kar vardı ve açıkta ayakta dikilen (film çekimlerinde genelde öyle olur) insanların hepsi de soğuktan donmak üzereydi. Her neyse, artık bilmem kaçıncı çekim yapıldıktan ve gün ışığı iyice azalmaya başladıktan sonra John Reid geldi ve o, Brian, Freddie, John ve Roger anlaşmalarını fesheden evrakları imzalamak üzere hep birlikte Freddie'nin limuzinine doluştular."

Queen, Reid'le yaptıkları kontratı anlaşmada belirlenmiş tarihten önce feshedebilmek için Reid Enterprises'a yüklü miktarda bir tazminat ödemiş; ayrıca mevcut albümlerinin telif haklarından da yüzde vermek zorunda kalmıştı. İki yıl önce Trident ile bağlarını kopardıklarında beş parasız kalmışlardı, şimdi John Reid'den ayrılmak onları fakirleştirmeyecekti; ancak o güne kadar hızla yükselen kariyerlerinin o günden sonra düşüşe geçip geçmeyeceğini tahmin etmek mümkün değildi. Bu defalık katlanmak zorunda kaldıkları tazminatlar, onları bundan sonraki menajerlerini seçerken çok dikkatli karar vermeye mecbur bırakmıştı.

Queen üyeleri her zaman kendilerine çok inanmışlardı, belki de bu yüzden, uzun süreli ciddi tartışmaların ardından, avukatları Jim Beach, turne menajerleri Gerry Stickels ve özel asistanla-

ri Pete Brown'un da yardımlarıyla kendi menajerliklerini kendileri yapmaya karar vermeleri doğal sayılabilir. John Reid vasıtasıyla Queen ile çalışmaya başlayan Pete Brown ve Paul Prenter'ın ikisi birden Queen ile kalmaya karar vermişti. Roger Taylor bu kararı verirken işveren olmanın çalışan olmaktan daha iyi olduğu fikrini göz önünde bulundurduklarını söyler. Daha sonra da ekler: "Bu bizim güç manyağı olduğumuz anlamına gelmez." Queen bunu artistik ve finansal anlamda daha özgürce deneyimler için bekledikleri fırsat olarak görmekteydi. Bu yeni organizasyon da böylelikle kurulduktan sonra grup artık tüm enerjisini o yıl ikinci kez çıkacakları Amerika turnesine yöneltebilirdi.

11 Kasım'da Portland'daki County Civic Center'da start alan bu turne, Noel'den üç gün önce Los Angeles Forum'da son bulacaktı. Queen bu süre içerisinde New York Madison Square Garden'da da üst üste iki gece sahne alacaktı. Her ne kadar bu Mercury'nin YES'in rekorunu kırmak için düşündüğü sayıdan az olsa da hallerinden şikayetçi değillerdi; çünkü bu turne ile Queen, Amerika'yı gerçek anlamda fethetmiş sayılırdı.

Yola çıkmadan önce grup New Haven, Connecticut'da bir araya geldi. Daha ilk andan bazı değişiklikler göze çarpıyordu. İlk şoku uzun saçlarını kestirip neredeyse sıfır numara bir kafayla karşılarına çıkan John Deacon ile yaşadılar. 70'li yılların başlarında John kendisine dayatılan imaj konusunda sıkıntılı olmasına rağmen grubun iyiliği için bu duruma katlanmıştı. Şimdiyse artık kendi seçimlerini yapma hakkını kullanıyordu ve bu yeni görünüşünün diğer üçünden tamamen farklı oluşunun ardında onun kendini ön plana çıkarmak istemesi gibi bir durum söz konusu değildi. Son derece pratik bir adam olan Deacon, onları bekleyen bu yeni ve yorucu turnede bu saç sitiliyle daha rahat edeceğine karar vermişti. Ama bu mantıklı açıklama bile grupta-

kilerin ona hafif yollu takılarak ona "Birdman" adını takmalarını engelleyemedi; bu lakabı ona *Alcatraz Kuşçusu'dan* esinlenerek takmışlardı.

İlk defa özel uçakla seyahat eden Queen'e bu yolculukta DJ arkadaşları Bob Harris eşlik etmekteydi. Bob Harris o sıralarda Queen ile ilgili bir dokümanter film hazırlamaktaydı. Harris: "Yolculuk boyunca dokümanterim için onları filme aldım ve ayrıca Freddie, Roger ve Brian ile uzun birebir röportajlar yaptım. John'la yaptığımız röportaj nispeten daha kısa sürmüştü. Niyetim tüm bu materyalleri turne görüntüleri ile birlikte montajlamaktı ama Londra'ya döndüğümde diğer işlerden bir türlü vakit bulup bu işe eğilemedim ve bir süre sonra da Queen fimleri geri aldı."

Harris'in bu turne ile ilgili pek çok güzel anısı var ama nihayetinde tüm seyahatin harika bir deneyim olduğunu ifade ediyor. Queen'in aralık ortasındaki Las Vegas ziyaretini özellikle çok net hatırlıyor: "Birkaç gün önce Chicago'daydık ve orada sıcaklık eksi 15 dereceydi. Ardından Las Vegas'a geçtik ve orada çöl sıcağı ile burun buruna geldik. Konsere kadar tatil için biraz boş vaktimiz olduğundan Roger ile birlikte yolumuzun üstündeki tüm otel, casino, bar ve gece kulüplerini gezdik."

Las Vegas'taki konser mekânları olan Nevada Aladdin Theater'ın kapısına dört limuzinle birlikte dizildiklerinde onları karşılayan manzarayı Harris şöyle anlatır: "Giriş katı tamamen slot makineleriyle doluydu ve tiyatronun girişi en arkadaydı. Bir süre hepimiz şaşkınlıktan bakakaldık. Sonra ilk limuzin hareket etti ve diğerleri onu izledi. Yavaşça sıra sıra dizilmiş slot makinelerinin arasından geçerek tiyatronun kapısına ulaştık." Bir sonraki gece San Diego Sports Arena'da sahne alacakları sırada John Deacon sendeledi ve elini metal camlı bir çerçeveye sokarak yaralandı. John'un eline on dokuz dikiş atıldı ama o yine de

bu elle, turnenin geri kalan bölümünde çalmayı başardı.

Harris, turne arkadaşlarından şöyle söz eder: "Freddie çok özel biriydi. Hep yüzde yüz performans gösterirdi. Brian ise çalışkan, sessiz ve nazik olmakla birlikte aynı zamanda çok da etkileyiciydi. Roger tam bir parti adamıydı, her zaman gece kulüplerine takılmaya hazırdı. John ise tam bir aile erkeğidir. Turneye ailesi ile birlikte gelir, eğer onları getirmediyse konserin hemen ardından otel odasına çekilir, barlara kulüplere hiç takılmaz. Hepsinin de kendine has kişilik özellikleri vardır ama hepsi birlikte Queen'de çok özel bir kimya yaratıyordu. Queen üyelerinden herhangi biri kariyerine solo devam etmeye karar verirse bu kimyanın bir daha düzelmemek üzere bozulacağını hissedebiliyordum."

Amerika turnesinin ardından İngiltere'ye dönen Queen, tüm vaktini stüdyoda ve turnelerde geçiren bir grup olarak kendi menajerliklerini yapma fikrinin pratikte pek de uygulanabilir olmadığını fark etmişti. Bu alanda daha efektik bir yapı oluşturmak için yeni muhasebecileri Peter Chant'in tavsiyelerini dinlediler. Sonuçta Chant işin yönetim ve finansal kısmını devralırken, avukatları Jim Beach, Batı Londra'da bulunan hukuk bürosundaki ortaklığını bırakarak hem Queen'in tam zamanlı menajeri hem de yeni kurulan Queen Productions Ltd'in başkanı oldu. Ayrıca Queen Music Ltd ve Queen Films Ltd adında iki yeni şirket daha kurmuşlardı; niyetleri video kliplerini kendileri finanse etmek ve dağıtım için EMI'ye lisans verirken, materyaller üzerindeki telif hakları üzerinde daha doğrudan kontrol sahibi olmaktı.

Queen artık o kadar çok para kazanmaktadır ki, 365 günün altmış beş gününden fazlasını İngiltere'de geçirdikleri takdirde katı İngiliz vergi kanunları gereği gelirlerinin büyük bir bölümü vergiye gidecektir. Muhasebecilerinin tavsiyesiyle bulunan çö-

züm Queen'in stüdyo kayıtlarını ve canlı performanslarını yurtdışında gerçekleştirmesidir. O zaman gelirleri Queen Productions vasıtasıyla başka bir şirkete yasal yollarla aktarılacak ve böylelikle vergiden muaf olacaktı. 10 Şubat 1978'de yayınlanan "Spread Your Wings / Sheer Heart Attack" adlı single'larının listelerde otuz dördüncü sıraya oturup hayal kırıklığı yaratmasının ardından Queen, ilkbaharda Avrupa turnesine start verdi.

12 Nisan-13 Mayıs tarihleri arasında daha önceden bildikleri şehirlerde turladılar; ama yine de son beş konser için İngiltere'ye döndüklerinde grubun imajı değişmişti. Mercury parlak taytlarını daha sert bir görünümle değiştirmişti: parlak siyah PVC veya deri. Bir motorsikletçi gibi görünüyordu ve şüphesiz bu Queen hayranlarının alışık olduğu ya da onayladığı bir imaj değildi. Bir zamanlar "Kendimi siyah bir panter olarak hayal etmeyi tercih ederim." itirafında bulunan Mercury, bu yeni görünümünün sahnede daha erkeksi bir imaj çizmesine yardımcı olduğunu düşünüyordu. Ama 70'li yılların sonlarında motosikletçi imajı, gay kulüplerinde de oldukça popülerdi ve belki de bu yolla Mercury sahne hayatı ile özel hayatını birbirine biraz olsun yaklaştırıyordu.

Her ne kadar Mercury sahnede yaptığı maço gösterilerin sadece rol kesmekten ibaret olduğunu söylese de, içinde biriken aşırı adrenalin onu kimi zaman agresif hareketlere yöneltirken en az bir kez sahne ekipmanlarını parçalamasına neden olmuştu. Queen'in sahneyi kırıp dökmek gibi bir alışkanlığı yoktu ama, Freddie pek çok kez dev kolonları yere devirip sonra da üstlerine sıçrayarak elindeki mikrofon ayağı ile onları parçalarken kameralara yakalanmıştı.

Artık yeni şarkılar yazılması ve kayda girilmesi gerektiğinden, Queen üyeleri yaz ayları boyunca önce İsviçre sonra da

Fransa olmak üzere stüdyoda bir araya geldi. Avrupa turnelerinin bitiminden hemen sonra Taylor ve Deacon yeni şarkılar üzerinde çalışmak için Montreux'teki Mountain Stüdyoları'na gitmek üzere İngiltere'den ayrıldılar. Ancak gerçek anlamda ciddi çalışmalara ancak Nice'teki Super Bear Stüdyoları'nda Mercury ve May'in onlara katılımıyla başlanabildi.

Yeni ve taze materyaller üretmek için önlerinde çok kısıtlı bir zaman olmasının getirdiği baskı yaratıcılığın nehir gibi aktığı hararetli bir ortam yaratmıştı. Bu yaratıcılık fırtınalarının ilk ürünü tartışmalara yol açan Bicycle Race'di. Bu şarkı, Nice'ten geçtikleri sırada Tour De France'in daracık likralara bürünmüş ve gidonlarına eğilmiş atletik bisikletçilerinin cezbedici görüntüleriyle motive olan Mercury'nin eseriydi. Arkasında "Fat Bottomed Girls" isimli şarkıyla birlikte single'a konuldu ve müstehcen klibiyle de olay yarattı.

Yılar geçtikçe Queen, video klipleri konusunda iyice aşırıya kaçmaya başlamıştı; bu durum hem her bir klibe ayırdıkları dev bütçeler hem de şarkıların klip yorumları için geçerliydi. Çektikleri video klipleri genellikle gösterişli, tuhaf ve ahlaksızcaydı. Ve bu sonuncusu da kesinlikle ahlaksız grubuna girmekteydi.

Grup, çekimler için Wimbledon Stadyumu'nu kiralamıştı. Steve Wood'un yönetmenliğinde altmış beş manken kız bir bisiklet yarışını canlandırmaktaydı; ama bu yarışın bir özelliği vardı: kızların hepsi çırılçıplaktı. Bisikletleri sağlayan firmanın dışında herkes çok eğlenmişti. Halfords'a döndüklerinde Queen her bir bisiklet için yeni bir deri sele parası ödemek zorunda kaldı.

"Bicycle Race / Fat Bottomed Girls" 13 Ekim 1978'de piyasaya sürüldü ama kapağındaki çıplak popo görüntüsü kısa sürede protestolara neden oldu ve seksist olmakla suçlandılar. Tepkiler öylesine büyüdü ki, daha sonraki baskılarda kapaktaki bisikletçi kızın

üstüne fotomontaj ile küçücük siyah bir külot giydirmek zorunda kaldılar.Queen 28 Ekim'de yeni bir Amerika / Kanada turnesine çıkarken "Bicycle Race" İngiltere müzik listelerine yirmi yedinci sıradan girmişti ve bir ay sonra da on bir numaraya yükselecekti.

Yedi haftaya otuz beş konser sığdırdıkları bu turne onlar için her zamankinden daha heyecan verici olmakla birlikte özenle pek çok yeni hazırlanmış görsel şov da içermekteydi. O zamana değin Queen'in konser sonrası düzenlediği müstehcen partilerin ünü de iyice yayılmıştır. Bu turnede özellikle bir tanesi çok konuşulacaktır; Halloween partileri öylesine bir rezillikti ki ertesi günü tüm Amerikan gazetelerinde parti ile ilgili dehşet verici hikâyeler çarşaf çarşaf yayınlanmıştı. O gece, en büyük kepazeliklerinden biri olarak Queen tarihinde yerini almıştır.

Parti, Civic Auditorium konserlerinin hemen ardından New Orleans'ta bir otelde verilmişti. Üç yıllık bir aranın ardından son single'larının tanıtımı için tekrar Queen'le çalışmaya başlayan halkla ilişkiler uzmanı Tony Brainsby, kocaman bir tepsi çiğ ve kaygan ciğer içerisine saklanmış çırılçıplak bir manken, tavandan sarkıtılan dev bambu kafesler içerisinde dans eden yarı çıplak kızlar, üstsüz garsonlar ve çamur güreşi yapan kadınlar gibi pek çok egzotik detay barındıran on iki saatlik taşkın bir âlem olarak hatırlıyor o geceyi.

Brainsby: "Oldukça çılgın bir geceydi. Yanımda bazı basın mensuplarıyla birlikte Londra'dan New Orleans'a uçmuş, on iki saat parti yapmış, sonra da tekrar havalimanına dönmüştüm ve bu süre zarfında hiç uyumamıştım. Otelin büyük balo salonu bir cangıl bataklığına benzeyecek şekilde dekore edilmişti. Her yerden bir yığın sarmaşık sallanıyordu, havaya sürekli beyaz duman püskürtülüyordu ve yılanlar, striptizciler, dansçılar, cüceler; aklınıza gelen her şey vardı. Sonuçta, birinci sınıf bir partiydi!"

Brainsby sözlerine şöyle devam eder: "O gece Freddie'nin kokain çektiğini görmedim. O işi hep gizli yapardı ama geceleri sürekli olarak kulüplere takılırdı ve oralarda neler yaptığını Allah bilir."

Brainsby o meşhur Halloween partisinde Mercury'i striptizcilerden birine imza verirken görür. "Elimde Freddie'nin hafifçe bir masaya dayanmış üstsüz bir striptizci kızın poposuna imzasını atarken çekilmiş bir fotoğrafı var."

Partinin ardından Queen 3 Kasım'daki Miami konserleri ile turneye devam etti. Bir hafta sonra Detroit'e geçtiklerinde ise yeni albümleri *Jazz* İngiltere'de piyasaya sürülecekti. Albüm kapağı Roger Taylor'un Doğu Berlin'e giderken gördüğü bir graffitiden esinlenerek tasarladığı olağan dışı bir spiral desenden oluşmaktaydı. Ayrıca aldığı tüm olumsuz tepkilere rağmen kapağın içine Wimbledon Stadyumu'ndaki bisiklet yarışının bir posteri de eklenmişti. Amerika'da pornografik bulunan bu posterin, albümün içine konması yasaklanmıştı.

Bir hafta sonra New York Madison Square Garden konserlerinde sahneye bisikletli altı çıplak kadın çıkaran Queen bu yasağa küstahça bir yanıt vermiştir. Sonuçta bu tartışmalar grup için iyi bir reklam olur, Queen Garden'da 100.000'in üstünde seyirci toplamış bir grup olarak Gold Ticket (Altın Bilet) ödülünün sahibi olur. *Jazz* albümü ABD listelerinde altı numaraya yükselirken İngiltere listelerinde yirmi yedi hafta kalarak iki numaraya kadar çıkar.

20 Aralık'ta Amerika turnesini tamamlayan Queen, güç bela ayarlanmış kısıtlı bir dinlenme süresinin ardından 17 Ocak 1979'da yeni Avrupa turnelerine start vermişti. Bu yoğun programın getirdiği yorgunluk ve stres kendini göstermeye başlamıştır. Diğer yandan turnenin dokuzuncu gününde piyasaya sürülen "Don't Stop Me Now / I'm only Seven Days" adlı single'ları-

nın olumlu eleştiriler alması onları hem şaşırtır hem de sevindirir. Bu iyi haberi bir kenara bırakacak olursak, grubun sahne gerisindeki kaprisleri gitgide atmaktadır ve özel asistanları Pete Brown için zor günler başlamıştır.

Pete Brown: "Tüm grup üyelerinin kaldıkları odaların birbirleriyle aynı ebatta, aynı tarzda ve standartta olmasını sağlamak benim görevlerim arasındaydı. Queen oldukça demokratik bir gruptu ve bu prensiple birlikte grup üyelerinin arasında bir ayrıcalık yapılmadığından emin olmalarını sağlıyordu; ama açıkçası pratikte uygulaması neredeyse imkânsızdı. Elimden gelenin en iyisini denedim ama o Avrupa turnesinde hiçbir şeyi doğru yapamıyor gibiydim. Ocak ayında bir gün Brian, sanırım ilk defa, onu yerleştirdiğim oda için bana çok sinirlendi. Diğer bir gün bir tomar şikâyetle gelen Roger'dı ama turnenin sonunda Paris'e geldiğimizde dördünü birden sinirlendirmeyi başarmıştım. Elimde değildi. Her biri için dört tane ev bulmam gerekiyordu –apartman dairesi değil, ev– ve hepsi de konfor açısından birbirinin tıpatıp eşi olmalıydı. Ne kadar denesem de bana söylediklerini duymazdan gelmeyi öğrenememiştim, bana patladıkları zaman inciniyordum. Tüm bu kaprisler üzerlerindeki baskıdan kaynaklanıyordu; sanırım bunu anlamak için o günleri yaşamış olmanız gerekiyor. Ama Queen ile çalıştığım sürenin bir saniyesinden bile asla pişman olmadım. "

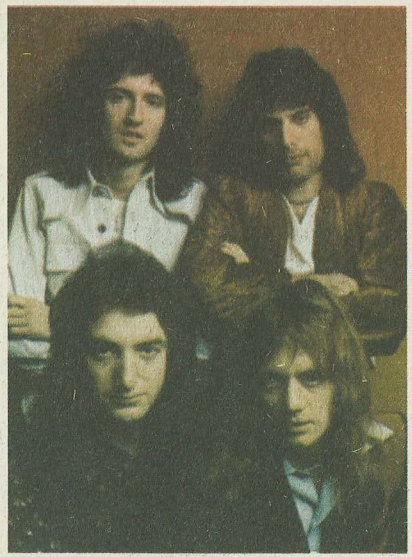
Ama hâlâ hız kesmeleri mümkün değildir, Queen üçüncü Japonya ziyaretleri için yola düşer. Beş tanesi Tokyo Budakan Martial Arts Hall'da olmak üzere toplam on beş konserle o güne kadarki en büyük Uzakdoğu turneleri olacaktır. Dünyanın bu tarafındaki popülaritelerini hâlâ korudukları, En İyi Single, En İyi Albüm ve En İyi Grup kategorilerinde kazandıkları pek çok ödülün takdimiyle kanıtlanmıştı.

Yukarda – Brian May'in ilk grubu 1984. Soldan ilk sırada ki Tim Staffell, daha sonra Roger Taylor ve Brian ile birlikte Queen'in öncüsü kabul edilen Smile grubunu kuracaktır.

Yukarda – Yalnız bir çocukluk geçiren Freddie Mercury'nin kendine has sitili ve yeteneği onu hep farklı kılmıştır.

Sağda – Ilk zamanlarında Queen'in sert ve kararılık bir görüntüsü vardı. Daha işin başındayken, en tepeye çıkmaya kararlıydılar.

Solda – Queen'in 12 saat süren 1978'deki meşhur konser sonrası partisinde Freddie striptizci kıza imza veriyor

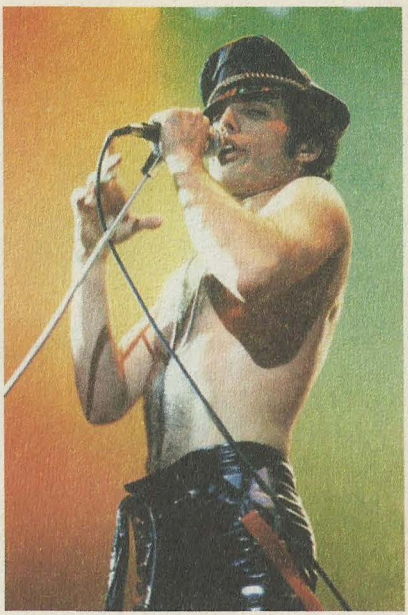
Aşağıda – Müziğin yanı sıra, görsel olarak da seyircileri etkilemek çok önemliydi. Sonraları, Queen'in gösterişli sahne kıyafetleri Zandra Rhodes tarafından dizayn edilmeye başlayacaktı.

Aşağıda – En başlarda tüm grup üyeleri sayısız tanıtım görevleri üstlenmişlerdi, ama zamanla Roger Taylor ve Brian May grubun sözcüleri oldular.

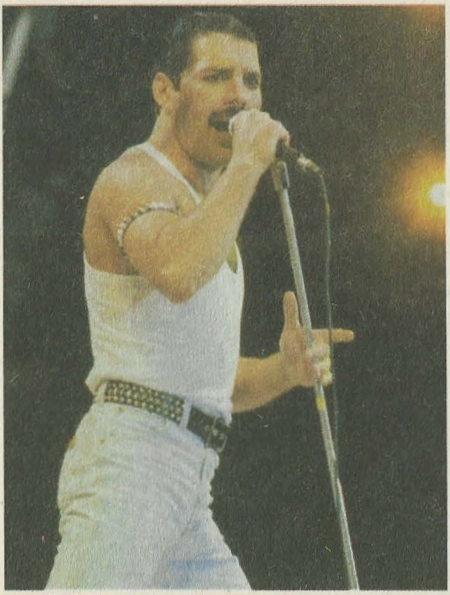

Sağda –1970'lerde maço görünümlü sert motosikletçi imajını benimseyen Freddie'nin bu yeni tarzı pek çok hayranını üzmüştü.

Aşağıda – Hard rock ya da ballad, hangisini söylüyor olurlarsa olsunlar, Queen için seyirciyle iletişim kurmak çok önemliydi.

Aşağıda – Gözler yalan söylemez! 'It's A Hard Life'ın video klibinde giydiği bu kırmızı kostüm Freddie'nin gösteriş düşkünlüğünün zirvesiydi.

Yukarıda – Freddie'nin mükemmelliği herkesçe kabul edilen performansı sayesinde Queen Live Aid'in yıldızıydı

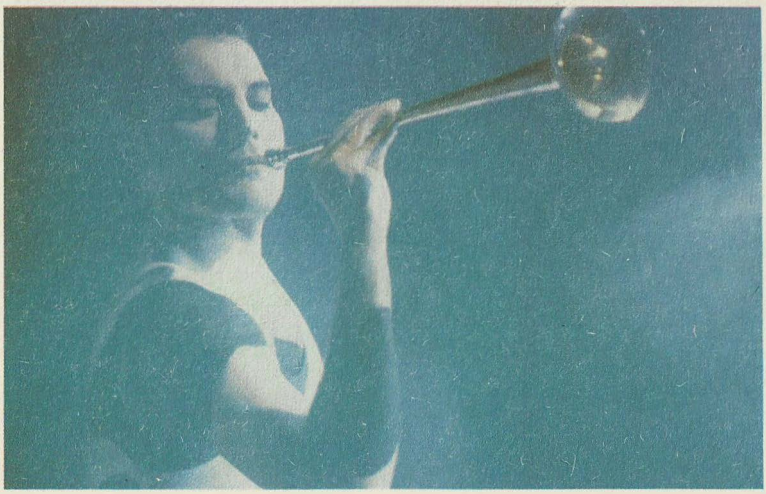
Aşağıda – Queen 80'li yıllarda stadyum rock'ın öncülerindendi, dünyanın dört bir yanındaki stadyumlarda rekor sayıda izleyiciye konser veriyorlardı.

Sağda – Freddie Queen'in kralı kılığına girmeye bayılıyordu ama gerçekte grup içinde dört güçlü kişiliğin oluşturduğu demokratik bir ortam vardı.

Aşağıda – 1984 yılında Mercury bale hevesini bir kez daha tamin etti. Dansçı Derek Deane gösteriden bir anı şöyle hatırlıyor: "Freddie yerde yatan vücutların üstünde yüzüstü yuvarlanmak zorundaydı. Buna bayılmıştı!"

Yukarıda solda – Christy Mullen ile evliliği kayaya çarptığında Brian May çok kötü günler geçirmişti.

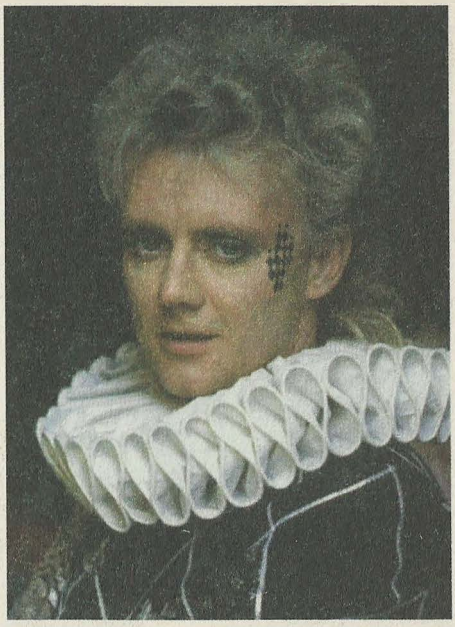
Yukarıda sağda – O sıralar evli olan May, güleryüzlü aktris Anita Dobson'u çok çekici bulmuştu. Ama aralarında bir ilişki olduğu dedikodularını uzun bir süre yalanladılar.

Yukarıda – Brian May British Bone Marrow Donor Vakfı'nın kurucularından Malcolm Thomas ile birlikte.

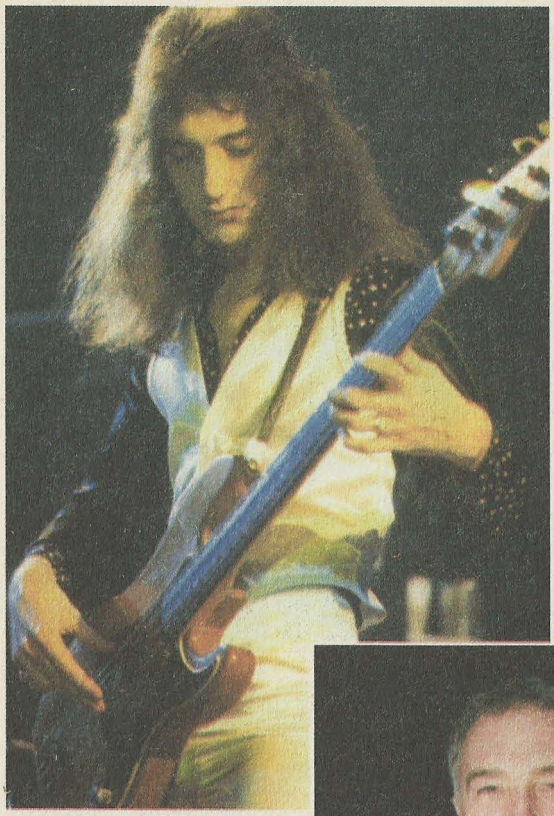
Solda – Bir gitar virtüözü olan Brian'a 'diamond geezer', lakabı takılmıştı.

Sağda – Her zaman Queen'in yakışıklısı olan Roger Taylor, rock'n roll rüyasının tüm eğlencesini yaşıyordu. Ama eğlence peşinde koşan bu davulcunun politikayı da takip eden, daha ciddi bir yönü de vardı.

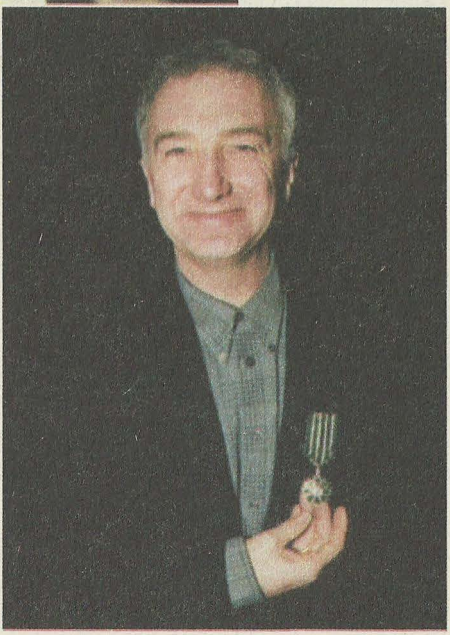

Aşağıda – 1988 yılında, sevgilisi Debbie Leng ile ayrı bir ev kurmak için iki çocuğunun annesi Dominique Beyrand ile evlenen Taylor, tabloid sütunlarında May ve Dobson'ın yerini almıştı.

Yukarıda – Queen ancak Şubat 1971'de, basçı John Deacon'ın aralarına katılmasıyla tam bir grup olduklarına inanıyordu.

Sağda – Yıllar yılı Queen'in renksiz, sessiz adamı olarak bilinen John Deacon, aslında Queen'in parlak ticari zekâsı olmuştu. Borsayı takip ediyor ve tüm Queen kontratlarını o gözden geçiriyordu.

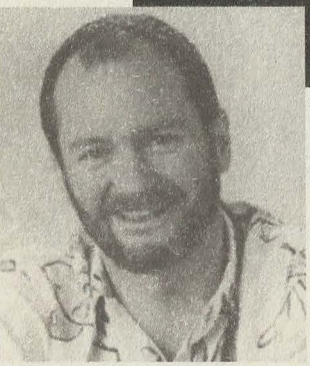
Yukarıda – Dünyada opera dışından pek az şarkıcı diva Montserrat Caballe'ye eşlik edebilir. Ama yine de Freddie'nin Caballe ile düeti rock dünyasında tartışmalara neden olmuştur.

Solda – Alt grupları Status Quo'nun desteği ile dünyanın her yerinde rock'n roll.

Aşağıda – 1987 yılında, Bad News adında parodi bir müzik grubu kuran soytarı TV komedyenleri The Young Ones, Brian May'in cesurca prodüktörlüklerine soyunması ile 'Bohemian Rhapsody'yi albümlerine koymuşlardı.

Yukarıda – Freddie homoseksüel bir hayat sürmeye karar verdikten çok sonra bile, Mary Austin ve Mercury aralarındaki bağı koparmadılar.

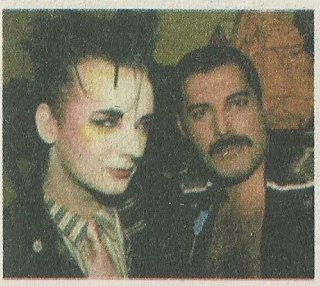
Solda – İddialı DJ Kenny Everett, 'Bohemian Rhapsody'nin üne kavuşmasında önemli pay sahibiydi.

Aşağıda – May eski gitar ustalarından Bert Weedon ve eski Beatle George Harrison ile gururla yan yana duruyor.

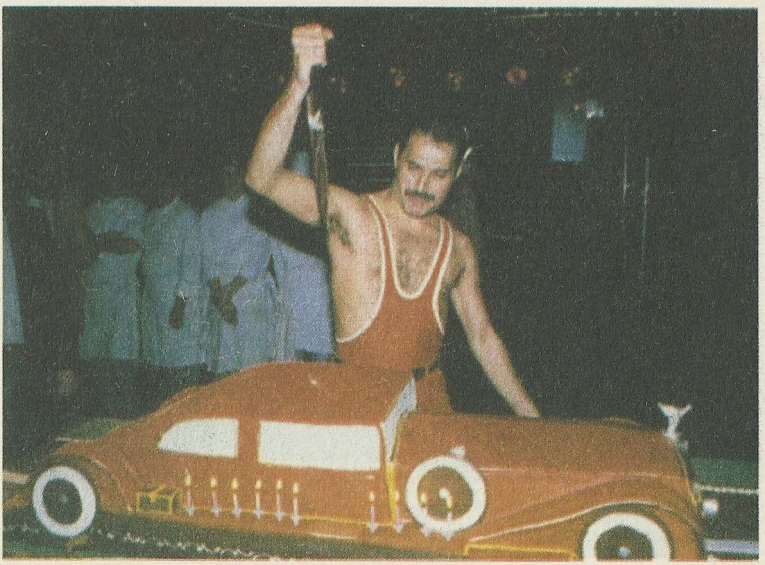
Sağda – Tüm Queen üyeleri abartılı elbiselere karşı bir meyil gösteriyordu – tıpkı bu tanınmayacak haldeki Roger Taylor gibi.

Yukarıda – Boy George, çılgınlığıyla ün yapmış Queen partilerinin düzenli konuklarındandı.

Aşağıda – Mercury'nin hiçbir doğumgünü partisi abartılı bir pasta olmaksızın tamamlanmış sayılmazdı. Hatta bir keresinde, otel sekreteri kendini pastanın içinde bulmuştu.

Yukarıda – Freddie son günlerinde iyice bir deri bir kemik kalmıştı.

Yukarıda – 24 Kasım 1991'de Mercury'nin trajik ölüm haberinin ardından üzgün hayranları Kensington Malikanesinin önünde yas tutmuştu. O günden bu yana her yıl orada bir anma yapılır.

Yukarıda – Wembley 1982; Freddie Mercury'yi anma konserinde Lisa Stansfield ve George Michael duygusal bir düet yaparken.

Mayıs başlarında Japonya'dan ayrılan Queen, iki aylığına yeniden Mountain Stüdyoları'na kapandı. Montreux'nun hepsi için özel bir anlamı vardı ama menajer Jim Beach'in söylediğine göre Freddie için bu eşsiz güzellikteki İsviçre sayfiyesi dünyadaki en sıkıcı yerlerden biriydi. Mountain Stüdyoları'nda kendilerini evlerinde hissediyorlardı ve o yaz tesisin satılık olduğunu öğrendiklerinde satın almaya karar verdiler.

Tam da bu sıralar, Queen ilk kez film müziği yazmak üzere bir teklif almıştı. Prodüksiyon aşamasındaki *Flash Gordon* adlı bu filmin yönetmenliğini Mike Ḥodges yapmaktaydı ve başrollerinde de Sam J. Jones ve Max von Sydow yer alıyordu. 1930'lara ait bir çizgi romandan adapte edilen film gösterişli ve gürültülü bir yapım olacağından, filme yakışacak büyüklükte bir soundtrack için Queen'in ideal bir seçim olacağı düşünülmüştü. Her zaman yeni bir meydan okumaya hazır olan grup, teklifi hevesle kabul etti. Yapımcılar filmin yirmi dakikalık bir bölümünü gruba seyrettirerek filmin temasını özümsemelerini sağladıktan sonra müzikal hayal güçlerini diledikleri gibi çalıştırmak üzere onları serbest bıraktılar. Dördü birden şarkı yazmak üzere işe koyuldu.

1979 yazı boyunca yeni şarkıları üzerinde aralıksız çalışmaya devam ettiler. 22 Haziran'da *Live Killers* adlı albümleri, bir hafta sonra ise "Love of My life (Live) / Now I'm Here" single'ları piyasaya sürüldü. Queen'in 1977 Amerika turnesinin açılış şovundan bu yana "Love Of My Life" konserlerde izleyicilerin favorisi olmuştu, dünyanın dört bir yanında sözlerini ezbere biliyorlardı. İşte bu yüzden bu kez single olarak yayınladıkları aynı şarkının İngiltere listelerinde kötü bir performans sergilemesi gerçekten garipti. Ancak altmış üçüncü sıraya kadar yükselebilmişti ve listelere giremeyen Keep Yourself Alive'in ardından bu en kötü dereceleriydi.

Ama bu hayalkırıklığı EMI'nin Queen'i değişik bir yolla onurlandırması ile kısa sürede bertaraf edildi; o yıl sektörün en iyisi seçilerek Kraliçe Ödülü'nü alan EMI, mavi vinil üzerine basılmış 200 adetlik sınırlı sayıda özel "Bohemian Rhapsody" single'ı yayınlamaya karar vermişti. Her bir single yaklaşık 4 pounda mal oluyordu. Bugün, elle numaralandırılmış bu özel disklerden iyi durumda olanlarına 1000 poundun üzerinde değer biçilmektedir.

Queen için çalışmalar bu kez başka bir lokasyonda devam edecektir; Münih'teki Musicland Stüdyoları'nda. Grup plak yapımcısı Reinholdt Mack ile ilk kez burada tanışır. Brian May dışardan birinin Queen'le kaynaşmasının çok zor olduğunu şu sözleriyle ifade etmiştir: "Herhangi birinin prodüktör olarak veya başka bir sıfatla, bizimle birlikte oturup çalışması çok zordu ve bunu başaranlar; ancak çok güçlü kişilikleri sayesinde başarmışlardır." Daha önce ELO ve Led Zeppelin gibi ünlülerle çalışmış olan Mack, pek çekinecek gibi görünmüyordu. Mack, Roy Thomas Baker'dan bu yana, Queen albümleri üzerinde düzenli olarak çalışmak üzere kabul edilen ilk yabancı prodüktör oldu.

Queen'i Amerikan listelerinde ilk kez bir numaraya getirecek olan single, Mercury tarafından Münih Hilton Oteli'nin küvetinde dinlenirken yazılmıştı. "Crazy Little Thing Called Love", Queen tarzının çok dışında bir şarkıydı hatta Freddie için bile durum böyleydi. Freddie: "Benim çalışmalarımın tipik bir örneği değil." demiştir. Bu şarkı açıkça Elvis Presley'in fütursuzca bir taklidiydi. (Mercury Elvis'in mimiklerini çok iyi taklit edebildiğini düşünüyordu.) Roger Taylor bu şarkı için şunları söylemiştir: "Tam olarak rockabilly tarzında değildi ama, yine de Elvis'in ilk zamanlarını andıran bir havası vardı." Amerika'da şarkının bu kadar çok tutmasında bu benzerlik rol oynamış olabilir.

Musicland Stüdyoları'nda kayıt aşamasına gelindiğinde, Freddie her zamankinin aksine stüdyoya tek başına ve herkesten önce gitti. Taylor, Deacon ve May şarkıyı tipik Queen haline sokmadan önce istediği saundu oturtmak onun için önemliydi. Mercury'nin gitar yetenekleri oldukça sınırlı olmasına rağmen Freddie bu kayıtta ilk kez ritim çalmıştı. Eleştirmenler bu girişimi ile dalga geçtiklerinde Freddie şu yanıtı yapıştırmıştı: "Bir gitar virtüözü olmak gibi bir çaba içerisinde değilim; çünkü lanet olası gitarı çalamıyorum."

5 Ekim 1979'da İngiltere'de piyasaya sürülen "Crazy Little Thing Called Love / We Will Rock You (Live)" iki numaraya yükselerek altın plak statüsüne ulaştı. Avrupa'da ilk kez 12 inch'lik (7 inch'lik standart single ebadından farklı olarak) bir single olarak yayınlanan şarkı; Avustralya, Yeni Zelanda, Kanada, Meksika ve Hollanda da bir numara oldu. Amerika'da yakaladığı büyük başarı Queen single'larının Amerika'da son iki yıl boyunca çizdiği inişli çıkışlı grafiği canlandırdı. Freddie'nin sahnede Londra Kraliyet Balesi üyeleriyle birlikte dans ederek şarkı söylediği canlı premiyer 7 Ekim'de Londra Coliseum'da yapıldı.

Bu görülmedik olay, Kraliyet Balesi'nin baş dansçısı Wayne Eagling'in çabalarıyla gerçekleşmişti. Öteden beri baleye hayran olan Freddie dünya üzerinde pek çok yerde çeşitli bale gösterileri izlemişti.

Ama özellikle Londra Kraliyet Balesi'ne hayrandı. Wayne Eagling Freddie ile tanışmalarını şöyle anlatıyor: "Freddie ile tanıştığımız sıralarda zihinsel özürlü çocuklar yararına bir dans galası hazırlıyordum. Galanın daha geniş kitlelere hitap etmesini istediğimden Kraliyet Balesi'nin haznedarı ve aynı zamanda da EMI'nin başkanı olan arkadaşım Joseph Lockwood'dan Kate Bush ile çalışma imkânım olup olamayacağını sordum. Ama Ka-

te'in menajeri bu konuya pek sıcak bakmayınca Joseph bana Freddie Mercury'i önerdi.

Bohemian Rhapsody ve Crazy Little Thing Called Love'a eşlik edecek koreografik düzenlemeler yapılacaktı ve provalar sırasında Freddie diğer baş dansçı, Derek Deane ile çalışmıştı. Derek Freddie'yi şöyle anlatır: "Wayne ve ben Freddie ile çok iyi arkadaş olduk. Freddie kendini iyi bir dansçı olarak görüyordu ama aslında pek iyi değildi. Ama o kadar hevesliydi ki bu açığını kapatıyordu. Hatta çoğu zaman kendini sakatlamasın diye onu durdurmak zorunda kalıyorduk."

Deane sözlerine şöyle devam eder: "Bale seyircisi oldukça tutucu olabilir ve herhalde sahnede görmeyi umdukları son şey bir rock yıldızıdır. Ama Freddie'ye bayıldılar." Wayne Eagling'de o geceki sahne performansları hakkında şunları anlatır: "Sonuçta yaptığımız şey Freddie'yi havaya kaldırıp oradan oraya fırlatmaktı; ama Freddie doğuştan şovmendi ve bu gösteriden kesinlikle çok keyif almıştı." Mercury ise bu gösterinin kendisi için heyecan verici bir meydan okuma olduğunu ve başarıyla tamamladığı için kendisiyle gurur duyduğunu itiraf eder ve alaylı bir şekilde ekler: "Mick Jagger veya Rod Stewart böyle bir işe kalkışsın da göreyim." Mercury giyim asistanı Peter Freestone ile Kraliyet Balesi vasıtası ile tanışmıştı. Freddie'nin "Phoebe" adını taktığı Peter kısa bir süre sonra Paul Prenter ve Joe Fannelli'nin yanında şarkıcının özel asistanları arasındaki yerini aldı.

22 Kasım'da Queen o yılın son turnesi için yola koyuldu. "Crazy Tour" (Çılgın Turne) adını vermişlerdi; çünkü dev konser alanlarının yanı sıra Queen'in son yıllarda pek tercih etmediği küçük mekânlarda da sahne almaya karar vemişlerdi. Kalabalık arttıkça, atmosferdeki gerilim de artıyordu ve bu durum da sinirlerini olumsuz yönde etkiliyordu. Ayrıca az sayıda seyirciy-

le kurulan o özel ilişkiyi de özlemişlerdi we şimdi bu bağlantıyı yeniden kurmak istiyorlardı.

Turne 22 Kasım'da Dublin RDS Simmons Court Hall'da start aldı ve Londra Hammersmith Odeon'da Paul McCartney ve şirketi MPL Productions tarafından Kamboçya Yardım Fonu yararına düzenlenen bir hayır gecesi ile Noel'in ertesi günü son buldu.Wings, The Who, The Pretenders, Ian. Dury and the Blockheads gibi pek çok sanatçının katıldığı organizasyon televizyon için kayda alınmış ve daha sonra bir de albümü çıkarılmıştı.

70'li yılların sonlarına gelindiğinde dünya çapında 45 milyonun üzerinde albüm satan Queen, artık şöhretin doruğundadır. Müzik değişmiştir ama, onlar bir yandan bu değişimlerin nabzını tutarken diğer yandan kendi benzersiz müzik tarzlarını sürdürmeye devam etmişlerdir. Grubun imajındaki bazı fiziksel değişiklikler artık sahnede fark ediliyordu. Taylor ve May'de fazla bir değişiklik yoktu ama Deacon kısa saçlarıyla uyumlu olsun diye gömlek giyiyor ve kravat takıyordu. Deriden vazgeçmeyen Mercury ise kıyafetine yeni eklediği deri ve zincirli şapkasıyla onun tam zıttı bir görüntü çiziyordu. Seksenli yıllara girilirken, kişisel ya da profesyonel anlamda onları nasıl değişikliklerin beklediğini kim bilebilirdi?

DOKUZ

LATİN AMERİKA SEVDASI

1980'in ilk dört ayında Queen tüm zamanını Münih'teki Musicland Stüdyoları'nda, yeni albümleri ile birlikte *Flash Gordon*'un soundtrack çalışmaları ile geçirdi. İngiltere'deki müzik medyasının çoğunluğu Crazy Little Thing Called Love'ın dünya çapındaki başarısına kayıtsız kalmıştı ve yeni single'ları Save Me / Let Me Entertain You' da onları tatmin etmeyi başaramamıştı. Ama artık müzik eleştirmenleri grubun popülaritesinin bir göstergesi olmadığından, Queen için bu olumsuz eleştiriler pek önem arz etmiyordu.

Çifte iş yükü kollektif çalışmalarını iyice yoğunlaştırmıştı ama, Mercury mart ayında kısa bir soluklanma için Londra'ya döndü ve bu arada arkadaşı Kenny Everett'in kaçık TV şovlarından birinde budalaca bir skeçte rol aldı. İkisi de AIDS'ten ölecek olan bu ikili arasındaki yakın dostluk birkaç yıl daha sürecek; ancak daha sonraları birdenbire bozulacaktır. Dedikodulara göre aralarının açılmasına neden uyuşturucu yüzünden çıkan bir tartışma olmuştur ama Kenny Everett'in menajeri Jo Gurnett olaya farklı bir bakış açısıyla yaklaşır: "Onlar iki iyi dosttu. Birbirlerinden koptukları dönem biraz belirsizdir ama biliyorum ki yaşanan sadece küçük bir anlaşmazlıktı ki bundan sonra ayrı yollara gittiler. Kenny, Freddie'nin son günlerinde onunla ko-

nuşmadı. Onu görmek isterdi ama yapamadı bir türlü. Daha sonraları ise Freddie artık çok hastaydı ve Kenny de iyice kötüleşmişti. Öleceğini anladığı sıralarda Freddie ve kaybolan dostlukları ile ilgili Kenny'nin bana şöyle dediğini hatırlıyorum: "Hey, belki hepimiz yukarıda bir arada oluruz ve o zaman arayı kapatırız."

İşte bu kısa seyahati sırasında Freddie, Kensington Garden Lodge 1 Logan Place adresindeki 28 odalı malikaneye âşık olarak nakit 500.000 pound ödeyip satın aldı. Konutun baştan aşağı renovasyonu daha birkaç yıl süreceğinden Mercury'nin taşınması zaman alacaktır ama, o günlerde sadece oraya sahip olmanın keyfi Mercury için yeterlidir. Freddie kayıt çalışmalarına devam etmek üzere Münih'e döner ve arkadaşlarına katılır.

Bu uzun soluklu stüdyo çalışmalarının ilk ürünü 30 Mayıs'ta çıkan "Play The Game / A Human Body" adlı single'larıdır. İngiltere listelerinde on dört numaraya kadar yükseldi ama şarkıya çekilen klibi göre Queen hayranlarının çoğu dehşete düşmüştü. Mercury'nin tekrar değişen imajı onlara yönlerini şaşırtmıştı. Mercury bu değişimi savunurken bunun sadece doğal bir gelişim süreci olduğunu; dönemsel bir imaja saplanıp kalmanın ona kendini gülünç hissettireceğini ve hatta gülünç göstereceğini söylemiştir. Ama hayranları artık kısa saç modeli, gür bıyıkları ve ojesiz tırnakları ile Freddie'nin ellerinden kayıp gittiği hissine kapılmışlardı. Bu işe en çok bozulan hayranları Queen ofisi vasıtasıyla Mercury'yi kullan-at jiletler ve şişelerce siyah oje bombardımanına tutarak yanıt verdiler.

Hayran kitlelerinin hoşnutsuzluğu ile karşılaşmak Queen için yeni bir deneyimdi ve bu hoşnutsuzluk sadece solistlerinin yeni görünümü ile sınırlı kalmıyordu. Tam bir ay sonra *The Game* piyasaya sürüldüğünde, bazı hayranları yine mutsuzdu. Bu albüme

değin Queen, bestelerinde asla elektronik klavye kullanmamalarıyla gururlanır ve övünürdü. Şimdi birdenbire kullanmaya başlamışlardı ve uzun zamandır peşlerinde sürükledikleri kitleler kendilerini, belki aşırı bir tepki ama, aldatılmış hissediyordu.

Ayrıca albümün müzikal açıdan ekonomik bir havası da vardı. Queen, eğer bir nota işini görecekse asla iki nota çalma, diyordu âdeta. Bu farklı yaklaşım grubun daha önceki ayrıntılı ve incelikli çalışmalarıyla taban tabana zıttı ve şüphesiz sadık hayranlarının aklını karıştırmıştı. Queen hayranlarından aldıkları tepkilere karşı kayıtsız değildi ama bu riski almak zorunda olduklarını düşünüyorlardı. Neyse ki buna değmişti, ilk defa bir albümleri hem Amerika'da hem de İngiltere'de bir numaraya yükseldi. Buna ek olarak, *The Game,* Almanya'da En İyi Albüm Prodüksiyonu kategorisinde Grammy'ye aday gösterilecektir.

30 Haziran'da Vancouver PNE Coliseum'da başlayıp, 1 Ekim'de New York Madison Square Garden'da bu kez art arda dört gece ile sona erecek büyük turne öncesi iyi bir hava yakalamışlardı. Büyük taahhütlerin altına girmeye alışık olan bir grup için bile çok yorucu bir programdı. Bu kez, onları korumak için iyice artırılmış güvenlik önlemlerinin de etkisi ile çok daha yoğun bir klostrofobi üstlerine çökecektir.

Grubun her adımında etraflarını âdeta bir koza ile çevirmek için alınan sıkı önlemleri Pete Brown şöyle anlatır: "Bu durum oksijensiz bir atmosfer yaratarak onları deliye çeviriyordu. İnsanlar bunun muhteşem bir hayat olduğunu düşünüyor ama aslında çok çetin bir angarya. Birisi bana 'Boston nasıldı?' diye sorduğunda yanıtım şöyle olurdu: 'Boston'un turuncu perdeleri ve mavi yatak örtüsü vardı.' Bana garip garip bakarlardı ama söylediklerim doğruydu."

Amerikalı seyircileriyle hemen her gün temas halinde olma-

larının son single'larını bir numaraya yükseltmek gibi yararları da vardı, Amerika'daki bir numara olan ikinci şarkılarıydı bu. 22 Ağustos 1980'de, Queen Philadelphia Spectrum'da konser verirken, "Another One Bites The Dust / Dragon Attack" adlı single'ları İngiltere'de piyasaya sürüldü ve yedi numaraya kadar yükseldi. Ama ne zaman ki *The Game* albümünün bu üçüncü single'ı Amerika'da piyasaya sürüldü (bu kez arka yüzünde "Don't Try Suicide" ile), toplamda 4,5 milyonun üzerinde satarak muazzam bir hit haline geldi.

John Deacon tarafından yazılan bu şarkının vurgulu bas notaları, onu diskoların sevgilisi yapmıştı. Deacon işe koyulmadan önce epey bir süre bu şarkıyı kafasında olgunlaştırmıştı.

"En başta elimde sadece bir satır ve bir de bas teması vardı. Zamanla içini doldurdum ve diğerleri de katkıda bulundu. Ama benim asıl istediğim sert bas saundunu korumaktı ve bunu başarmıştım."

Parça, ABD'deki siyahi radyo istasyonlarında o kadar çok sevilmişti ki Amerikan ritim ve blues listelerinde de iki numaraya kadar yükseldi. Birleşik Devletler'de platin kazanan üç Queen single'ından biri oldu ve 30 Ocak 1981'de Burbank, Holywood'daki ABC TV stüdyolarında düzenlenen 8. Geleneksel Amerikan Müzik Ödülleri töreninde Pop / Rock kategorisinde En Çok Sevilen Single ödülünün sahibi oldu.

Yıllar içerisinde pek çok Queen single'ı dünya çapında pek çok sporsever tarafından sahalarda seslendirilecektir; "Another One Bites The Dust" bunlardan biridir. Ama yine de bu şarkı herkesin kalbini kazanamamıştır, Detroit Lions Amerikan futbol takımının koçu Kent Falb bunu doğrulayacaktır: "1980 sezonunun başlarında forvetten David Hill ile birlikte defans oyuncuları Jimmy Allen ve James Hunter, Another One Bites The Dust'ı

radyodan duyup bu melodiyi kullanmaya karar verdiler. Sözlerini yeniden yazdılar ve bu şekilde kaydedilen şarkı Detroit Lions'un gayri resmi şarkısı haline geldi. Ancak o sıralar takım sezona dört galibiyetle yenilgisiz başlamıştı. Sezon ilerledikçe talihimiz dönmeye başladı ve ne yazık ki bu melodi karşı takım seyircileri tarafından bize karşı kullanılmaya başlandı!"

Şarkının çekiciliği Deacon'ın etkili bası ve Roger Taylor'ın hassas ve dikkatli davulu arasındaki kaygan etkileşime dayanıyordu ki bu da canlı çalınmasının pek kolay olmadığı anlamına geliyordu; ama repertuar dışı bırakılmak için de fazla popülerdi. Mercury için ise seks sembolü statüsünü pekiştirme imkânı yaratmıştı. Homoseksüelliğini asla açıklamadığı için, ne kadın ne de homofobik hayranlarını yüz üstü bırakmak istemiyordu. Ama sahnede bu şarkıyı söylerken, özellikle her iki cinse de hitap eden garantili bir performans sergiliyordu.

Montreal Forum'daki performansı sırasında sahneye bir beyzbol şapkası, boyun bağı ve daracık bir beyaz şortla çıkan Mercury bir yandan gergin karnını simulatif bir esriklikle ovalarken "Bite it, Bite it Hard Baby (Isır onu, sertçe ısır onu bebeğim)" sözleriyle onları kışkırtarak kalabalığı (her iki cinsiyeti birden) çılgına çevirmişti. İzleyen günlerde basın, daracık şortu hakkında imalı yorumlarda bulunmaya başlayınca, Mercury övünerek şöyle söylemişti: "Aşağıya kola şişesi koymadım. Hepsi benim."

Turne sona erdiğinde, rahatlamak için çok az bir zamanları vardı; çünkü Londra Anvil Stüdyoları'nda film müziğini tamamlamak zorundaydılar ve ayrıca yeni bir Avrupa turnesi de kapıdaydı. Profesyonel yaşamlarının bu hareketli düzeni, iş, özel hayatlarına zaman ayırmaya geldiğinde onları epey zorluyordu; ama onlar yine de bu kısıtlı zamanlarını en iyi şekilde değerlendirmeye çalışıyorlardı. Brian ve John eşlerinin; Roger, Domini-

que'in ve Freddie'de Tony Bastin adında adamın –Freddie'nin birlikte yaşadığı ilk erkek arkadaşı– yanına dönüyordu. Adaleli; büyük elli ve tercihen gür siyah bıyıklı erkeklerden hoşlanan Freddie, bir kurye şirketinde çalışan Bastin ile Aralık 1979'da Brighton'daki bir gay kulubünde tanışmıştı. Bastin'le olaylar farklı gelişmişti –yıldızın sayısız ve anlamsız bir gecelik ilişkilerinden biri değildi– ve ikili daha sonra da görüşmeye devam etti. Son ABD turnelerinin öncesinde Bastin, Freddie'nin Kensington 12 Stafford Terrace'daki dairesine taşınmıştı. Ama hemen sonrasında Queen yeniden hareketlenmiş ve ABD turnesinin provası için İsviçre'nin yolunu tutmuştu.

İsviçre konserlerine Zurich Hallenstadion'da 23 Kasım'da start verdiler ve ertesi gün yakında çıkacak olan soundtrack albümlerinin ilk single'ı "Flash / Football Night" İngiltere'de piyasaya sürüldü. Queen'e Top 10'da yer sağlayan bu single, Elektra'nın Amerika'da ilk single olarak seçtiği Need Your Loving Tonight'ın Billboard listelerinde kırk dördüncü sırada kalmasının yarattığı hayal kırıklığını hafifletmişti. Queen'in Birmingham'daki yeni inşa edilen NEC'de sahne alan ilk rock grubu olmasının hemen ardından, 8 Aralık 1980'de, *Flash Gordon* soundtrack albümü piyasaya sürüldü ve inanılmaz derecede iyi eleştirilerle karşılandı.

Eleştirmenlerin yeni çalışmalarına verdiği bu şaşırtıcı tepkinin getirdiği sevinç, John Lennon'ın New York'ta oturduğu dairenin önünde çılgın bir hayranı tarafından tabancayla öldürülmesi haberini almalarıyla gölgelendi. O gece, Queen üç gecelik anlaşmalarının ikinci gecesi için Wembley Arena'da sahne aldı ama John Lennon'ın anısına, 1975 hiti Imagine'i seslendirirken duygularını kontrol etmekte hayli zorlandılar.

Şok edici, önceden planlanmış bu infaz, pek çok tanınmış sa-

natçı gibi, Queen'in de aklını başına getirdi; ne kadar kolayca incitilebilecekleri bir meslek icra ettiklerini fark etmişlerdi. Ama yine de hayat devam etti. Turneleri 18 Aralık'ta Almanya'da son buldu ve elde ettikleri başarının büyüklüğünü İngiltere'nin en çok kazanan yöneticileri kategorisinde *The Guinness Book of Rewards*'a giren ilk rock grubu olarak kanıtladılar.

Grup içerisindeki sağlıklı rekabet ortamının getirdiği bu başarı onları daha da yükseğe tırmanmak üzere teşvik edici rol oynadı. Bu yılı onuncu yıldönümleri olarak kabul etmeye karar verdiler, ne de olsa John Deacon 1971 yılında aralarına katılıp kalıcı basçıları olana dek kendilerini bir bütün olarak görmemişlerdi.

Queen'in önünde açılacak daha pek çok yeni kapı vardı ama 1981 yılı onları ilk olarak *Flash Gordon*'un premiyeri için tanıdık bir yere, Japonya'ya götürdü. Ayrıca Tokyo Budokan Martial Arts Hall'de 12 Şubat'ta start alacak, beş geceyle sınırlı ama iyi kâr getirecek bir konser anlaşması da yapmışlardı. Grup, Brian Clough'un menajerliğindeki Nothingham Forrest futbol takımıyla aynı uçağa bindi. Takım Dünya Kulüpler Şampiyonası kapsamında Uruguay'dan Nacional ile bir maç yapmak üzere Japonya'ya gidiyordu. Eski Nottingham Forrest'lı ve aynı zamanda Ingiliz milli takımı oyuncusu Trevor Francis o günü şöyle anlatıyor: "Queen ön tarafta, business class'taydı, biz ise arka tarafa tıkılmıştık. Ben tam bir müzik delisiydim ve onların da uçakta olduğunu öğrenince onlarla tanışmak için bir fırsat kollamaya başladık. Anchorage'de uçak yakıt doldururken laflamaya başladık. Queen'i maçımıza davet ettik; Roger ve John bu daveti kabul ettiler. Ne yazık ki 1-0 yenildik."

Notthingham Forrest'in tersine, Queen *Music Life* dergisinin anket sonuçları açıklandığında Japonya'da kazananlar arasına girmişti. Mercury ve Deacon kendi kategorilerinde birinci gel-

miş, Taylor ve May kategorilerinde ikinci olmuş ve Queen en iyi grup kategorisinde birinciliği almıştı. Tüm bunlar Uzakdoğu'daki popülaritelerinden bir şey kaybetmediklerini gösteriyordu. Gitmek üzere oldukları yeni kıtada da benzer bir başarı göstermeyi umuyorlardı.

Bu yeni kıta, Güney Amerika'ydı. (Tam olarak bakir bir bölge sayılmazdı. Daha önce pek çok sanatçı burada çalmıştı ama hiçbiri pahalı sahne setleri, devasa ışıklandırma sistemleri ile Queen'in ölçeğinde değildi.) Mini Japonya turnelerini tamamlayıp 28 Şubat'ta Arjantin'de çıkacakları ilk konserlerine gitmeden önce önlerinde sadece on gün vardı ama bu yine de kısa bir mola için yeterli bir zamandı. Brian, Roger ve Freddie Amerika'da farklı yerlere giderken, John Londra'ya, Veronica'sına döndü. Queen ekibi için ise böyle bir lüks yoktu.

Açıkhava stadyumlarında sahneyi inşa etmek ve efektleri gerçekleştirmek için kullanılan yüz tonun üzerinde ağırlığa sahip pahalı ekipmanların karayolu ile nakliyesi ve lojistiği Queen turnelerinin akıllıca planlanmasını ve her işin âdeta askeri bir disiplinle yapılmasını gerektiriyordu. Yine de tüm bu dikkate rağmen, işler bazen ters gidebiliyordu. Bu kez problem, grubun prodüksiyon menajerinin ekipten önce ülkeye girişi sırasında ortaya çıktı. Queen ekibinin turne için hazırlanmış yaka kartlarını gören gümrük memurları onu durdurdu. Kartların üzerinde iki üstsüz kız bir muzu paylaşırken resmedilmişti ve yerel pornografi kanunlarına aykırı olan bu görüntü için gözaltına alınan menajer; ancak her bir kartın üstündeki açık göğüsleri siyah gazlı kalem ile dikkatlice çizdikten sonra serbest bırakılmıştı.

İlk konser Buenos Aires'teki Velez Sarfield stadyumundaydı ve futbol, bu ülkede çok sevildiğinden Queen, sahanın pahalı bir malzeme olan yapay çimle kaplanmasını kabul etmişti. Ama diğer

önlemler çok daha karmaşıktı. Gergin politik durumun Queen'i olası bir terörist saldırının hedefi yapmasından endişe duyan Arjantin istihbarat servisi hem Jim Beach hem de yerel organizatörlerle görüşerek güvenlik önlemlerini kontrol etti. Ama hiçbir şey grubun bu yeni ülkeye meydan okuma iştahını azaltmayacaktı.

Queen üyelerinden hiçbiri bu yabancı topraklarda çılgınca bir karşılama beklemiyordu ama Arjantin'de beş, Brezilya'da iki olmak üzere, çıktıkları toplam yedi konserde rekor sayıda izleyici çekmişlerdi. Daha açılış gecelerinden itibaren, Velez Sarfield Stadyumu'nda 54.000 kişi toplayarak Güney Amerika'nın en popüler rock grubu ve aynı zamanda da stadyum rock'ın öncüleri oldular.

Hayranları içeri girebilmek için on iki saat boyunca kuyrukta beklemişti ve içeri girdiklerinde histerinin boyutları daha da artmıştı. Bunun neticesinde, konserin ardından Queen, motorsikletli polisler önlerinde zigzaglar çizerek yolu açarken, zırhlı bir araçla stadyumdan kaçarcasına uzaklaştırılarak otellerine götürülmek zorunda kalmıştı. Mercury olayın dramatik havasından etkilenmiş ve daha sonra anlatırken "Canlarım, kesinlikle fantastikti!" diyerek böbürlenmiştir.

Daha en başından, bu seyahat bensersiz özellikler taşıyordu. Buenos Aires'e gelişinden itibaren Queen'e özel ihtimam gösterilmişti, Başkan General Viola onları karşılamak üzere havalimanına devlet tarafından bir delegasyon göndermişti. Havalimanına akın eden çılgın hayranların görüntüleri ulusal televizyonda canlı yayınlanıyordu. Ayrıca grubun onuruna pek çok parti düzenleniyordu. Futbol tanrısı Diego Maradonna'nın da katıldığı bir parti de, Velez Sarfield'in, başkanın evindeydi. Ardından General Viola'nın resmi ikametgâhında bir akşam yemeğine davetliydiler. Mercury, Deacon ve May davete icabet etti ama General Viola'nın izlediği politikalara karşı olan Roger Taylor bu teklifi reddetti.

Brian May, Taylor'a Rock'n Roll'un Peter Pan'i adını takmıştı ve şüphesiz palyaçovari mizah anlayışı ile Roger, rock yıldızı rüyasını yaşamaktan hoşlanıyordu. Kendisi de bunu şu sözleriyle teyit eder: "Müzisyen olmak, istediğim tek şeydi." Ama kesinlikle sadece kendi zevkleri ile ilgilenen biri değildi. Sosyal bilince sahipti ve Queen'in dolaştığı ülkelere egemen olan politik baskıların farkındaydı. Viola'nın askeri hükümeti Arjantinliler üstünde baskıcı bir rejim uyguluyordu. Taylor, General'in davetini hangi kişisel nedenlerle reddettiğini şöyle açıklar: "Onunla bir araya gelmek istemedim; çünkü bu onların elini kuvvetlendirecekti. Arjantin'e giderken her şeyden habersiz değildik." Her ne kadar diğer üçü Viola ile yemek yedilerse de, kendilerini politik bir piyon olarak görmediler.

Sao Paulo Morumbi Stadyumu'ndaki son iki konser için Arjantin'den Brezilya'ya yapılacak yolculuk yol ekibi için yeni bir baş ağrısı yarattı. Brezilya sınırına vardıklarında kitabı harfiyen uygulayıp, tüm ekipmanı tek tek incelemek isteyen –böyle bir işlem ekibin üç gün sonra başlayacak konsere üç hafta geç kalması anlamına geliyordu– heveşli bir gümrük memuru ile karşılaştılar. Panik, nihayet gümrük görevlileri insafa gelip de geçmelerine izin verince dağıldı. Biraz rahatlamışlardı ama şova yetişmek için ekibin önünde sadece 36 saat kalmıştı.

Queen, Morumbi Stadyumu'ndaki ilk konserine 20 Mart'ta 131.000 kişilik bir seyirci topluluğu önünde çıktı; o güne kadar dünya üzerinde toplanmış en yüksek seyirci sayısıydı bu. Turnenin sonunda, toplamda yaklaşık yarım milyonu bulan seyirci ile birlikte turnenin getirisi 3,5 milyon doları bulmuştu.

Zorlu geçen turne-stüdyo-turne döngüsü Londra'daki kısa aranın ardından Queen'in yaz boyunca yeni albümleri üzerinde çalışmak için Mountain Stüdyolarına dönüşüyle devam etti. Ro-

ger Taylor için özellikle yoğun bir dönemdi. İlk solo denemesinin üstünden dört yıl geçtikten sonra, 30 Mart'ta "Future Management / Laugh or Cry" adlı ikinci single'ını çıkarttı. Single İngiltere listelerinde kırk dokuzuncu sıraya kadar yükselebildi. Hayal kırıcı bir sonuçtu belki ama üç ay sonra çıkaracağı My Country / Fun in Space'in performansı ile karşılaştırıldığında iyi sayılabilirdi. Üçüncü single'ı listelere girmeyi bile başaramamıştı.

Roger solo çalışmaları sonunda terapi görüyordu; ancak bu çalışmaları yaptıktan sonra kendini tümüyle tatmin olmuş hissediyordu. 6 Nisan'da ilk solo albümü *Fun In Space*'i çıkardı, albüm İsviçre'de altı hafta gibi bir sürede kaydedilmişti ve rock ve popun dengeli bir karışımından oluşuyordu. Aldığı düşmanca eleştirilere rağmen bu albüm İngiltere listelerinde on sekiz numaraya kadar yükseldi.

İkinci Güney Amerika turneleri yaklaşırken Queen albümünün çalışmalarına ara vermek zorunda kaldılar. Turne için provalara başlamak zorundaydılar ama önce Mercury, 35'inci doğumgünü için 5 Eylül'de görülmeye değer bir parti verecekti. Yıllar içerisinde bu doğumgünü partileri bir efsane haline gelmişti. Bu sefer parti New York'daydı. Freddie, Doğu 58. Cadde'de muhteşem bir daire satın almış olmasına rağmen, doğumgünü için görkemli Berkshire Hotel'inin bir katını komple kapatmıştı. Tüm yakın dostları non-stop beş gün sürecek bu parti için İngiltere'den Concorde ile getirilmişti!

New Orleans'taki provaların ardından Queen ikinci Güney Amerika turneleri için yola koyuldu. 25 Eylül'de Venezuela'daki Poliedro de Caracas'ta start alan seyahatleri onları bir dizi yeni sorunla karşı karşıya getirmişti. Caracas'taki ilk üç performans gayet iyi gitti. Ertesi günü Taylor, May ve Deacon TV'de canlı yayınlanacak bir pop müzik programına katılmayı kabul

ettiler. Program sırasında heyecandan deliye dönmüş bir adam canlı yayında kameralar önüne fırlayarak devlet adamı Romulo Ethancourt'un öldüğünü duyurdu. Adam, tam vefat eden devlet adamı için iki dakikalık saygı duruşu talep etmişti ki, en az onun kadar delirmiş başka biri ekrana fırlayıp Ethancourt'un aslında ölmediğini duyurdu. Tüm bunlar canlı yayında Ispanyolca olup biterken, Roger, Brian ve John orada sersemlemiş ve kesinlikle çok rahatsız bir şekilde öylece dikilmişlerdi.

Ancak Ethancourt o gece gerçekten ölünce işler çok daha kötüye gitti; çünkü bu haberle birlikte bütün ülke yasa boğulmuştu. Konserleri iptal edilmiş ve havalimanı kapatılmıştı. Queen, dengesiz bir politik durumun tam ortasında mahsur kalmıştı. Sokaklarda devrimin kokusu alınıyordu ve gizemli bir şekilde ortadan kaybolan yabancılara dair dedikodular dolaşıyordu. Queen o güne dek pek çok yer dolaşmış ve pek çok beklenmedik durumla karşılamıştı ama bu kesinlikle içinde bulundukları en riskli durumdu. Havalimanı yeniden açılıp, güvenli bir yere ulaşma imkânını yakalayınca derin bir soluk aldılar.

Bu tatsız deneyim 9 Ekim'de Meksika'da Monterrey Estadion Universitario'da başlayan performanslarına oldukça kötü bir etki yapmıştı. O gece, kalabalık onları ayakkabı, şişe ve hatta pil yağmuruna tuttu. Hepsinin arasında en çok risk altında olan Roger Taylor'dı; çünkü sahneye fırlatılan bu cisimlerden en az kaçınma imkânı olan oydu. Sahneyi üzüntü ile terk eden grup, yerel organizatörlerin onları içtenlikle tebrik etmesi ile şaşkınlığa düştü, anlaşılan katlanmak zorunda kaldıkları bu hareketler geleneksel bir beğeni gösterisiydi. Yine de kendilerini mutlu hissetmeleri pek mümkün olmayacaktı, Puebla'da Estadion Cuahtermoc'da çaldıkları gecenin ardından bazı karmaşık vergi sorunları yüzünden hiç para alamayacaklarını öğrendiler. Bu bar-

dağı taşıran son damla oldu ve Meksika'ya bir daha asla dönmemeye karar veren Queen, New York'a giden ilk uçağa atladı.

İlerleyen haftalarda bu tatsız olayları kafalarından atmakta fazla zorlanmayacaklardı. Bir önceki yaz Montreux'te kayıt yaparken, Mercury ve Taylor ile Montreux'te bulunduğu sürelerde sıklıkla görüşen arkadaşları David Bowie, Mountain Stüdyoları'nda onları sık sık ziyaret etmişti. Aralarında doğaçlama çaldıkları bir gün, ortaklaşa bir şarkı yazma girişiminde bulunmuşlar ve ortaya hiç de fena olmayan bir şarkı taslağı çıkmıştı. Meksika'dan kaçışlarının ardından New York'a gelen Queen burada tekrar David Bowie ile bir araya gelip bu şarkıyı tamamlama imkânı buldu.

"Soul Brother" ile desteklenen pop düeti "Under Pressure" 26 Ekim'de İngiltere'de piyasaya sürüldü ve bir numaraya yükseldi. Queen'in rock dünyasında edindiği yer ve gösterişli imajları, İngiltere'de son altı yıldır listelerde bir numara olacak bir hit single çıkartamadıkları gerçeğini kamufle etmişti. Şüphesiz bu single David Bowie'nin hayranlarının yoğun ilgisinden istifade etmişti ama Queen hayranları arasında da oldukça popüler hale gelmiş ve canlı performanslarında büyük ilgi toplamıştı. Roger Taylor bu single'ı "Queen'in yaptığı en iyi işlerden biri." sözleriyle selamlar.

Yılın ilerleyen aylarında Queen onuncu yıldönümlerinin onuruna bir seri özel ürün çıkardı. Bu ürünlerin her birine grubun Snowdown Kontu tarafından çekilmiş özel portreleri eşlik ediyordu. İlki Bohemian Rhapsody'den itibaren tüm Queen single'ları için çekilen video kliplerin derlendiği *Greatest Flix*'ti. Ardından Jacques Lowe tarafından derlenen bir fotoğraf kitabı olan *Greatest Pixs* geldi. Ve son olarak, 2 Kasım 1981'de *Greatest Hits* albümleri yayınlandı. Albüm listelerde bir numaraya yükseldi ve tam 312 hafta listelerde kalmayı başardı. Böylelikle

Queen aynı anda hem single, hem albüm hem de video listelerinde bir numara olan ilk grup oldu. Artık geriye sadece canlı performanslar kalmıştı ve kutlamaları tamamlamak için kasım ayının son günlerinde Kanada Montreal Forum'da iki konser verdiler. Yönetmen Saul Swimmer tarafından filme alınan bu özel konserlerin görüntüleri, bir sonraki yaz piyasaya sürülecek olan Queen filminde kullanılacaktı.

Kilometre taşı olan onuncu yıldönümlerine ulaşmaktan mutluluk duyan grup, artık önlerindeki ikinci on yıla doğru bakıyordu. Queen birkaç hafta içinde tekrar Münih'e döndü ama bu yorucu yaşamın üzerlerinde yarattığı baskı artık su yüzüne çıkmaya başlayacaktı.

ON

BASKI ALTINDA

Queen, yeni albüm çalışmalarına devam etmek üzere Münih'teki Musicland Stüdyoları'na döndü. Bu kosmopolit şehir, grup için artık ikinci bir ev gibi olmuştu. Bu durum pek de şaşırtıcı değildi doğrusu. Dünya çapında ünlü bir grup olmak, sürekli olarak dünyanın çevresinde turlamak anlamına geliyordu. Stüdyo kayıtları sırasında Münih'te kök salarken etrafı ve insanları tanıma fırsatı elde ediyorlardı. Örneğin, Sugar Shack gece kulubü favori mekânlarından birisi olmuştu.

Münih, özellikle Mercury için keyifli bir sığınaktı. "Bermuda Üçgeni" olarak adlandırılan ve çeşitli gay kulüplerinin bulunduğu yere gidip kalabalığa karışmak ve "her şeyin serbest" olduğu rahat atmosferde vakit geçirmek en çok zevk aldığı şeylerden biriydi. Tercihini çoğunlukla hem gay hem de heteroseksüel kişilerin gittiği kulüplerden yana kullanıyordu ve her ne kadar Tony Bastin ile sevgili olarak hâlâ aynı evi paylaşıyor olsa da, Freddie ülke dışına her çıktığında gündelik ilişkiler ve uyuşturucularla oynaşmaktan geri kalmıyordu. Sevgilisini seri olarak aldatıyordu ama bazen de son derece hassas ve romantik biri olabiliyordu. Ne zaman âşık olsa, cömertliği sınır tanımaz, âşık olduğu adam için büyük miktarda para harcamaktan, onu elmaslara boğmaktan kaçınmazdı.

Gay çevresinin en ünlü simalarından biri olan Mercury'nin şöhreti nedeniyle istismar edilmesi kaçınılmazdı. Ama Mercury bunun farkındaydı. Asla zayıf bir hedef değildi ve bazen bu durumu kendi avantajına çeviriyordu. Etrafında zengin av peşinde koşan pek çok kişi vardı ve bunların içinden hedeflerine ulaşmak için kendilerini küçük düşürmeye hazır olanlar da azımsanamazdı. Oyuna katılan Mercury, hoşuna gidenleri yeni tuttuğu evine davet ederdi (cinsel dürtüleri hâlâ çok baskındı). Eve geldikten sonra elleriyle seçtiği adayların çırılçıplak soyunmalarını söylerdi. Üstlerinde bir kadın şapkasından başka hiçbir şey olmadığı halde, Mercury'nin o geceki seks partneri olarak seçilme ümidiyle tüm adaylar Mercury'nin önünde birer birer geçit yapar, Mercury tarafından elenenler evden gönderilirdi.

Ama iş, aşk hayatına gelince Mercury çok acı çektiğine inanırdı. "Kimse içimdeki gerçek beni sevmiyor. Hepsi de benim şöhretime âşık." diyerek sızlanırken, duygusal ilişkilerindeki bu yüzeyselliğin en büyük nedeninin kendi davranışları olduğu gerçeğini görmezden gelirdi. Gittikçe artırdığı kokain kullanımının yanı sıra bitmek bilmeyen gece yaşamının da katkısıyla hedonistik hayat tarzı günden güne daha da çok pervasızlaştı.

Freddie'nin ünlü yönetmen Rainer Werner Fassbinder'in filmlerindeki performansı ile tanınan kült aktris Barbara Valentin ile tanışması da yine Münih'te bir diskoda olmuştur. Barbara, Mary Austin'den sonra Freddie'nin hayatında özel bir yer edinen ikinci kadın olur. Mercury onun için şöyle konuşmuştur: "Barbara ile aramızda son altı yıl içinde beraber olduğum tüm sevgililerimden çok daha güçlü bir bağ kurmuştuk."

Barbara Valentin ise şöyle konuşur: "Freddie ile New York adında bir diskoda tanıştık. Kimse bizi tanıştırmadı. Bir şekilde bir araya geldik. Ona tapıyordum. Hemen kaynaştık ve tam üç gün

boyunca hiç ayrılmadık. O benimle evimde kaldı, ben onunla stüdyoya gittim ve geceleri de birlikte kulüpleri dolaştık. Sürekli konuşuyorduk. Freddie bana şöyle demişti: "Sonunda gerçek kişiliğimi ve hayatımla ilgili ne yapmak istediğimi anlayan biriyle konuşabiliyorum." Bu onun çok ihtiyaç duyduğu bir şeydi.

Ünlü aktris Mercury'nin homoseksüelliğini anlayışla karşılaması besbelli ki Freddie'nin içindeki boşluğu doldurmuştu. Freddie ve Barbara arasında uzun yıllara yayılan benzersiz ve duyarlı bir ilişki filizlenmiştir, Barbara bugün bile bu ilişkiyi tanımlamakta güçlük çekmektedir. "Münih'e her geldiğinde birlikte harika zaman geçirirdik. Onu sevmiştim, onu hâlâ seviyorum ve o da beni sevmişti. İnsan ömründe bir kez yaşanacak bir şeydi aramızdaki."

1982 yılının başlarında, yeni albümlerine iyi bir şekil vermek istiyorlarsa stüdyodaki üretkenliklerini artırmaları gerektiğini fark eden Queen'in özel hayatı sekteye uğradı. EMI ile altı albümlük bir anlaşma daha imzaladıktan sonra 30 konserlik bir Avrupa & İngiltere turnesi için 9 Nisan'da yola düştüler. Dünyanın öbür ucundaki Arjantin'de Under Pressure'ın radyo ve TV yayını yasaklanmıştı (İngiltere ve Arjantin Falkland Adaları'nın hakimiyeti için savaşa girmişti). Arjantinli otoriteler Queen'in ülkelerinde konser vermesini de yasaklamıştı ve bu yasak en azından iki ülke arasındaki sorun çözülene kadar devam edecekti.

Öte yandan Queen de kendi içinde bazı çatışmalar yaşamaktaydı. Müzikal anlamda yeni keşifler yapmak istiyorlardı ve bu kez ritmik rock türünde bir alana doğru kaymışlardı; ancak dinleyicileri bunu disco funk türü olarak yorumlamaktaydı. Bu değişimin bir nedeni de belki son zamanlarda Münih kulüplerinde oldukça vakit geçirmiş olmalarıydı. Konserlerde hayranları, bu yeni saundu epey temkinli karşılamıştı. Turnenin onuncu gününe

gelmişlerdi ki, "Body Language" isimli single'ları piyasaya sürüldü ve B tarafına John Lennon anısına eklenen Life is Real (Song for Lennon) 'a rağmen single İngiltere listelerinde; ancak yirmi beşinci sıraya kadar çıkabildi. Amerika listelerinde ise nispeten daha iyi bir performans göstererek on birinci sıraya yükseldi.

Queen'in turnenin Avrupa ayağının Olimpiahalle'de gerçekleşecek olan final konserine çıkmak üzere Münih'e geri döndüğü 21 Mayıs'ta piyasaya sürülen *Hot Space* zaten hoşnutsuz olan hayranlarını daha da çok üzecekti. Albüm âdeta synthesizer karmaşasında boğulmuş gibiydi ve pek çok Queen hayranı için tam bir düş kırıklığıydı. Brian May'in de bu albüm konusunda şüpheleri vardı ve alışılmadık bir biçimde bu şüphelerini kişisel olarak pek de hoşlanmadığı gazetecilere itiraf etmişti. Brian May daha sonra geriye dönüp baktığında ise *Hot Space*'in zamanlamasının kötü olduğunu, disco müziğin o dönemde zaten popülaritesini kaybetmiş olduğunu ifade etmiştir.

Bu şartlar altında İngiltere'ye dönerek Leeds Road Football Ground'da, Edinburgh Ingleston Showground ve en son olarak da 5 Haziran'da Milton Keynes Bowl'daki final konseri ile turnelerini tamamladılar. Final konserleri Channel 4 TV tarafından filme alındı. Bu süre içerisinde yeni single'ları Las Palabras De Amor (The Words of Love) / Cool Cat' de piyasaya sürülmüştü. Bu yeni single her ne kadar listelerde Body Language'den daha iyi bir performans gösterdiyse de; ancak on yedinci sıraya çıkabildi ve hayranlarının bir kısmının onlara olan inancını yitirdiği gerçeğini örtmeye yetmedi.

Öte yandan Queen de yıllar boyunca süren yorucu seyahat ve stüdyo çalışmalarının gerginliğini artık iyiden iyiye hissetmekteydi. Elektra'nın 19 Temmuz'da Amerika'da yayınladığı "Calling All Girls / Put out the Fire" single'ı da içinde bulundukları

duruma pek bir yarar sağlamadı. Ancak altmışıncı sıraya ulaşabilen bu single, iki gün sonra çıkacakları Kuzey Amerika & Kanada turneleri için pek de iyi bir işaret değildi. Yine de yola koyuldular ve hemen hemen her eyalette her gece bir konser vererek ve eskisinden çok daha görkemli partiler düzenleyerek turneyi sürdürdüler.

Canlı performans tarzları üst seviyede enerji gerektiriyordu ve onları artık iyice tüketmeye başlamıştı. Fiziksel ve müzikal anlamdaki ön hazırlıklar (özellikle Mercury için) da ayrıca önem arz ediyordu. Daha turne bitmeden, Freddie bu bitmek bilmeyen işten usandığını artık dürüstçe itiraf ediyordu.

Queen Meadowsland'deyken İngiltere'de 9 Ağustos'ta piyasaya sürülen "Back Chat Remix / Staying Power" adlı single'ları hakkında gelen haberler pek iyi değildi, single ancak Top 40'a çıkmayı başarabilmişti. Turne, Montreal Forum'da başlamış ve 15 Eylül 1982'de Inglewood California'da Great Western Forum'da sona ermişti. O zamanlar farkında olmasalar da bu tarih aynı zamanda Queen'in son Amerika turnesinin finaliydi.

Bir ay sonra Japonya'ya geçen Queen, bu ülkedeki altı konserlik serilerini 3 Kasım'da Tokyo Seibu Lions Stadyumu'nda tamamladı. O yılki dünya turlarını böylelikle tamamlayan grup, İngiltere'ye dönerek Elektra ile ABD kontratlarını yenilemek üzere masaya oturdu. Pazarlığın sonunda iki taraf da ayrılmayı seçti ve Queen geçici bir çözüm olarak EMI ile anlaştı.

1982 yılının sonu Queen için başka yol ayrımları da getirmiştir. Uzun zamandır varlıklı ve ünlü olmalarına karşın artık yorgun ve gergindiler. Grubun dağılmak üzere olduğuna dair pek çok dedikoduyu bertaraf etmişlerdi ama on iki yıl boyunca sürekli dip dibe yaşamak, uzun ve yorucu turnelerin stresine katlanmak ve aylarca stüdyolara tıkılmak üzerlerinde iz bırakmıştı. Queen'i da-

gılmaları asla söz konusu değildi ama açıkçası bir süredir birbirlerinin sinirlerini bozuyorlardı ve müzikal materyal üzerindeki tartışmaları iyice sıklaşmış ve ciddileşmeye başlamıştı.

Birbirinden farklı dört ayrı kişiliğin, hepsi de şarkı yazarı ve hepsinin de kendine göre sevdikleri, sevmedikleri etkileşimleri olunca herhangi bir şey üzerinde anlaşıp onu kaydetmek hepsi için fedakârlık gerektiren bir olaydı ve esneklik gerektirdiği gibi kendi kişisel sınırlarından da vazgeçmek anlamına geliyordu. Tüm bunlar artık iyice zor elde edilir olmuştu. Grubun her bir üyesi diğerlerinden ayrı geçirip nefes alabileceği bir zamana ihtiyaç duyuyordu ve sonunda bir yıllık ara vermeye karar verdiler. Roger Taylor itiraf eder: "Bıkmıştık ve artık ilham da gelmiyordu."

Son albümleri dinleyicileri tarafından iyi karşılanmayan başka bir grup olsa, panikler ve hemen bildik müzik tarzlarında "garanti" bir albümü piyasaya sürerdi. Böyle bir hamle ile hem tekrar ayaklarını yere basmış olur hem de grubun dağılacağına dair çıkan söylentileri de baştan önlemiş olurlardı.

Queen bunun yerine on iki ay boyunca turneye çıkmayacağını duyurdu. Bu açıklama medyadan tahmin edilebilir bir reaksiyon gördü ama grup sessizliğini korudu.

Zaman geçtikçe, hem Mercury hem de May grupla ilgili görüşlerini açıkladılar; Brian pragmatik bir yaklaşımla başarılı ortaklıkların asla umarsızca bir kenara atılamayacağını; çünkü arkadaşlık, yetenek ve kişiliklerin uyumundan oluşan böyle bir kombinasyonun; ancak bir kez olabileceğini söylemiştir. Öte yandan Freddie ise ayrılmak için çok yaşlı olduklarını söylerken gerçeği cesurca itiraf eder: "Kırk yaşında yeni bir grup kurduğunu düşünebiliyor musun? Biraz aptalca olurdu değil mi? Ve altın yumurtlayan tavuğu niye öldüresin ki?"

Bu ani özgürlük dördü için de pek çok yeni fırsat yaratmıştı.

Bu fırsatlardan bir tanesi de tabii ki solo çalışmalara girişmekti. Pek tabii ki Roger Taylor daha önce bu yoldan geçmişti ve bir kez daha denemek gibi bir niyeti yoktu. Elinde bol zaman varken, eğlenceli yapısı onu zararsız küçük oyunlar oynamaya itecektir. Kendisinin de itiraf ettiği gibi yeniden şapşal bir yeniyetme olması mümkün değildir ama bu en azından ara sıra böyle hissetmesi için ona engel değildir. İskoçya'daki Aviemore kayak merkezinde geçirdiği kısa tatil sırasında bir muziplik yaptığında da işte böyle hissediyordu. Kasaba sakinlerinin kapılarına gelen bir yıldızı ne kadar sürede tanıyacaklarını merak eden Roger, özel asistanı Crystal Taylor ile birlikte kasabanın sokaklarını kapı kapı dolaşır. Ama sonunda şaka geri teper, hiç kimse onu tanımamıştır. Bu küçük maceranın ardından Roger, Aviemore'dan ayrılarak biraz kayıt yapmak üzere İsviçre'ye gider.

John Deacon da solo yapmak için hiç hevesli değildir. Queen'in sessiz üyesi olan Deacon, yetenekli bir basçı olarak uzun yıllar ilgiyi üzerinde toplamıştır. Ama nadiren röportaj vermesi ve özel hayatını kendine saklama isteği yüzünden onunla ilgili hâlâ fazla bir şey bilinmiyordu, hem halk hem de medya için bir bilmeceydi. Turneler arasında ne zaman vakit bulsa hemen evine döner ve zamanının tümünü ailesiyle geçirirdi. Şimdi ise karısıyla birlikte yeniden düzenli bir hayat sürebilmek için önünde uzun bir zaman olmasından mutluluk duyuyordu. Ara sıra arkadaşlarıyla bir araya gelip müzik yapmaktan hoşlanıyordu ve bir süre sonra da Roger Taylor Mountain Stüdyoları'nda bir araya gelir.

Ama solo çalışmalar hem Brian May'in hem de Freddie Mercury'nin gündemindedir. Hatta Freddie uzun zamandır yapmak istediği ilk solo albümü üzerinde çalışmak için hemen Musicland stüdyolarında yerini ayırtır. Ancak Oscar'lı film prodüktörü Giorgio Moroder yeniden çekeceği bir sessiz sinema klasiği

olan *Metropolis* filminin müzikleri için ondan yardım istediğinde solo çalışmaları yarıda kalır. Bir sonraki yıl yayına giren filmin soundtrack'inde Freddie'nin yanı sıra Adam Ant ve Billy Squier de yer almıştır.

Hemen solo çalışmalarına dönmek yerine Freddie yeniden sosyal hayata dalmayı tercih etti. Tony Bastin'den ayrılmış olan Freddie, bu arada kendine Winnie Kirkenberger adlı Alman bir sevgili edinmişti. Ama bu monogam bir ilişki değildi ve Freddie, Münih'te curcunalı bir hayatın tadını çıkarıyordu. Belki de uyuşturucu alışkanlığının etkisiyle, bu dönemde ruh hali sıklıkla değişiyor ve bazen eşyaları parçalamaya kadar varan ani öfke nöbetlerine giriyordu. Bu krizlerin sonrasında ise yaptıklarını hatırlamıyordu. Bir keresinde uyuşturucu etkisiyle seks krizine girip Barbara Valentin'i boğazlamaya çalıştığı hakkında asılsız dedikodular dahi çıkmıştır. Barbara böyle bir olayın olmadığını açıklamıştır: "Böyle bir şey asla olmadı. Bu hikâyenin nereden çıktığını bilmiyorum."

Gece kulüplerine takılmadığı zamanlarda, Freddie bol bol seyahat ediyordu. Kısa bir süre sonra Amerika'ya gitmek üzere Almanya'dan ayrıldı. Önce çok sevdiği New York'u ziyaret etti, ardından da o sıralar *Thriller* albümünün ardından yeni çalışmalara başlayan Michael Jackson ile buluşmak üzere California'ya geçti. Jackson'un Encino'daki özel stüdyosunda "Victory" ve "State of Shock" adlı iki parça üzerinde birlikte çalışarak kayıt yapmayı planlamışlardı. Ama yıllardır kokain alışkanlığını gizli tutan Mercury, görünen o ki artık sürekli ortadan kaybolup tuvalete kapanmaktan sıkılmıştı. Mercury'yi aleni bir şekilde kokain çekerken gören Amerikalı süperstar, bu arkadaşlığa hemen son verdi.

Birlikte yaptıkları düetlerin kayıtları hâlâ yayınlanmamıştır.

Radio 1 DJ'i Simon Bates'e göre Freddie davranışlarında her zaman bu kadar özensiz değildi. Michael Jackson ile çalışmaları sona erdikten sonra Bates Freddie'nin nadiren kabul ettiği bir teke tek röportaj için Queen ofisinde Freddie ile bir araya gelmişti. Simon, onu doksan dakikalık röportaja başlamadan önce misafirine nadide porselen fincanlarda earl grey çayı ikram eden nazik bir evsahibi olarak hatırlıyor. "Neredeyse Viktoryan bir havası vardı ve son derece cana yakındı. Sevdiğim konulara ilgi gösterdi, özellikle resme hayrandı ki bu konuda son derece bilgiliydi. Evet, biraz güven sorunu vardı, ne zaman ki asıl röportaja geçtik, birdenbire yanımda getirdiğim prodüktörün önünde konuşmak istemedi."

Bates şöyle devam eder: "Freddie ailesinden söz etmek istemedi ve eşcinsellik konusu hiç açılmadı; bir müzisyen olarak yaptığı işle bir ilgisi yoktu. Ama bunların dışında kendinden söz etmekten mutluydu. Hayatı dibine kadar yaşamayı seven bir parti delisi olduğunu açıkça itiraf etti. İçinde üç kişilik olduğuna inanıyordu. Bir tanesi sıkı çalışan profesyonel, ikincisi parti delisi ve üçüncüsü de yalnız kalmaktan hoşlanan bir Freddie'ydi."

Brian May ise ilk solo çalışmalarına başladığında hiç de yalnız değildi. Arkadaşı Amerikalı şarkıcı Jeffrey Osborne ile birlikte birkaç şarkı kaydetmek için karısı ile birlikte Los Angeles'a uçmuştu. Nisan sonlarına doğru, hazır Los Angeles'tayken kafasındaki bazı yeni fikirler üzerinde deneyler yapmak üzere diğer birkaç arkadaşıyla da bir araya gelecekti.

Gitarist Eddie Van Halen, klavyeci Fred Mandell, bas gitarist Philip Chen ve davulcu Alan Gratzer, Record Plant Stüdyoları'nda May'e katıldılar. Çaldıkları şey ilk başlarda improvize bir twelve-bar blues formatını andırıyordu ama May, bu karışık grubu zamanla *Star Fleet* adlı bilimkurgu dizi için orijinali Paul

Bliss' ait olan tema şarkısından uyarladığı bir çalışmaya doğru yönlendirdi. Ayrıca May'in yıllar önce yazdığı "Let Me Out" adlı, daha disiplinli bir blues jam üzerinde de çalıştılar.

Temel materyallerinin üstüne biraz daha ekledikten sonra May, solo çıkaran ikinci Queen üyesi oldu. 24 Ekim 1983'te piyasaya sürülen "Star Fleet / Son of Starfleet" adlı single'ından bir hafta sonra da *Starfleet Project* adlı mini-albümü yayınlandı. Roger Taylor'un I Wanna Testify'i listelere girememişti ama May, ilk solo single'ı ile altmış beşinci sıraya çıktı. Öte yandan; ancak otuz beşinci sıraya çıkan albümü ise Roger'in on sekizinci numaraya kadar yükselen *Fun in Space*'in gerisinde kaldı.

1983 yazına gelindiğinde hem Mercury hem de May Deacon'ın yanına Londra'ya dönmüşlerdi. Taylor ise asistanı Crystal ve Status Quo'dan Rick Parfitt ile birlikte Monaco Grand Prix'indeydi. Roger hâlâ Dominique Bayrand ile birlikteydi ama evlenmemişti, durulmak bilmeyen Roger hayatın getirdiği diğer zevklere hayrandı; sıcak ve egzotik iklimler ve kaliteli şaraplar. Yerinde duramayan bir karaktere sahip olan Roger'in diğer bir özelliği de gürültüye, dramaya ve motorlu sporlara duyduğu tutkuydu. Bu taşkın kişilik, kendi gibi iki kişiyle daha bir araya gelince haliyle belanın tarifi ortaya çıkmaktaydı ve Roger kendini nezarathanede bulmuştu. Parmaklıklar ardında geçirdiği süre oldukça kısaydı, Jim Beach hızla Monaco'ya gelip yüklü miktarda bir para ödeyerek yıldızı oradan helikopterle uzaklaştırmıştı; çünkü yetkililer Taylor'un Monaco'yu hemen terk etmesini istemişti.

Queen bir yıllık aranın ortasına gelmişti ki, menajerlerinin isteğiyle temmuz ayında bir araya geldiler. Sinema dünyası ile yakından ilgilenen Jim Beach o sıralarda John Irving romanından uyarlanan *The Hotel New Hampshire* adlı film üzerinde çalışmaktaydı ve Queen'e bu filmin soundtrack'iyle ilgilenip ilgilenmeye-

ceklerini sormak istemişti. Deacon ve Mercury proje üzerinde konuşmak üzere filmin yönetmeni Tony Richardson ile görüştükten sonra Queen teklifi kabul etmiş ve Los Angeles'daki Record Plant Stüdyoları'nda Ağustos ayının ortası için yer ayırtılmıştı.

Projeye büyük bir hevesle başladılar. Verdikleri ara hepsine çok iyi gelmişti ve hep birlikte ilk kez Amerika'da kayıt yapıyor olmanın heyecanı da onlara ilham veriyordu. Her ne kadar Queen tazelenmiş hissediyorsa da, müzik tarzlarını bu filme uygun bir hale getiremediler ve pişmanlıkla da olsa projeden geri çekilmek zorunda kaldılar.

Yine de bu çaba onları tekrar harekete geçirmişti. Amerikan devi Capitol Records ile anlaşma imzalayan Queen, Münih Musicland Stüdyoları'na geçerek yeni bir albüm için kayda girdi. Yaratıcı heyecanla dopdolu olan Queen, sahip oldukları her şeyi bu albüm için ortaya dökmeye kararlıydı. İyiye doğru gittiklerinin ilk sinyalini Roger'in yazdığı "Radio Ga-Ga" adlı ilk single'larının piyasaya çıkışıyla aldılar.

Taylor kendini doğuştan müzisyen olarak tanımlar: çok iyi düzeyde davul, gitar ve nispeten daha zayıf olsa da klavye çalabilen bir şarkı yazarı. Radio Ga-Ga' yı synthesizer ile bestelemişti. Hareketli ve popa yakın duran bir şarkıydı. Sözleri ise toplumun görsel materyallere olan artan ilgisini eleştirirken, radyonun dolayısıyla tek başına sesin erdemlerini yüceltiyordu. Pop videosunun öncüleri, iş yeni single'larının klibine geldiğinde kendilerini aşmaya kararlıydılar. Bu kez her şey epik boyutlarda olacaktı.

Klibin yönetmeni hepsini 23 Kasım'da Shepperton stüdyolarında gerçekleşecek bir günlük çekim için kısa sürede Queen hayran kulubünden figüran olmak üzere 500 kişi toplayan David Mallett'dı. Her figürana parlak gümüş rengine boyanmış bir iş tulumu giydirilmişti, sonra hepsi birden devasa bir sahnenin

önünde sıraya dizildiler. Her koro bölümünde ellerini başlarının üstünde aynı anda çırpmaları gerekiyordu ki figüranlar bu işin sırrını gruptan önce çözdü. Geceyarısına doğru çekimleri biten bu kliple birlikte, zamanla dünyadaki tüm konserlerde yaygınlaşan ünlü senkronize el çırpma hadisesi de doğmuş oldu. Klibin diğer bir bölümünde de Fritz Lang'ın sessiz filmi *Metropolis*'den görüntüler veriliyordu.

"Radio Ga-Ga / I Go Crazy" 23 Ocak 1984'te piyasaya sürüldüğünde –Queen 1 kişisel katalog referansı içeren ilk single ve yeni kaset formatında yayınlanan ilk single'ları– İngiltere listelerine dört numaradan girdi ve hızla iki sıra birden yükseldi ama, Frankie Goes To Holywood'un Relax'i onları bir numaraya çıkmaktan alıkoydu. Fakat toplam on dokuz ülkede krallığını ilan etti ve hatta bazı ülkelerde haftalarca bir numarada kaldı.

Ve "Radio Ga-Ga" Queen için yeni bir kilometre taşını simgeliyordu. Roger Taylor tarafından yazıldığı için listelerdeki başarısı metaforik kareyi tamamlıyordu; artık dördünün Top 10'a girmiş şarkıları vardı. Bu başarının ardından bir hafta geçmişti ki 15 aylık bir aradan sonra çıktıkları ilk konserde sahne arkasında yaşanan ve neredeyse kavgaya dönüşen tartışma, keyiflerini biraz kaçırmıştı. Her ne kadar olay çok kısa sürdüyse de, bu olay "yeniden bir araya gelen" Queen üyeleri arasında hâlâ bir derece gerginlik olduğunu gösteriyordu.

ON BİR

YARIŞA DEVAM

1984 San Remo Müzik Festivali'nde Roger Taylor ve Brian May arasında sahne arkasında geçen olayı Freddie Mercury durup dururken patlak veren "çok ciddi bir olay" olarak tanımlamıştı. Roger'ın Brian'a göre çok daha öfkelenen biri olduğu bilinen bir gerçekti. Kimileri tartışmanın çalınacak şarkılar veya sahne ile ilgili herhangi başka bir şeyden çıktığını söylüyor ama Mercury'e göre: "Olay, Roger'ın Brian'ın yüzüne saç spreyi veya onun gibi bir şey sıkmasıyla alevlendi. Neredeyse birbirlerine gireceklerdi. Minicik bir soyunma odasıydı, içerisi çok sıcaktı ve küçücük bir şey bir anda büyüyüvermişti."

John Deacon ve Mercury aralarındaki gerginliğin hâlâ bu kadar belirgin oluşuna çok şaşırmışlardı ama neyse ki bu olayın potansiyel sonuçlarını fark ettiklerinden Freddie hızla harekete geçti ve günü –kimilerine göre Queen'in geleceğini– kurtardı. En sinirli halinin palyaçovari bir taklidini takınarak dalaşmak üzere olan ikilinin arasına atlayan Freddie, ikiliyi sakinleştirip, öfkeli düşmanlıklarını kırana kadar ortalığı kırdı geçirdi. Sonunda Brian ve Roger da kendilerini koyverip kahkalara boğulmuştu. Bu şaklabanlığı onları daha da tahrik edebilirdi ama dördü o kadar uzun zamandır arkadaştı ki, Freddie önsezilerinde nadiren yanılırdı. Tabii arkadaşlarının arasını her yaptığında kendi-

sinin de hasar görmediği anlamına gelmiyor. Eğer bir zamanlar Freddie'nin anlattığı bir hikâye doğruysa, Taylor Mercury'nin kimi zaman insanı deli eden bu davranışlarını her zaman takdir etmiyordu. Freddie biraz abartarak olayı şöyle anlatır: "Bir gece Roger öyle kötü bir moddaydı ki, lanet olası davul setini toptan sahnenin ortasına fırlattı. Beni kılpayı ıskalamıştı. Ölebilirdim!"

San Remo'daki geceye geri dönecek olursak, Queen sahnede muhteşem bir başarı göstermişti. Radio Ga-Ga'nın dünyada kazandığı büyük başarının verdiği güçle birlikte, Hot Space'in yarattığı hayal kırıklığının ardından yeni albümleri The Works ile tekrar işe koyulmak için ortam son derece uygundu. Zekice inşa edilmiş ve uygulanmış harmonileri, girift aranjmanları ve incelikli prodüksiyonu ile bu, olgunlaşmış bir Queen'di. Albümün içeriği de daha cesurcaydı. Eleştirmenler beğenmişti ve özellikle May'in hard-rock bestesi Hammer to Fall'un büyük beğeni toplaması sürpriz olmamıştı. Böyle düşünenlerden biri de heavy metal grubu Def Leppard'ın solisti Joe Elliott'dı.

Elliott, Brian May ile 1982 yılının başlarında Queen'in Hot Space'i kaydettiği dönemde tanışmıştı. Münih'te bir konsere giden May, Def Leppard Rainbow'un altında sahne aldıktan sonra yanlarına gitmişti. Böylece arkadaş olmuşlardı. Joe ondan şöyle söz eder: "Bence Brian Queen'in ağır topuydu. Diğer üçünü azımsamak istemem ama eğer Brian olmasaydı sadece bir pop grubu olurlardı ve bugün geldikleri noktaya gelemezlerdi. Sanırım Freddie daha çok balad tarzı şarkılara ve Roger da popa yönelirdi. "Radio Ga-Ga" harika bir Queen hiti ama fazlasıyla pop. Müziklerinin sertliği hep Brian'a aitti. Bence Brian grup içerisinde kritik ve benzersiz bir denge kurmuştu."

27 Şubat 1984'te satışa çıkan The Works listelere iki numaradan fırtına gibi girdi ve tam 93 hafta boyunca İngiliz müzik lis-

telerinde kaldı. Albümün ikinci single'ı "I Want To Break Free / Machines (Back To Humans) 2 Nisan'da piyasaya sürülmesiyle birlikte eleştirmenler yine Queen'i yerden yere vurmaya başlamışlardı ama bu durum şarkının İngiltere'de üç numaraya, diğer pek çok ülkede ise bir numaraya yükselmesini engelleyemedi. John Deacon tarafından yazılan "I Want To Break Free" zamanla Latin Amerika'nın bazı bölgelerinde bir özgürlük marşı olarak benimsenecekti ama Queen şarkının video klibi için hiç de böyle ciddi şeyler düşünmüyordu.

Queen'in hiçbir klibi diğerine benzemezdi. Her biri belli bir etki bırakmak üzere hazırlanırdı ve bu sefer ki mesaj –devam eden başarılarına rağmen– sonuna kadar profesyonel olan bu grubun aynı zamanda eğlenmeyi de bildiğiydi. Roger Taylor'un önerisi ile dördü de Granada TV'nin pembe dizilerinden Coronation Street'in kadın karakterlerini canlandırmaya karar verdiler.

Rock starların video kliplerinde travesti kılığına girmesi Rolling Stones'un 1966 hitleri "Have You Seen Your Mother Baby, Standing in The Shadow?" için aynı şeyi yaptıkları zamana göre artık daha normal karşılanıyordu. O zamanlar Mick Jagger şaka yollu, bunun her İngiliz erkeğinin kanındaki bir şey olduğunu ve biraz eğlenmek için onlara kadın elbisesi giydirmenin pek de zor olmadığını söylemişti. Şimdi, on sekiz yıl sonra, başka bir ünlü şarkıcı televizyon ekranında Brian, Roger ve John'u bunu yapmaya ikna etmenin hiç de zor olmadığını neşeyle anlatıyordu: "Kadın giysilerinin âdeta üzerine atladılar!"

Klip üç bölümden oluşuyordu.İlk sahnelerde grup üyeleri, sözde beyinleri yıkanmış fütüristik bir kalabalığın ortasında dikilirken görülüyordu. Bu sahne Londra'da Limehouse Stüdyoları'nın deposunda soğuk bir günde çekilmişti. Kalabalığı oluşturan figüranlar yine fan kulüpten seçilmişti ve bu kez siyah iş tulumları giyiyorlardı.

Sonra travesti bölümü geliyordu. Battersea stüdyolarından birinde çekilmişti ve çok eğlenceliydi. Yüzünde güzellik maskesiyle Brian May, üstünde naylondan pembe bir gecelik ve saçlarında bigudilerle yataktan kalkıyor ve kocaman, tüylü terliklerini ayağına geçirerek buzdolabını silip süpürmek üzere merdivenlerden aşağı iniyordu. John Deacon başarılı bir biçimde yaşlandırılmıştı; gri yüzlü, şapkası ve paltosu ile kanepeye çökmüş, arada sırada Freddie Mercury'nin canlandırdığı hoppa görünüşlü kıza gazetesinin üstünden onaylamayan bakışlar atan ciddi bir büyükanne figürüydü. Elektrik süpürgesini iten kıllı kolu mutfak kapısında göründüğü andan itibaren kalın bıyıklı Freddie'nin üzerindeki çift yırtmaçlı PVC mini eteği ve siyah sütyen askılarını gösteren dar kolsuz süveteri ile kendini aştığı söylenebilirdi. Ama bu fikrin mucidi olan Roger tam bir rol çalandı. Kalçasının her hareketinde iç çamaşırını ortaya çıkaran dar jimnastik şortu ile Roger, okullu seksi kız tiplemesinde son derece inandırıcıydı.

Klibin üçüncü bölümünde dansçı arkadaşı Wayne Eagling ile birlikte Mercury vardı. Hazırlık olarak yine Kraliyet Balesi ile provalar yapmıştı. Derek Deane şöyle anlatır: "Wayne L'Apres midi d'un faune balesini Freddie için yeniden yaratmıştı. Gösterinin bir bölümünde Freddie yerde yatan insan vücutlarının üzerinde yüzüstü yuvarlanırken görülüyordu. Bu bölüme gerçekten bayılmıştı. Wayne Eagling ekler: "Freddie'yi Nijinsky yaptık; çünkü çok uzun zamandır büyük bir dansçı olmak istiyordu ve şimdi bu fırsatı yakalamıştı."

Balet olmayan biri için koreografi hazırlamak zor bir iştir, klipte bir dakikadan az gözükmesine rağmen Freddie'nin çekimi tam bir gün sürdü. Video klip yayına girdiğinde (açıkça komiklik olsun diye yapıldığı belli olduğu halde), rezilce bir travestilik

gösterisi olmakla suçlandığı gibi böylesi eşcinsel davranışların ülkenin gençlerini yoldan çıkaracağı gibi yorumlara da maruz kaldı. Bu yorumlara omuz silken Queen, Golden Rose Festivali'nde sahne almak üzere bir sonraki ay Montreux'e gider. Yeni albümlerinin tanıtımı için yaza kadar turneye çıkmayacaklarından, her birine özel hayatlarına eğilmek için biraz daha zaman kalır.

Deacon her zamanki gibi ailesine konsantre olurken, May, müzisyen arkadaşlarının albümlerinde misafir olarak çalıyordu. New York'taki Guild Guitars adlı bir şirketle de yakından ilgiliydi, şirket May'in dünyaca ünlü Red Special'ının BHM 1 (Brian Harold May 1) adı altında ticari bir replikasını yapmayı planlıyordu. Proje 1 Haziran'da start alacaktı. Mercury her zamanki gibi hareketli sosyal hayatına dönmüştü ki bu da Münih ve Londra'nın gece kulüplerini arşınlaması anlamına geliyordu.

Peter Stringfellow bu dönemde Freddie'yi şöyle hatırlıyor: "Hipodrom kulubümde pazartesi geceleri gay gecesiydi. Bir gece kız arkadaşımla balkondayken bir anda garip bir şey oldu. Heyecanlı bir uğultu başladı ve yaklaşık 2500 kişi, o an her ne yapıyorlarsa yapmayı bırakarak bir şeye doğru bakmaya başladılar. Baktıkları şey Freddie'ydi. Bembeyaz giysiler içerisinde kulübe gelmişti, sanki Queen of Sheba'nın kendisi kapıdan içeri girmiş gibiydi. Kalabalık resmen kendinden geçmişti. Freddie'nin insanları etkileme gücünün bir örneğiydi bu. Gökgürültüsü gibi bir alkış tufanı kopmuştu ve Freddie bu alkışları hak ettiğini düşünüyordu. Tavrı şöyleydi: "Tabii ki! İçeri giren bendim. Başka ne olabilirdi ki?" O zamanlar Freddie artık tümüyle kendine ait bir dünyada yaşıyordu ve yanına gidebilen çok az sayıda kişi vardı."

Zamanla bu sınırlı sayıdaki kişilerden biri de Jim Hutton adında iri yapılı, siyah saçlı, prestijli Savoy Oteli'nin berber dük-

kanında çalışan bir İrlandalı olacaktır. İlk karşılaşmaları 1983'ün sonlarına doğru South Kensington'da bodrum kattaki bir gay bardaydı. O dönemlerde başka biriyle ilişkisi olan Hutton, Mercury'nin içki ısmarlama teklifini reddetmişti. Aradan aylar geçtikten sonra, Mercury artık birlikte yaşadığı sevgilisinden ayrılmış olan Hutton'ı yakından izliyordu. Bir süre daha bir araya gelmeyeceklerdir; ama Hutton, o sıralar Freddie'nin onu potansiyel bir partner olarak tartmaya başladığını düşünür.

Jim Hutton gerçekten de Freddie için çok önemli biri haline gelir ama, o zamanlar Freddie her zamankinden bile daha az seçicidir. Arkadaşları onun ne kadar rafine biri olduğundan söz etse de, Freddie'nin bayağılık kapasitesi de hayli fazlaydı. Böbürlenerek söylediği şu sözler de bunu az çok kanıtlar nitelikte: "Ben her sabah yataktan kalkıp şöyle bir kafasını kaşıdıktan sonra, bugün kiminle yatmak istediğini düşünen yaşlı bir piçkurusuyum."

Bu arada Roger Taylor zamanının büyük bölümünü Montreux'teki stüdyolarında solo çalışmalarıyla ilgilenerek geçirmektedir. Bu çalışmanın meyveleri yaz aylarında piyasaya çıkan iki single'dı. Bunlardan ilki olan "Man On Fire / Killing Time" radyolarda görmezlikten gelinip, listelerde; ancak altmış altıncı sıraya çıkabildi. Ardından "Strange Frontier / I Cry For You" geldi ama bu single da diğeriyle aynı kaderi paylaşıp radyoda çalınma imkânı bulamayınca bir sonraki ay Top 100'e güç bela girebildi. İkinci solo albümü olan Strange Frontier 7 Temmuz 1984'te yayınlandı ve albüm listelerinde 30 numaraya kadar yükseldi.

Hem Taylor hem de May, solo çalışmalar yapmaktan hoşlanıyor olsalar da, Queen'le birlikteyken daha güçlü olduklarının farkına varmışlardı. Queen'in o yılki üçüncü single'ı "It's A Hard Life / Is this the World We Created" temmuz ortalarında yayın-

lanıp hızla altı numaraya yerleştiğinde bu gerçek anlamda kanıtlanmış oldu. Yakın zamanda Nordoff-Robbins Music Therapy Center Lunch'ın Gümüş Anahtar ödülüyle onurlandırılmış olmalarına rağmen bu single medya tarafından yaylım ateşine tutuluyordu. Bunun nedeni önlerindeki Avrupa Turnesi biter bitmez Güney Afrika'ya giderek Sun City Super Kupası'nda sahne alacaklarını duyurmuş olmalarıydı.

Pek çok anti-apartheid (ırkçılık karşıtı) grup bu duyurunun ardından hemen bir karşı hareket başlattı ve bu protestoların ardından Queen Müzisyenler Sendikası ile de karşı karşıya geldi. Bu gürültü patırtıyı bastırmak için Queen politikayla hiçbir ilgisi bulunmayan bir grup olduklarını ve bu kararı verirken iyice düşündüklerine dair bir açıklama yaptı. John Deacon grubun sadece yeni yerler keşfetmek istediğine ve ayrıca oraya giden ilk müzisyenler olmadıklarına, Elton John, Cliff Richard ve Rod Stewart gibi pek çok sanatçının daha önce Güney Afrika'da konser verdiğine işaret etti. Ama tartışma kolay kolay biteceğe benzemiyordu.

Üstelik olaylı "I Want To Break Free" kilibinin üzerinden henüz fazla zaman geçmemişti, ama tüm bunlar Queen'i "It's A Hard Life" için çektikleri video klibi yayınlamaktan caydırmadı. Münih'te yönetmen Tim Pope tarafından çekilen klibin gösterişli setleri, dörtlünün giydiği çılgın kıyafetlerle fazlasıyla örtüşüyordu. Cyclop gözleriyle donatılmış kıpkırmızı kostümüyle Mercury'i gözden kaçırmak imkânsızdı. May ise siyah ve altın rengi cübbesi ve taşıdığı kafatası şeklindeki özel yapım gitarıyla oldukça tehditkâr görünüyordu. Öte yandan Taylor ve Deacon eşdeğer derecede ihtişamlı birer kostüm giyiyorlardı: Deacon, dizlerine, kalçalarına, beline, dirseklerine ve boynuna metalik tüy efektleri işlenmiş gümüş rengi bir kostüm giyiyor ve gümüşi renkli bir unicorn taç taşıyordu. Gözden düşmüş Elizabeth döneminden

bir saray mensubunu canlandıran Taylor, elmas şekilli desenlerle bezenmiş bir tunik giymekteydi ve boynuna oldukça büyük beyaz renkli bir kırmalı yakalık takmıştı. Kostümlerin hepsi de çok sıcak tuttuğundan çekimler sırasında epey zorlandılar.

Eleştirmenleri bu son eserleri ile baş başa bırakan Queen, Kasım 1982'den bu yana çıkacakları ilk gerçek turne için provalara başlamak üzere Münih'e gitti. Aradan epey süre geçmişti ama, Roger Taylor grup adına şu açıklamayı yaptı: "Hâlâ rock'n roll çingenesi mentalitesine sahibiz." Ve işte böylece The Works turnesi 24 Ağustos'ta Brüksel Forest Nationale'de start aldı. Sahneye ilk defa beraberlerinde bir klavyeci ile birlikte çıktılar, bu kişi yakın zamanda Queen hayranları için bildik bir yüz haline gelecek olan Spike Edney'di.

Edney en son Boomtown Rats'le birlikte çalışmıştı ve Queen'le tanıştırılması da Crystal Taylor vasıtası ile oldu. Spike onlara katılmasını şöyle anlatır: "Queen beni Münih'te bir denemeye çağırdı ve ben de gittim, uzun bir kuyruk olacağını düşünüyordum. Ama bir baktım ki sadece ben varım. Zaten tüm parçalarını biliyordum ve böylece beni işe aldılar. O turneden sonra iki yıl boyunca Queen'le birlikte kaldım."

Belçika'nın ardından Eire'ye şöyle bir uğradıktan sonra Birmingham NEC'de üç gece ve Londra Wembley Arena'da dört gece olmak üzere turnelerine İngiltere'de devam ettiler. Dortmund Westallenhale'de verecekleri konser için Almanya'ya hareket etmelerinden hemen önce "Hammer To Fall / Tear it Up" singleları 10 Eylül'de piyasaya sürüldü. Etkili ve popüler bir sahne parçası olan "Hammer To Fall" listelerde kendine on üçüncü sırada yer buldu.

Bu tarih Freddie için kendi adıyla çıkardığı ilk solo single'ının da çıkış tarihiydi. (Daha önce yayınlanan "I can Hear The

Music" Larry Lurex adıyla yayınlanmıştı.) "Love Kills" Metropolis filminin soundtrack'i için Giorgio Moroder ile birlikte yazılmış rock / disko karışımı bir parçaydı ve single'ın B yüzündeki "Rotwangs Party" ile birlikte Avrupa'daki gay kulüplerinde büyük sükse yapacaktı. İngiliz müzik piyasasında hiç de fena değildi, on numaraya kadar yükselerek Queen'in son single'ını geçmiş ve grup arkadaşlarının solo çalışmalarının hepsinden daha iyi bir liste başarısı göstermişti.

Queen, Avrupa turnesinin final konserini Vienna Stadhalle'de 30 Eylül'de yaralı bir solistle gerçekleştirdi; Freddie sahne merdivenlerinde takılıp düşmüş ve diz bağlarını zedelemişti. Ancak Queen Botswana'ya vardığında, bu olay öylesine takılıp düşmenin ötesinde bir anlam kazanmıştı. Batıl inançlılara göre bu turne uğursuz olarak kabul edilebilirdi.

Sun City Süper Kupası dahilinde verecekleri on iki konserin tüm biletleri yirmi dört saat içinde tükenmişti ama Queen aslında bu konserlerin sadece yarısında sahneye çıkabilecekti. 5 Ekim 1984'teki birinci konser daha yeni başlamıştı ki, Mercury'nin sesinde problem çıktı. Freddie'nin durumunu hemen fark eden arkadaşları onu toparlamaya çalıştılar ama bu boşuna bir çabaydı. Spike Edney olayı şöyle anlatıyor: "Fred acı içindeydi ve üçüncü şarkıdan sonra sahneyi terk etmek zorunda kaldı." Mercury ses tellerindeki bu acı verici nodülleri mısır tanelerine benzetmiş ve şöyle bir itirafta bulunmuştu: "Buna neden olan, sesimi yanlış kullanmam."

Mercury tıbbi tavsiyelere rağmen performansına devam etmesiyle tanınırdı ama bu kez doktorun dediklerini yapmaktan başka çaresi yoktu, sesini dinlendirmesi gerekiyordu. Queen, önlerindeki dört turneyi de iptal etmek zorunda kaldı. Ama Edney'nin de açıkladığı gibi bu kararları pek de hoş karşılanmadı:

"Büyük bir skandal oldu; çünkü tüm biletler önceden satılmıştı ve tarihleri yeniden ayarlayacak zaman yoktu, yani açıkçası ellerinde olan bir şey değildi."

Kalan altı konserleri 10 Ekim'de başlayacak ve on gün sonra sona erecekti ve bu aradaki zorunlu dinlenme sürecinde grup, vaktinin çoğunu lüks Sun City kompleksinin içinde geçirdi. Ancak ekim ayında, Johannesburg'un biraz uzağındaki Soweto'da geleneksel Siyah Afrika Ödül Töreni düzenlenmektedir ve bazı Sun City yetkililerinin tüm endişesine rağmen Brian May bazı ödülleri sunması için yapılan daveti onurlandırmayı kabul etti. Queen'in menajeri ile birlikte May Güney Afrika'nın özgürlük isyanının başladığı yerlere, güney-batı şehirlerine doğru yola koyuldu. Orada bir çamur gölünün ortasındaki tahtadan sahneye çıktı ve yüzüne düşen ılık yağmurla birlikte ödülleri dağıttı. Ona gösterdikleri yakınlık May'i derinden etkilemişti ve Queen'in bir gün Soweto'da konser vereceğine dair onlara söz verdi.

Tüm grup üyeleri Güney Afrikalıların içinde bulunduğu kötü durumdan etkilenmişlerdi ve tüm geliri Bophuthatswana'da sağır ve kör çocukların eğitim gördüğü bir okula verilmek üzere bir konser albümü çıkaracaklardı. Spike Edney: "Hepimiz Güney Afrika'da konser verme şansını yakaladığımız için çok mutluyduk. Bilgi sahibi olmadıkları şeyler hakkında ahkâm kesen insanlar, dinlememek gerektiğini öğretti bana. Queen için ise, kesinlikle çok aydınlatıcı bir tecrübeydi."

Queen apartheid'a karşıydı ama çoğu kişi Queen'in orada konser vermenin getireceği ciddi politik sorunları tam olarak anlamadığını düşünüyordu. Afrika Ulusal Kongresi'nde Kültürel Ataşe olarak görev yapan Mandla Langa görüşlerini şöyle açıklamıştır: "Queen, ülkeye insanların Pretoria rejimine saygınlık kazandıracak herhangi bir dış etkene hiç de ihtiyaç duymadıkları

bir dönemde gelmişti. Sun City gerçek Güney Afrikalılara karşı bir hakaret olarak algılanırdı. Yoksulluğun ve öfkenin ortasında orada konser vermek, Queen'in bariyerleri yıkmak için kendi paylarına düşeni müzik aracılığıyla yapma düşüncesi ile açıklanarak rasyonelleştirilemez. Bu konserlere katılanların büyük bir çoğunluğunun beyaz olduğu ve Güney Africa Broadcasting gibi kuruluşların Batı dünyası ile ilişki kurmalarına yardımcı olacak bu büyük fırsata balıklama atlayarak yayın saatlerinin büyük bölümünü Queen'e ayırdıkları unutulmamalıdır. O zamanlar, hatta muhtemelen halen –çünkü insan hafızası uzun dönemlidir– Queen'in müziği siyahi aktivistler arasında hiçbir zaman kabul görmemiştir.

Bu seyahatin neticesinde Queen, Birleşmiş Milletler'in Güney Afrika'da sahneye çıkan müzisyenleri içeren kara listesine alınır; ancak isimleri daha sonra silinecektir. Ingiltere'de ise üyelerinin Güney Afrika'da sahneye çıkması yasak olan Müzisyenler Sendikası ile ters düşmüşlerdi. Sendikanın genel kurulu Brian May'in grup adına yaptığı heyecanlı konuşmadan tatmin olmamıştı ve Queen'i ağır bir biçimde cezalandırdı. Queen'in paranın hayır işlerinde kullanılmasını şart koşmasıyla epey şaşırmışlardı.

Yıl bitmeden önce yaşanacak tatsız olaylar bu kadarla kalmadı. "The Works" adıyla piyasaya sürülen dört parçalık video klip derlemesinin ardından bir hafta sonra, 26 Kasım'da "Thank God It's Christmas / Man On The Prowl / Keep Passing The Open Windows" yayınlandı. Ama Queen'in ilk ciddi Noel single'ı denemesi ilk yirmiye giremedi ve Band Aid'in banko Noel hiti Do They Know It's Christmas'ın yanına bile yaklaşamadı.

Etiyopya'daki açlık felaketine yardım amacıyla yayınlanan bu single, Boomtown Rats'in vokalisti Bob Geldof ve eski Ultravox solisti Midge Ure'un ortak çalışmasıydı ve aralarında Cliff Ric-

hard, Paul Young, George Michael, Boy George, Sting, Phil Collins, Status Quo ve Duran Duran'ın da bulunduğu otuz altı kişilik bir kadro tarafından seslendiriliyordu. Queen davet edilmemişti. Davet edilmemiş olmalarında Güney Afrika konserleri konusundaki tartışmalar etkili olmuştu şüphesiz; ama nedeni ne olursa olsun grubu incitmişti. Freddie Mercury daha sonra söylediği şu sözlerle üzüntüsünü dile getirmiştir: "Band Aid'de yer almış olmayı çok isterdim."

Queen Do They Know It's Christmas'ın İngiltere'de son yılların en çok satan single'ı oluşunu izlerken, aralık ayında tek bir albümden seri halinde single'lar çıkarttıkları için eleştirmenlerin saldırısına uğramıştı. Eleştirmenler bunun grubun hayranlarını sömürü amacı taşıdığını iddia etmişti –ki Queen asla böyle bir şey yapmamış olmakla gurur duyardı–. Bir yıllık aradan sonra yeniden bir araya gelen grubun kendilerine olan güveni bu suçlamalarla iyice sarsılmıştı.

Ama düşünecek fazla zaman yoktur. Band Aid single'ının dışında bırakılmış olabilirlerdi ama Queen için 1985 yılı Rio De Janeiro'da pek çok ünlü yıldızın katılımıyla düzenlenen ve dünyanın en büyük rock festivali (hatta efsanevi Woodstock'dan bile daha büyük) olarak duyurulan on günlük bir organizasyona liste başı olarak davet edilerek başladı. Yerel işadamı Roberto Medina tarafından organize edilen, "Rock In Rio" Barra De Tijuca dağlarının arasında inşa edilen bir arenada sahneleniyordu ve Ozzie Osbourne, Yes, AC/DC ve Iron Maiden gibi yıldızları konuk ediyordu. Çeyrek milyonun üzerinde, rekor sayıda bir seyircinin önünde Queen 12 Ocak'ın ilk saatlerinde ilk günün kapanışını yaptı. Iron Maiden solisti Bruce Dickenson'ın o geceye ilişkin anıları hâlâ capcanlı: "Organizasyon Beatlemania'ya benzer bir histeri yaratmıştı, sanki koskoca bir sirkin ortasındaydık.

Konser alanına herkes helikopterle getiriliyordu ama gece uçuşuna izin verilmediği için dönüşte beş saatlik bir trafiğe katlanmak zorundaydınız. Oraya ulaştıktan sonra ise, manzara bambaşkaydı. Ortalıkta çeteler halinde gezinen güvenlik görevlileri vardı ve hepsi de oldukça hain görünüşlüydü. Zamanımız azdı, Maiden daha şimdiden sahneye on beş dakika geç kalmıştı. Her şey çok korkutucuydu. Soyunma odamızın hemen dışındaki koridorda şiddetli bir gürültü koptu. Güvenlik gruplarından ikisi kafayı sıyırmış birbirlerine tabanca çekiyor, yanlarındaki köpekleri de hırlayarak tasmalarını çekiştiriyordu. Biz ödlekler gibi saklandık. Sonra birden bizim özel güvenliklerimizden biri kapı aralığından şöyle bir kafasını çıkarıp baktı ve seslendi: "Hey çocuklar! Biz sahneye çıkana kadar biraz ara vermeye ne dersiniz?" Ve verdiler! Ortalık duruldu ve biz de hızla oradan sıvıştık. Ama biz sırtımızı döner dönmez, kavgaya yeniden başladılar!

Queen, Iron Maiden'ın ardından sahne aldı ama her şey planladıkları gibi gitmedi. Bruce Dickenson şöyle anlatır: "İlk iki ya da üç şarkıları seyirciyi havaya sokamadı. Ardından I Want To Break Free'ye geçtiklerinde seyirciler Freddie'nin kadın kıyafetleri giymesinden pek hoşlanmamıştı. Ama Freddie besbelli nerede yanlış yaptığını anlamamıştı."

Daha önceki Güney Amerika tecrübelerinde seyirciler sahneyi topa tutmuştu ki Queen daha sonradan bunun beğenilerini ifade ettikleri yerel bir gelenek olduğunu öğrenmişti. Hatta Freddie sonraları Latin seyircilerin bu taşkınlıkları hakkında şöyle bir yorum yapmıştı: "Bazen biraz fazla heyecanlanıyorlar, ama ben kırbacımı indirip onlara kontrolün kimde olduğunu gösteriyorum." Ama bu kez meşrubat kutuları kafalarına yağmaya başladığında ortada belirgin bir tehdit havası vardı. Kalabalıkların kişilikleri vardır ve Mercury bu sefer yanlış yorumla-

mıştı. Travesti kılığından süratle kurtuldu ve Queen gösterisine sanki hiçbir şey olmamış gibi kaldığı yerden devam etti.

Sonunda defalarca bise çağrıldılar ve fırtına gibi estiler ama sahneden indiklerinde Mercury içinde birikmiş duygularını açığa vuracaktı. Bruce: "Freddie sahneden iner inmez gözyaşlarına boğuldu. Seyircinin neden böyle bir tepki verdiğini hiç anlamamıştı. Birileri Queen'e I Want To Break Free'nin buralarda bir özgürlük şarkısı olarak benimsendiğini ve bu şarkıyla böyle dalga geçmelerinin seyirciyi içerlettiğini anlattı. Bu, durumu açıklıyordu ama Freddie çok üzgündü."

Queen'in bu küçük gafı EMI'nin festivale katılan tüm sanatçılar için gözde Copacabana Beach Otel'inde verdiği görkemli konser sonrası partisiyle hemen unutuldu. Bazı davetlilerin elbiseleriyle havuza daldığı bu parti tüm ayrıntılarıyla Brezilya televizyonlarından naklen yayınlanmıştı.

Queen'in Rock In Rio'daki ikinci performansı bir hafta sonraydı, 19 Ocak'ın ilk saatlerinde festivalin kapanışını yaptılar. Globo TV festivalin tamamını kayda almıştı ve içerisindeki Queen performanslarının yayın hakları daha sonra bir konser videosu olarak piyasaya sürülmek üzere saklı tutulmuştu. Bu arada dinlenecek hiç vakit yoktu. Spike Edney: "Tüm bu olay bir nevi tatil gibiydi, bir sürü rock yıldızı otelin barlarında ve havuzunda birlikte vakit geçiriyordu. Ama Rock In Rio'nun Queen'e asıl yararı hâlâ Güney Amerika'nın bir numaralı rock grubu olduklarını ispatlamasıydı."

İngiltere'ye döndükten sonra dördü de özel hayatlarına ve diğer profesyonel çalışmalarına döndüler. John Deacon ailesinin yanına gitti, Roger Taylor ise hem aktör Jimmy Nail ile birlikte bir single çıkarttı hem de Feargal Sharkey ve Who'nun solisti Roger Daltrey ile birlikte çeşitli çalışmalar yaptı.

Biran May, Michael Stimpson'ın Oxford Üniversitesi yayınlarından çıkan "The Guitar; A Guide for Students and Teachers" adlı kitabı için bir bölüm yazdı ve aynı zamanda BBC'nin yazarın hayatı ile ilgili kısa filmine katkıda bulundu. Ardından Londra Capitol Radyo'da yayınlanan bir programa misafir DJ olarak katıldı. Ve Freddie Mercury de dar blue jeani ve beyaz yeleği ile yeni bir moda yaratmak üzere Londra'nın gay kulüplerine döndü.

O sıralar favori kulubü Heaven'dı ve mart ayının sonlarına doğru Jim Hutton ile nihayet bir araya geldikleri yerde işte bu kulüptü. Freddie, Hutton'a bir içki ısmarlamayı teklif ettiğinde, Hutton bunun yerine ona bir votka ısmarlamayı önermişti. Mercury kabul etmiş ve kabaca "Aletin ne kadar büyük?" diye sormuştu. Hutton o gece Mercury'nin Kensington'daki dairesine gitmiş ve şarkıcının kedileri ile biraz oynadıktan sonra ikili biraz daha kokain çekmiş ve yatak odasına geçmişti. Ertesi sabah bir kez daha görüşmek için birbirlerine söz vererek ayrılmışlardı.

Mercury henüz tam olarak âşık değildi belki ama 9 Nisan 1985'te yayınlanan ikinci solo single'ı "I Was Born To Love You / Stop All the Fighting" oldukça romantik bir parçaydı. Solo çalışması yine iyi sonuç verdi ve on bir numaraya kadar yükseldi. İlk solo albümü olan Mr. Bad Guy ise son derece kötü eleştiriler almasına rağmen daha da iyi bir performans göstererek o ayın sonunda İngiltere listelerinde altıncı sıraya yerleşti.

Nisan ayı Queen için Yeni Zelanda ve Avustralya turnesi ile yoğun geçecek bir aydı. Bu turne boyunca Sun City seyahatlerine yönelik protestolar canlarını sıkacaktı. Auckland Mount Smart Stadyumu'nda gerçekleşecek olan heyecanla bekledikleri ilk Yeni Zelanda konserleri için Auckland'a varmalarından itibaren, havalimanında, otelde ve konser alanında sürekli olarak sloganlar atan anti-apartheid grupları ile karşılanmışlardı.

3 gün sonra, 16 Nisan'da, Queen Melbourne ve Sydney'e eşit olarak bölüştürülmüş toplam 8 konserlik bir seri için Avustralya'ya hareket etti. Melbourne Sports and Entertainment Centre'da düzenlenen son dört konserin sonuncusunda, o sıralar kendisi de Avustralya'da turnede bulunan Genesis'in eski davulcusu ve şimdinin solo şarkıcısı Phil Collins Queen'i ziyarete geldi. Ama Collins'in kendisinin de itiraf ettiği gibi, konserden önce sahne arkasına giderek sahne hazırlıklarını sürdüren ve gerginliğini votka içerek yatıştırmaya çalışan Freddie'yi sinirlendirmişti.

O geceki performansları tam bir hayal kırıklığıydı. Işık efektleri ile sorun yaşadılar ve ses kalitesi de her zamanki standartların altındaydı. Karşılaştırılacak olursa, Sydney konserleri daha iyi gitmişti. Sydney'de eski menajerleri John Reid ile de karşılaşmışlardı. Elton John'da Avustralya turnesindeydi ve boş bir gecelerinde bir araya geldiler. May ve Deacon, John Reid'e katılarak Opera House'daki bir gösteriye medeni bir ziyaret yapmak istediler. Öte yandan Mercury, Taylor ve Elton John ise bodoslama Sydney'in renkli gece hayatına daldılar.

Queen, Avustralya turnesinin yorgunluğunu üzerinden atamadan, son Uzakdoğu turneleri için yola koyuldu. Bu turnenin finali 15 Mayıs'ta Osaka Castle Hall'da gerçekleşecekti. Londra'ya döndüklerinde kafalarında bir önceki ay Yeni Zelanda'da bulundukları sırada aldıkları bir teklif vardı. Spike Edney konuyu şöyle açıklar: "Queen'in "Works" turnesi sırasında kısa bir süre Boomtown Rats'e katılmıştım. Yeni Zelanda'dayken Bob Geldof beni aradı. Midge Ure ile birlikte Band Aid'i devasa bir rock konseri ile devam ettirmek üzere bir fikir geliştirdiklerini ve Queen'in böyle bir organizasyonda sahne almayı kabul edip etmeyeceğini sordu."

Spike, Queen'in geri çevirme ihtimaline karşı Geldof'un ona

bu teklifi ilk başta gayri resmi olarak yaptığını kabul ediyor. Geldof'un isteği ile Edney, bu teklifi Queen'e iletir. "Brian ve Roger'ın bir önceki yıl çıkarılan Band Aid single'ına davet edilmedikleri için çok üzgün olduklarını biliyordum ve bu yüzden Queen'in bu teklife çok sevinmesi beni şaşırtmamıştı. Ama gerçekleştirilmesi çok zor bir proje gibi göründüğünden sonunda hayır dediler."

Queen'in yanıtını Geldof'a ileten Spike Edney, ona bu 'hayır'ı son kararları olarak düşünmeyip, grup ile bir kez de kendisinin görüşmesini önerdi. Geldof işin peşini bırakmayıp Queen ile tekrar görüştüğünde Queen'in yeni yanıtı eğer Midge Ure ve Geldof böyle bir işin altından kalkabilirlerse katılmayı düşünecekleri şeklinde oldu.

Queen İngiltere topraklarına döndüğünde, bu proje gerçekten de başarılacak gibi görünüyordu. Hazırlıklarda oldukça ilerleme kaydedilmişti ve Etiyopya yararına düzenlenecek bu büyük konserin boyutları sürekli büyümekteydi. Yazın Wembley Stadyumu'nda düzenlenecekti ve şimdi de Philadelphia'da paralel bir konser planlanıyordu. Hatta adı bile vardı; "Live Aid." Spike Edney: "Bob Geldof, BBC'yi ABD ile bir uydu bağlantısı kurmaya ikna etmişti ve Queen kesinlikle bu olaya katılmak istediklerine karar vermişti. Açıkçası kaçırılmayacak kadar büyük bir olaydı bu."

En başlarda gönülsüzce yaklaştıkları bu olay, hızla global bir organizasyona dönüştüğünde, Queen, rock devlerinin arasında ve tüm dünyanın önünde sihirlerini yeniden yakalama fırsatı olarak gördükleri bu hedefe kilitlendi. Planları basit ve düzdü; şovun tek yıldızı olacaklardı.

ON İKİ

SİHİRLİ ANLAR

Queen Live Aid'deki yarım saatlik şovları için 10 Temmuz'da Londra Euston Road'daki Shaw Tiyatrosunda üç gün sürecek yoğun provalara başladı. Live Aid'de kendilerine ayrılan bu kısa sürede iyi bir performans sergilemek için konsantrasyonlarını en ünlü şarkılarından oluşan, iyi planlanmış bir medley üzerinde yoğunlaştırdılar. Spike Edney bu seçimleriyle ilgili şunları söylemiştir: "Konserin ardından herkes Queen'in ne kadar dahiyane bir fikir geliştirdiğini konuşup duruyordu. Ama bizim için bu yapılması gereken en mantıklı şeydi."

Live Aid gerçekten tarihi bir olaydı. On altı saatlik bu müzik maratonu, 13 Temmuz 1985 Cumartesi günü öğlen saatlerinde Wembley Stadyumu'nda başladı. İngiltere'de saat akşam 18.00'i gösterdiğinde, Philadelphia JFK Stadyum'unda düzenlenen ABD Live Aid'i ile uydu bağlantısı kurulmuştu. Rock dünyasından bu kadar çok sayıda ünlünün katıldığı böylesine büyük bir organizasyon ilk kez gerçekleşiyordu. Ama Live Aid dünya üzerinde bir milyardan fazla kişiye uydu aracılığı ile aynı anda canlı yayın yapılan ilk konser değildi. Bu ayrıcalık Elvis Presley'in efsanevi 1973'teki efsanevi performansı Elvis: Aloha From Hawaii' ye aitti.

Aradan geçen on iki yılın ardından Live Aid'in kadrosu Status Quo, Paul McCartney, Bob Dylan, Mick Jagger, Tina Turner,

Dire Straits, Bryan Adams, Paul Young, David Bowie ve daha pek çok ünlüyü içermekteydi. Queen 18.30'da David Bowie'nin ardından sahneye çıktı. Her zamankinin aksine gösterişli ışık şovları, efektleri ve süslü giysileri olmaksızın sadece işlerini yapmak için gelmişlerdi ve sergiledikleri dinamik performans, mükemmel profesyonellik adına âdeta bir ders verir gibiydi. Etkili ve sıkı bir müzik çaldılar, her biri elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışıyordu. Ama grup üyeleri bu muhteşem performansta en çok pay sahibi olanın Freddie Mercury olduğu konusunda hemfikirdi. Brian May daha sonraları yaptığı alçakgönüllü bir açıklamada, diğer grup üyelerinin de mutlaka katkısı olduğunu ama bu zaferin Freddie'ye ait olduğunu söylemiştir.

Adeleli vücudu ile son derece atletik görünen Mercury, sahneyi âdeta ele geçirmişti. Sahnede bacakları iki yana açık bir vaziyette duruyor ve seyirciyi hem kontrol ediyor hem de onlara hükmediyordu. Bir müddet başını geriye atıp, beğenilerinin tadını çıkarıyor, sonra dişlerini ortaya çıkaran o parlak gülüşüyle bu kendini beğenmiş tavrını terk ediyordu. Ama nasıl olursa olsun, Freddie'nin oradaki varlığını hissettiriyordu. Birkaç dakika içinde stadyumdaki o müthiş kalabalığın hepsini birden avcunun içine almıştı. Roger Taylor bir keresinde Mercury'nin dev bir stadyumun en arka sırasındaki seyirciyle bile iletişim kurabildiğini söylemiştir. Şimdi bulundukları yer bir Queen konseri değildi. Dahası, sıra We are The Champions'a geldiğinde, uyum içinde havada sallanan elleriyle hep bir ağızdan şarkıya eşlik eden bir stadyum dolusu seyircinin oluşturduğu o muhteşem görüntü, unutulmayacak bir bütünleşmenin yansımasıydı. O gün Queen ulaşılamaz bir noktadaydı ve kıskançlık bir yana bu kimsenin inkâr edemeyeceği bir gerçekti.

O gece Live Aid'de sahne alan Paul Young da aynı fikirdedir.

"Queen'i hep beğenirdim ama o gece kendi kendime şöyle dedim: "Bu çocuklar gerçekten bir harika!" Çıkardıkları ses inanılmazdı. Sahnede sadece dört kişilerdi, hiçbir efekt yoktu ama yine de herkesi uçurmayı başardılar. Ayrıca o gece Freddie dünya üzerinde bu konseri izleyen herkese nasıl bir şovmen olduğunu kanıtladı."

Freddie ile daha sonra tanışacak olan Cliff Richard, Mercury'nin ışıltısını hemen fark etmişti. Cliff: "Ben Live Aid'e katılamadım; çünkü o sırada Birmingham'da bir yardım konseri için sözüm vardı. Ama arada konserin bazı bölümlerini seyrettim ve Freddie'yi sahnede gördüğümde o geceki şovun yıldızı olacağını anlamıştım."

Thin Lizzy'nin gitaristi Scott Gorham'ın o geceye ilişkin eşsiz bir bakış açısı var: "Tam altı saat boyunca silik Avrupalılar vardı sahnede. Herkes, Tanrım, kim çağırdı bunları diye düşünüyordu. Sonra Queen sahneye çıktı ve işte Freddie oradaydı; göğsünü ileri doğru çıkartmış, dünyaya onu sevmesi için meydan okuyordu. Muhteşemdi, sanki Queen'in yeniden doğuşu gibiydi. Onları gördükten sonra kalanları dinlemeyi kim isterdi ki?

Queen'in elde ettikleri başarının boyutlarını anlaması biraz zaman aldı. John Deacon iyi bir iş çıkarttıklarını bildiklerini ama ne kadar iyi olduklarını haftalar sonra algılayabildiklerini itiraf etmiştir. Sahneden ayrılır ayrılmaz aldıkları reaksiyonu anımsayan Roger Taylor, Elton John'un Queen'e bağıra çağıra şovu çaldıklarını söylediğini anlatıyor. Roger, Elton'ın bu tavrını aralarındaki arkadaşlığa verip fazla önemsememişti.

Elbette Live Aid'in amacı rock gruplarının kariyerini yüceltmek için global bir platform oluşturmak değil, Etiyopya'daki açlığa dikkat çekmek ve para toplamaktı. Bu organizasyonun ardındaki asıl kişi BBC'nin dış ilişkiler sorumlusu Michael Bu-

erk'di. Bob Geldof'u rock dünyasından yardım istemek için motive eden Buerk'in 1984 Kasım krizini konu alan özel TV şovu olmuştu.

Michael Buerk şöyle konuşur: "Live Aid konseri organize edildiğinde, itiraf etmeliyim ki ilk düşüncem bunun bir hafta içinde unutulacak gelip geçici bir heves olduğuydu. Uzun vadede etkili olacağına inanmıyordum ve pop dünyası ile açlıktan ölen insanlar arasında bir bağlantı yoktu bence. İşte bu da ne kadar hatalı olduğumu gösteriyor. Bu organizasyon Etiyopya'daki durum hakkında bilinci artırdı ve bu küresel bilinç dünya devletleri üzerinde bir baskı oluşturmuştu ki bu çok iyi bir şeydi. İki milyon insanın açlıktan öleceği tahmin ediliyordu ve sonunda 800.000'i öldü. Sonuçta Live Aid bir milyondan fazla insanın hayatının kurtarılmasında pay sahibi olmuştu." Rock dünyasına yönelik kişisel bakış açısını nadiren yansıtan John Deacon ise, Live Aid'in müzik işinde olmaktan gurur duyduğu tek gün olduğunu açıklamıştır.

Live Aid'in Queen'e pek çok yönden yararı olmuştu. Yepyeni bir jenerasyon onları tanımıştı ve bu durum plak satışlarını dünya çapında yeniden canlandırdı. Bu devasa hayır organizasyonundaki üstün başarıları, Sun City bozgununu unutturmaya ve aynı zamanda da kendilerine olan inançlarını tazelemelerine yardımcı olmuştu. Live Aid'den önce Queen ciddi ciddi grubun artık tükendiğini düşünmeye başlamıştı ve bir kez daha her şeye ara vermek isteyip istemediklerine karar vermeye çalışıyorlardı. Deacon dünya çapında başarı kazandıkları bu olayın ardından bu tatsız fikirleri kafalarından attıklarını ifade etmiştir. Şimdi yeniden enerjilerini toplamış, gelecek yıl için kapsamlı bir Avrupa turnesi planlamaya başlamışlardı. Ama bundan önce Queen biraz tatil yapmak üzere dağıldı.

Queen ve özellikle Mercury'nin Ibiza Adası'nda lüks bir tatil kompleksi olan Pikes Hotel'in zevklerini keşfetmesi işte bu 1985 yazına denk gelir. Otel gözlerden uzak kalmak isteyen yıldızlar için mükemmel bir seçim olmasıyla dünya çapında hak edilmiş bir üne sahipti. Otelin sahibi Tony Pike Mercury'nin otele ilk gelişini şöyle anlatır: "Freddie ile ilk kez Live Aid'in hemen sonrasında tanıştım. Jim Beach'i tanıyordum ama Queen üyeleri ile tanışmamıştım. Bir gün Freddie ve arkadaşlarının otele geldiğini haber aldım. Freddie'yi bizzat karşılamak için avluya indim. Freddie oldukça komik bir şekilde elimi sıktı ve ağzından da bir 'Hello' çıktı. Başka tek bir kelime etmedi. Yolculuk arkadaşları arasında Jim Hutton, Peter Straker ve Peter Freestone vardı. Güvenlik önlemlerini kolaylaştırmak için otelin eski bölümünün tamamı onlara ayrılmıştı ve Freddie başka tek bir kelime etmeden yanımdan sıyrılarak içeri girdi. İçimden; ooo bu adamla işimiz zor olacak, diye düşünmüştüm."

Ama Tony Pikes'ın da sonradan itiraf ettiği gibi, gerçek çok farklıdır. Sonraki beş yıl içinde Freddie, Pikes Hotel'e sık sık gelir ve artık yıldızı daha yakından tanıyan Tony ile iyi dost olurlar. Tony Pikes: "Freddie gerçekten harika bir insandı, çevresindekilerin ihtiyaçlarına karşı her zaman çok duyarlıydı ve beklenmedik bir durum ortaya çıktığında hemen özür dilerdi. Sadece işlerini yaptıkları halde tüm personele minnettar kalırdı ama işte o böyle biriydi."

Pikes sözlerine şöyle devam eder: "Freddie buradayken akşam yemeği partilerinden, tennis oynamaktan –çoğunlukla ben ona eşlik ederdim– hoşlanırdı ama gerçek anlamda bir oyuncudan çok poz verir gibiydi. Ve insanları eğlendirmeyi çok severdi. Havuz kenarında yatarken birden "çabuk git ve piyanoyu getir" derdi. E tabii piyano ağır bir eşyadır ama yaklaşık altı adam

gönderilir, piyano güç bela aşağı indirilir ve Freddie sadece kendi arkadaşları değil, herkes için çalıp şarkı söylerdi. Sonra yine komiklik yapacağı tutar, insanları havuza atmaya başlardı. Tabii diğer otel müşterileri yine kaçınılmaz olarak bu eğlencenin bir parçası olurdu. Ama bu tip eğlencelerden uzak durmayı tercih eden misafirleri asla rahatsız etmezdi."

Pike'a göre, konu eşcinselliği olduğunda, Mercury tedbirli davranırdı. "Buraya geldiği onca yıl boyunca, bu gerçeği kimsenin gözüne sokmamıştır. Bunu eğlenceli hale getirmeyi seviyordu elbette. Eşcinseldi ama bu konuda kendine güveni tamdı ve muziplik yapma havasında olmadığı zamanlarda eşcinselliğine tanık olamazdınız. Hatta gördüğüm kadınların çoğu onu çok çekici buluyordu. İyi bir fiziği vardı ve çok maskülen görünüşlü bir erkekti. Hem yanında kendinizi rahatsız hissedeceğiniz türde bir eşcinsel değildi. Bu rahatsızlığı daha önce başkalarıyla yaşamıştım ama Freddie ile asla."

Tony aralarında nasıl bir ilişki olduğunu bilmeden önce Jim Hutton Mercury'e birkaç kez Pikes'da eşlik etmişti. Pike ikilinin ilişkisini nasıl öğrendiğini şöyle anlatır: "Bir gün Jim'e o grup içinde tam olarak ne iş yaptığını sordum; çünkü o zamana kadar onun müzikle bir ilgisinin olmadığını öğrenmiştim. Jim oldukça sessiz, sakin ve son derece maskülen bir adamdı ve o güne kadar Freddie ile arasındaki ilişkiyi belli edecek hiçbir sahneye rastlamadığımdan, dangalakça bir soru sormamıştım. Jim yüzüme bakmış ve 'Bilmiyor musun?' diye sormuştu. Ben hayır anlamında kafamı salladım ve o da basitçe şunu söyledi: "Ben Freddie'nin erkeğiyim." Öyle bir niyetim olmamasına rağmen meraklı biri gibi davranmış olmaktan dolayı kendimi çok kötü hissetmiştim." Tony sözlerine şöyle devam eder: "Jim ve Freddie aşklarını asla toplum önünde belli etmezlerdi. Birbirlerine sarılmaz

veya sevgili olduklarını belli edecek başka hareketlerde bulunmazlardı. Freddie kamuya mal olmuş taşkın bir şovmendi ama sanırım Jim'in özel hayatı üzerinde yatıştırıcı bir etkisi olmuştu."

Yazın sonuna doğru Queen tekrar stüdyoda bir araya gelecekti. Bu aşamada içlerinden sadece Mercury solo çalışmalar yapıyordu. 1 Temmuz'da "Made In Heaven / She Blows Hot & Cold" ardından 2 Eylül'de "Living On My Own / My Love is Dangerous" adlı single'ları yayınlandı. Ancak bu solo single'ların performansı Mercury'nin önceki çalışmalarına oranla daha kötüydü. Ve iki ay sonra piyasaya sürülen "Love Me Like There Is No Tomorrow / Let's Turn It On" listelerde; ancak yetmiş altıncı sıraya kadar çıkabildiğinde, solo kariyeri iyice dibe batacaktı. Öte yandan, yeni Queen şarkıları için beklentileri hayli yüksekti.

Live Aid'in 1986 yılı için turneye çıkma fikrini tetiklediği gibi, şimdi stüdyoya dönen Queen, işe koyulmak için sabırsızlanıyordu. Yönetmen Russell Mulcahy ilk büyük Hollywood projesinin –başrollerini Christopher Lambert ve Sean Connery'nin paylaştığı 20 milyon dolarlık Highlander– soundtrack'i için Queen'e teklifte bulunduğunda zamanlama daha mükemmel olamazdı.

Yazdıkları şarkılardan birinin filmin tema müziği olması şartıyla Queen bu teklifi kabul etti. 1985 Eylül'üne gelindiğinde Queen Musicland, Mountain ve Town House stüdyolarında harıl harıl çalışmaya koyulmuştu.

4 Kasım'da o yıl çıkardıkları tek single olan "One Vision / Blurred Vision" yayınlandı. 1986 yılında Iron Eagle adlı filmin soundtrack'inde kullanılacak olan "One Vision" İngiltere listelerinde yedinci sıraya kadar yükseldi. Ancak eleştirmenler Queen'i bu şarkıya yazdıkları sözlerle açıkça Live Aid'in mirasını yemekle suçlayınca keyifleri biraz kaçtı. (Roger Taylor'a göre bu şarkıyı yazar-

ken Martin Luther King'in kendisi kadar ünlü "I Have A Dream (Benim bir hayalim var.)" adlı konuşmasından ilham almışlardır.)

Her ne kadar medyanın acımasız eleştirilerine karşı bağışıklık kazanmış olsalar da, onları incitmişti. Bu arada Queen'in single'dan elde ettiği tüm gelirleri hayır kurumlarına bağışlaması gerektiğine dair sesler de yükseliyordu. Ama Queen zaten Live Aid'de seslendirdikleri Is This The World We Created"in gelirlerini Save The Children (Çocukları Kurtaralım) Fon'una bağışlıyordu ve çeşitli hayır kuruluşlarına sürekli yardımda bulunuyordu.

Sun City ziyaretleri üzerine çıkan tartışmalar biraz azalmış olsa da, tamamen bitmemişti. Queen bu hadiseye tümden bir son vermek için aralık ayında bir basın açıklaması yapmaya karar verdi. Bu açıklamada grubun anti-apartheid duruşunun altı çizildi ve bir daha asla Güney Afrika'ya gitmeyeceklerini taahhüt ediyordu (Bu taahhüt en çok Sowetolulara verdiği sözü tutamayacak olan Brian May'ı üzmüştü.).

2 Aralık 1985'de Queen, o güne kadarki tüm albümlerinin (Greatest Hits hariç olmak üzere) bir arada sunulduğu The Complete Works'u yayınladı. Eski albümlerin hepsi dijital olarak yeniden düzenlenmişti ve Complete Vision adlı bir bonus albüm de bu box-set'e eklenmişti. Bu ekstra albüm single'lardan ve herhangi bir albüme girmemiş, sadece çeşitli single'ların B yüzünde yayınlanmış şarkılardan oluşuyordu. Bu arada grup, 1986 yılına kadar zamanlarını dolduracak olan yeni albümlerine –Highlander soundtrack– konsantre olmuştu.

17 Mart'ta ilk single'ları "A Kind Of Magic / A Dozen Red Roses for My Darling" İngiltere'de yayınlandı. Animasyon karakterlerin grupla birlikte rol aldığı çarpıcı bir video kliple birlikte piyasaya sürülen single, hızla üç numaraya tırmandı. Roger Taylor'un bu akılda kalıcı, zekice bestelenmiş pop şarkısı diğer 35

ülkede listebaşlarını parselledi. Joan Armatrading'in "Don't Lose Your Head" adlı şarkıyla katıldığı A Kind Of Magic albümü 2 Haziran'da yayınlandığında, İngiltere albüm listelerine bir numaradan girdi ve hızla platin plağa ulaştı.

Ama Highlander albümü ertesi gün ABD'de yayınlandığında aynı başarıyı yakalayamadı. Queen albümlerinin Amerika performansı son zamanlarda iyi gitmiyordu. Son ikisi gibi bu yeni albümde Top 20'ye girmeyi başaramadığı gibi single listelerinde de oldukça zayıf bir performans sergiledi. Capitol Records albüme adını veren şarkı yerine single olarak "Princes of The Universe" adlı daha sert bir rock şarkısını yayınlamayı seçmişti ama, içinde Highlander'in yıldızı Christopher Lambert'ın da bulunduğu etkileyici video klibine rağmen bu single listelere girmeyi başaramadı.

Iron Maiden'ın solisti Bruce Dickenson, Queen'in Amerika'daki bu talihsiz kaderine ilişkin kendine has görüşleri vardır. Dickenson bu konuda şunları söylemiştir: "Amerika'da beyazlardan oluşan homofobik kitlenin yanı sıra Freddie bizden biri değildir tarzında düşüncelere sahip olan bir azınlık grubu da vardı. Kimleri kastettiğimi anlamışsınızdır sanırım. Bu karşıt grupların sayısı arttığında, Queen için Amerika bir süreliğine bitmişti."

Kimilerine göre ise nedenler daha basitti. Capitol Records'un eski başkanı Bhaskar Menon'a göre Queen 1982'den bu yana Amerika turnesine çıkmamıştı ve bu grup için ciddi bir dezavantaj oluşturuyordu. Freddie Mercury için bu durum tam bir çıkmazdı. Freddie, Queen'in canlı performans için tekrar Amerika'ya dönmesini istiyordu ama öncelikle orada büyük sükse yapacaklarından emin olmak istiyordu. Ama aynı zamanda, istediği türden başarıyı getirecek bir çalışma içine girmek konusunda da isteksiz davranıyordu. Roger Taylor, kendi adına Queen'in

bu süre içerisinde Amerika'yı "görmezden geldiğini" düşünmek tedir. Ama seksenli yılların ortalarında dünyanın diğer bölgelerine odaklandıklarından ABD'deki popülaritelerinin ne kadar azaldığını pek fark edemediklerini de ekler. Bu bölgelerden biri de o yaz büyük bir turne planladıkları Avrupa'dır. Ama bundan önce, ilkbahar aylarında yeniden bir ara verdiler.

Geçmişte bu aralar Mercury'nin çılgın seks oyunlarına dalması için bir fırsattı ama bu kez farklı olacaktı. 1985'in sonlarına doğru Holywood yıldızı Rock Hudson'ın ölümü ile AIDS gazete manşetlerine taşınmıştı. Bu ölümcül hastalık hakkında pek az şey biliniyor olsa da, varlığı bile eşcinsel topluluklarında bir korku dalgası yaratmıştı. Hastalığı kapması en riskli görülen üç kategori vardı: homoseksüeller, birden fazla partnerle korunmadan cinsel ilişki yaşayanlar ve uyuşturucu bağımlıları. Freddie bu kategorilerden ikisine dahildi. Uyuşturucu bağımlılığına gelince, sayısız yatak arkadaşlarından hangisinin uyuşturucu kullanıp kullanmadığını veya başkalarıyla aynı iğneyi paylaşıp paylaşmadığını nasıl bilebilirdi ki?

Mercury gizlice bir AIDS testi yaptırdı. Sonuç negatif çıkınca o kadar rahatlamıştı ki hayatını tümüyle değiştirdi. Freddie sonraları şu itirafı yapmıştır: "Seks için yaşıyordum. Rastgele sekse bayılıyordum ama AIDS hayatımı değiştirdi." (bu ölümcül hastalığı kapma korkusunu kastederek) 1985 yılı biterken, Freddie uzun yıllardır takıldığı Münih'deki gay çevresini aniden terk ederek Alman dostlarını şoka uğrattı. Londra'da ise gay kulüplerinde avlanmayı hayli azaltmıştı ama yine de fırsatını buldukça Jim Hutton'ı aldatmaktan geri kalmıyordu.

Queen'den ayrı olduğu Nisan 1986'da, Freddie yakın arkadaşlarından Dave Clark'ın davetiyle (Dave 1960'ların ünlü grubu Dave Clark Five'ın eski üyesiydi. Freddie ile on yıl önce Queen'in

Hyde Park konserinde tanışmışlardı.) Londra'da sergilenecek bir müzikal projesine katıldı. Time adındaki bu müzikalin baş karakteri ruhani bir rock yıldızıydı ve müzikalin ilk yılında Cliff Richard tarafından canlandırılmıştı. Mercury müzikalin soundtrack'ine üç şarkıyla katkıda bulundu, bunlardan bir tanesi şovun en beğenilen şarkılarından biriydi. Cliff Richard: "Freddie bu albüm için In My Defense'i seslendirmişti. Bu beni epey üzmüştü; çünkü şarkı benim favorilerimden biriydi ve kendim söylemiş olmayı isterdim ama Dave Freddie'ye sordu." 6 Mayıs'ta Mercury altıncı solo single'ı olan Time / Time (enstrümental)' ı yayınladı ama single yirmi ikinci sırada kalarak hayalkırıklığı yarattı.

Roger Taylor bu dönemde solo çalışmalarını askıya almıştı. O ve John Deacon ara sıra arkadaşlarının albümlerinde konuk sanatçı olarak çalışmalarını sürdürmekteydiler. Hatta Roger ve John birlikte Elton John'un Leather Jackets albümünde bile çalarlar. İşte bu John'un ilk ve son defa olmak üzere solo çalışmaya karar verdiği zamandır. Biggles adlı bir bilimkurgu filminin soundtrack'i için teklif almıştır. Filmin yönetmenliğini John Hough yapmaktadır ve başrollerini de Neil Dickson, Alex Hyde-White ve Peter Cushing paylaşmaktadır. Deacon bu teklifi kabul eder ve sırf bu iş için Robert Ahwai ve Lenny Zakatek adlı müzisyen arkadaşlarıyla Immortals adını verdiği geçici bir grup kurar. Biggles soundtrack albümü Deacon'ın listelere giremeyen "No Turning Back/No Turning Back (remix)" adlı solo single'ının ardından Haziran'da piyasaya sürüldü.

Bu arada Brian May, daha kişisel işlerle ilgilenmekteydi. Brian ve Chrissy'nin kendilerine sakladıkları bazı özel nedenlerden dolayı on yıllık evlilikleri sona doğru yaklaşmaktaydı. Queen'in bitmek bilmez turneleri ve stüdyo çalışmaları birbirlerine ayirabildikleri sürenin uzunluğunu ve kalitesini fazlasıyla etkilemişti ve

Brian bir süredir bir şeylerin yolunda gitmediğinin farkındaydı. Bu kadar uzun sürmüş ve onlara iki çocuk vermiş bu ilişkiden kolayca vazgeçmek istemediklerinden çatlakları sıvamaya çalışmışlardı; ancak altta yatan sorunlar çoğalmaya devam ediyordu.

Avrupa turneleri için başlayan provaları evlilik sorunlarından bunalan May için ilk başlarda kafasını evlilik sorunlarından uzaklaştıracak iyi bir fırsat gibi görünüyordu. Ama işte bu provalar sırasında May aktris Anita Dobson ile tanıştı, kader onları Down and Out In Beverly hills filminin Londra premiyerinde karşı karşıya getirmişti. Ufak tefek, koyu renk saçlı Dobson, o zamanlar Ingiltere'nin en çok tanınan televizyon aktristlerinden biriydi (BBC'nin rating rekortmeni pembe dizisi East Enders'taki Angie Watt karakteri ile tanınıyordu) ve her ne kadar sahip olduğu efervesan enerji May'in sessiz yapısının tam tersi gibi gözükse de, ikilinin arasında bir kimya oluştu.

Brian daha sonraları yaptığı bir açıklamada, Anita'yı istediği şöhreti yakalayabilmek için savaşmak zorunda kalan tam bir rock'n roll insanı olarak düşündüğünü söylemiştir. O gece Brian, Anita'yı Wembley Stadyumu'nda verecekleri konserlerden birine davet eder. Bu davetin ardından Anita'nın sadece bir arkadaştan fazlası olacağı açıktır.

9 Haziran'da yayınlanan "Friends Will Be Friends / Seven Seas Of Rhye" Queen'i single listelerinde on dört numaraya yerleştirir. Bu arada "Magic Tour" adını verdikleri Avrupa turnelerine Stockholm Rasunda Stadyumu'nda başlamışlardır. Pek çok farklı tepkilerle karşılacakları bir konser olur bu. Stadyuma ulaştıklarında yine gürültülü bir anti-apartheid protesto grubuyla karşılaşırlar. Ama içeride, 1986 yaz turnelerinin ilk seyircilerini konser boyunca kendilerinden geçirirler. Konserin sonlarına doğru kısa bir süre sahneden yok olan Mercury, sahte kürkle çevrelenmiş

göz alıcı kırmızı renkte kadife bir pelerini ile tekrar sahneye çıktığında seyirciler çıldırma noktasına gelir. Alameti farikası olan mikrofon standını asa gibi elinde tutan Freddie, başında da göz alıcı mücevherlerle süslenmiş bir kraliyet tacı taşımaktadır. Pelerinin ve tacın ağırlığına rağmen sanki onlarla doğmuş gibi rahat hareket eden Freddie'ye hayranları sadakatlerini sunar.

Günler sonra, 14 Haziran'da Paris Hippodrome de Vincennes'de verecekleri konser için Hollanda üstünden Fransa'ya geçtiler. İşte tam burada Marillion turneye katıldı. Marillion'ın o dönemdeki solisti Fish şöyle anlatır: "Açık hava konserlerinde Queen'in alt grubu olarak sahneye çıkmak üzere onlarla buluşmuştuk. Bu konserler Queen'in son canlı performansları olacaktı. Sahne dışında Freddie içine kapanıktı ama sahnede gördüğüm en çılgın şarkıcıydı. Turne boyunca onu pek çok kez izledim ki sanırım biraz kendime olan güvenim sarsıldı. Çok kendini beğenmişti ama o kadar büyük kalabalıklar önünde sahneye çıkan birinin kocaman bir egosu olmalı zaten. Tarif edilemez bir güç ve tatmin duygusu yaratır insanda. Bazıları seks gibi olduğunu söyler. Bazıları ise bir gökdelenin tepesinde durup aşağıya doğru eğilmek gibi olduğunu. Bu duyguyu bildiğiniz başka bir şeyle karşılaştıramazsınız; en azından ben bugüne kadar karşılaştırabileceğim bir şey yaşamadım."

Fish sözlerine devam eder: "Roger harika biridir. İçlerinde en eğlenceli olanıdır ve onunla birlikte iyi gülersiniz. Eğer tüm gece parti yapmak için Queen üyelerinden birini seçecek olsam bu kesinlikle Roger olurdu." John Deacon her zamanki gibi ortalarda fazla gözükmezken, Fish'in en çok zaman geçirdiği Queen üyesi Brian May'dir. Fish, May'i çok kafası karışık bulduğunu söylüyor.

"Brian çok kolay incinir ve ilk konuştuğumuz gece de çok in-

cinmiş görünüyordu. Paris'te bir gece kulubündeydik ve bana Güney Afrika'dan ve apartheid'dan ve hâlâ daha dertleriyle uğraştıkları Sun City konserlerinin artılarından ve eksilerinden söz etti. Tüm o protestolardan çok etkilenmişti. Ve o sıralar Brian'ın evliliğinde de sorunlar vardı. Bu sorunlar kafasını epey kurcalıyor gibiydi. O turne boyunca bu konu hakkında pek çok kez konuştuk. Brian kendini sorguluyordu. Doğru mu yapıyordu? Bu kadar acı çekmeye değer miydi? Kendine işkence eder gibiydi. Brian'ın aşırı romantik ve son derece hassas bir insan olduğunu anlamanız gerekir. Aynı şeyi kafasında saatler boyunca evire çevire düşünen türde biridir o." Magic Tour'da sıra 11-12 Temmuz tarihlerinde Wembley'de verecekleri konserlere geldiğinde, Anita Dobson May'i seyretmek üzere oradaydı.

Büyük ilgi gören bu iki konserde –ikincisi daha sonraları aynı anda hem TV'den hem de radyodan yayınlanmak üzere kayda alınmıştı– Queen gücünün zirvesindeydi. Son derece sıkı bir sahne sitili geliştirmişlerdi, öyle ki hiç görünmedikleri kadar iyi görünüyor ve iyi çalıyorlardı ve bu iki muhteşem konserde dünyanın en iyi canlı rock performansını sergilediler. Bu konserlerin ilkinde bulunan başka bir özel misafir olan Formula 1 dünya şampiyonu Jackie Stewart da bu görüşe kesinlikle katılmaktadır.

Stewart, Wembley'e John Deacon tarafından davet edilmişti. Jackie şöyle konuşur: "Şaşırtıcı ama müzik ve motor sporları arasında her zaman bir bağ olmuştur. George Harrison büyük bir yarış hayranıydı ve düzenli olarak Monaco Grand Prix'ine gelirdi. Bazı Rolling Stones üyeleri de öyle. Elbette Roger Taylor da arabalara bayılıyordu ve pek çok yarışa gelmişti. Queen'in müziği hoşuma gidiyordu ve birkaç konserlerine katılmıştım. Ama onlarla ilk bağlantım John Deacon vasıtası ile oldu. Radyoda Desert Island Discs adlı bir programa katılmıştım ve Bohemian

Rhapsody ve Killer Queen ile birlikte Queen'in konserlerinin sonunda çaldıkları milli marş için istek yapmıştım. Kısa bir süre sonra John Deacon'dan beni konserlerine davet eden bir mektup aldım. Queen sıradışı bir şey yaratmıştı ve başka bir örneği daha yoktu. Ve Wembley'deki o gecede fevkaldeydiler. Ne kadar fevkalade bir gece olduğunu anlamak için orada bulunmuş olmanız gerekir."

Bu müthiş konser için her şey düşünülmüştü; 50 metre genişliğindeki devasa sahne stadyumun bir tarafını tamamen doldurmuştu, yukarısına dev bir video ekranı ve görülebilecek en büyük ışık techizatı kurulmuştu. Kör edici rengârenk ışıklar o kadar ısı yayıyordu ki, Queen Hammer To Fall'a giriş yaptığında Roger'ın saçları kafasına yapışmıştı ve Freddie resmen pişiyordu; kafasından buharlar çıkıyor ve yüzünden ter damlıyordu. Sahne o kadar büyüktü ki, ayakta tutabilmek için stadyumun beton temellerine özel destekler gömülmüştü. Kalabalık rolünü iyi biliyordu ve Queen'e bitmek bilmeyen bir coşkuyla karşılık verdiler. Ses girdabı kreşendosu Freddie'nin kraliyet giysileri içerisinde son kez sahneye çıkışını müjdelediğinde, kalabalığın heyecanı doruğa ulaşmıştı.

Queen her zaman görkemli partileriyle tanınırdı. Wembley'deki bu konserlerin ardından Kensington High Street'teki Roof Garden'da düzenlenen parti de efsaneler arasında kendine yer bulmuştur. Bu müsrif partilere çağrılan davetlilerin onlar için hazırlanan sürprizlerle ilgili yüksek beklentileri olurdu ve bu gece yarısı kutlamalarına katılan 500 kişiden hiçbiri hayalkırıklığına uğramazdı.

Roof Garden'ı dolduran pek çok ünlüden biri de Gary Glitter'dı. Gary o geceyi şöyle anlatır: "Queen o güne kadar hiç tartışmasız pek çok çılgınca parti vermişti ama bu seferki bambaş-

ka bir şeydi! Başlangıç olarak, her garsonun –erkek ya da kadın– elbiseleri üzerlerine çizilmişti. İlk başta hiçbir şey giymedikleri ni fark etmiyordunuz. Sonra ikinci bir kez bakıyor ve 'Vay canı na' diye düşünüyordunuz. Ancak Queen bunu akıl edebilirdi! Bir sürü kişi Queen partilerinde olup bitenlerle ilgili söylenip durur. Ama işin özünde, Queen herkesin en iyi şekilde vakit geçirmesi için çok farklı yolları denerdi." Vücut resimleri Alman ressam Bernd Bauer tarafından yapılmıştı. Ve daha başka sürprizler de vardı, mesela kadın ve erkek tuvaletlerindeki görevliler sırasıyla kadın ve erkek olmadığı gibi, bu görev için epey kıt giydirilmişlerdi.

O gece Anita Dobson'da davetliler arasındaydı ve Freddie Mercury de Mary Austin ile birlikteydi, sevgilisi Jim Hutton ortalarda görünmüyordu. O gece aynı zamanda Cliff Richard ve Mercury'nin ilk tanıştıkları geceydi. Cliff şöyle konuşur: "İtiraf etmeliyim ki daha önceleri vokal türü açısından Freddie'yi pek beğenmezdim. Ama elbette yeteneğine hayranlık duyuyordum ve piyanodaki yeteneğiyle birlikte tartışmasız bir şovmendi. Time müzikali için sahnede olduğumdan Wembley'de Queen'i izlemeye gidememiştim ama beni konser sonrası partilerine davet ettiler."

Cliff sözlerine şöyle devam eder: "Bu tip partiler hep aynıdır. Çok kalabalık olur ve çoğu kişi yıldızlarla birkaç dakikalığına konuşabilmek için saatlerce sırada bekler. Yani birini tanımak için pek de uygun ortamlar değildirler. Ama bu gecenin ardından Freddie beni ve başka bir grup insanı evinde verdiği özel partilerden birkaçına davet etmiştir."

Queen turneye bıraktıkları yerden devam eder. Temmuz ayının ortalarına gelindiğinde Almanya ve Avusturya konserlerini geride bırakmışlar ve boş zamanlarında Mikhail Gorbacov'un özel hidrofoil'i ile ünlü Danube nehrini gezmişlerdir. Sonra, Bu-

Budapeşte'ye vardıklarında, İngiliz Elçiliği Queen onuruna bir akşam yemeği düzenledi. Budapeşte'ye 27 Temmuz'da Nepstdaion'da (People's Stadium) bir konser vermek üzere gelmişlerdir. Bu konser grubun kariyerindeki diğer bir dönüm noktasıdır.

O gece Doğu Bloku ülkelerinden gelmiş 80.000 kişilik bir kalabalığın önünde sahne aldılar. Yozlaşmış Batı müziğinin gençleri yoldan çıkarmasını istemeyen ülke yetkilileri sıkı bir alkol yasağı uyguluyordu. Diğer bir ciddi görüntü de, hem stadyum içinde hem de dışında dolaşarak etrafı kolaçan eden silahlı görevlilerdir. Bilet alamamış seyirciler stadyum dışında büyük bir kalabalık oluşturmuştu. Yıllar içerisinde Queen seyircisiyle arasında benzersiz bir etkileşim geliştirmişti. Bu geceyine karşılıklı beğeninin bir örneğiydi. Queen geleneksel Macar halk şarkılarından biri olan 'Tavaski Szel'den birkaç kuple seslendirerek hayranlarına güzel bir sürpriz hazırlayınca bu etkileşim daha da güçlenmişti.

Queen'in Nepstadion konseri, Doğu Avrupa'da filme alınan ilk konserdi. Ve ilerleyen yıllarda grubun bu performansının Demir Perde arkasında gerçekleşen ilk rock konseri olarak tarihe geçtiği de iddia edilecektir. Ama gerçekte Rolling Stones onlardan on dokuz yıl önce Varşova Kültür Merkezi'nde bir konser vermişti.

Fransa ve İspanya randevularının ardından, 'Magic Tour'da sıra 9 Ağustos 1986'daki final konseri için Hertfordshire İngiltere'deki Knebworth Park'a gelmişti. Romantik mazgallarıyla muhteşem Knebworth House Kalesinin egemenliğindeki 150 hektarlık parkta yaklaşık 200.000 kişi toplanmıştı. Spike Edney: "Queen o kadar büyük bir talep görümüştü ki, Wembley'de üçüncü bir gece daha doldurabilirlerdi ama gerekli ayarlamalar yapılamadı." Açıkhavada düzenlenen bu ekstra konser, Gerry

Stickels'in fikriydi; Queen, tur menajerlerinin tüm biletlerin satılacağını garanti etmesi şartıyla bu ekstra konseri kabul etmişti.

Konserin lojistiği göz korkutucuydu. Çok büyük ve eğlence alanları ve bira çadırları ile birlikte karnaval benzeri bir organizasyon olacaktı. Kaliteli ses sistemleri ile isim yapmış olan Queen için yarım milyon watt gücünde devasa bir ses sistemi kurulmuştu. Bu güçlü amplifikasyonu taşıyabilmesi için parkın stratejik bölgelerine ses kuleleri dikilmişti. 180 adet hoparlörün bulunduğu dev bir sahnede çalacaklardı. Sahnenin üzerine 6 metreye 9 metre boyutlarında bir video ekranı yerleştirilmişti; bu ekran o kadar ağırdı ki, setin arkasına bir su tankı yerleştirilerek dengelenmesi gerekmişti.

Gerekli tüm önlemlerin alınmasına rağmen konser alanına akın eden çok sayıda izleyici sabahın erken saatlerinden itibaren trafiği kilitlemişti. Rolling Stones ve Led Zeppelin daha önce Knebsworth'de çalan gruplar arasındaydı. Ailesi Knebsworth arazisinin sahibi olan Lady Chryssie Cobbold, Queen daha öncekilerden farklı hatırlıyor. Gelen grupları konserden önce, konser sırasında veya sonrasında eve davet edererek onlara hoşça vakit geçirtmeye çalışırdık ama Queen kaleye çıkmakla hiç ilgilenmemişti."

Queen konser alanına helikopterlerle inerek gösterişli bir giriş yaptı. Helikopterlerden biri, A Kind Of Magic albümlerinin kapağından alınmış çeşitli görüntülerle kaplanmıştı.

Chopperlar iniş için daireler çizerken aşağıdan hayranları tezahürat yapıyor ve onlara el sallıyordu. Spike Edney şöyle anlatır: "Olağanüstü bir konser oldu, tek kelime ile muhteşem bir gündü. O güne dek İngiltere'de bu kadar büyük bir seyirci kitlesinin önünde çalmamıştık. İnanılmazdı." Edney sözlerine devam eder: "Ve tabii ki konser sonrası parti her zamanki Queen tarzındaydı; kadın çamur güreşçileri vs. her şey düşünülmüştü."

Mercury konseri şu sözlerle bitirdi: "Teşekkürler, siz güzel insanlara teşekkürler. Iyi geceler ve tatlı rüyalar. Sizi seviyoruz." Bu sözlerin ardından, konser öncesinde de son derece gergin olan Freddie sahneyi hızla terk etti. Lady Cobbold'da bunu teyit eder: "Freddie sahne arkasındaki partiye bile katılmadı ve performasını bitirir bitirmez oradan ayrıldı." Kafası başka şeylerle meşgul gibiydi.

Freddie'nin yokluğunda neşeyle eğlenen diğer grup üyelerinin kariyerlerinde çok mühim bir noktaya geldiklerini bilmelerine imkân yoktu. On bir farklı ülkede toplam 26 konserin ardından 'Magic Tour' sona ermişti. Ama Knebsworth performansları –Queen'in 658'inci konseriydi– sıradan bir final konseri değildi. Knebsworth Queen'in son canlı performansı olarak hatırlanacaktı.

ON ÜÇ

YARATICI ÇATIŞMALAR

15 Eylül 1986'da, Knewbworth'den beş hafta sonra, Queen otuz ikinci single'ları olan 'Who Wants To Live Forever / Killer Queen'ı yayınladı. İngiltere listelerinde ancak ulaşabildiği yirmi dördüncü sıra, Def Leppard solisti Joe Elliott'a göre bu etkileyici baladın gerçek cazibesini yansıtmıyordu. Joe şöyle konuşur: "Brian'ın 'Who Wants To Live Forever'ı yazdığı zamanı hatırlıyorum. Demoyu Freddie'ye dinletmiş ve Freddie'de: 'Hey, bu çok iyi! Ben sonra girerim.'" demişti. Bununla kastettiği şarkıya Brian'ın başlaması ve kendisinin de ikinci mısrada ona katılmasıydı. "Bence bu şarkı Moody Blues'un 'Nights In White Satin'i gibi olacak, tam bir klasik. O havayı taşıyor."

Ekim ayında düzenlenen British Video Awards'ta Live In Rio ile En İyi Canlı Performans Video'su ödülünü kazanmış olmalarına ve 1 Aralık'ta piyasaya sürülen Live Magic albümlerinin listelerde üçüncü sırada yerini sağlamlaştırmasına rağmen Queen üyeleri gruba yeniden bir ara vermeleri gerektiğini hissediyordu. Sürtüşmeler ufak ufak başlamaya başlamıştı ve ihtirasları o kadar artmıştı ki, hem Freddie Mercury hem de Brian May'e göre dördü de diğerlerinden nefret ettiklerini düşündükleri dönemlerden geçmişlerdi. Roger Taylor bu çekişmelerin kökenini şu sözleriyle açığa vurmuştur: "Tartışmalarımızın bir bölümü

müzikal anlamdaki fikir ayrılıklarımızdan, bir bölümü ise ego çatışmalarından kaynaklanıyordu."

'Magic Tour'da Queen'le birlikte olan Fish, bu stresin büyük çaplı rock gruplarında ne kadar olağan olduğunu iyi bilmektedir. Fish: "Her bir grup üyesinin egosunu kontrol altına alması ve diğer üyelerin de önemli olduğunu anlaması gerekir. Grupların evriminde, parçalar yerlerine oturmaya çalışırken çok şiddetli sürtüşmeler yaşanır. Bazı gruplar bu evreden geçmez. Marillion geçmedi. Queen geçti."

Queen'in yaratıcı çatışmaları artık karşılıklı hale gelmişti ve Münih'te kayıt yaptıkları sırada sinirleri olur olmaz her şeye geriliyordu. Dördünün de büyük veya küçük herhangi bir sorundan rahatsız olup, çekip gitmekle tehdit ettikleri anlar olmuştu. Brian May de şu sözleriyle bunu itiraf eder: "Birbirimize çok kızıyorduk. Grubu birkaç defa terk ettim, sadece o günlüğüne. Bunu hepimiz yapmıştık. Bazen sadece bir nota yüzünden tartışırdık ve her zaman parayla ilgili kavga ederdik. Şarkı yazarıysanız pek çok haksızlıkla karşılaşırsınız. Bunların en iyi örneği single'ların B yüzleridir. 'Bohemian Rhapsody' bir milyon satar ve Roger, Freddie ile aynı miktarda telif alır; çünkü B yüzündeki 'I'm in Love With My Car'i yazmıştır. Bunun üzerine yıllarca münakaşa edilmişti."

Abba'nın şarkı yazarı takımı yeni materyal üretmenin yarattığı baskıyı ve bitmek bilmeyen aylar boyunca, bir stüdyoya kapanmanın ne kadar klostrofobik bir duygu olduğunu anlayabiliyor. Benny Anderson şöyle konuşur: "Abba nadiren turneye çıkardı; çünkü bize göre işin özü şarkı yazmaktı. Eğer sürekli yolda olursanız şarkı yazmak için nasıl zaman bulabilirsiniz ki? On bir yıl içinde sekiz albüm çıkardık, şarkı yazmaya ne kadar önem verdiğimizi buradan anlayabilirsiniz. On şarkı yazmak bir

yıl sürüyor ve sonra şöyle bir geride durup onlara baktığınızda içlerinden sadece iki ya da üç tanesinin iyi olduğunu görüyorsunuz." Bjorn Alvaeus, Benny'nin ardından şöyle devam eder: "Bir şarkıyı yaptıktan sonra dinlersiniz ve kulağınıza doğru gelir. Konsantre stüdyo çalışmaları elde edilen netice açısından çok verimli olabilir. Ama aynı zamanda aşırı derecede sinir bozucudur; çünkü her şey o kadar uzun zamanınızı alır ki." Benny bu konuyla ilgili başka bir noktaya da değinir: "Bjorn ve benim her zaman uyguladığımız bir prensip vardı. İkimizden birinin beğenmediği bir şarkıyı çıkarmazdık. Benim ya da Bjorn'ün sevdiği materyaller olurdu ama eğer ikimiz birden beğenmediysek, o zaman kullanılmazdı."

Queen'in sistemi farklıydı. Kariyerleri boyunca dördü birden şarkı yazar, sonra albüme mümkün olduğunca çok kendi bestelerini koymak için karşılıklı olarak savaşırlardı. Bu sistem Mercury'nin 'gizli kıskançlık' diye tabir ettiği uzun süreli bir gerilim yaratırdı ama bu, daha çok sıhhatli bir rekabetti ve böylesi zamanlarda yaşanan gerilimin çoğu zaman pozitif bir etkisi olurdu. Freddie şöyle konuşur: "Bence biz kavga ettiğimiz için siz 'creme de la creme'i dinleyebiliyorsunuz." Ve hepsi de, en gergin anlarında bile, birlikteyken kesinlikle korumaya değer ender bir sembiyoz paylaştıklarının bilincindeydi.

Kendi özellerine odaklanmak için, Queen 1987 yılında grup çalışmalarına ara vermeye karar verdi. Ama bu anlamda önlerindeki aylar pek de rahat geçmeyecektir.

Bu sıralar Brian May kendini iyice baskı altında hissediyordu. Chrissy üçüncü çocuklarına hamileydi ama aralarındaki sorunlar daha da kötüye gidiyordu. Durum iyice karmaşık bir hal almaktaydı; çünkü eşiyle arasındaki uçurum gittikçe büyürken Anita Dobson için bazı müzik çalışmaları yapmaya söz vermiş

olan May, bu iyi kalpli aktrise karşı iyiden iyiye bir çekim hissetmeye başlamıştı. Direnebildiği kadar direndi ama zamanla bunun nafile bir çaba olduğunu anlayacaktı.

May'in şöhreti ve Dobson'ın gözde bir TV aktrisi olması göz önüne alındığında, daha ilişkileri başlamadan habercilerin potansiyel bir skandalın kokusunu alması kaçınılmazdı. Dedikodu sütunlarında yer bulmaya başlayan ikili hakkındaki yorumlar, Brian ve Anita'nın karşılıklı inkârlarına rağmen katlanarak arttı. Brian karmaşık duygular içindeydi. Şöhretli rock grupları etrafındaki parfüm kokulu avcıların çokluğuna rağmen sadık yapısından dolayı kendini asla evlilik dışı bir ilişki içinde tasavvur etmemişti. Bu onu çok sarsmıştı ve şimdi ortalığa dökülecek bu olayın ailesini nasıl bir duruma düşürebileceği hakkında endişelenirken, tüm dünyası altüst olmuştu. 1987 Şubat'ının ortalarında bebeğin doğumu yaklaşırken, evde kalarak içindeki iblislerle savaştı. Ama ta içinde, Anita'yı hayatından çıkarıp atmak gibi bir seçeneğinin olmadığını biliyordu.

May kış boyunca İngiltere'de kalırken, Roger Taylor ve John Deacon daha ılık bir iklimi tercih etmiş ve her ikisinin de birer ev sahibi oldukları Los Angeles'a gitmişlerdi. Freddie ise Stafford Terrace'daki dairesini elden çıkarmamakla birlikte 1986 sonbaharında nihayet ultra lüks Kensington malikanesine taşınmıştı. Seksenli yılların başlarında Freddie bu evle ilgili şöyle bir yorumda bulunmuştu: "Bazen ellili yaşlarıma geldiğimde bu eve sığınacağımı ve işte o zaman onu bir eve dönüştürmeye başlayacağımı hayal ediyorum." Ama acı gerçek şuydu ki, ellinci yaşını kutlayacağı zamana kadar Freddie'nin ölümünün ardından beş yıl geçmiş olacaktı.

Onunla birlikte Garden Lodge'a taşınanlar arasında özel asistanları Joe Fannelli ve Phoebe ile birlikte Freddie'nin sevgilisi

Jim Hutton'da vardı. Çift hemen alışılmadık bir anlaşma uygulamaya başladı; beraber süperstara haftalık kira ödüyorlardı. Zamanla buna bir son verdiler ama ilk başlarda Mercury, Hutton'ın kazancının yarısını alıyordu. Jim bu ayarlamadan son derece memnundu, onurlu bir adam olan Hutton için bağımsızlığını elinde tutmak önemliydi.

Mercury vaktini çeşitli yollarla dolduruyordu, bunlardan biri de Londra Dominion Tiyatrosu'nda hâlâ kalabalıkları çeken sahne müzikali Time da bir kerelik özel rolüydü. Cliff Richard şöyle anlatır: "Hayır işi için düzenlenen bir geceyarısı performansıydı, Freddie birkaç şarkı söylemek üzere sahnede bana katılmıştı. O gece 'Born To Rock'n Roll'u ve final şarkısı olan 'Each and Every One Of Us'ı söyledi. Belki çok uzun sürmedi ama en azından Freddie Mercury ile aynı sahneyi paylaştığımı söyleyebilirim." Cliff Richard sözlerine şöyle devam eder: "Freddie vokal harmonilerinde inanılmaz derece başarılıydı ve bana göre bu, Queen soundunun temeliydi. Zamanla müzikallere doğru kayabileceğini düşünüyorum. Belki bugünkü başarısının yanına yaklaşamaz. Ama onun kalitesindeki bir sanatçı başlangıçta kendi seyircisini getirir ve ardından yeni seyirciler gelir. Kesinlikle bunu yapabilecek biriydi."

Mercury ayrıca yeni malikanesi için antikalar ve sanat eserlerine bir servet harcayarak alışveriş tutkusunu da tatmin ediyordu. Bahçesinde özel olarak inşa ettirdiği havuzların içini egzotik Japon balıkları ile doldurmuş ve üzerine titreyeceği altı kediye daha sahip olmuştu. Sosyal açıdan Freddie kendini epey geri çekmişti ama ara sıra da olsa kulüplere gidiyor, Jim Hutton Garden Lounge'da onun dönüşünü beklerken, Freddie kulüplerden aldığı erkekleri şehirdeki dairesine götürüyordu. Bu davranışları birlikte yaşadığı sevgilisiyle arasında ciddi tartışmalar çıkmasına yol açı-

yordu. Mercury kendi yaptıklarının ona yapılması düşüncesine tahammül bile edemiyordu ve bir keresinde Freddie öfkeli bir kıskançlık krizine girerek Hutton'ı evden kovmuş ama sonrasında yalvararak onu eve geri çağırmıştı. (Hutton da dönmüştü).

Freddie'nin AIDS korkusu 1985 yılında yaptırdığı testin negatif sonuç vermesiyle biraz yatışmıştı ama sonrasında 13 Ekim 1986'da News Of The World bunu ortaya çıkarınca çeşitli tabloid gazeteleri de Freddie'nin gizlice test yaptırdığı gerçeğini öğrenmiş oldu. Bu şekilde ifşa edilmesine çok sinirlenen Freddie'yi sonraki haftalarda çok daha ciddi kaygılar bekliyordu. Hem altı yıl önce bir gecelik ilişki yaşadıktan sonra arkadaş kaldıkları yakışıklı uçuş görevlisi John Murhpy'nin hem de eski sevgilisi Tony Bastin'in yakın zamanda AIDS'ten öldüğünü öğrenmişti. Paniğe kapılan Freddie kendini âdeta eve kapattı.

Ocak 1987'ye gelindiğinde, Mercury kış uykusunun soruna iyi bir çözüm olmadığını görmüştü. Kafasını dağıtmak için, şarkı yazarı ve prodüktör Mike Moran ile birlikte çalıştığı Londra Town House stüdyolarında ikinci solo albümünün kaydına başladı. Zamanla Freddie'nin en yakın arkadaşlarından biri olan Mike onu şöyle anlatır: "'The Great Pretender,' Freddie'nin kendi adıyla yaptığı ilk cover şarkıydı. Bu şarkıyı çok beğenmişti; çünkü âdeta onu anlatıyordu. Zaten kendisi de çok gösteriş düşkünüydü. Şarkıyı tamamladıktan sonra ona şöyle dedim: 'B yüzü için iyi bir şey düşünmemiz gerekiyor.' ve Fred şöyle yanıt verdi: 'Oh, Aman Tanrım! Bunu tamamen unutmuştum!' Freddie birdenbire piyanoyu çalmaya başladığında gecenin geç bir saatiydi ve bir şişe kaliteli votkanın dibine gelmek üzereydik. Birdenbire bana şöyle dedi: 'Şöyle klasik bir şey yapmak eğlenceli olmaz mıydı?' 'Exercises In Love' işte o gecenin ürünüydü. Şarkının sözleri yoktur. Daha ziyade Freddie'nin gam çalışmasına benzer."

B yüzünde 'Exercises In Love' ile desteklenmiş, (1956 yılın dan bir Platters baladı) 'The Great Pretender' cover'ı 23 Şubat'ta Mercury'nin yedinci solo single'ı olarak piyasaya sürüldü. Eski balad şarkıcıları tadında söylemişti bu şarkıyı. İngiltere listelerinde dört numaraya kadar çıkarak ona en iyi solo başarısını getirmesine ilave olarak, o güne kadar Queen üyelerinin çıkardığı en başarılı solo single olmuştur. Şarkının eğlenceli video klibi tipik bir extravaganza sergilemekteydi. Klibin bazı sahnelerinde Freddie, Roger Taylor ve Mercury'nin arkadaşı Peter Straker bir kez daha travesti kıyafetleriyle görülüyordu. Single'in bu başarılı performansıyla cesaretlenen Freddie, stüdyoyu uzun bir süreliğine kendine ayırttırdı ve Mike Moran ile birlikte çeşitli yeni fikirler üzerinde çalışmaya başladı. Ama bu kısa bir süre sonra yeni bir gelişme ile bu çalışmalar yarıda kalacaktı.

Madrid'li konser organizatörü Pino Sagliocco 'Magic Tour'un İspanya ayağını organize etmişti ve aynı zamanda İspanya'ya 1992 Olimpiyatlarını getiren Ibiza '92'nin prodüktörüdür. Freddie Mercury ve İspanyol soprano Montserrat Caballe'nin farklı yeteneklerini bir araya getiren Sagliocco'ydu. Ağustos 1986'da Queen İspanya'dayken Pino isteksiz Mercury'yi, ekim ayında yayınlanmak üzere İspanya'nın popüler TV sovu Sixty Minutes of Spain için bir röportaj kaydetmeye razı etmişti.

Sagliocco'nun ilk düşüncesi bunun iyi bir tanıtım olacağıydı. Ama programı seyrettikten sonra aklına bambaşka bir fikir geldi. Pino: "Bu programı seyrederken Ku Club'da 1987'de bir TV şovu için Ku Club'da yapılacak açılışımı düşünüyordum. Program sırasında Freddie'ye en çok beğendiği İspanyol şarkıcı sorulmuştu ve Freddie'nin cevabı 'Montserrat Caballe' ydi. O dakikada aklıma bir fikir geldi, neden Mercury ve Caballe'yi Olimpiyat kutlamaları için bir araya getirmeyelim?"

Bu zorlu bir mücadele olacaktı ama Sagliocco kararlıydı ve 1987 Şubat'ının sonlarına doğru iki yıldızı bir araya gelmeye ikna edecekti. Mike Moran, Freddie'nin bu gelişmeyi ona ilk aktardığı anı çok iyi hatırlıyor: "Bir gece stüdyodan geç bir vakitte çıkmış ve eve gitmiştik ki Freddie sabahın erken saatlerinde beni aradı, çok heyecanlıydı. İspanya'dan Caballe'nin onunla tanışmak istediğini bildiren bir telefon aldığını ve cumartesi günü Barcelona'ya gideceğimizi söyledi. Uykulu bir şekilde yataktan kalkıp oturdum ve şüpheyle sordum: 'Barcelona'ya gidiyoruz derken ne demek istiyorsun?" Freddie şöyle cevap verdi: 'Ee, oraya yalnız başıma gidecek halim yok ya!'

Moran sözlerine şöyle devam eder: 'Freddie çok heyecanlanmıştı. Panik içerisinde koşturuyor, 'Yanımda hangi çalışmalarımdan örnekler götüreceğime karar vermeliyim. Ne götürebilirim?' diye soruyordu. Sonunda onu tuttum ve şöyle dedim 'Freddie, sen ünlüsün! Çalışmalarından örnek götürmene gerek yok! Ama o gerekli olduğunda ısrar etti. Sonunda Caballe'ye 'The Great Pretender'ın B yüzünü dinletmeye karar verdi.

Barcelona Ritz Hotel'de opera yıldızının gelmesini beklerken Freddie hâlâ ürkekti. Mike: "Freddie anaç bir tavuk gibi telaşlıydı. Maiyetiyle birlikte Montesarret otele giriş yaptığında, (Tüm otel ekibi yerlere kadar eğilip neredeyse ona sırtlarını dönmemek için arka arka yürüyordu.) Freddie daha da heyecanlandı. Ama Caballe eğlenceli bir kadındı ve şampanya su gibi akarken, Freddie hariç herkes gevşemişti. Mercury ancak Caballe'ye 'Exercises in Free Love'ı dinlettikten sonra rahatladı. Bu arada Freddie yanlışlıkla Caballe'de bu şarkıyı onun için yazdığı izlenimini yarattığı için küçük çaplı bir kafa karışıklığı yaşandı.

Caballe şarkıyı beğenmişti. Mike şöyle anlatır: "Karşınızda büyük bir diva var ve şöyle söylüyor: 'Önümüzdeki hafta Covent

Garden'da sahnede olacağım. Bu şarkıyı söyleyeceğim ve sen –beni işaret ederek– bana eşlik edeceksin.' Tabii ki gittik. Freddie o gece her zamankinden daha heyecanlıydı ve sahneye çıkan kendisi değildi. Canlı performans öncesi Freddie ile asla konuşamazdınız. Çok gergin olur, yalnız kalmak isterdi ayrıca yanına yaklaşmaya çalışanlara bağrınırdı. Ama Covent Garden'da benim için o kadar heyecanlıydı ki, ben hazırlanırken birden soyunma odasına daldı ve hızla bir şeyler anlatmaya başladı. Sonunda dayanamadım ve şöyle dedim 'Freddie tanrı aşkına git ve beni yalnız bırak!' Yine de beni düşünmesi hoş bir davranıştı."

O gecenin ilerleyen saatlerinde Caballe, Garden Lodge'da Mike Moran ve diğerlerine katıldığında, Mike ve Freddie'den onun için Barcelona hakkında bir şarkı yazmasını istedi. Mercury 'Elbette' diye yanıtladı ama Paskalya döneminde aldığı travmatik haberin ardından bunu hemen unuttu. Sağlığıyla ilgili endişelerini gidermek için yine bir seri tıbbi test yaptırmıştı ve bunlardan birinde omzundan da, incelenmek üzere doku alınmıştı. Bu seferki test sonuçları yıkıcıydı. Mercury AIDS'liydi.

Freddie bu korkunç gerçeği kabullenmekte zorlanmıştı. Uzmanların denetiminde tedavisi hemen başladı. Freddie ilk olarak iki kişiye açıldı, Mary Austin ve Jim Hutton. Her ne kadar Freddie, Jim'e onu terk etmesini anlayışla karşılayacağını söylemişse de, Hutton kalmayı tercih etti. Hutton'ın daha sonra açıklayacağı gibi, bu noktadan sonra korunarak seks yapmaya başlamışlardı.

Çok zor bir işti ama Mercury bir şekilde bu korkunç gelişmeyi diğer herkesten saklamayı başardı. Gizlice hepsi de aynı acı sonucu kanıtlayan daha ileri seviyede pek çok test yaptırdı. Ama paniğin ve duygusal acının üstesinden gelebilmek için bir inkar dönemine girdi ya da denedi. Bu hastalığın adını bir daha ağzına almamaya başladı. Ne zaman televizyonda ya da radyoda

AIDS ile ilgili bir haber duysa hemen kapatıyordu. Onun sorunlarından bihaber olan Montserrat Caballe'nin daha önce verdiği sözü tutması için Freddie'ye baskı yapmaya başlaması, kendini işe vermek isteyen Freddie için olumlu bir gelişmeydi.

Mike Moran: "Gittiği her yerden Freddie'yi sürekli arıyor ve ona söz verdiği şarkının ne durumda olduğunu soruyordu. Sonunda Freddie bana geldi ve şöyle dedi: "Tanrı aşkına! Şu lanet şarkıyı yazmak zorundayız!" Böylelikle işe koyulduk ve oldukça kısa sürede 'Barcelona'yı yazdık. Freddie şarkının taslak halini bir kasete kaydetti ve dinlemesi için Montserrat'a gönderdi. Montserrat şarkıya bayılmıştı. Hemen atlayıp geldi ve şarkının tamamını Londra'da kaydettik. Montserrat'ın B yüzündeki 'Exercises in Free Love'daki vokalleri için ise ben İspanya'ya giderek kaydı orada tamamladım.

Daha sonra Caballe birlikte bir albüm yaparak bu işbirliğini daha ileri bir aşamaya taşımayı teklif etti. Mike Moran: "Freddie ve ben şöyle düşündük: 'Aman Tanrım!' Bu ikisini bir araya getirmenin pek kolay olmayacağını biliyordum. Aslında Freddie için bir solo albüm yapmayı planlamıştık ama bu yeni iş çok vaktimizi aldı. Sonra sırada iki Queen albümü vardı. Son albümleri Innuendo ve sonrasında ise Freddie çok zayıf düşmüştü. Yani o solo albümü hiç yapamadık."

Mercury / Caballe albümü için çalışmalar, Queen'in otuz ikinci Ivor Novello Ödül töreninde 'Outstanding Contribution To British Music' (Britanya müziğine eşsiz katkılarından dolayı) ödülünü aldığı Nisan 1987'de başladı. Mercury'nin opera yıldızıyla ortaklığı müzik çevrelerinde sıkça konuşulmaktaydı ve ikilinin birlikte Pino Sagliocco'nun Ibiza '92 festivali çerçevesinde hazırladığı özel bir şova çıkacakları haberi bu ilgiyi daha da artırmıştı.

İçinde bulunduğu durumda halk önüne çıkmak için cesareti-

ni toplaması Mercury için çok zor olmuştu. Mayıs ayının başlarında eski özel asistanlarından Paul Prenter'ın hikâyesini Sun gazetesine sattığı haberinin gündeme bomba gibi düşmesi Freddie'nin durumunu daha da zorlaştırmıştı. Prenter'in hikâyesi şarkıcının bir gecede iki şişe votkayı devirip, diğer süperstar arkadaşlarıyla birlikte bir sürü kokain içtiği çılgın günlerini ifşa ediyordu. Prenter ayrıca Freddie'nin eski sevgilileri ile çekilmiş özel fotoğraflarını da ortaya çıkarmıştı. Prenter eski patronunun onu kısa bir süre önce telefonla arayıp panik içerisinde AIDS kaptığını iddia etmeden bile üç gün süren bu hikâye Queen'in yıldızının üzerine bir gemiyi batırmaya yetecek kadar pislik yığmıştı.

Mercury bin bir sıkıntıyla saklamaya çalıştığı hastalığının bu tabloid rezaletiyle ortaya çıkmasından endişe ediyordu. Özellikle Peter Prenter'in nankörlüğü göz önüne alındığında bu ihanet Freddie'yi derinden yaralamıştı. Prenter işten çıkarıldığı 1986 yılında çok zor zamanlar geçirmişti. 8 yıllık hizmetine karşılık, Mercury Prenter'ın Kensington'daki dairesinde kira ödemeksizin kalmasına izin vermişti. Belki de Prenter –o da 1991 yılında Mercury'den birkaç ay önce AIDS'ten ölecektir– bu yaptığından pişman olmuştu; çünkü tefrikalar yayınlandığı sırada birkaç kez affediciliğiyle tanınan eski patronuyla görüşmeye çalışmıştı. Ama Freddie telefonlarına çıkmadı. Kırılgan ve sıkıntılı bir ruh haline bürünen Mercury Ibiza'daki Pikes Otel'e gitmek üzere Londra'dan ayrıldı. İki hafta sonra ise özel TV şovunun kapanışını yapmak üzere Ku Club'daydı.

Bu TV şovunda Spandau Ballet, Duran Duran ve Marillion gibi gruplar da vardı. Fish, Freddie ile tekrar karşılaştıkları zaman yaşadığı şoku hâlâ unutmamıştır. "Yanına gidip 'Hey, nasılsın bakalım?' diye sorabileceğimi düşünmüştüm ama Freddie çok ama çok bitkin görünüyordu. Soyunma odasında dört yakın arkada-

şı ile birlikteydi ve odada sanki biri ölmüş gibi duruyorlardı! Burada bir şeyler dönüyor ve ben bunun parçası değilim, diye düşündüm ve hemen oradan çıktım. O sıralar etrafındakiler Freddie'nin böbreklerinde ya da karaciğerinde bir sorun olduğunu filan söylüyorlardı. Ama Freddie'nin bazı aşırılıklarını görmüş biri olarak neyin ne olduğunu anlamam pek zor olmamıştı."

Mercury'ye yakın olanlar için işaretler trajik bir biçimde belirginleşmeye başlamıştı. Onunla Ku Club'da buluşan Barbara Valentin, Freddie'nin yüzünde ve ellerindeki büyük koyu kırmızı lekelerden neler olduğunu hemen anlamıştı. Bunlar hastalığın genel seyrinin dışardan görülebilen belirtileriydi; Kaposi's Sarcoma (ya da kısaca KS) olarak bilinen ve AIDS haricinde nadir görülen bir kanserden kaynaklanıyordu. Barbara şöyle anlatır: "Freddie ve ben onun hastalığı ile ilgili hiç konuşmamıştık ama bildiğimi biliyordu. Birbirimize her baktığımızda bu, gözlerimizden okunuyordu ve aramızda sessiz bir anlaşma vardı. TV spesiyali için onunla Ibiza'da buluştuğumda yüzündeki lekeleri iyi saklayamadığını hemen fark ettim. Ona bir şey söylemedim ama Montserrat ile birlikte sahneye çıkmadan önce onu başka bir odaya götürdüm ve daha iyi görünebilmesi için orada ona profesyonel malzemelerimle ağır bir makyaj yaptım."

Ama bu kamuflaj herkesi kandırmayı başaramamıştı. Pino Sagliocco şöyle anlatır: "Freddie geldikten hemen sonra yüzündeki bu garip lekeleri fark etmiştik. Karaciğeri yüzünden olduğu söylenmişti ve elbette Freddie çok içiyordu. Ama sanırım hepimiz hasta olduğunu zaten biliyorduk." Freddie'nin otelci arkadaşı Tony Pike ekler: "O sıralar Freddie'nin AIDS olduğuna dair söylentiler yayılmaya başlamıştı. Ama bir arkadaşınıza ölümcül bir hastalığı olup olmadığını soramazsınız. Kimse bu konu hakkında konuşmuyordu. Konuşulacak olsa bile eminim çevresin-

dekiler bunu hemen inkâr ederlerdi." Şovun ardından Mercury kendini stüdyo çalışmalarına vermek üzere Londra'ya döndü, bu, onu ayakta tutuyordu ama ilerleyen aylarda aşırı derecede içine kapanacaktı.

1987 yazı Brian May ve Roger Taylor için de farklı bir tecrübeydi. Süperstarlığın tuzaklarına asla düşmeyen John Deacon kendini müzik dışı hobilerine vermişti. Fotoğraf çekiyor ve bu sefer sadece turist olarak dünyayı geziyordu. Queen'in stüdyo çalışmaları hâlâ askıda olduğundan, Brian mayıs ayında kendini Bad News adında heavy metal parodisi yapan bir grupla çalışırken buldu. Bu grup Nigel Planer, Rik Mayall, Adrian Edmondson ve Christopher Ryan gibi –İngiliz TV izleyicileri The Young Ones adlı komedi şovunun yıldızları olarak tanıyordu– komedi yıldızlarının yeteneklerini bir araya getirmişti. Brian onlarla ilk kez Kasım 1986'da NSPCC'nin düzenlediği bir hayır gecesi konserinde tanışmıştı. Şimdi albümlerinin prodüktörlüğünü yapacaktı ve çalışmalara Londra Sarm Stüdyoları'nda başladılar.

Nigel Planner: "Her şey Adrian'ın 'Bohemian Rhapsody'i çalmamızı önermesiyle başladı. Hemen ardından prodüksüyonu neden Brian May yapmasın, sırf eğlencesine? diye düşündük. Iş buradan onun tüm albümün prodüksüyonunu üstlenmesine vardı. Şunu söylemeliyim ki bu garip bir birliktelikti –bir yanda gerçek bir müzisyen olan Brian, diğer yanda ise gülmek için yer arayan biz soytarılar vardık. Kayıt sırasında karakterlere bürünüyordük. Bad News olarak konuşup, küfür edip, kavga ederken Brian hepsini kayda alıyordu. İmprovize yapmaya başladık ve elbette işler çığırından çıktı. Ama kumanda odasındaki Brian'a ne zaman baksam deliler gibi gülüyordu; neredeyse koltuğundan düşecekti.

İlerleyen aylarda May Reading'de düzenlenen geleneksel Rock ve Jazz Festival'inde Bad News'e eşlik etmeyi kabul edince cüm-

büş orada da devam etti. Nigel Planner'ın da anlattığı gibi unutulmayacak bir gündü: "Seyirciler kudurmuş bir solcu takımıydı. Her zamanki gösterimizi yaptık ve Brian'da sahnede bize katıldı. Resmen topa tutulduk. İçine idrar doldurulmuş düzinelerce plastik şişe uçarak bize doğru geliyordu ve havayı karartmaya yetecek kadar çok kuzu gözleri de üstümüze yağıyordu. Ama Brian çılgınlar gibi güldü ve tam bir profesyonel gibi oradan sıvıştı."

Ama Brian, Anita Dobson'la olan ilişkisi ile ilgili halen devam eden söylentilere böyle gülemiyor ya da kaçamıyordu. 6 Temmuz 1987'de Anita, prodüktörlüğünü Brian'ın yaptığı 'Talking Of Love' adlı single'ını yayınladı. Single ancak kırk üçüncü sıraya kadar çıkabildi ama yine de o ve Brian bir de klip çekmek için birlikte Viyana'ya uçtular. Ama medyayı asıl ilgilendiren aralarındaki muhtemel ilişkiydi. İkisi de henüz duygularını açıkça itiraf etmeye hazır değildi ve hatta BBC TV'de bir sohbet programına katılarak ilişkilerini inkâr ettiler. Ama bu yetersiz bir çabaydı.

Öte yandan Roger Taylor için faal bir grupta yer almamak ciddi bir eksiklikti. Aylar ilerledikçe huzursuzlanmaya başlamıştı; Queen'in verdiği ikinci bir yıllık ara ona iyi gelmemişti; "Çalışmadığımız zamanlar en depresif zamanlarımızdı. Kişisel olarak ben yollarda olmayı seviyordum ama diğerleri bazen bundan sıkılabiliyordu." Uzun yıllar önce Thin Lizzy'nin menajeri Chris O'Donnell, Roger Taylor'ı Queen'in başka bir grup kurması en muhtemel üyesi olarak göstermişti ve içinde bulunduğu duruma bir çözüm olarak Taylor, şimdi bu adımı atıyordu. Önceliği her zaman Queen olacaktı. Yeni bir grup kurmayı basitçe müzik kariyerinin değişik bir uzantısı olarak görüyordu ama buna ihtiyacı vardı ve konuyu grubun diğer üyelerine, Freddie, John ve Brian'a açtığında onların da onayını aldı.

Taylor'ın ilk adımı çeşitli müzik dergilerine ilan vererek ün-

lü bir rock grubunun davulcusunun kuracağı yeni bir grup için müzisyenler aradığını duyurmak oldu. Kendi ismini ve Queen'i gizli tutmuştu ve ilana çok az başvuru oldu. Bir sonraki hafta seçilen kişilerin şöhreti yakalama şanslarının çok yüksek olduğuna dair bir cümle ekleyerek ilanı biraz süsleyince başvuru yağmuruna tutuldu.

En çok ümit veren altı kişiye kadar başvuruları eleyen Taylor, Soho'da bir gece kulubü kiraladı ve denemeleri dört güne yaydı. Kimliğini gizlemek için adaylar performanslarını sergilerken gözlerden uzak bir yerde duruyordu. Ama nihai kararı Roger'ın vermesi gerekiyordu ve solo gitarist Clayton Moss, davulcu Josh Macrae ve basçı Peter Noone'da karar kıldı. Klavyeye Spike Edney'yi ekledi ve ritim gitar ve vokali kendine ayırdı. Bu bilinçli bir rol değişikliğiydi, Taylor bu yeni grubu Queen'den farklı kılmak istiyordu. Adı Cross olacaktı ve birbirlerini tanımak için biraz prova yaptıktan sonra yeni grup, ilk albümleri için kayda girmek üzere Taylor'un Ibiza'daki yazlık villasına yollandı.

Ibiza'dayken Freddie'nin 5 Eylül'deki kırk birinci doğumgünü kutlamalarına da zaman ayırdılar. Her ne kadar Mercury sonunun kaçınılmaz derecede ümitsiz olduğunu biliyor olsa da, azimle parçalara ayrılmayı reddederek müsrif bir doğumgünü partisi planladı. Parti Pikes Otel'de düzenlenecekti ve esasen eski menajerleri John Reid ile birlikte bir kutlama planlanmıştı, ama öyle olmadı.

Tony Pike nedenini şöyle açıklar: "John Reid ve Jim Beach çok ciddi tartıştılar. Beach, randevularına dört saat geç kalmıştı ama bu kendi hatası değildi; o ve ailesi denizde berbat bir fırtınaya yakalanmışlardı. Bu durumu bilmeyen Reid bu kadar bekletilmeye çok sinirlenmişti ve hemen partiyi iptal etti. Freddie bunu öğrendiğinde beni aradı ve yine de partiyi yapmak istediğini ama bu sefer 250 kişi yerine 100 kişilik olacağını söyledi.

Ama partinin tamamen iptal olduğu haberi bir şekilde İngiliz basınına yansıyınca Freddie çileden çıktı. Bana adanın o güne kadar gördüğü en büyük partiyi istediğini söyledi. Ona şöyle dedim: "Ama Freddie sadece dört günümüz var." Freddie'nin cevabı şuydu: "Yapabileceğini biliyorum."

Nihayetinde o gün Pikes Otel'deki egzotik partiye 700 davetli geldi. Tony Pike sözlerine şöyle devam eder: "Gaudi Katedrali şeklinde bir pasta ayarlamıştım ama pastayı taşıyan uçak inişe geçerken, pasta çökmüştü. Bu bir felaketti ama alelacele 2 metre uzunluğunda ve üzerinde 'Barcelona' nın notaları bulunan yeni bir pasta yaptırdık. Vakit geldiğinde beyaz ve altın rengi üniformalar giymiş altı adam pastayı taşıdı. Ama uğursuzluk bulaşmıştı bir kere, o zamanlar kilolu sayılabilecek İngiliz bir sekreterim vardı... ve sonunda kendini pastanın üstüne atılmış olarak buldu."

O gece bir saatten kısa sürede 350 şişe Moet & Chandon marka şampanya açıldı. Mekân siyah ve altın rengi helyumlu balonlarla süslenmişti. Bu balonların makineyle şişirilmesi üç gün sürmüştü ve sonrasında neredeyse bir felakete yol açıyorlardı. Pike şöyle anlatır: "Kucağında oturan kızı etkilemek isteyen bir adam kafasının üzerindeki balonlardan birini patlatmak için bir çakmak yaktı ve balon devasa bir ateş topuna dönüştü. Daha da kötüsü, parti için fazladan elektrik çekmiştik ve çatıdaki kablolar ısıdan erimeye başladı. Bir felaket olabilirdi."

Ama nefes kesici bir havai fişek gösterisiyle sona eren gece oldukça başarılı geçmişti. Mercury'nin maskesi bir saniyeliğine bile düşmemişti, gerçi her zamanki fotoğrafçıların hiçbirine izin vermemişti. Gece boyunca mükemmel bir evsahibiydi. Mercury konukları arasında dolaşıp sohbet ederken, hiçbirinin Freddie'nin o günkü kan sayımında akyuvarlarının ciddi bir oranda düşük çıktığını ve artık bacaklarında da yeni ve garip lekeler

çıkmaya başladığını bilmelerine imkân yoktu.

Ancak Mercury'nin sağlık durumu, onu Roger Taylor'un Cross macerasına ilgisiz bırakacak kadar içine kapatmamıştı. Tam tersine, desteğini göstermek için Freddie, Cross'un yeni albümünde 'Heaven For Everyone' adlı şarkının vokalini üstlendi. Brian May'de Cross'un 21 Eylül 1987'de piyasaya sürülen ilk single'ı 'Cowboys and Indıans'ın B yüzünde yer alan 'Love Lies Bleeding de gruba destek verdi. Ancak yetmiş dördüncü sıraya çıkabilen single, İngiltere listelerinde bir hafta kalabildi.

Aynı gün, İspanya'da piyasaya sunulan 'Barcelona', büyük ilgi gördü. Pino Sagliocco "Halen daha Barcelona'da düzenlenen pek çok resmi organizasyonda bu parça çalınır. Orada âdeta bir milli marş gibidir." 26 Ekim'de 'Barcelona / Exercises In Free Love' İngiltere'de satışa çıkarıldı. Listelere sekizinci sıradan girdi. Beş yıl sonra BBC onu Olimpiyat Oyunları yayınlarının resmi marşı yapacaktı.

1987'de eleştirmenler bu single kaşısında şaşkına döndüğünden, kritikler polarize olmuştu. Bazıları Mercury'yi rock dünyası için büyük bir utanç olarak betimlerken, diğerleri cesaretini alkışlıyordu. Cliff Richard şöyle konuşur: "Ben 'Barcelona'nın fevkalade olduğunu düşünmüştüm. Freddie bunu yapacak cesareti göstermişti. Bir rock yıldızından beklenmeyecek bir projeydi ve şaşkınlık yaratacağı kesindi. Ama bazı zamanlar müzik endüstisi çok dar fikirlidir. Bu çok meyve veren bir ağacı kesmek için fırsat kollamaya benzer. Benny Andersson ise şöyle düşünmektedir: "Bence Freddie bunu eğlenceli bulduğu için yapmıştı. Ama benim için müzikal açıdan bir değeri yoktu." Öte yandan Bjorn Ulvaeus tam tersini düşünmektedir: "Ben çok ama çok beğenmiştim. İnsanların bunu duygusallık olarak nitelendirdiğini biliyorum. Ama şarkının gücü, teatralliği ve büyüklüğü beni etkilemişti."

The Cross TV'deki ilk canlı programlarına 24 Ekim'de çıktı, ama ilk albümleri yeni yılın ilk günlerine kadar piyasaya sürülmeyecekti. 1987 yılının sonlarına doğru gelinirken, Queen 30 Kasım'da üç volümlük 'The Magic Years' video setini çıkardı. Ayrı ayrı satışa sunulan her bir bölüm, grubun o tarihe kadarki kariyerini gözler önüne seriyordu ve Queen'i gündemde tutmayı hedefliyordu.

Mercury için yıl sonu alarm verici yeni gelişmelere gebeydi. Eski sevgililerinden birinin daha AIDS hastalığına yakalanmış olduğu haberiyle iyice depresyona girmiş olan Mercury'nin akyuvar sayısı ikinci kez ciddi bir biçimde düşmüştü ve tedavisinin yoğunlaştırılması gerekiyordu. Yıllar önce, gençliğin verdiği bir taşkınlıkla Mercury klasik bir rock'n roll deyişine atıfta bulunarak: 'Yaşlanarak ölmeyi beklemiyorum.' demişti. Maalesef onun için bu kehanet doğru çıkacaktı. Yıllar süren kokain alışkanlığının ardından şimdi daha sağlıklı bir beslenme diyetiyle birlikte uyuşturucuyu toptan bırakmışlı ve ayrıca güvenli seks yapıyordu. Ama temiz bir hayata başlamak doğru bir haraket gibi görünse de, bu durum atı sürgüledikten sonra ahırın kapısını kapatmaya benziyordu.

Yıl sonuna gelindiğinde, Brian da daha beter bir karmaşanın içindeydi. Tabloidler hâlâ Anita ile aralarındaki ilişkinin haberleri ile çalkalanıyordu ve Anita'nın albümü üzerinde çalışırken birlikte geçirdikleri uzun süreler de bu haberleri iyice azdırıyordu. Muhabirler 'onları birlikte basmak' için azimliydi ve ikiliyi takip etmek için inanılmayacak yöntemlere başvuruyorlardı. Queen'in biraz kayıt yapmak için tekrar bir araya geldiği 1988 Ocak'ında bile, kıvılcımlar hâlâ canlıydı ve Brian'in içinde bulunduğu dilemma daha da yoğunlaşmıştı.

Duygusal ilişkilerdeki sorunlar Roger Taylor'u da vurmuştu.

Dominique Beyrand ile on yıldan uzun bir süredir birlikteydiler ve bu arada iki çocukları olmuştu. Ama Cross'un son single'ı için video klip çekerken, Roger o zamanlar Cadbury gevreklerinin reklam yıldızı olarak tanınan Deborah Leng adında bir modelle tanışmış ve ona ilgi duymaya başlamıştı. Roger, o ve Debbie'nin birbirlerini görür görmez vurulduklarını itiraf etmiştir. 22 yaşındaki bu sarışına olan hislerinin ne kadar güçlü olduğu, onun için Dominique'i terk etme kararını vakit geçirmeden vermesiyle belli oldu. Sonrasında olağanüstü seviyede medeni ve aynı derecede alışılmadık bir anlaşma yapıldı.

Roger ve Dominique'in çocuklarının geleceğini garanti altına almak için yapıldığı söyleniyordu ama 25 Ocak 1988'de, Londra King's Road'daki Kensington Registry Office'de uzun yıllardır birlikte yaşayan bu çift Freddie Mercury ve Mary Austin'in şahitliğinde evlendi. Ama bu evliliğin tebrik edilecek bir hali yoktu, aradan daha bir ay bile geçmeden, Taylor yeni gelini ve çocuklarını bırakarak Debbie Leng ile birlikte Kensington'da bir eve taşındı. Doğal olarak tabloidler bu hikâyenin üstüne atladılar ve May / Dobson efsanesine bir ara vererek tüm spot ışıklarını Taylor'a ve onun aşk hayatındaki bu benzersiz değişikliğe çevirdiler.

18 Şubat 1988 Sun 'Rock Yıldızı Gevrek Kızı için Karısını Terk etti' manşetiyle çıktı, ertesi gün ise 'Terkedilmiş Pop Gelin'in Istırabı' başlığı atılmıştı. (Dominique bu haberde Roger'ın ihanetiyle sarsılmış aldatılan gelin olarak tarif edilmişti.) Taylor'un modelle olan ilişkisiyle sarsıldığı iddia edilen Bayrand, Roger'la dost kalmayı umduğunu belirtmiş ve eklemiştir: "Hayatlarımızı yoluna koymak için zamana ihtiyacımız var."

Debi Leng ise haberlerin iki ay daha sürdüğü aynı gazetede, ayrılığın sorumlusu olduğunu inkâr ediyor ve şöyle diyordu: "Çok eleştirildim ve bu hiç de adil değil. Roger karısını ve aile-

sini terk etti ama bunun nedeni ben değildim." Öte yandan Taylor'ın ise şöyle dediği yazıyordu: "Karmaşık bir durum. Kimseyi incitmeden daha fazla bir şey söylemem mümkün değil." Roger'ın Dominique'i her zaman dost kalacağı mükemmel bir kadın olarak tanımladığı ve Debbie için ise birlikte olmaya bayıldığım harika bir kız, dediği söylenir.

Bu olaylar, Taylor'ın nikâhıyla aynı gün piyasaya sürülen ilk Cross albümü Shove It!'i gölgelemişti. Albüm listelerde hayal kırıcı bir performans göstererek elli sekizinci sırada yer bulabildi ve albümün ikinci single'ı 'Shove It / Rough Justice' daha da kötüsünü yaparak ancak seksen ikinci sıraya ulaşabildi. Daha sonra, mart ayında çıkan üçüncü single'ları 'Heaven For Everyone / Love On A Tightrope', bir basamak daha geride kaldı. Queen hayranları her ne kadar dünya üzerindeki en sadık hayran kitlesi olsa da, Roger bu kitlenin aynı desteği değişik bir solo maceraya atılarak farklı bir grup kuran Queen üyelerine verme garantisinin olmadığı sonucuna ulaşmıştı.

Yine de, Taylor'un değişik tecrübeler edinme arzusu, onu ilk solo albüm çıkaran ve Queen dışında bir grup kuran ilk Queen üyesi olmaya yöneltmişti. Ve 19 Şubat'ta yeni grubu ile bir mini İngiltere turnesine çıkan ilk Queen üyesi de o oldu. On altı konserden oluşan bu turne, Leed Üniversitesi'nde başladı ve 10 Mart'ta Kuzey Londra Kentish Town'daki Şehir Kulubü'nde sona erdi. Her ne kadar Cross albümlerini satın almayarak hayranları Roger'a onu Queen sınırları içerisinde görmek istedikleri mesajını vermeye çalışsalar da, bu onların Cross'un canlı performanslarını görmeye gelmelerini engellemedi. Sonuçta oldukça başarılı bir turne olmuştu.

Taylor'un Cross için planı etkileyici canlı performanslarıyla seyirciyi etkilemek, ve böylelikle grubun itibarı üzerine inşa edeceği sağlam bir altyapı oluşturmaktı. Ama şimdi yeniden Que-

en'e konsantre olma zamanı gelmişti. Town House Stüdyoları'nda iş başı yapan grup, yeni albümleri için çalışmalara başladı. Pillerini şarj etmek için ayrı geçirdikleri bir yıl kişisel sorunlarla oldukça zorlu geçmişti ama Queen bu dört adamın hayatındaki tek daimi şeydi ve bir kez daha birlikte çalışmak için istekliydiler.

ON DÖRT

ZOR GÜNLER

Kişisel sorunlar 1988 yılını karartmaya devam etti. Brian May'in ilkbahar aylarındaki mutsuzluğu, her zaman çok yakın olduğu babasının ölümüyle dramatik bir biçimde artmıştı. Bu kaybın yarattığı travma hem Brian'a hem de hasarlı evliliğine vurulan ağır bir darbeydi. Chrissy ile ilişkilerindeki çatlak artık bir uçuruma dönüşmüştü.

Anita Dobson ile olan ilişkisi artık o kadar ayyuka çıkmıştı ki, daha fazla inkâr etmek hem nafile hem de aptalca olacaktı. Brian'ın fiziksel ve zihinsel sağlığı epeydir çok zorlanmıştı. Şimdi hem kendi vicdanıyla hem de bu umutsuz durumun içindeki diğer insanların duygularıyla boğuşurken, karanlık bir depresyona doğru çekiliyordu. Bu, ona dayanılmaz bir acı veriyordu. Brian: "Çok dengeli ve böyle şeylere açık olmayan bir insan olduğumu düşünürdüm. Ama bu durum beni resmen mahvetmişti." Zor ve acı verici bir karar olmasına rağmen sonunda Anita Dobson ile yeni bir hayata başlamak için eşini terk etti.

Temiz bir başlangıcın üzerindeki yoğun baskıları biraz olsun hafifletebileceğini düşünmüştü ama aylardır bu işin peşinde olan haber avcıları şimdi kendilerinde bu işin köküne inme hakkını görüyorlardı ve May'in özel hayatını birinci sayfadan maşetlere taşıyarak bunu yaptılar.. Bu tatsız aleniyet, ebeveynlerinin

ayrılmasının çocuklarını nasıl etkileyeceği konusunda zaten aşırı derecede endişeli olan Brian'ı daha beter bir karmaşaya sürüklemişti. Tüm bunlar olup biterken, bekleneceği üzere Anita ile kurduğu yeni hayatı iyi başlamamıştı. Aşk hayatındaki bu değişikliğin getirdiği kaçınılmaz gerilim ve basının bunaltıcı ilgisi tartışmalarına yol açıyordu ki bu tartışmaların bazıları basına da yansımıştı. Ancak ikilinin birbirlerine karşı hisleri oldukça sağlamdı ve daha uzun yıllar boyu birlikte kalacaklardı.

Roger Taylor için temmuz ayı yeni bir Cross single'ı olan 'Manipulator / Stand up For Love'ın piyasaya sürüldüğü bir aydı; ancak single listelere girmeyi başaramadı. Böylelikle Roger, Cross'la yaptığı çalışmaları askıya alıp, yeniden Queen'le çalışmaya başlamaktan –her ne kadar yeni Queen albümünün tamamlanması neredeyse bir yıl sürecek olsa da– dolayı mutluydu. Bu gecikmenin nedeni Freddie Mercury'nin hissedilir bir biçimde yavaşlamış olmasıydı.

Mike Moran ile birlikte çalıştığı Caballe albümünün tamamlanması da yine uzun bir zaman alacaktı. Ama her iki albüm için de en iyisini yapmaya kararlıydı. Mike da bunu teyit eder: "Freddie stüdyoda innailmaz derecede çok çalışıyordu. Şöyle bir tutumu vardı: 'Bunu yapacağım! ' ve hastalandığında da bu değişmedi. Her zaman mükemmeliyetçiydi ve hiçbir şeyi başkalarına bırakmazdı, hastalığı iyice ilerlediğinde bile böyleydi. Neden olduğunu söylemeden, bazı günler gelemeyeceğini ama geldiği günlerde her zamanki Freddie olacağını imâ etmişti. Ama yine kimi zamanlar birden yorulur ve aniden durup şöyle derdi: 'Tamam, bu kadar. Gitmeliyim.'

1988 baharında Mercury ve Moran, Barcelona albümünün ihtiyaç duyulan birkaç şarkı için ünlü söz yazarı Sir Time Rice'ın yardımını alıyorlardı. Dünyaca ünlü pek çok müzikalde imzası

bulunan Rice, sonraları The Lion King ile En İyi Orijinal Şarkı dalında Oscar ödülünün sahibi olacaktır. Mercury ile birlikte ise 'The Fallen Priest' ve 'The Golden Boy'u yazdılar.

Sir Tim bu işbirliğini şu sözlerle anlatır: "Freddie, Mike Moran ile birlikte ürettikleri birkaç şarkı için benden söz yazmamı istedi. Üzerinde çalışmam için bana bazı kasetler verdi, ben de Freddie'nin hoşuna giden bazı sözler yazdım, böylece onlarda kayda girdi." Rice 'Barcelona' single'ı için şunları söyler: "Bence kesinlikle harikaydı. Freddie'nin operaya uygun bir sesi olduğunu zannetmiyorum. Onunki açıkça bir rock sesiydi ama öte yandan bir opera sanatçısı da bir rock şarkısının yanına yaklaşamazdı. Ama Freddie eğer çocukluğunda bunun eğitimini almış olsaydı, çok iyi bir opera şarkıcısı olabilirdi. Buna çok uzak değildi."

Freddie son çalışmalarının neticelerini ekim ayında almaya başlayacaktı. 'The Golden Boy / The Fallen Priest' adlı single'ı ay ortasında yayınlanmıştı, altı dakikanın üzerindeki süresiyle 'The Golden Boy' radyo DJ'Lerinden ilgi görmedi ve bunun bedelini de listelerde sekseninci sırada kalarak ödedi. Öte yandan Mercury / Caballe albümü Barcelona yirmi dördüncü sıraya kadar çıkmayı başardı. Freddie tüm bunlardan önce, 8 Ekim'de, Montserrat ile birlikte Barcelona'daki Avinguda'de Maria Cristina'da düzenlenen La Nit açıkhava festivalinde son canlı performansını sergiledi. Bu festival 1992 Olimpiyatlarına kadar sürecek dört yıllık hazırlık dönemini rsemen başlatmıştı. Katılan sanatçılar arasında Spandau Ballet, Jose Carreras ve Rudolf Nureyev de vardı. Mercury ve Caballe Barcelona Opera House Orkestrası ve Korosu eşliğinde Castle Square'deki harikulade çeşmelerin önünde kurulan sahnede söyleyeceklerdi.

Festivalin organizatörü Pino Sagliocco geceyi hatırlarken şunları söylüyor: "Herkes bu ikisini bir araya getirmekle delilik

yaptığımı düşünüyordu ama bence kültürleri harmanlamanın yanlış bir tarafı yoktu ve işe de yaramıştı. Monserrat bir divaysa Freddie'de divaydı. Freddie eşssizdi ve onunla birlikte çalışmak bir ayrıcalık olduğu gibi aynı zamanda bir zevkti de. Ibiza '92 şovunu hayata geçirdikten sonra açılışını Freddie ve Montserrat'a yaptırmak harikaydı. Müziğin gücünü görmüştük, tam bir sanat eseri gibiydi. Sagliocco sözlerine şöyle devam eder: "Freddie tüm bu olay hakkında çok endişeliydi."

Sagliocco'nun bu gözlemini o gece orada bulunan Tony Pike da doğrulamaktadır.

Tony şöyle konuşur: "Konser öncesinde Freddie İspanya Kralı Juan Carlos ve Kraliçe Sofia ile tanıştırılırken de çok gergindi. Daha sonra konsere yarım saat kalana kadar yanına sadece Phoebe'nin gelmesine izin vermişti. Ondan uzak durmaya çalışıyorduk ama bir ara onu gördüm; derin düşüncelere dalmış gibiydi, üzerinde takım elbisesi ile ileri geri volta atıyor ve şarkıdan bazı bölümleri mırıldanıyordu."

Mercury'nin sahnede Caballe'a katılmadan kısa bir süre önce playback yapmaya karar vermesi de bu gergin halinden kaynaklanıyordu büyük ihtimalle, ama o ağrıyan boğazını gerekçe göstermişti. Canlı söylemeyecek olmak onu hayal kırıklığına uğratmıştı ama bu hayal kırıklığı yerini utanca bırakacaktı; zira bu son dakika değişikliğinden dolayı yaşanan teknik bir arıza, bant kaydının çok yavaş çalmasına neden olarak dudak senkronizasyonunu imkânsız hale getirmişti. Sagliocco kendini şöyle savunmuştur: "Kimse bunu umursamadı; çünkü diğer her şey harikaydı."

Mercury'nin festivaldeyken sağlık sorunlarını fark eden arkadaşlarından biri de Pino'ydu. Çok daha ağır bir makyaj yapmış olmasına rağmen yüzündeki kabartılı kara lekeler hâlâ fark edilebiliyordu. Pino: "Freddie bütünlüğünü hiç kaybetmedi, ölür-

ken bile. Ama tamamen kendi dünyasına kapandığını hissedebiliyordunuz. İstediği sadece yazmak, kayıt yapmak ve dünyaya dertlerini anlatmamaktı.

La Nit'in ardından Freddie sosyal hayatının Garden Lodge'daki elit akşam yemeği partileriyle sınırlı olduğu Londra'ya geri döndü. Mike Moran'la aralarında artık güçlü bir arkadaşlık kurulmuştu, Freddie ile ilgili şunları söyler: "Çok tatlı biriydi, düşünceli ve iyi kalpliydi; çok sadık bir dosttu. Özelini gizli tutardı ve etrafında sadece çok küçük bir arkadaş grubu bulundurdu. Karım ve ben onlardan ikisi olduğumuz için şanslıydık. Tüm yıldönümlerine, doğumgünlerine katıldık ve özel yılbaşı yemeklerini de özellikle hiç kaçırmadık."

Bu özel partilere katılanlar arasında Mercury'nin ortak arkadaşları Peter Straker vasıtası ile tanıştığı aktris Susannah York'ta vardı. Susannah, Freddie'den şöyle söz eder: "Freddie çok eğlenceliydi, sıcakkanlıydı ve yüce gönüllüydü. Ne zaman istersem New York'taki dairesini kullanabileceğimi söylemişti. Her ne kadar kabul etmesem de, bu kadar bonkörce bir teklifi böyle ansızın yapıvermesi beni çok şaşırtmıştı. Sanırım ilişkilerinde çok manipülatif olabiliyordu ki bu da bulunduğu konumla sahip olduğu güçten kaynaklanıyordu. Ama yine de, arkadaşlarına karşı çok cömert olduğunu söyleyebilirim."

Sir Tim Rice da benzer düşüncelere sahiptir: "Freddie çekici ve son derece sofistike bir adamdı. Elbette evindeki bazı geceler son derece curcunalı geçerdi –özel hayatında da büyük bir şovmendi– ama her zaman neşeliydi." Sir Cliff Richard Freddie'nin özel hayatını daha farklı algılamaktadır: "Bu partilerde dikkatimi çeken şey Freddie'nin sürekli bir fantezi içinde yaşıyor olmasıydı. Etrafında isteklerini yerine getirmek için her an hazır bekleyen ve her şeyiyle ilgilenen bir sürü kişi vardı. 'Star'lık olgusunu

özel hayatına da taşımıştı. Sanırım bu mistisizmi seviyordu."

Rice sözlerine şöyle devam eder: "Topluma mal olmuş bir kişi olarak tabii ki bunlara ihtiyacınız vardır. Pek çok kişi eğer bir rolls royla dolaşmazsanız veya benzer beklentilerini karşılamazsanız hayal kırıklığına uğrayabilir. Ama yaptığınız işle ilgisi olmayan insanlarla da vakit geçirerek gerçek dünyayla bağlantıyı koparmamak çok önemlidir. Yoksa çok tuhaf bir dünyanız olur."

Kasım ayına gelindiğinde Queen'in yüzleştiği acı gerçek, her ne kadar fırsat buldukça birlikte kayıt yapıyor olsalar da, bunun yeterli olmadığıydı. Canlı performansların eksikliği Roger Taylor'ın canına tak ettiği gibi turneye çıkmanın rock yıldızlığının en önemli yönü olduğunu düşünen Brian May'i de rahatsız etmeye başlamıştı. Ardı ardına konserler için bir şehirden diğerine geçerken yaşadıkları sade hayat, geçici de olsa onun için kişisel sorunlarından kaçış sağlıyordu. Queen turneye çıkmayalı iki yıl olmuştu ve her ne kadar hiçbiri bunu yüksek sesle söylemese de, Brian, John ve Roger (hepsi de canlı çalmaya bayılıyordu) Queen olarak bir daha asla turneye çıkamayacaklarını biliyorlardı. Bu, onlara çok ağır geliyordu.

Brian öyle bir noktaya gelmişti ki, artık verdiği röportajlarda bile, turneye çıkamama fikrine dayanamadığını itiraf ediyordu. Belli bir süre sonra kendi başına bir şeyler yapmayı düşünürken kafasında canlandırdığı, muhtemelen solo turnesine başlamadan önce arkadaşlarıyla küçük çaplı ısınma turları atmaktı. Ama sadece içindeki boşluğu doldurmak için gerek stüdyoda gerek sahnede olsun pek çok arkadaşının çalışmalarına misafir sanatçı olarak katılmakla yetindi. Bunlardan ilki Black Sabbath grubuydu, grubun gitaristi Tony Iommi Brian'ın nasıl bir durumda olursa olsun yardımını isteyebileceği, en iyi arkadaşıydı.

Tony şöyle der: "Neredeyse yirmi yıllık arkadaşız. Brian,

Queen'deki en kaygılı adamdı, ben de onun gibi olduğumdan onu anlayabiliyordum. Yıllar içerisinde çoğu kez birbirimizin stüdyo seanslarına gidip gelmiştik. Yine böyle bir günde, Sabbath Headless Cross albümü üzerinde çalışırken Brian'a şöyle dedim: "Hadi sen de çal bizimle." Brian şaşırmıştı ve sordu: "Gerçekten beni istiyor musunuz?" Sormakta haklıydı; çünkü Brian o güne kadar herhangi bir albümümüzde çalmasını istediğimiz grup dışından ilk gitaristtir. Brian'i bu albümde 'When Death Calls' adlı şarkıda dinleyebilirsiniz.

Sabbath gibi 70'li yılların hard rock grubunun ardından, Brian Wembley'de verdikleri bir konser sırasında o sıralar hızla yükselişte olan heavy metal grubu Bon Jovi ile bir araya geldi. Richie Sambora o geceyi şöyle anlatır: "O akşam Brian, Elton John ve diğer pek çok ünlü bizi dinlemeye gelmişti ve biz de onları sahnede bizimle çalmaya davet ettik. Birlikte birkaç şarkı çaldık, bunlardan biri de Beatles'in 'Get Back' adlı şarkısıydı. Harikaydı."

Sambora, Queen'in gitaristi ile tanışmanın büyük bir onur olduğunu düşünüyor. "Queen'in 1974 yılında Mott The Hoople'ın alt grubu olarak sahne aldığı Broadway Uris Theater'daki beş konserden üçüne gitmiştim. Kesinlikle muhteşemdiler. O zamanlar daha yeniyetme bir çocuktum ama o konserleri hiç unutmadım ve o zamandan beri de Queen'i hayranlıkla takip ediyorum."Sambora sözlerine şöyle devam eder: "Wembely Arena'da birlikte şahane bir improvize performans verdik; ama o geceki en hoş olay Brian'ın Jon(Jon Bon Jovi) ve bana sahne arkasında verdiği tavsiyelerdi. Kariyerimizde bir zıplama noktasındaydık ve bu tavsiyeler bizim için çok faydalıydı. Brian bize asla kendimizi tüketene kadar çalışmamamızı, bu arada geçirdiğimiz zamandan da keyif almamızı öğütledi. Queen'in ve kendisinin bu hataya düştüklerini belirtirken, yaşadığımız anın tadını çıkarma-

nın çok önemli olduğunu; çünkü çok yakında her şey geride kaldığında tüm eğlenceyi kaçırmış olmak istemeyeceğimizi üstüne basa basa söyledi.

Taylor ve Deacon'ın bu melankolik bakış açısını paylaşıp paylaşmadıkları bilinmez ama Mercury'nin ruh hali inanılmaz deredece trajikti. Kaçınılmaz olanla yüzleşmek için büyük cesaret gösteriyordu ama sonuçta ölümü bekliyordu ve ara sırada olsa da boşluğa düşmemek için insan olmaması gerekirdi. Tıpkı diğerleri gibi o da canlı performansların heyecanını özlemişti. Uzun yıllar yoğun ilgi gördükten sonra şimdi zorunlu olarak izole edilmişti; çünkü fiziksel görüntüsündeki değişikliklerin sırrını ele vereceğinin bilincindeydi. Freddie'nin geçirdiği akut stres dönemi Garden Lodge'un duvarları ardında şiddetli tartışmalara neden olmaktaydı ve içinde biriken korku ve endişe çoğu zaman gözyaşlarıyla biten bu tartışmalarda zehir akıtmasına neden oluyordu.

Arkadaşlarının çoğuyla ilişkisini kesmiş olan Mercury, 1988 yılının sonralarına doğru Barbara Valentin ile yeniden bir bağ kurdu. Barbara'ya göre son derece dokunaklı bir andı: "Freddie aniden Münih'i terk edince AIDS kaptığını düşündüğü için endişelendiğini biliyordum. Londra'ya saklanmak için dönmüştü. Ama saklanacak başka bir yeri yoktu ki. Ibiza'daki şovun ardından Freddie'yi gittikçe daha az görmeye başladım. Evini pek çok kez aradım ama telefonlarıma çıkmadı. O Noel'de tekrar denedim ama bu kez evden biri bana artık aramayı bırakmamı söyledi. Şöyle düşündüm, tamam, boşver gitsin. Ama aylar sonra bir gün kapım çaldı ve gelen Freddie'ydi. Orada öylece duruyordu ve şöyle dedi: 'Senden uzak kalamıyorum. Geri kalan hayatımı sensiz geçiremem. Lütfen beni kabul et ve benimle ilgilen.' Ben de öyle yaptım. Duygusal olarak çok acı çekiyordu ve bu hastalıkla

yaşamak için bir yol bulmak zorundaydı. Ama bu çok zordu."

Ocak 1989 Mercury'nin onuncu ve son solo single'ının çıktığı aydı. How Can I Go On isimli bu balad B yüzündeki 'Overture Picante' ile desteklenmişti. Aynı ay Queen'in son albümü de tamamlandı. Zor bir mücadele olmuştu ama daha önceki eserlerine göre daha harmonik bir yapıya sahipti. Bunun nedeni grubun yeni stratejisiydi. Bu strateji, herhangi bir şarkının üretimi aşamasında, şarkının fikrinin ilk kimden çıktığına bakılmaksızın, hiçbir grup üyesinin hiçe sayılmadığı anlamına geliyordu. Def Leppard solisti Joe Elliott şöyle konuşur: "Şarkı yazarken demokrasi iyidir ama artistik açıdan kısıtlayıcı olabilir." Ancak bu sistem Queen'e uyduğu gibi, daha önceleri bu konudaki haksız kazançlardan doğan küskünlükleri de bertaraf etmişti. Artık tüm şarkılar grubun kolektif çalışmasının bir ürünü olarak görülüyordu ki bu da telif haklarından dördünün de eşit ve adilce pay alması demekti.

Abba'dan Benny Andersson'a göre şarkı yazmak için başarılı bir işbirliğinin anahtarı, diğer adama güvenmektir. "Yüzde yüz esnek olabilmek için özgür olmalı ve karşınızdaki kişinin size gülmeyeceğinden emin olmalısınız. Duygularınızı bastırmak zorunda olmadığınıza inanmalısınız." Queen için kesinlikle çok duygulu bir süreçti.

Her ne kadar Mercury diğer üç arkadaşına günlerinin sayılı olduğunu itiraf etmemiş olsa da, saatin işlediği konuşulmuyor ama biliniyordu. Ve çok yakında yeni albümleri üzerinde çalışmak üzere bu kez Montreux'teki Mountain stüdyolarına çekilecektir. Sonra, 2 Mayıs'ta Queen'in yeni single'ı 'I Want It All / Hang On In There' piyasaya sürüldü. O sıralar müzik dünyasına hakim olan Kylie Minogue ve Bangles gibi pop şarkıcılarının ve grupların hafif siklet şarkılarının yanında pek şans bulamaya-

cağından endişelenmişlerdi ama öyle olmadı. Ödünsüz bir hard rock şarkısı olan 'I Want It All' hemen hit oldu ve İngiltere listelerine üç numaradan (Queen'in o güne kadar listelere en iyi girişi) girerken Pinewood stüdyolarında seyircisiz çekilen video klipte Freddie gömlek, kravat ve kirli sakalla daha az enerjik bir görüntü veriyordu. Kilo kaybını ve cılız görüntüsünü saklamanın bir yolu yoktu; sağlık durumunun kötülüğü halka ilk kez böyle yansıyordu.

Üç hafta sonra, The Miracle yayınlandı, üç yıl sonra Queen'in çıkardığı ilk stüdyo albümüydü. İngiltere'de bir numaraya çıktı ve daha ilk haftasındaki satışları ile platin plağa hak kazandı. Bu şık albüm şaşırtıcı derecede dahiyane bir kapak dizaynıyla satışa sunulmuştu; en gelişmiş bilgisayar grafiklerini kullanan Richard Gray, grup üyelerinin yüzleri birbirinin içine geçmiş gibi görünen bir imaj yaratmıştı.

Bu yenilikçi kapak dizaynı İngiltere'de heyecan yaratırken, dörtlü İsviçre'de devam albümü üzerine çalışmalara başlamıştı. İşte Montreux'te bir gece Freddie söyleyecek önemli şeyleri olduğunu belirterek grup arkadaşlarını bir restoranda yemeğe davet etti. Her zaman birbirlerinin özel hayatına karışmama prensibini uygulamışlardı ama May sonraları şu itirafı yapmıştır: "İçgüdüsel olarak bir şeylerin yanlış olduğunu hissediyorduk ama bunun hakkında konuşulmuyordu." Roger, John ve Brian'ın sezgileri, en kötü şüphelerinin gerçek olduğunu öğrenmek üzere olduklarını haber veriyordu. Ama Mercury onlara her şeyi anlatmaya niyetlenmiş olsa da, iyi olmadığını açıkça itiraf etmekten fazlasını yapmadı.

Bu itiraf, asıl gerçeğin epey uzağında kalıyordu ama on gün sonra DJ Mike Read ile neredeyse on yıl sonra grup olarak ilk röportajlarını yaptıklarında, Freddie de bunu bile itiraf etmeye ha-

zır değildi. Bir saatlik soru-cevap sürecinde Read çok çeşitli yorumlara yol açan soruyu sorduğunda –Queen neden turneleri bırakmıştı–, Mercury yalnızca monoton albüm-turne-albüm döngüsünü kırmak için böyle bir karar aldıklarını söyledi. Tabii çoğu kişi bunu inandırıcı bulmadı ve sonraki günlerde Freddie ve diğer grup üyeleri inatçı muhabirlerin sorularını savuşturmak zorunda kaldılar. Bir keresinde çılgın parti adamının nereye gittiğini soranlara Freddie şöyle cevap vermişti: "Bu yetişkin bir adam için uygun bir yaşam tarzı değil." Sağlık sorunlarının artık bu çılgınca hayata izin vermediği için mi böyle durulduğu sorulduğunda ise hemen iddiaları inkâr ediyordu.

Her ne kadar daha yavaş bir tempoda olsa da, Queen albüm çalışmalarına geri dönerken, izleyen altı ay içerisinde Miracle'dan dört yeni single daha çıkarıldı. İlk olarak 19 Haziran'da 'Breakthru / Stealin', ardından 7 Ağustos'ta piyasaya sürülen ve on iki numaraya çıkan 'The Invisible Man / Hijack My Heart' geldi. İki ay sonra çıkan 'Scandal / My Life Has Been Saved' yirmi beş numarada kalırken, 27 Kasım'da 'The Miracle / Stone Cold Crazy (Live)' satışa sunuldu ve nispeten daha iyi bir performans sergileyerek yirmi birinci sıraya yükseldi. Bu single'ların ilki ve sonuncusu için çekilen video klipler özellikle unutulmayacak cinstendi.

John Deacon'a göre Mercury'e ve kendisine bir ekspres treni çağrıştıran 'Breakthru'daki tekrarlayan motor sesleriydi. İşte bu noktadan hareketle 'The Miracle Express' olarak adlandırdıkları video klipte kendilerini hızla giden bir trende çalarken filme çekme fikrini geliştirdiler. Çekimleri Peterborough yakınlarındaki Nene Valley Railway'da bulunan klasik bir buharlı trende gerçekleştirdiler.

Nene Valley'in basın görevlisi Brian White, bu çekimi şöyle anımsıyor: "Çekimler, büyük bölümü bataklık arazide bulunan

bir ray hattında yapıldı. Klibin başında treni hızla bir köprü kemerini yıkıp geçerken görüyorsunuz. Ama aslında kemer son derece gerçekçi görünen polisitren tuğlalarla doldurulmuştu. Efekt harikaydı ve tek seferde çekilmişti. Klibin çekimleri toplamda üç gün sürdü ama Queen sadece bir gün için oradaydı ve çekimler sırasında çok büyük keyif aldıkları belli oluyordu."

Freddie bu klipte yine düzgün giyimli ve kirli sakallı bir görüntü çiziyordu. Hareket halindeki bir tren üstünde yapılabilecek hareketlerin kısıtlı olması bu durgun görüntüsüne zekice bir açıklama getiriyordu. Ama yine de, sırtüstü yatıp başının üstündeki bir demire tutunarak müzikle birlikte vücudunu indirip kaldırırken ruh hali iyi görünüyordu.

'The Miracle'ın klibinde ise Queen çok kısa bir süre görünüyordu. Çekimlerde grup üyelerinden her biri için onlara benzeyen çocuk aktörler kullanılmıştı. Pek çok aday arasından seçilen bu dört çocuk onları mükemmel canlandırmıştı; hatta grup bu çocukların ne kadar iyi olduğunu görünce afallamıştı.

Geriye dönüp bakınca, grubun kendi kliplerinde bu kadar kısa bir süre görünmesinin nedeni muhtemelen Mercury'nin kötüleşen durumundan kaynaklandığı anlaşılıyor. Gittikçe daha zayıf düşüyordu ve stüdyoda geçirebildiği zaman da azalıyordu. Sonunda nefes problemlerini gidermeye yardımcı olması için sigarayı bırakmaya zorlanmıştı. Ve bu nefes problemleri, her ne kadar Mercury gizlemek için büyük çaba sarfetse de, şarkı söylemesini de zorlaştırmaktaydı.

4 Aralık'ta Queen At The Beeb albümü yayınlandı. BBC radyonun eski Queen kayıtlarından oluşuyordu ve ancak püristlere hitap edebildiğinden altmış yedinci sıraya kadar çıkabildi. Ama yakın geçmişlerini başarıyla yansıtan başka bir olay Queen'e yeni bir ödül getirecekti. Altmışların şarkıcısı şimdinin TV sunu-

cusu Cilla Black'in sunduğu ITV'nin Cilla's Goodbye To The 80's adlı programda, TV TIMES dergisinin okurlarının oylarıyla hak kazandıkları Seksenlerin En İyi Grubu ödülü Jonathan Ross tarafından Queen'e takdim edildi.

Ross konuşmasında grubun kariyerine ilişkin etkileyici istatistiklere yer vermişti. O güne kadar 80 milyonun üzerinde albüm satışı gerçekleştirmişler ve dünya çapında yaklaşık altı milyon kişinin önünde konser vermişlerdi. Yetmişli yıllarda 'Bohemian Rhapsody' için ödül almak üzere Queen yine böyle bir sahneye çıkmıştı. O ödül töreninde şen şakrak Mercury, Roger Taylor'un sırtına şaplak indirirken tüm grup neşeyle hoplayıp zıplıyordu. Şimdi ise daha olgun ve ağır başlı bir Queen sahneye çıkıyordu. Kırmızı kurdeleyle bağlanmış ilk tomarı alırken hayli farklı bir görüntü çiziyorlardı. Herkes ellerini sıkıp onları tebrik etmek için oradayken Freddie sadece küçük bir selam verdi ve hemen sahneyi terk etti.

Brian May grup adına bu onuru kabul etmek için direkt olarak mikrofona yöneldi ve kısa konuşmasında Queen'in ileriki yıllarda hayranları için daha pek çok mucize (miracle) gerçekleştireceğini umduğunu söyledi. Son albümlerinin adına atıfta bulunan bu küçük kelime oyunu, Freddie'nin gittikçe kötüye giden sağlığından dolayı Queen'in bir daha canlı performans sergilemesinin bir mucize olacağı gerçeğini maskeliyordu.

ON BEŞ

BİR DEVRİN SONU

Mercury'nin sağlığıyla ilgili medya spekülasyonları 1990 yılının başlangıcıyla birlikte iyice artmıştı ve grubun üstünde dayanılmaz bir baskı oluşturuyordu. Freddie diğerlerine göre gazetecileri daha kolay atlatıyordu; çünkü halkın arasına nadiren karışıyordu. Ama gazeteciler Taylor, Deacon ve May'in yolunu gittikleri hemen her yerde kesiyorlardı. Sürekli yalan söyleyip, şarkıcılarının sağlığının aslında gayet iyi olduğunu iddia etmeleri artık onları iyiden iyiye zorluyordu. Hiçbiri gerçeği saklamaktan hoşlanmıyordu ama arkadaşlarını korumak daha önemliydi. Brian May'in sonradan işaret ettiği gibi, bazı basın mensupları o kadar kalpsizdiler ki, eğer şüphelerinde haklı olduklarını fark etmiş olsalar, son günlerinde Freddie'nin hayatını cehenneme çevirirlerdi.

Öte yandan kendi içlerinde ise, elbette Mercury'nin çektiği acılar etrafındakiler tarafından daha da şiddetle hissediliyordu; çünkü bu konu hakkında konuşulmuyordu. Her biri durumun çok ciddi olduğunu tahmin edebiliyordu ama kimse onlara 'resmi' olarak bir açıklama yapmadığından, yardım etmek için açıkça söyleyebilecek ya da yapabilecek bir şeyleri yoktu. Bu acı verici dönemi Mercury'nin yakın arkadaşı Mike Moran gayet net hatırlıyor.

"Freddie çok büyük bir cesaret gösteriyordu. Hiçbirimizin ne kadar hasta olduğunu anlamamıza izin vermedi. İnsanlara yük

olmak istemiyordu ve hiç kimsenin sempatisini istemediği de açıktı. Yaklaşık üç yıl boyunca bizim için çok zor bir durumdu, ama inkâr yoluna giderek bu süreçle başa çıktık. Sevdiğiniz birinin ölüyor olduğu gerçeğini kabullenmek istemediğinizde yaptığınız gibi inkâr ediyorduk.

Sık sık birbirimize şöyle şeyler söylediğimiz anlar olurdu: "Bugün daha iyi görünüyor öyle değil mi? Belki..." Yeniden iyi olacağına kendimizi yarı yarıya inandırırdık. Hepsi sadece onun gitmesini istemediğimiz içindi." Benzer bir şekilde, stüdyoda da sessiz bir kabulleniş vardı, üzerinde çalıştıkları albümün grup olarak kaydedecekleri son albüm olacağını biliyorlardı.

İzleyen haftalarda Queen'in uzun kariyeri iki kez ödüllendirilecekti. British Phonographic Industry, nihayet 'Outstanding Contribution to British Music' (Britanya müziğine büyük katkılarından ötürü) ödülüne Queen'i layık görmüştü. Ödül töreni 18 Şubat'ta Londra Dominion Tiyatrosu'nda yapıldı. Kalabalık önüne çıkma mecburiyeti Mercury için çetin bir sınavdı; ama o ve grup arkadaşlarının bundan kaçışı yoktu. Queen, seremoniye solistleri olmadan katılmış olsaydı, Freddie'nin sağlığı hakkındaki spekülasyonlar daha da alevlenecekti. Ama öte yandan bu kadar bitkin bir vaziyette törene gitmesi de şüpheleri doğrulamaktan başka bir işe yaramamıştı.

Queen'in o geceki BPI yemeğine katılmaması şaşırtıcı değildi. Ama aslında kendi özel partilerine gitmişlerdi. Queen aslında 1970 Nisan'ında kurulmuş olmasına rağmen; ancak John Deacon 1971 yılında onlara katıldıktan sonra resmi olarak kendilerini Queen olarak kabul ettiklerinden, 1981 yılında onuncu yıldönümlerini kutlamışlardı. Şimdi, belki de hiç kimse on iki ay sonra yirminci yıldönümlerini kutlamanın mümkün olup olmayacağını bilemiyordu bu yüzden 1990 yılını yirminci yılları

olarak kabul etmişlerdi. Soho'daki Groucho Club'da düzenlenen partiye eski ve yeni Queen çalışanları, sinema yönetmeni Michael Winner, aktris / şarkıcı Liza Minelli ve süperstar George Michael gibi ünlülerle birlikte toplam 400 davetli gelmişti.

Davetlilerin çoğu Mercury'deki çarpıcı değişiklik karşısında şoke olmuştu ama hepsi tepkilerini saklayacak kadar kibar davrandı. Ancak kulübün dışındaki dar ve karanlık sokakta saklanan bir fotoğrafçı aynı hassasiyeti göstermeyecekti. Freddie partiden erken ve yalnız başına ayrıldığında fotoğrafçı tam da beklediği fırsata kavuşmuştu. Bitkindi, çok çabuk yoruluyordu ve kimselere hissettirmeden partiden kaçmak istemişti. Kafası meşgul ve yorgun bir halde kaldırıma adımını attığı gibi paparazzinin objektifine yakalandı. Bu fotoğraf ertesi gün ulusal bir gazetenin birinci sayfasında yayınlandığında arkadaşları ve hayranları arasında endişe verici bir yankı uyandırdı.

Freddie daha önceleri yaptığı gibi iyi olduğunu ve AIDS'e yakalanmadığını iddia ederek durumu kontrol altına almaya çalıştı ama umutsuzca ona inanmak isteyen hayranlarına rağmen, cin artık lambadan çıkmıştı. Adamın turneye çıkacak hali olmadığını kendi gözleriyle görmüş olmalarına rağmen gazeteciler bıkıp usanmadan Queen'in neden artık konser vermediğini sorgulamaya devam ediyordu. Grubun stüdyo çalışmalarına yoğunlaştığı cevabının medya tarafından pek inandırıcı bulunduğu söylenemezdi.

Tabloid basınında agresif bir kesimin ilgi odağı olmak travmatik bir durumdu. Mercury'nin Britanya'da birazcık olsun mahremiyeti olması mümkün değildi. Bu yüzden alelacele Montreux'nun sükünetine kaçarak, orada kiraladığı göl evine yerleşti. Kendini daha iyi hissettiği zamanlarda Mountain Stüdyoları'nda diğerlerine katılıyordu ama zamanının çoğunu tıpkı bir sanat okulu öğrencisi olduğu zamanlardaki gibi göl kıyısında

oturup resim yaparak geçirmekteydi. (Derisinde çıkan acı verici yaralar yüzünden en kısa yürüyüşler bile ona fazlasıyla acı veriyordu.) Hasar görmüş bağışıklık sistemi yüzünden enfeksiyonlara açıktı ve ona az da olsa teselli olan bu hobisi bile çoğu zaman kısıtlanmak zorunda kalıyordu. Sonra sessizce Britanya'ya döndü ve yine Garden Lodge'a saklandı.

Queen albümünün çalışmaları doğal olarak hiç olmadığı kadar yavaş ilerlemekteydi ve temmuz ayında Mountain Stüdyoları'ndan Londra'daki Metropolis stüdyolarına kaydırıldı. Uzun zamandır hiçbir aktivitede bulunmamaktan bunalmış olan Brian May ve Roger Taylor yine solo projelere yöneldiler.

Taylor, Cross ile birlikte yeni bir albüm üzerinde çalışıyordu. 'Power To Love / Passion For The Trash' adlı single'ları nisan ayında yayınlandı ama ancak seksen beşinci sıraya kadar çıkabildi. Bir sonraki ay ise ikinci ve son albümleri olan Mad, Bad and Dangerous To Know piyasaya sürüldü ama listelere girmeyi başaramadı. 1987 yazında Roger Taylor'un Cross için büyük umutları vardı: "Altı ay içinde değeri anlaşılacak bir güç olduğunu düşünüyorum." demişti. Ama bu son kötü performans üzücü bir biçimde onun bu maceraya yönelik ilgisini daha fazla uzatmadan sonlandırmasına yardımcı oldu.

Bu arada May, Macbeth'in yeni bir tiyatro prodüksüyonu için müzik yazmaktaydı. Bu teklif ona son zamanlarda gözünü ilk tiyatro prodüksüyonunu yönetmeye dikmiş olan deneyimli casting yönetmeni Jane L'Epine'den gelmişti. Jane şöyle der: "Shakespeare'in ağır ve sıkıcı bir imajı vardır. Ben kendi prodüksüyonumun herkese hitap etmesini istiyordum. Queen'e hep hayrandım ve bu oyunun müziklerini yazmak için Brian'ın ideal bir seçim olduğunu düşünüyordum."

Brian teklifi neredeyse gözü kapalı kabul etti ve yaz ayları bo-

yunca evinde kurduğu yeni stüdyoda çalışmaya başladı; böylelikle tiyatro çalışmalarını Queen kayıtlarından ayrı tutabiliyordu. Macbeth, Kasım 1990'da Londra'daki Red And Gold Tiyatrosu'nda perdelerini açtı. May hem heyecanlı hem de endişeliydi. Jane şöyle anlatıyor: "Brian bestelerini bize ilk getirdiğinde aşırı derecede gergindi, beğenmeyeceğimizden korkuyordu. Müziğini dinlediğimizde hepimiz tek tek ayağa kalktık ve alkışladık. Kesinlikle olağanüstüydü."

Biggles filmi için yaptığı soundtrack çalışması dışında John Deacon solo çalışmalara hiç ilgi duymuyordu. Queen'in çalışmalarından arta kalan bir sürü boş vaktini ailesiyle değerlendirmekten hoşlanıyor olsa da, profesyonel olarak hiçbir iş yapmamak ona da zor geliyordu.: "Çok boş kalmıştım. O kadar az iş yapıyorduk ki."

Freddie ise bu sıralar yeni bir darbeyle daha başa çıkmak zorundaydı. Joe Fannelli uzun yıllardır Freddie'nin en güvendiği özel asistanlarından biriydi ve Freddie'nin günlük ilaç tedavisinden sorumluydu. Yakın zamanda hem patronu hem de arkadaşı olan Freddie'ye AIDS olduğunu söylemişti. Jim Hutton'dan kötü bir haber almıştı. O da bir AIDS testi yaptırmıştı, sonuç HIV pozitif çıkmıştı ama AIDS değildi. Sevgilisine ciddi bir travma daha yaşatmamak için bu feci gelişmeyi Freddie'den sakladı.

Mercury'nin durumu daha da kötüleşmişti ve ilaçlarını damardan alabilmesi için göğsüne bir kateter yerleştirilmek zorunda kalınmıştı. Yüksek enfeksiyon riskinden dolayı o ve Hutton artık ayrı odalarda yatıyorlardı.

Kişisel sorunlarına odaklandıkları bu dönemde profesyonel sorunları arka planda kalmıştı; ama bu arada Queen'in yeni bir plak şirketiyle anlaşma yapma vakti de gelip çatmıştı. Capitol Records ile olan ilişkileri kopmak üzereydi. Uzun süren pazar-

lıkların neticesinde, Capitol Records büyük miktarda bir para karşılığında tüm Queen albümlerinin haklarını geri satmaya razı oldu. Bu gelişme diğer plak şirketlerinin iştahını kabartmışken, grup da yeni plakçı ile anlaşmak için araştırmalara girişti. Sonunda, kasım ayı başlarında Queen, Holywood Records ile anlaşmaya vardı.

EMI ile olan güçlü ilişkileri devam ediyorsa da, son zamanlarda onlarla aralarında bazı sıkıntılar baş gösteriyordu. Queen'in yeni albümü –Innuendo– yaklaşık iki yıldır prodüksüyon aşamasındaydı; ama o sonbaharda, 1990 Noel'inde piyasaya sürülmeye hazır olacağına dair bir söz vermişlerdi. Ancak bu tarih ileri atılmak zorunda kalındığından EMI bu bereketli tatil sezonunu kaçırmış olmaktan pek mutlu değildi. Ama yapılacak bir şey yoktu.

Kasım ayı Taylor, Deacon ve May için artan medya baskısının sıkıntılarını da beraberinde getirmişti. Yine münzevi Mercury, hakkındaki gerçekleri açıklamaya zorlandığı bir gün, Brian May onu köşeye sıkıştıran gazetecilere Freddie'nin uzun yıllar süren hızlı hayatın etkisiyle aşırı stres ve yorgunluktan muzdarip olduğunu söyledi ve ayrıca Freddie'nin AIDS olduğuna dair yaygın söylentileri de üstüne basa basa inkâr etti. May kelimelerini çok dikkatli seçmişti ama ertesi gün Sun 'İlk Ağızdan Açıklandı! Freddie gerçekten hasta!' manşetiyle çıkarken, AIDS söylentilerine ışık tutan hikâyeleri Mercury'nin çökmüş fotoğrafıyla desteklenmişti.

Hasta Queen yıldızını fotoğraflamak için artık yarış başlamıştı ve paparazziler takiplerini yoğunlaştırdılar, nadiren dışarı çıktığı anlarda Mercury'nin her adımını ısrarla izliyorlardı. Kaçınılmaz bir şekilde bu gizli takipler işe yaradı ve gazetecilerden biri Freddie'yi Harley Street'teki tanınmış bir AIDS uzmanından çı-

karken fotoğraflamayı başardı. Aralık ayında Queen'in 1986 Magic Tour kapsamındaki Wembley konserinin videosu yayınlandı; ama enerjik ve çekici bir şarkıcının bir o kadar güçlü ve hareketli bir grubun başını çektiği bu muhteşem görüntüler artık başka bir dünyaya ait gibi görünüyordu.

Elbette Queen stüdyo çalışmalarına devam etti ve iki yıllık emeklerinin ilk meyvesi 14 Ocak 1991'de yayınlanan 'Innuendo / Bijou' adlı single'larıydı. Queen riskli bir seçim olduğunu düşünüyordu; çünkü Bolero tarzındaki ritmi bu şarkıyı farklı kılıyordu ve bu işte yine insanların ya çok seveceği ya da nefret edeceği türden bir şarkıydı. Listelere bir numaradan giren bu single, dokuz yıllık bir aradan sonra Queen'in İngiltere'deki ilk hit single'ı oldu. Aynı zamanda 6 dakika 32 saniyelik süresiyle Beatles'ın 'Hey Jude'u ve Simple Minds'in 'Belfast Child'ının ardından İngiltere'nin en uzun üçüncü single'ıydı.

'Innuendo' için çekilen klip akıllıcaydı, geniş bir bütçeyle çalışan animatör Jerry Hibbert ve yönetmen Rudi Dolezal Queen'in konser çekimlerini animasyon haline getirmek için en gelişmiş bilgisayar grafiklerini kullandılar. Bu klip Chicago'da 1991 American Film ve Video Festival'inde Altın Kamera ödülünü kazanacaktı. 4 Şubat'ta Innuendo albümü yayınlandı ve aynı single gibi bir numarayı parselledi.

Ama bu başarının tadını çıkarmak zordu; çünkü Freddie artık grup arkadaşlarına açılmaya karar vermişti.İtiraf Mountain Stüdyoları'nda bir araya geldikleri ocak ayının ilk günlerinde olmuştu. Innuendo'yu kaydederken yaşadığı zorluklara rağmen Mercury stüdyoya dönmeye kararlıydı ama aynı zamanda arkadaşlarına karşı açık olma vaktinin geldiğini de hissediyordu. Ona acınmasını istemediği açıktı. Bir alay emir yağdırarak şöyle konuşmuştu: "Sorunun ne olduğunu anlamışsınızdır sanıyorum.

Evet işte gerçek bu, ama ben bunun bir fark yaratmasını istemiyorum. Bilinmesini istemiyorum. Bunun hakkında konuşmak istemiyorum. Sadece işe koyulmak ve artık çalışamayacak hale gelene kadar devam etmek istiyorum." Freddie'nin ölümünden sonra radyoya verdiği bir röportajda Brian May; Deacon, Taylor ve kendi adına o ürkütücü anı şöyle anlatmıştı: "Hiçbirimizin o günü unutabileceğini zannetmiyorum. Hepimiz dağıldık ve kendi köşelerimizde sessizce bu acıyı sindirmeye çalıştık."

Mercury ile ilgili acı gerçekten kaçış yoktu. Innuendo'nun yayınlamasının ardından bir ay sonra 'I'm Going Slightly Mad / The Hitman' adlı ikinci single'larının video klip çekimi için yeniden bir araya geldiler. Avusturyalı yönetmen-prodüktör ikilisi Rudi Dolezal ve Hannes Rossacher ile birlikte siyah-beyaz olarak 3 Şubat 1991'de Londra Limehouse Stüdyoları'nda çekilen bu klip, onlar için kalp kırıcı bir deneyim oldu.

Şarkının adıyla uyumlu olarak, ana tema deliliğin çeşitli formlarını betimleme üzerine kurulmuştu ve bunu yaparken esprili yöntem kullanmayı seçmişlerdi. Roger Taylor üç tekerlekli bir bisikletle sonsuz daireler çiziyor, John Deacon zillerle süslenmiş üç köşeli soytarı şapkası taktığı kafasını budalaca sallıyor ve devasa bir gaga takmış olan Brian May gerçek penguenlerle sohbet ediyordu. Freddie ise, vahşi bir peruk, beyaz eldivenler ve ağır bir makyajla birlikte nergislerle kaplı bir yatakta geriniyor ya da pandomim bir gorilin dizlerinde zıplayıp duruyordu. Ama bu delice hoplayıp zıplamaların ardında derin bir üzüntü gizleniyordu.

Çekimler sırasında grup arkadaşları Freddie'nin ne kadar ağır hasta olduğunu kederle gözlemlemişlerdi. O kadar çok kilo kaybetmişti ki, siyah takımının altındaki fazladan bir kat giysiye rağmen korkunç bir iskelete benziyordu. Çok yorucu bulduğu çekimler sırasında kırılgan bedenini dinlendirebilmesi için bir

de yatak hazırlanmıştı. Acı içindeydi ama yine de işe konsantre olmuştu, öyle ki penguenlerin sıcak stüdyo ışıkları altında iyi olup olmadıklarıyla bile ilgileniyordu. O gün sette olan herkesin boğazında bir şeyler düğümlenirken, stüdyonun dışında pusuya yatan paparazziler son derece kalpsizdi. Binadan ayrılanların yüzlerindeki en küçük bir dram belirtisini bile kaçırmamak için ellerinden geleni yaptılar.

13 Mayıs'ta, diğer bir single, 'Headlong / All God's People' yayınlandı ve listelerde on dördüncü sıraya ulaştı. Ardından, iki hafta sonra, Mercury, Deacon ve Taylor, Roger'ın yazdığı dokunaklı bir balad olan 'These Are The Days Of Our Lives' için bir klip çekti. Bu video, Queen'in son klibi olacaktı. O sıralar Innuendo'nun tanıtım çalışmaları için Amerika'da olan May bu çekime katılmamıştı ama onun görüntüleri daha sonra ayrıca çekilmiş ve montajlanmıştı. Simon Bates şunları söylemiştir: "Brian bana Freddie'nin son iki videolarının çekiminde umutsuzca hasta olduğunu, öyle ki güçlükle yürüyebildiğini, ama yine de gözlerinin parladığını ve şunu şöyle yapın, bunu böyle yapın diye talimatlar yağdırdığını anlatmıştı."

Cesurca kararlılığı ile Mercury sonuna kadar bir profesyoneldi. Ama yine de, bu çok sıkıntılı bir deneyimdir ve klipte Freddie'nin solunda duran Roger âdeta boğulacak gibi görünür, bir gözü sürekli Freddie'nin üzerindedir. Bu klip de yine siyah-beyaz olarak çekilmiştir. Monokrom kullanımı görüntüde dünya dışı bir his yaratmak ya da zihinsel bir bakış açısı yansıtmak için kullanılır. Oysa bu kez Freddie'nin zayıf ve güçsüz görüntüsünü elden geldiğince gizlemesi için kullanılmıştı. Ama her şeye rağmen yakın çekimlerde Freddie'nin vakar ve meydan okumayla karışık delici bakışlarını ve yalın bir biçimde öne çıkmış sert yüz hatlarını görmek mümkündür. Ekranda fısıldadığı son sözcük-

ler 'I still love you' olur. Taylor'ın sonradan aktardığına göre Freddie muhtemelen sahneden çekilmek için bu sözlerin iyi bir seçim olacağını düşünmüştü.

O yaz Montreux'ya dönen Queen, stüdyo çalışmalarının tamamen Freddie'nin zayıf vücudunun göstereceği dayanma gücüne bağlı olduğunu biliyordu. Taylor, May ve Deacon her gün onları Mountain Stüdyoları'na çağıracak telefonu bekliyorlardı. Mercury söylemesi için onlardan yazabilecekleri kadar çok şarkı yazmalarını istemişti. Onlar da bunu yaptılar, Onun ölümünün ardından üzerinde çalışabilecekleri şarkılar yazdılar. Temelde ardında da büyük bir miras bırakabilmek için istediği bir şeydi belki ama aynı zamanda kalan zamanını yapıcı bir şekilde değerlendirmek de istiyordu; her yeni günle yüzleşmek bir nebze olsun kolaylaşıyordu onun için. Her seferinde, tükenmiş ve devam edemeyecek hale gelmiş olan bir Freddie stüdyodan ayrılıyordu, diğerleri bunun onu son kez görüşleri olup olmadığını asla bilemiyordu. Brian May o günleri Fredde'nin ödünç alınmış zamanı olarak tanımlar.

Yaklaşan trajediyi düşünmemeye çalışmak hepsi için çok zordu ama May, İspanya Seville'de düzenlenen büyük bir organizasyon için müzikal direktörlük yapmak üzere kendine zaman yaratmıştı. Dünyanın en büyük gitar ustalarını bir araya getirecek olan bu festivale 'Guitar Legends' adı verilmişti. Brian kapanış gecesi olan 19 Ekim'de sahne alacaktı. Bu gösteri için elit rock müzisyenlerinden oluşan bir grup da kurmuştu.

Ona eşlik edecek iki vokalisti vardı, Free ve Bad Company'nin eski solisti Paul Rodgers ve Extreme'den Gary Cherone. Basta Nathan East ve Whitesnake'den Neil Murray, davulda ise Cozy Powell ve Steve Ferrone vardı. Klavye sihirbazı Rick Wakeman ile birlikte Mike Moran'da gruptaydı. Gitaristler ise

Eagles'in eski üyesi Joe Walsh, Nuno Bettencourt, Steve Vai ve kısa bir süre sonra 'dünyanın en iyi gitaristi' ünvanını alacak olan Joe Satriani'den oluşuyordu.

Satriani olayı şöyle anlatır: "Brian ile ilk tanışmamızda Londra'da prova yapıyordum. Queen'in Brian May'i ile birlikte olduğum için ne kadar çok heyecanlandığımı dün gibi hatırlıyorum. Arkadaşım Steve Vai'de aynı şeyleri hissediyordu ve hatta öyle bir an vardı ki, Steve ve ben omuz omuza durmuş tam orada, mutluluktan dilimizi yutmuş bir halde gözlerimizin önünde Brian'in gitarından o muhteşem sesleri çıkarmasını dinliyorduk."

Gecenin göze çarpan performanslarından biri de Paul Rodgers'in 1970 yılı klasiği 'All Right Now'un yeniden yorumlandığı andı. Paul şöyle anlatır: "Beni Guitar Legends'a davet ettiği için Brian'a müteşekkirim; çünkü bir anlamda o gece beni yeniden insanlara hatırlatmıştı. Harika bir deneyimdi. Hepimiz konser alanının altında bulunan zindanlarda, harika bir atmosferde prova yapıyorduk. Orada prova yaparken birden kendimizi üst tarafa, sahneye itilmiş buluyorduk. O gece orada bulunanlar için uzun süre hatırlanacak bir deneyimdi."

Seville festivalininin telaşı, ağustos ve eylül aylarında May'in kafasını dağıtmasına yardımcı olmuştu ama Mercury için gittikçe zorlaşan günlük mücadeleden kaçış yoktu. Jim Hutton o sıralar sırrını açıklamaya karar vermişti ve sevgilisinin de HIV pozitif olduğu haberini alan Freddie yıkılmıştı.

Bu travmatik anı şöyle anlatır: "Freddie'nin ölümünden birkaç ay önce Phoebe'den bir telefon aldım. '5 Eylül'de boş musun?' diye soruyordu. Ben de 'Evet, neden?' dedim. Phoebe şöyle cevap verdi; 'Ee, biliyorsun Freddie'nin doğumgünü'. Elbette hiçbir doğumgününü kaçırmamıştık; ama bu yıl doğumgünü kutlayabileceğini düşünmemiştik. Bununla birlikte, bir avuç ka-

darımız o gün Garden Lodge'a gittik ve Freddie yine mükemmel bir evsahibiydi. Fazla zamanı kalmamıştı ve bunu biliyordu ama çok sakindi, rahattı ve arkadaşlarını gördüğüne çok sevinmişti. Eski videoları seyrettik, eski hikâyeler anlattık ve güldük, Freddie sonuna kadar bizimleydi ve herkes tek tek ayrılana kadar ayakta kaldı. İnanılmaz biriydi. Ama o günden sonra insanların onu görmesini istemedi; çünkü çok kötüydü. Onunla telefonla sık sık konuşuyorduk ama yanına gelmeyi teklif ettiğim zaman bana şöyle diyordu 'Canım, bugün beni görmek istemezsin. Pek iyi görünmüyorum.'

14 Ekim'de Queen 'The Show Must Go On' adlı single'larını yayınladı. Listelere on altı numaradan girdi. Şarkının dokunaklı sözleri âdeta bir ölüm ilanını andırıyordu. Şarkının klibi Top of The Pops'da yayınlandığında hayranlarının endişeleri daha artmıştı, video klip Queen'in altın çağında çekilmiş görüntülerden oluşuyordu. İki hafta sonra Greatest Hits II albümü yayınlandı ve listelerde bir numaraya oturdu.

Kasım ayına girildiğinde hastalığı Freddie'yi anlatılmaz bir şekilde harap etmiş, onu âdeta bir hayalete çevirmişti. Beyin hücrelerini ve merkezi sinir sistemini etkiler ve vücudu enfeksiyonlara karşı korunmasız bırakan nörolojik bozukluklara neden olur. Freddie bedeninin dayanabildiğinden fazla yaşamak istemediğine karar vermişti ve bu nedenle doktorlarının tavsiyelerinin aksine ilaçlarının çoğunu bırakmıştı. Son haftalarında ateşli gece nöbetlerinin yanı sıra derisinde ve ağzında çıkan yaralardan muzdaripti. Hatta sonlara doğru konuşamayacak hale gelmiş ve nefes alabilmek için solunum cihazına bağlanmak zorunda kalmıştı. Hem onun için hem de onunla ilgilenenler için kâbus gibi günlerdi. Son haftasında günlerinin bitmek üzere olduğunu anlamıştı ve ısrarla onu alt kata taşımalarını istedi. Onun için acı

vericiydi ama yine de sevgiyle bağrına bastığı o güzel evine bir kez daha bakmak istemişti. Sonrasında sadece sıvıyla beslendi ve yatağından hiç çıkmadı.

Deacon, Taylor ve May için bu son günler cehennem gibiydi. Ayrıca Brian'ın sırtında bir yük daha vardı. Ford şirketinin bir TV reklamı için yazın 'Driven By You' adlı bir şarkı yazmıştı ve bu şarkı öylesine popüler oldu ki, ayrıca solo single olarak da yayınlanması gerekti. 'Driven By You / Just One Life'ın yayınlanma tarihi 25 Kasım olarak belirlenmişti ve şimdi bu tarih –istemeden de olsa– korkunç bir şekilde duyarsız bir zamanlama gibi görünüyordu. Bu durum May'i çok rahatsız ediyordu ve bu rahatsızlığını Freddie'ye de aktarmıştı.

Mercury'nin cevabı tipikti. Brian'a devam etmesini söyledi; çünkü ölecek olursa satışlar nasıl da artacaktı. Her ne kadar May, Mercury'nin bu şok edici ciddiyetsizliklerine alışık olsa da, bu cevap onun içinde bulunduğu çıkmazla ilgili endişelerini tamamen yatıştırmamıştı. May'in arkadaşı Joe Satriani şöyle konuşur: "Brian bana Freddie'nin hem yeni single'ının çalışmalarına hem de solo kariyerine devam etmesi için ona ısrar ettiğini söylemişti. Freddie gerçekten arkadaşlarına son anına kadar destek olmuştu."

Bu sıralar Brian'ın bir diğer arkadaşı, Def Leppard'dan Joe Elliott da Brian'ı aramıştı. "Brian çok kötü bir dönem geçiriyordu. Ona nasıl olduğunu sordum ve o da her zamanki gibi saklamaya çalıştı. Şöyle konuşuyordu 'Ee, şey... iyiyim sanırım.' Freddie'nin fazla zamanı kalmadığını söyledi bana. Kırk sekiz saat sonra Freddie öldü."

Garden Lodge'da ziyaretçilere kısıtlama getirilmişti, Mary Austin ve Freddie'nin arkadaşı Dave Clark gibi sadece Freddie'ye en yakın olanlara izin veriliyordu. Ancak evin dışında davet-

siz bir kalabalık birikmekteydi; neredeyse kapı merdivenlerine yerleşmiş, akbabalar gibi haber bekleyen ve içeri giren veya çıkan herkesin ağzından laf kapmaya çalışan bir basın ordusu.

Genel bir duyuru yapıp yapmama sorusu Freddie'nin olduğu gibi ona yakın olanların da kafasını meşgul ediyordu. Roger Taylor daha sonraları yaptığı bir açıklamada merhamet uyandırmanın Freddie'nin en son istediği şey olduğunu belirtmiştir ama, aynı zamanda ölmek üzere olduğunun farkında olan Freddie bu flaş haberin kontrolünü elinde tutmak istiyordu. Roger şöyle der: "Freddie kişisel haklarının gaspedilmesini istemiyordu". Ve böylece, 23 Kasım Cumartesi günü Queen'in halkla ilişkiler sorumlusu Roxy Meade, evin önünde bekleşen kalabalığın karşına çıkarak, uzun zamandır doğruluğundan kuşkulanılan dramatik gerçeği yazılı bir açıklamayla duyurdu; Freddie Mercury'nin testleri HIV pozitif çıkmıştı ve AIDS hastasıydı. Bu duyuru dünya çapında televizyon haberlerine flaş gelişme olarak geçilecek ve ertesi gün de tüm gazetelerin manşetlerini süsleyecekti.

Freddie'nin bu basın açıklaması şu sözlerle bitiyordu: "Mahremiyetim benim için her zaman çok önemli olmuştur ve bildiğiniz gibi röportaj vermememle ünlüyüm. Lütfen anlayışla karşılayın, bu prensibim hâlâ geçerlidir." Elbette herhangi bir röportaj söz konusu olamazdı, yirmi dört saat içinde adam ölmüş olacaktı.

Açıklamanın ertesindeki pazar günü, arkadaşları ve doktorları odasına girip çıkarken Freddie'nin şuuru bir kayboluyor, bir geri geliyordu. Jim Hutton, Joe Fannelli ve Phoebe umutsuz hastalarının başında sürekli nöbet tutuyorlardı. Çarşaflarını değiştirebilmek için harap olmuş tüysiklet bedenini dikkatlice yerinden kaldırma girişimi, ne yazık ki kırılgan kemiklerinden birinin kuru bir dal gibi kırılmasıyla sonuçlandı. Artık kasları üzerindeki kontrolünü neredeyse tamamen kaybetmiş olan Freddie, şuuru-

nun yerinde olduğu bir sırada, bütün gün sevgili sahibinin yanıbaşında nöbet tutmuş olan en sevdiği kedisinin yumuşak tüylü bedenini okşamak istediğinde bile yardıma ihtiyaç duymuştu.

Son nefesini verdiğinde Freddie'nin yanında kimin bulunduğuna dair pek çok söylenti çıkmıştır ama en yakın dostlarının o anda odasında veya çok yakında oldukları kesindir. Ve Freddie Mercury 24 Kasım 1991 Pazar günü saat 7'den biraz önce uykusunda öldü.

Ölümü halka duyurulmadan önce beş saat beklenmişti, bu süre içerisinde Feltham'dan Garden Lodge'a vaktinde ulaşamayan Freddie'nin ailesine, diğer Queen üyelerine ve o sıralar Los Angeles'ta olan grubun menajerine haber verilmişti. Sonra, gece yarısından hemen önce, şu sözleri içeren kısa bir duyuru yayınlandı: "Freddie Mercury bu akşam evinde huzur içinde öldü. Ölüm sebebi AIDS'e bağlı akciğer iltihabıydı."

Freddie'nin ölümünü bir kardeşlerini kaybetmekle eş değer tutan Taylor, Deacon ve May, doğal olarak medyanın önüne çıkamayacak kadar sarsılmışlardı. Bunun yerine onların da adına ortak bir basın açıklaması yapılmıştı. Bu açıklamada Freddie'den 'ailemizin en değerli ve en sevilen üyesi' olarak söz ettiler ve arkadaşlarının yılmadan gösterdiği büyük cesareti övdüler.

Joe Elliott şöyle konuşur: "Haberi alır almaz Brian'ı aradım. Son derece üzgündü ama aynı zamanda bir rahatlama duygusu da vardı üstünde. Özellikle son haftasında Freddie o kadar çok acı çekmişti ki, kendi iyiliği için onun ölümünü istemek onu gerçekten çok sevmeyi gerektiriyordu. Freddie'nin AIDS hastası olduğuna dair söylentiler epey yaygındı ama ölümünden önceki güne kadar resmi olarak açıklanmamıştı. Brian, Roger ve John bu gerçeği sürekli yalanlamak ve inkâr etmek zorunda kalmışlardı ve tüm bunlar onların çektiği acıyı daha da artırmıştı."

Üzüntüden perişan olmuş hayranları Garden Lodge çevresinde toplanırken, bir yandan da çok sayıda çiçek yağıyordu, bu çiçekler daha sonra Londra hastanelerine dağıtılacaktı. Freddie'nin isteği doğrultusunda, cenazesi üç gün sonra Harrow Road Kensal Green'deki Londra Krematoryumu'nda yakıldı. Soğuk bir günde, ailesinin yanı sıra az sayıda arkadaşının çağrıldığı küçük ve özel bir cenaze töreniydi. Yaşlı ebeveynlerinin koyu birer Parsi olması nedeniyle, 25 dakikalık tören eski Parsi dini geleneklerine göre icra edildi. Aretha Franklin'in sesinden gospel müziği ve ayrıca Montserrat Caballe'nin seslendirdiği Verdi'den bir arya da çalınmıştı.

Freddie'nin küllerinin saklandığı yer sır olarak saklanmıştı. Cenazenin ardından ünlü dostlarının üzüntü ve taziyelerni bildiren mesajları birbirini izledi. Magic Tour'un bir bölümünde Queen'e eşlik etmiş olan Status Quo'nun solisti Francis Rossi şunları söylemiştir; "Yıkıldım. Freddie tüm bir stadyumu ayağa kadırabilen az sayıda kişiden biriydi." Seal Mercury için şöyle demiştir: "Gelmiş geçmiş en iyi şarkıcılardan biriydi." Ve Annie Lennox: "O benim için, insanların hayatı sonuna kadar yaşamaktan daha az korktukları bir dönemin simgesidir."

Daha yakın arkadaşları için üzüntülerini kelimelere dökmek daha zordu. Dansçı Wayne Eagling şöyle demiştir: "Freddie yaptığı şeylerde her zaman çok cesurdu. Dünyaya ve geleneksel olana karşı durmaktan asla korkmazdı. Aramızdan ayrılmış olması çok kötü." Mike Moran duygularını şöyle ifade eder: "Freddie benim için öyle büyük bir kayıptı ki, bunu hâlâ atlatamadım. Freddie'yi kaybetmenin üstesinden gelmek benim için babamın ölümünün üstesinden gelmekten bile daha zordu. Söz konusu ebeveynleriniz olduğunda, daha yaşlı oldukları için bu sonuca hazırlıklı olabiliyorsunuz. Ama Freddie için değil."

Freddie'nin ölümü Mike Moran ve onun gibi başkalarını çok sevilen bir dosttan mahrum bırakmıştı. Ama aynı zamanda, müzik dünyasının mozaiği de hareketli ve önemli bir parçasını kaybetmişti. İdollerin sentetik olarak yaratılıp, multi-milyon dolarlık pop ve rock endüstrisine pazarlandığı günümüzde 'Süprestar' kelimesi anlamını kaybetmiştir. Ama yıllar içerisinde benzersiz karizmaları, yetenekleri ve yarattıkları etkilerle çok başarılı olan bireylerde olmuştur ve işte onlar hakiki orijinallerdir. Elvis Presley ilk gerçek süperstardı ve Freddie Mercury, sonuncusu olmasa da o da bir süperstardı. Freddie daha ilk başlardan etrafına büyüklük ışınları yayma ilüzyonunun ustası olmuştu, sonradan gerçeğe dönüşen bir ilüzyon. Şimdi, rock tarihinin en farklı seslerinden birine sahip olan eğlence dünyasının bu en renkli figürlerinden biri, artık sonsuza kadar gitmişti. Onun ölümünün Queen adına da bir dönemin kapanışı olması kaçınılmazdı.

ON ALTI

EFSANE DEVAM EDİYOR

Merhamet duygusu noel yaklaşırken 'Bohemian Rhapsody'yi ikinci kez İngiltere listelerinde bir numaraya taşımaya yardımcı olmuştu. Single, 9 Aralık'ta 'These Are The Days Of Our Lives' ile birlikte piyasaya sürülmüştü ve tüm gelirleri Terence Higgins Yardım Fonu'na AIDS ile savaş için verilecekti. Yıl sonuna gelindiğinde Bryan Adams'ın '(Everything I Do) I Do It For You'sunun ardından 1991'in en çok satan ikinci single'ı oldu.

Ancak bu başarılar, her ne kadar sevindirici olsalar da, Taylor, May ve Deacon'ı avutmaya yetmiyordu; onlar için her şey hâlâ çok yeniydi ve henüz kendilerini hazır hissetmiyorlardı. Brian'ın hissettiği rahatsızlık ise akut bir hale gelmişti. Son beş yıl içerisinde, yıkılan evliliğinin getirdiği duygusal strese göğüs germiş, Anita Dobson'la olan ilişkisi yüzünden basında çıkan dedikodularla savaşmak zorunda kalmış, taptığı babasının ölüm acısına katlanmış ve bu arada Freddie'nin meşum sırrını taşımanın ağırlığı altında ezilmiş ve şarkıcının son zamanlarındaki içler acısı halini gördükten sonra onun ölümüyle yıkılmıştı. Hepsi birden dayanma gücünü aşıyordu.

Brian sonraları garip ve gerçekdışı bir varlığın içinde kendini kapana kısılmış gibi hissettiğini söylemiştir; dışarıdan normal görünüyor ama kendi içinde parçalara ayrıldığını hissediyordu.

O yıl biterken dayanma gücü hızla tükeniyordu ve kendine olan güvenini kaybetmek üzereydi. Artık bir insan olarak var olmadığını düşünüyordu ve hatta az kalsın bu yalnızlık ve umutsuzluktan kaçmak için arabasını bir köprüden aşağı sürüyordu. Neyse ki içindeki gizli güç onu son anda uçurumun eşiğinden geri çevirdi ve duygularını yeniden kontrol altına almaya konsantre olması için Brian'a istediği sessizliği sağladı. Freddie'ye yakın olan herkesin bu kaybı kabullenmesi için kendine göre bir yere ve zamana ihtiyacı vardı.

1992 yılı Queen için yeniden çıkarılan eski albümler ve aldıkları çeşitli yeni ödüllerle doluydu. 12 Şubat'ta Londra Hammersmith Odeon'da düzenlenen BPI ödül töreninde sadece 'Bohemian Rhapsody / These Are The Days Of Our Lives' ın 1991 yılının en iyi single'ı dalında ödül almasının yanı sıra Freddie Mercury'ye de 'Outstanding Contribution To British Music (Britanya müzik endüstrisine büyük katkısından dolayı) ödülü ile onurlandırıldı.

Grubun geri kalan üç üyesi de bu ödülleri almak üzere oradaydı ve Queen'in daimi sözcüleri olarak hem Roger hem de Brian birer konuşma yaptılar. May konuşmasını şu sözlerle bitirdi: "Freddie'nin temsil ettiği her şeyden gurur duyuyoruz. Onun ruhunun hâlâ bizimle birlikte olduğuna inanıyoruz." Taylor ise Brian ve John Deacon ile birlikte 20 Nisan 1992'de Londra Wembley Stadyumu'nda Freddie'nin anısına bir konser düzenleyeceklerini duyurdu. 'A Concert For Life' adı verilen bu konserin tüm geliri AIDS ile savaş için yardım derneklerine aktarılacaktı ve böylelikle bu trajediden iyi bir amaca yönelik fayda sağlanacaktı.

Taylor daha sonraları esprili bir dille, Mercury hayatta olsa böylesi bir organizasyon için Wembley Stadı'nın yeterince bü-

yük olmadığını sorardı, demiştir. Ve elbette büyük ilgi gören bu konserin biletleri satışa çıktığı gün daha ilk saatte tamamen tükenince, Paskalya tatilinde gerçekleşecek bu konserin Live Aid'den bu yana yapılmış en büyük şov olacağına dair tahminler yürütülmeye başlandı. Büyük gün için hazırlıklar devam ederken, konuk sanatçı olarak kimlerin davet edileceğine karar verme sorumluluğu da üç Queen üyesine kalmıştı.

Katılmak isteyen pek çok ünlünün bombardımanı altındaydılar. Sonunda kriter olarak seçileceklerin Mercury ile bağlantılı kişiler olmasına karar verdiler; ama o gün geldiğinde mesela Montserrat Caballe ortalarda gözükmezken, Freddie'nin sahneye çıkanlardan bazıları ile hiç tanışmamış olduğu gerçeğini görenler afallamamıştı. Her halükârda, konsere katılacak misafir sanatçıların çok ünlü olması önemli bir paydaydı, ne de olsa bu şov dünya çapında yayınlanacaktı.

Joe Elliott, Def Leppard davet edildiğinde nasıl gurur duyduğunu çok iyi hatırlıyor. "Brian beni aradı ve böyle bir konser düzenleyeceklerinden söz etti. Listelerinde başka İngiliz grup yoktu ve bu bizim için büyük bir onurdu. Queen'in özellikle bizi istemesi gurur vericiydi. Brian'ın konsere çıkıp çıkmayacağımızı sorduğuna inanamıyordum. Vay canına! Bunun için yapmayacağım şey yoktu!" Romantik şarkıcı Paul Young ise Roger Taylor'un onu nasıl davet ettiğini şöyle anlatır: "Sosyal ortamlardan tanışıyorduk tabii. Ve bir gün Roger beni aradı ve Freddie'nin anısına düzenlemeyi planladıkları bir konser için bazı isimler düşündüklerini ve benim de katılmakla ilgilenip ilgilenmeyeceğimi sordu. Hemen evet dedim ve birkaç ay sonra da olay kesinleşti."

Konser programı ilk iki saat içinde yarım düzine grubun sahne alabileceği şekilde düzenlenmişti. Sonra saat 20.00'de ise 'şöhretler', olayı devralacaktı. İlk fikirleri her bir şarkıcının Tay-

lor, May ve Deacon eşliğinde ünlü bir Queen hit'ini seslendirmesiydi. Doğal olarak bu bölüm için prova şarttı ve Queen üyeleri mart ayında Shepherd's Bush stüdyosunda iki hafta boyunca prova yaptıktan sonra burada şovun bu özel bölümünde yer alacak süper yıldızlarla birlikte çalışmak üzere Berkshire'daki Bray stüdyosuna geçtiler.

Queen şarkılarına kendi yorumlarını katacak olan bu şarkıcılar arasında George Michael, Elton John, David Bowie, Ian Hunter, Gary Cherone, Annie Lennox, Lisa Stansfield, Liza Minnelli, Robert Plant ve Paul Young bulunuyordu ve pek çoğunun tahmin ettiğinden daha zor bir işti bu. Taylor, Deacon ve May Queen sound'unu kolaylıkla üretiyorlardı ama Mercury'nin yekpare bir dinamo gibi olan vokaline öykünmek göz korkutucuydu. Led Zeppelin'in solisti Robert Plant, pek çok şarkının oktavının değiştirilmesi zorunda kalındığını; çünkü orada bulunan hemen hemen tüm şarkıcıların 'Freddie gibi yapmayı' imkânsız bulduğunu anlatmıştır. Seal ise 'Who Wants To Live Forever'i söylemeyi ilk denediğinde dehşete düştüğünü ve bu şarkıyı söylemekle kariyerini bitireceğini düşündüğünü dürüstçe itiraf etmiştir. Yıldızlar Bray stüdyolarında aynı anda bir araya gelmemişti, Paul Young şöyle anlatır: "Tabii ki Brian, Roger ve John sürekli oradaydı ama diğerlerimiz önceden ayarlanmış prova saatlerimize göre onlara katılıyor ve çalışıyorduk. "

Bu ara Queen ödül toplamayı sürdürüyordu. Nisan ayının ortalarında, Londra Park Lane'deki Grosvenor House Otel'de 'Bohemian Rhapsody', Ivor Novello En Çok Satan İngiliz Single'ı Ödülünü kazandı ve bu kez ödülü almak üzere Taylor ve May oradaydı. Ödülün karşılığında onlar da Terence Higgins Vakfına 1 Milyon Paund'un üzerinde bir çek takdim ettiler. Bu tutar 'Bohemian Rhapsody / These Are The Days Of Our Lives' ın satış-

larından elde edilen gelirdi.

Paskalya Pazartesi'si gelip çattığında,20 Nisan, hedeflenen Queen'in geçmiş günlerine bir bakış –bir anlamda uzun ve başarılarla dolu kariyerlerinin takdiri– ve tabii ki hep birlikte Freddie Mercury'ye hoşçakal demekti. Bu tarihi olay için 72.000 kişi Wembley Stadyumu'nu doldurmuştu, pek çoğu en iyi yeri kapmak için bir gece önceden kapıların açılacağı ertesi günün saat 16.00'sına kadar stadın önünde kamp kurmuştu.

Saatler ilerledikçe sahne arkasındaki misafir sanatçıların hareketliliği de artmıştı. Joe Elliott oradaki atmosferin oldukça tuhaf olduğunu düşünüyor: "Bir yönden oldukça gamsız ve pozitifti. İnsanlar sürekli birbirlerinin soyunma odasına girip çıkıyordu. İyi olan tarafı fazladan kişilerin bu bölüme girmesine izin verilmemişti ki bu oldukça alışılmadıktı. Sadece gerekli insanlar oradaydı ve orada bulunmak harika bir duyguydu. Ama öte yandan, kesinlikle derin bir üzüntü vardı. Queen'in karavanında ise elbette durum daha da farklıydı. Daha sonra sahnede de biraz duygusallaşacaklardı. Ama bu anlaşılır bir şeydi."

Spike Edney için dünya çapında yayınlanacak bu konser, Live Aid'den bu yana organize edilen diğerlerinden farklıydı. Spike şöyle açıklar: "Live Aid harikaydı ama yıllar geçtikçe bu tür organizasyonlara biraz skeptik yaklaşmaya başladım. Tamamen kişisel görüşüm; ama bana göre Live Aid listesine giremeyen herkes ondan sonra gelen tüm yardım konserine katılmayı görev edinmişlerdi; çünkü ahlaksız bir bakış açısıyla bunun kariyeleri için iyi bir adım olacağını görmüşlerdi. Ama bu kez böyle olmayacağını biliyorduk."

Taylor, Deacon ve May şovu saat 18.00'de açtılar; mikrofon Brian'daydı. Orada toplanan kalabalığa ve televizyonları başında onları izleyen herkese Mercury'ye o güne kadar görülmüş en

görkemli uğurlamayı yapacaklarına dair söz verdi. Brian'dan söz alan Roger, bu konserin diğer amacının AIDS hastalığına dikkat çekmek olduğunu hatırlattı. John söz alıp Freddie'nin anısına bu konsere katılan sanatçılara teşekkür etmeden önce, Roger "İstediğiniz kadar ağlayabilirsiniz." diyerek sözlerini tamamladı. Kendini tutamayan John ise sözlerini dokunaklı bir kelime oyunuyla bitirdi: "Her şeyden önemlisi şov devam etmeli."[1]

Metallica ile başlayan konser, Extreme, Guns'n Roses ve Def Leppard gibi gruplarla devam etti. Joe Elliott: "Pek çok insanın dikkatinden kaçmasına rağmen, o gecenin en hoş tarafı pek çok ince düşünülmüş düzenlemenin olmasıydı. Mesela, Liza Minnelli final bölümünde sahne alıyordu; çünkü Freddie onun büyük bir hayranıydı. Ve elbette, Ian Hunter ve Mick Ronson'da oradalardı; çünkü Queen şöhreti yakalamadan hemen önce Mott The Hoople'ın turnesinde onların altında çalmıştı."

Saat 20.00'de patlayan duman bombaları; Taylor, May ve Deacon'un konserin ikinci bölümünü başlatmak üzere sahneye dönüşünü müjdeliyordu. Bu bölümde birbiri ardına sahne alan pek çok sanatçı üçlüye katılarak kendi seçtikleri bir Queen şarkısını yorumladılar. Black Sabbath gitaristi Tony Iommi spot ışıklarının altına yürüdü ve 'Pinball Wizard'ın benzersiz introsu ile Who'nun vokalisti Roger Daltrey'i selamladı. Roger Daltrey bu gitar solonun ardından Queen'in ünlü 'I Want It All' şarkısını kendi yorumuyla seslendirdi. Tommy Iommi şöyle konuşur: "O gece orada çalmaktan gurur duydum. Çok özel bir deneyimdi. Daha provalardayken bile öyle olacağı belliydi. O gece arkadaşlar arasındaydık ve bence bu Queen'in yıllar içerisinde geldiği noktayı gösteriyordu."

Konserin 'şöhretler' bölümü teoride iyi bir fikirdi ama kendi-

1) 'Show Must Go On' adlı şarkılarına atıfta bulunarak.

lerine özgü yetenekleri olan bazı şarkıcıların Freddie Mercury'nin benzersiz yorumunu yansıtmakta çekecekleri bazı zorluklarıda ortaya koyması kaçınılmazdı. Örneğin, Elton John'un Queen'in imzası sayılabilecek şarkısı 'Bohemian Rhapsody'i yorumlaması başarılı olmaktan ziyade yürekli bir girişimdi. Hatta öyle ki, seyirciler hemen olaya el koyarak şarkıyı devraldı. Şarkının orta yerinde video klipten Freddie'nin sesi yankılandığında gecenin en parlak anı gelip çatmıştı. Bu giriş nabızları yükseltti ve atmosfere Mercury'nin kendi anısına düzenlenen bu konsere hayalet bir misafir olarak katıldığı duygusunu yaydı.

Gecenin özel konuklarından biri de efsanevi Holywood aktrisi ve aynı zamanda American Foundation for AIDS (AMFAR)'ın ulusal başkanı Elizabeth Taylor'dı, sözünü kesmeye çalışanları hayran olunacak bir içtenlikle baştan savarak AIDS hastalığı ve korkutucu yayılışı üzerine tutkulu konuşmasını kararlılıkla tamamladı. Guns'n Roses'ın solo gitaristi Slash'e göre, AIDS rock hayranlarının o güne dek görmezlikten geldikleri bir olguydu ve Freddie'nin anısına yapılan bu konserin aynı zamanda bu hastalığa dikkatleri yöneltmek gibi bir amaca da hizmet ediyor olması rock'n roll dinleyicilerinin bu hastalık konusunda bilgilendirilmesinde büyük bir fark yaratmıştı.

AIDS'e yönelik dikkat çekilmesi amacını bir kenara bırakacak olursak, gerçek bir konser olarak –her ne kadar iyi niyetle düzenlenmiş olsa da– bu organizasyon pek çok kişi için hayal kırıklığı yaratmıştı. Bob Harris samimi bir şekilde şöyle söylemiştir: "Katılan tüm sanatçıların Freddie'nin şarkılarıyla cebelleşmesi çok fenaydı. Tek beğendiğim Ian Hunter'dı. Beni koltuğumdan kaldırmayı başarmıştı. Ama diğerlerin durumu hiç de iyi değildi."

DJ Simon Bates hemen hemen aynı fikirdedir: "Katlanması çok zordu. Niyetleri iyiydi ama sonuç iyi değildi. Ben oradaydım ve se-

yirci onlardan hiç hoşlanmamıştı. Sonuçta daha çok kalan üç Queen üyesine faydası oldu. Elizabeth Taylor elinden gelenin en iyisini yaptı ama sanki çekiniyor gibiydi. Ve Bowie gerçekten berbattı."

Marillion'ın solisti Fish de Simon Bates'in Bowie ile ilgili görüşüne katılıyor. Bowie hasta bir arkadaşı için dua okumak istediğini söyleyerek dizlerinin üstüne çömelip ciddiyetle duayı okumaya başlamıştı. Fish şöyle der: "Bowie bir dizinin üstüne çöküp dua etmeye başladığında gerçekten çok utanç verici bir andı. Koltuğumda büzüldüm ve şöyle dedim, Aman Tanrım! Anma konseri çok düşkırıcıydı. Oysa çok parlak olabilirdi. Arkasındaki fikir aslında orijinaldi ama topyekün berbat edilmişti, ne kadar yazık."

Her şeye rağmen rock tarihinin gelmiş geçmiş en büyük şovmenleri arasında yer alan, arkadaş ve süperstar Freddie Mercury'ye duygusal bir veda için iyi bir fırsat olmuştu. Yaklaşık 70 ülkeden 500 milyonun üzerinde seyirci bu konseri izlemişti ve güzel anlar da yaşanmıştı. Mercury'den yaratıcılık anlamında çok şey aldığını düşünen şarkıcı George Michael, ondan aldığı bu ilhama karşılık Queen baladlarından 'Somebody To Love'ı içli bir şekilde yorumlayarak tartışmasız gecenin en iyi performansını sergiledi.

Brian May'in 'Too Much Love Will Kill You'yu yorumladığı an, hiç şüphesiz gecenin en dokunaklı anıydı. Eğer o şekilde duymak isterseniz, bu şarkının sözleri kolaylıkla Freddie için özel olarak yazılmış gibi görünebilirdi ve May'in duygusal performansıyla stadyuma derin bir sessizlik hakim olmuştu. Brian sonradan şöyle konuşmuştur: "Her açıdan çok duygu yüklü bir geceydi. Hiçbirimiz, asla unutmayacağız."

Liza Minnelli 'We Are The Champions'ın blues-vari bir yorumu ile finali getirmişti ve bu performansla konserin heyecan verici ve duygu dolu sonuna gelindi. Hepsi veda etti ama tezahü-

ratlar, sarılmalar ve gözyaşları dindiğinde, Brian, John ve Roger aniden dünyanın ayaklarının altından kaydığını hissediyordu, şok edici ve keskin bir histi bu.

Tommy Iommi şöyle demiştir: "Şov bittikten hemen sonra, sahne arkasında acı gerçek onları çok ama çok kötü vurdu ve bu çok üzücüydü. John âdeta parçalara ayrılmıştı. Sanki şöyle düşünüyordu: evet, işte bu kadar, bitti. Gidip bir dükkân filan açmam gerekiyor galiba ya da buna benzer bir şeyler. Üçü de çok cesur davranmıştı ve çok duygusal bir atmosfer vardı. Artık her şeyin bittiğini bilmek çok korkutucuydu. Bunu ben de hissettim, hem de çok güçlü, bu kötü duygunun konser öncesindeki haftalarda kendini göstermeye başladığını ve zamanla büyüdüğünü görmüştüm. Birbirlerine o kadar yakındılar ki –Freddie için orada bir aradaydılar– sonra aniden her şey bitmişti, uğursuz bir boşluk vardı sadece." Spike Edney Tommy'nin ardından ekler: "Konser sonrasındaki yemekte herkes ortalıkta dolaşıp birbirinin omzuna vuruyordu ama dördümüz gözlerimiz boşluğa dikili öylece bir masada oturuyorduk, içimiz çekilmişti."

Bu kolektif şaşkınlıkları anlaşılabilir bir durumdu. Queen'in olağanüstü kariyeri yirmi yıl sürmüştü ve sorunsuz bir birliktelik olmasa da, dörtlü her durumda birbirlerine bağlı kalmıştı. Queen'in dağılacağına dair sürekli çıkan söylentiler üzerine yorum yapan Freddie Mercury, bir keresinde şöyle demişti: "Her şeyi aşabiliriz, içimizden biri düşüp ölene kadar birlikte devam edeceğiz." İşte şimdi o an gelmişti ve anma konserinden sadece birkaç gün sonra Roger Taylor, John Deacon ve Brian May, Queen'in dağıldığını duyurmak üzere sessizliklerinden sıyrıldılar.

Freddie şöyle demişti: "Diğerleri olmadan, ben bir hiç olurdum." Mercury olmadan, diğerleri devam edemezdi ve etmeyeceklerdi. George Michael'in anma konserindeki beğenilen per-

formansının ardından Queen'in Michael'i yeni solistleri olarak seçip kendini yenileyebileceğine rivayetler ortalıkta dolaşmaktaydı. Ama gazetecilere konuşan John Deacon, son noktayı açık ve net olarak koymuştu: "Bizim verdiğimiz karara göre, bu iş buraya kadar. Devam etmenin bir anlamı yok. Freddie'nin yerini doldurmak imkânsız."

Aktif bir grup olan Queen'in dağılması, Londra'daki Queen Productions ofisinin kapanışını ve İsviçre'deki Mountain Stüdyoları'nın satılığa çıkarılmasını da beraberinde getirmişti. Ama sonradan da kanıtlanacağı gibi, tüm bunlar Queen'in stüdyo kayıtlarının tamamen sona erdiği anlamına gelmiyordu. Roger Taylor'ın veya Brian May'in müzik kariyerlerinin sonu da değildi. Taylor'ın sözleriyle, 'yaşlı, zengin ve işe yaramaz' olmak istemiyorlardı ve bu yüzden ikisi de ayrı ayrı farklı ölçülerde başarı kazanacakları solo kariyerlerine yöneldiler. Öte yandan John Deacon, sessiz bir hayata çekildi. Freddie Mercury'nin anısı pek çok farklı şekilde canlı tutulacaktı.

Paskalya'nın hemen ardından, Mercury Phoenix Trust, (Mercury Yeniden Doğuş Fonu) muazzam geliri AIDS'e karşı savaşta dünya çapındaki çeşitli yardım projelerine kanalize etmek amacıyla kuruldu. Ama hayranlar, kendilerini adayabilecekleri daha elle tutulur bir şey istiyorlardı. Freddie Mercury'nin son istirahat yerinin gizli tutulması aslında adanmışlıklarını gösterebilecekleri böyle bir yerin henüz belli olmamasından kaynaklanıyordu (Garden Lodge'ın haricinde). Kahramanları için hiçbir kutsal anıt dikilmemişti ve bunun yapılması gerektiğini düşünüyorlardı. Mercury bir defasında tipik abartılı sözleriyle, hazineleriyle beraber mısırlı bir firavun gibi defnedilmeyi istediğini söylemiş ve "Eğer karşılayabilecek olsam, Kensington'a bir piramit inşa ettirirdim." demişti. Daha alçak gönüllü bir şekilde ise, ölümü-

nün birinci yıl dönümü yaklaşırken anısına bir heykel dikilmesi fikri şekillenmeye başlamış; fakat sorunlarla karşılaşılmıştı.

Kasım 1992'de, Logan Place yakınlarında Queen'in yıldızı için bir heykel dikilmesi amacıyla Kensington ve Chelsea Yerel İdarelerine iki ayrı başvuruda bulunulmuştu. Grubun resmi hayran kulübünce hazırlanan başvuru bir grup insan arasından Dave Clark tarafından yapılmıştı ve o da yardım için o bölgenin milletvekili Dudley Fishburn'a başvurmuştu.

Fishbum dediği gibi, "Bunun harika bir fikir olduğunu düşündüm. Bana göre, Freddie Mercury şu her yere heykelleri dikilen on dokuzuncu yüzyıl generalleri gibi büyük bir figürdü. Kensington'da yürürken çoğu zaman Freddie Mercury'nin evinin nerede olduğunu öğrenmek isteyen bir grup Avrupalı ya da Japon turist tarafından durduruluyorum. Freddie'nin heykeli için her zaman yardıma hazırdım, ama bu projeden sonuç çıkmadı." Aslında, Queen'in yıldızını klasik bir zafer pozunda betimleyen heykeli nihayetinde Montreux Cenevre Gölü kıyısında dikilebilecekti. Kasım 1992'de aynı zamanda solo parçalarının yer aldığı bir toplama albüm olan The Freddie Mercury Album adlı eser de yayınlandı, (bu albüm İngiltere'de dördüncü sıraya kadar çıkmıştır).

Queen eserlerinde o yıl bir patlama yaşanmıştı. Yeniden yayınlanan çalışmalarının başarısına ek olarak, "Bohemian Rhapsody" Penolope Spheeris'in yönettiği bir gençlik komedi filmi olan Wayne's World'da yer aldığında Amerika cephesinde de (uzun süredir varlık gösteremedikleri bir kıta olmasına rağmen) müzikleri büyük bir başarı yakalamıştı. Bu çok büyük bir ilgi uyandırdı, sadece bir iki Queen albümüne değil tüm çalışmalarına yayılan bir ilgi. Ek olarak, "Bohemian Rhapsody" eylül ayında Los Angeles'ta her yıl düzenlenen MTV ödüllerinde de Filmdeki En İyi Video ödülünü kazanacaktı.

Queen'in dağılmasından üç yıl sonra, 1995 yazı boyunca, üç eski Queen üyesinin Londra Metropolis Stüdyoları'nda, Mercury'nin de çalışabildiği son aylarda Montreux'ta doldurduğu materyallere canlı ekler yapıyor olduklarına ilişkin söylentiler dolaşmaya başlamıştı. Yeni bir albüm geleceği beklentisi, hızla grubun dünya çapındaki hayranları arasında ve müzik endüstrisinde yayıldı.

1995 Ekim'inin sonlarında "Heaven for Everyone" adlı single yayınlandığında, bu şarkının Mercury'nin konuk vokal olarak katıldığı, Roger Taylor'un 1988'de yayınlanmış olan ilk albümü "Shove it!"te yer almış olması ilkin bir şaşkınlığa yol açmıştı. Parçanın bu seferki versiyonu Brian May ve John Deacon'dan yenilikler içerecek şekilde yeniden kaydedilmiş olmasına rağmen, beklenen ve daha önceden yayınlanmamış bir materyal değildi. Bununla beraber ilk haftasında ikinci sıraya yerleşti.

18 Kasım'da uzun süredir beklenen albüm Made in Heaven çıktı ve doğrudan İngiliz listelerinde 1 numaraya yerleşti. Çabucak çifte platin plak ödülü aldı ve büyük bir çekişme ile 1996'da haftalarca İlk Beş içinde kalmayı başardı. Eleştiriler yoluyla sık sık Queen'e lunapark sürat treni yakıştırması yapıldıktan sonra, eleştirmenler Queen'in bu son ve kesinlikle en kişisel nitelikli albümü olan çalışmayı oldukça övdüler.

Aşırı derecede kederli bir çalışmaydı; Freddie Mercury'nin hastalığının ağırlığının farkında olunması öncelikle vokal kayıtlarının parçadan parçaya art arda yapılması çabasını doğurdu, böylece onun ölümünden sonra bu bir dizi materyal üzerinde diğerleri çalışabilir ve yayınlayabilirdi. Bu durum insanlar üzerinde çok derin bir etki bıraktı. Ayrıca, albümün Noel'den hemen önce altıncı sıraya kadar çıkan sondan bir önceki parçası "A Winter's Tale"in Montreux göl kenarında yazıldığı ve Freddie'nin yazdığı en son parça olduğu ortaya çıkmıştı.

Çalışarak geçen bu son ayları sırasında Mercury'nin çilesinin derecesi açığa çıkmaya başlamıştı: onun bedenini sınırlarına dek zorlayarak kendine işkence ettiğini, bazen zorlukla ve çok büyük ızdıraplarla ayakta durabildiğini ve en kötüsü şarkı söyleyebilmek için bu acıyı art arda devirdiği votkalarla dindirebildiğini öğrenmek içler acısıydı. Hem Roger Taylor hem de Brian May, inatla boyun eğmeyerek teslim olmayan ve eski vokal yelpazesi ve gücünü inanılmaz yeteneğiyle yansıtabilen Freddie'yi hayretle takdir etmişlerdi. Taylor, "Freddie zamanının sınırlı olduğunu biliyor ve gerçekten de çalışmak istiyordu. Bunun, ruhunu ayakta tutmak için en iyi yol olduğunu düşünüyordu." diyor. Ve May de: "Bir grup olarak amacımıza odaklanmıştık. Bu anların ne denli değerli olduğunun bilincindeydik." diye ekliyordu.

Made in Heaven'ın yayınlandığı ayda, Queen, aynı zamanda yirmi CD'lik bir set olan Ultimate Queen'ı da piyasaya sürmüştü. Almanya Cologne'de Comets Ödüllerinde Müziğe Ömür Boyu Katkı Başarısı Ödülünü aldıktan iki yıl sonra, 3 Kasım 1997'de Queen Rocks adlı bir derleme albüm çıkardılar. Ve zaman içinde, sonraki yıl 1998 Martında, "Queen; The Eye" ve Queen müziğinden esinlenen Electronic Arts adlı bir yazılım firması tarafından beş CD'lik bir aksiyon/macera oyunu olan ilk Queen bilgisayar oyunu piyasaya sürüldü.

Bütün bu çalışmalar, doksanlar biterken grubu halkın gözü önünde tuttu ve hayranlarının Queen ürünlerine olan doymak bilmeyen iştahlarını doyurdu. Sonraki yılda, 1999 baharında, Taylor, Deacon ve May'in şimdiye kadar yayınlanmamış Queen parçaları veya mix'lerini eleyerek içlerinden seçtikleriyle yeni bir çalışma yayınlayacaklarına dair söylentiler duyulmaya başlamıştı.

Queen'in "geri dönüşü"ne dair ümit, nisanın ilk haftasının sonunda gazetelerde Roger Taylor'ın şu sözlerinin yer almasıyla des-

teklendi: "Geçen hafta Brian'la konuştum, bana bir stüdyo kiralayıp bir şarkı yazarak ne olacağını görmemizi önerdi. Epeydir John ile görüşmedim; ama Brian ve ben onun da katılacağını umuyoruz." Queen'in arkadaşları George Michael'ın Freddie Mercury'nin son dönemleri için yapılan böyle bir kayıtta yer alabileceğine ilişkin söylentiler müzik endüstrisini çalkalamıştı yine. Ama, Taylor pek çok şarkıcının onlarla çalışmak istediğini söylerken, George Michael'ın menajeri konuya değinmemişti. Bir müzik firması yöneticisinin bu tür bir kaydın 1999 sonunda yayınlanabileceğine dair fikri de başka bir boyut olarak resme eklendi. Tam bir doğrulama bulunmuyordu gerçi ama belli bir beklenti havası hakimdi.

Olsa da olmasa da henüz bitirilmemiş bir kayıt işi vardı, fakat şu bir gerçek ki Queen tüm zamanların en yaratıcı, en önemli ve en sıra dışı rock gruplarından biriydi. Otuz yıla yayılan kariyerlerinde orijinal hayranlarının şaşmaz sadakatlerine sahip oldular ve takip eden yeni nesilleri de büyülemeye ve çekmeye devam ederek hayran kitlelerine kattılar.

Queen, profesyonel anlamda da müzik dünyasında saygı görüyordu. Kendilerinden öncekilerden, altmışların grubu Jimi Hendrix Experience'a epeyce hayrandılar. Otuz yıl sonra, bu ünlü grubun basçısı Noel Redding bu müzikal beğeninin hakkını verdi. Noel, "Bence Queen sound'u, ama özellikle de şarkıları ve tabii ki şarkıcıları dolayısıyla oldukça yenilikçi bir gruptu. Diyebilirim ki, Queen yüzyılın büyük grupları arasında önemli bir yerdedir." demişti.

Abba'nın Bjorn Ulvaeus'u ve Benny Andersson'u da aynı şekilde övmektedirler. Benny Queen'in yerini şöyle betimler: "Kesinlikle en tepede. Kuşkusuz." Ve Bjorn Queen'i "Eşsiz, benzeri yok; çünkü bana göre çok görmüş geçirmiş kişilerdi ve dolayısıyla taklit edilmeleri zordu. Yetmişlerde pek çok grup yorulmuş

ve sonuçta hep aynı şeyi yapar olmuşlardı. Ama Queen'in şarkılarında harika bir müzikal ihtiras duyabilirdiniz." Ve benzer şekilde, Oscar kazanmış olan şarkı sözü yazarı Sir Tim Rice'ın kuşku duymaksızın dile getirdiği gibi "Queen yüzyılın en iyi grupları arasında gelir. Temel güçleri her dört üyesinin de harika birer şarkı yazarı olmasıdır."

Birbirinden çok farklı, ama her biri kendi doğrularına ve mükemmelliyetçi bir profesyonel doğaya sahip bu dört yetenekli kişi, Freddie Mercury, John Deacon, Brian May ve Roger Taylor, topluca Queen olarak popüler müziğin herkesçe bilinen o kısa ömürlü dünyasında kendi yerlerini oluşturmuş ve korumuşlardır. Ve tüm bu yol boyunca, tüm dünyada hemen tanınabilen güçlü ve farklı tarzlarını oturtmuşlardır.

Freddie Mercury'nin ölümü, Queen'in erken dağılmasına neden oldu. Ama bir keresinde, önderlik ettiği grup için tipik bir canlılık ile dediği gibi, "Eğer bir işe yarıyorsak, yaşamaya devam ederiz." Ve dediklerini yaptılar. Doksanlar boyunca Queen'in popüleritesi, İngiltere'nin tüm zamanların en başarılıları listesinde Beatles'tan sonra ikinci sıraya yerleşecek denli yükselmişti ve hatırlanabilirlik açısından ise dünyada Elvis Presley ve Muhteşem Dörtlü'den sonra üçüncü sıraya oturmuşlardı.

Kalabalık ve rekabete dayalı müzik endüstrisinde, canlı ve enerjik Queen efsanesi yeni bin yıla da egemen olmaya devam ediyor. 19 mart 2001 Pazartesi günü, Paul Simon ve Michael Jackson gibi yıldızların ve Aerosmith ve Steely Dan gibi grupların yanı sıra Queen de New York'ta bir törenle Rock and Roll Ünlüler Geçidi müzesinde sergilenmeye başlandı.

Hemen hemen aynı sıralarda İngiltere'de, Batı Yakası sahnesinde Queen müziğini temel alan bir müzikalin sahne alacağına dair haberler yayılmıştı. Altı ay sonra, yeni bilgiler eşliğinde bu

taslak biçimindeki ayrıntılar şekillenmişti. We Will Rock You adı verilen ve Chris Renshaw tarafından yönetilen bir müzikalin Londra'da Dominion Tiyatrosu'nda 14 Mayıs 2002'de kapılarını açacağı ve bunu olası bir Broadway prodüksiyonunun takip edeceği ortaya çıktı.

Komedyen ve roman yazarı Ben Elton tarafından yazılan projenin dört uzun yıldan beri süren bir proje olduğu ve Elton'un bu çalışmayı geride kalan Queen üyeleriyle ortaklaşa yürüttüğü ortaya çıkmıştı.

Brian May Londra Capital Gold radyosuna şöyle demişti: "Aklımızda, yapmak istemesek de bazısı biyografik olan çeşitli fikirler vardı. Ama şimdi Ben Elton bize harika bir senaryo yazdı."

Hikâye gelecekte geçiyor ve gençlerin zincirlere vurulduğu bir dünya resmediyor; Rock Müzik ise onların tek kurtarıcıları. Grubun kalan üyelerinin hiçbiri bu performansta yer almayacaktı ve 2001'in sonlarına doğru aktörlerden Tim Howard ve James Gillan Freddie Mercury'yi oynayacak adaylar arasında düşünülüyordu.

Queen'in en gösterişli ve göze çarpan üyesinin ölümünden on yıl sonra, yeni bir hayran kitlesine ulaşabilmek için müziklerinin yeni bir ortam bulması gerekliydi. Ve eğer Abba'nın Mamma Mia'sının olağanüstü başarısı bir ölçü olursa, Queen'in bütün şarkı repertuarı tekrar sahne ışıklarının önüne konulmalıydı.

2002 başlarında bile müzikalin konusu ve oyuncuları hakkında bir gizlilik perdesi vardı. Ama seyircileri eğlendirme konusunda müzikalin yazarı Ben Elton'ın hiçbir kuşkusu yoktu. Michael Parkinson'un İngiliz televizyonunda sunduğu bir sohbet programındaki bir söyleşi sırasında Elton'ın gururla "We Will Rock You[1] sadece müziğin ismi değil," dediği ve vurgulayarak eklediği gibi: "Bu bir söz!"

---

1) Sizi sallayacağız.

Freddie Mercury'nin ölümünün ardından geçen on yılı aşkın sürede, Queen hâlâ büyüsünü kaybetmemiştir. Otuz yıla yayılan bir kariyer ve dünya çapında 150 milyonu aşkın albüm satışı ile Queen rock tarihinde kendine kalıcı bir yer edinmeyi garantilemiştir.Tanınmış Queen uzmanı Laura Jackson, grubun yakın arkadaşlarının yanı sıra ünlülerle yaptığı röportajlarla hikâyesini oluşturuyor. Freddie Mercury'nin çılgın eşcinsel hayatından, sessiz bas gitaristleri John Deacon'ın özel hayatına, Brian May'in duygusal iniş çıkışlarından, Taylor'ın seks skandallarına kadar grubun baş döndürücü hayatını detaylandırıyor. Ayrıca Mercury'nin hastalığı ve AIDS'den ölümüne kadar geçen süreyi, bunun arkadaşları, ailesi ve grup üzerindeki etkilerine açık yürekli bir bakış açısı sunuyor. Sıradışı grubun bu eksiksiz hayat hikâyesi,ölçüsüz yaşam tarzlarına, çılgın partilerine ve inanılmaz müzikal başarılarına ışık tutuyor.

'Zorlayıcı bir okuma... kristal berraklığında bir bakış açısı' Uncut

'Söz konusu zengin ve ünlülere yakınlaşmak olduğunda, Laura Jackson birinci gelir.' Sky TV

KİTAP
2006

ISBN 975-6110-06-6

LEDO YAYINCILIK
Çayırlar Mevkii Somtaş Sitesi
B-4 Blok D.7 Maltepe/İstanbul
Tel: (0216) 383 76 01

LEDO YAYINCILIK
www.ledoyayinevi.com
info@ledoyayinevi.com

9 789756 110065